

Wečernj Rozmluvy, kterýmiž se učení církve katolické vysvětluje.

Původně sepsané od
Karla Zäse,
bývalého luteránského pastora, nyní katolického spisovatele v Augšpurku,
v přeložení Dědictví Svatojanskému darované
od
Pantaleona Neumanna,
kaplana v Žaboři u Kutné Hory.

Nákladem Dědictví Svatojanského.
Pro rok 1849. Číslo XXIII.
Cena 20 fr. na sříbře.

W Praze 1849.

Tiskem c. kr. dvorní knihtiskárny Synů Bohumila Haase,
za faktora jazečů Jos. W. Žáka.

Zvláště k dostání v c. kr. dvorním kněhupectví Bedř. Crednera a Klein-
kuba na Staroměstském náměstí č. 548; a ve všech kněhupectvích.

Večernj Rozmluvy.

Wysoce Důstognému a Wysoce Slowútnému

Pánu, Panu

Antonjnu Stránskému,

Panownjku

při kathedrałnjm chrámu Páně w Králové Gradci,
biskupskému konsistornjmu radowi a t. d.,

s lásky wděčné w hluboké uctivosti

wěnuje

překladaťel.

Předmluva překladačelowa.

Welebná Redakciji Dědictwji Swato-Janského!

Slawné zemské řízení oznámilo úkazem svým od 30. října 1845 č. 8027 weledůstogným konsistořím, že k pomýlení spřostých katolíků strana nekatolická w Čechách rozšířiti hledí gizliwý gatkýš r. 1844. w Nordlinkách wydany a proti katolické wjře čeljej spis.

A protož nařídilo weledůstogným konsistořím, aby k zamezení tohoto počínání přejrawy nenúčelněšši činily. (Konsistoř Králové-Gradecká 13. listopadu 1845 č. 7041). Seznam dvě spisů Haasowých: „Josephs und Konrads Feierstunden“ a „Populäre Kirchengeschichte mit besonderer Berücksichtigung der Reformationsgeschichte,“ saudil glem, že dle srdce weledůstogných konsistořj gednati budu, obali přečesťim, aby co gedhoge proti gizliwému spisu Nordlinkému lidu našemu do rukau dány byly. Katoljci i nekatoljci mohau se z nich naučiti, kde prawda gest. Nebot, mistr libomudrectwji P. Karel Haas, byl pastor luteránský, znal dobře luteránskau i katolickau církw, z pastor-

svého svého úřadu dobrovolně odstoupiv, stal se katolíkem, a sepjal se vším; zřetelností, rozumem veden gsa. Ve svých „večerních rozmluvách“ prostosrdečně ta učení rozvádí, v nichž se katolíci a nekatolíci rozeznávají a ve svém „prostonárodním církevním dějepisu“ hlavní děje církve a běh reformací důkladně značí a tak Nordlinský onen gizlivý spis docela poráží.

Rozšiřováním dobrých knih mezi všemi třídami lidu může se docíliti dofonalegšší vzdělání náboženské i mravní. Bode gménem „Swato-Janského Dědictví“ ge we vlasti naší založen zvláštní ústav, kterýmž se knihy dobré v gazyku mateřském a v ceně nepřeměnné vlastencům podávají, při své láci i chudobněgššímu hospodáři do rukou dostati se mohouce. Snažně ie tedy na Welebnau Redakci Swato-Janského Dědictví prosba ta znáší, aby Haasovy „Večerní rozmluvy Josefa s Konrádem“ a Haasův „Prostonárodní církevní děpis“ *) milostivě přigmauti a pro blaho Českých katolíků weledůstogné knížeci arcibiskupské konsistoři k vydání vřele poručiti ráčila. Bůh pak bude podniknutí blahoděgné žehnati.

W Zábotoji, dne 1. listopadu 1847.

Překladaťel.

*) G:ž gest wtyšřřřřřřř pod číslom XX.

Předmluva k prvnímu vydání.

Slyš lidé můj, a staumen; staumen sám. Nesvor-
nost stěle vždy a všude záhubu a však plodí strast
nevěšší ve věcech mých, gelikož to glau věci ney-
důležitější a ney potřebnější. Což prospěje pokog
vnější, gauli srdce ve mře rozdmogena?

Dlauho se nechá škoda zdržeti, ale zmahá se
zatím, a psleze přebce gen wygde na gewo. Mnozi
z učenců slepým zástím proti katolické církvi pogati
glaue, neobráti se tak snadno, gako se neobrátili Sa-
rizeové a zákonníci za časů Kristových.

Tauha po sgednocení se w Kristu strze mru gednu
musí vycházeti z lidu, a křesťanství opět prostomile
rozkwěte.

Opatrně a powážlivě, šetrně a lastavě mluvím
k protestantům, neboť mnozi z nich stonají a stonají
těžce. To saudím z těch han, kteréz tak walně na
katoliky chrlí a že, nemohauce gi sněsti, i prawdu po-
znanou zawrhují. Tuto prawdu musímli opětovati
a někdy přikřegi hlásati, oslabil jsem gi gasnými důfa-
zy, wzatými z písma, ze šuffenosti a z rozumu.

Protože věřím: mluvím; proto že jsem se swým
wlastním návratem z luterstwa do církve katolické
štastným stal: welice se radugi a sobě přegi, aby ra-
dosti mé a štěstí mého ginj aučastni byli, gako gá
s pomoci boží se obrátivše. Mimo to mne powzbu-
dili dobromyšlní katolíci a protestanti k wydání knížky
této. Co w ni gest psáno, to musím, to dci zodpo-
wěditi před saudcem věčným. Milérád a s celau bez-
pečností přisahám přede vším světem: na šse bla ho,

naše spášení založeno jest na církvi katolické. Přijížděte této církvi všude a ochotně v oběť dáti! Na přisahu tu pokorně cíci umříti.

W Augšpurku, 1. května 1844.

Skladatel.

Předmluva k druhému vydání.

Opravd od ctihodných kněží mi sdělených jsem v druhém vydání **večerních rozmluv** svých vědecky použil; Bohu pak a jeho požehnání semínko toto poručím.

W Augšpurku (w Bavorsku), 9. dubna 1845.

Skladatel.

Večerní rozmluvy Josefa s Konrádem.

P ř i s t u p.

Josef a Konrád byli poctiví rolníci v této osadě, sauměkcí, upřímní sousedé a již od dětinství věrní přátelé. V magetnosti sobě neodemžďávali nic a jako gegich lány spolu mežovali, tak byla gegich srdce mnoholetou slasti a strasti na sebe upautána. Ale Josef byl z celé duše katolíkem: Konrád luteránem. Z mluvili spolu dost často o věcech náboženských, a však neshodše se, spjš s myslí roztrpčenau se rozházeli; neboť Konrád rád lehčil katolíkau: Josef rád káral luteránskau wjru.

Celý týhoden pilně pracowawše, swětíli neděli nábožně, an předce ge to welice bodalo, kdž ráno srdečně se pozdramowali, ale kdž každý do gineho chrámu odcházel. Náboženským rozmluwám se wyhýbali sice; než Antonín, nejstarší syn Josefův, dospěl již, a swarný neauhonný ginech, ten obljbil sobě Madlenku, kwětaucj dceru Konrádowu, mladístwau družici swau. Staří nebyli proti tomu, že se djtky gegich we wšij počesnosti rády měly; i léta a moho-

witost k sobě se hodil, a protož bližegí nežli kdy gindý Konrád k Josefowi na lawičce před domem poposednum, započal gednau takto:

»Josefe, příteli, my giž oba stárneme a slábneme; Hospodin oběma nám požehnal, můžeme si ulehčiti a své dítky dobře zaopatřiti. Twůg Antonjn gest ginoch dospělý, pilný, zdatilý i nediwjm se, že se mé Madlence ljbí. Gá mau Madlenku arcit chwáliti nesmjím, gsa otec; ale mám za to, že ani ty gi chybý wystawiti nemůžeš. Znáš bezpečně to staré přjslowj: Kmotrn si berme z daleka: ženn ale z blizka — a co ty dáš synu swému: gá dám dceři swé.«

Odwece Josef: »Kdyby tjm wšse bylo odbýto, z dusse byš mně mluwil.«

»Přestaň« — zwolal prudce Konrád — »giž wjm, nač así narážjš. Ale gednen, gačo gednám gá; — gá wěci, kterýmž nerozumjm, mimo sebe pausstjm, nechť se také náš p. pastor usflebj, i ty byš to měl tak udělati, a brzo bychom byli srozuměni.«

Odwece Josef: »Můg pan farář se w takowychto případech neusflebj, ale dj pewně a pokogně: Kdož se zbýtečně w nebezpečnstwj wndává: zahyne w něm; a swědomj mé mu dáwá za pravdu. Milý Konráde, což to není dosti žalostné, že my stařj rozdwogenj gíme we wjře, w té nenřwětěgšj wěci pro časnost i pro wěčnost? má takowěto rozdwogenj i mezi dítkami nassimi trwati? má toto rozdwogenj manželstwj smjsseným dále prowáděno býti, z ně-

hož dítka vošlo opět se rozdmogj? Neboli připustilbyš, aby dítka po katolicku vychovány byly?»

»An« řekl Konrad, »pročbnyh gá práwě popausttěl! Nechcešli, aby dítka z gednoho manželstwj we dmogitém naboženstwj vychováwány byly, nech ge vychowáwati wštedn po luteránsku.

Odwece Josef: »Konráde, ty dle dřiwěgšich slow swých počítáš wjru k těm wěcem, kterýmž nerozumjš; gať žádati můžeš, abych wjru twau tak wysoko cenil, žebych chtěl k wůli nj na mé zfrácen býti?«

»To wjm« prohodil úsměšně Konrad, »že wy katoljci w pádu tom nedůtkliwěgšij gste, nežli my protestanti. Ale my neslugeme Ewangeljci nadarmo, an práwě w tomto pádu Ewangelium pro nás gest. Wiž gen 10. kapit. skutků apostt., nečteš-li tu we wersši 34 a 35: »Tedy otewřew Petr ústa swá řekl: W prawdě gsem shledal, že Bůh není přigimač osob, ale w každém národu, kdož se ho bogj a činj spravedlnost, přjgemný gest gemu.« An, tu slyšjš, že na wjře tak nezáležj, alebrž na ctnosti.

»Konráde, Konráde« odwece Josef že smjchem, »měg se na pozor, aby tě twůg pan pastor neslyšel; ten učj neustále, že wjra samotná spajj, a ctnost že gj neprospjwá. Nech si také řjci, že ono místo we skutcjch aposttolských spjatně wyfládáš; gá ti to wyložim lépe. Dle družého wersše 10. kapit. byl Kornelius muž ctnostný a bohabogný, a proto mu Hospodin té

milosti dopřál, že wjru Kristowu poznal a přigal. Kdyby na ctnosti bez wjry dosti bylo, nebýlo zagisté třeba, aby se stal Kornelius křesťanem; poněwadž se ale milostj božj křesťanem stal: snadniko z toho poznati můžeš, že u Boha ctnost bez prawé wjry nedostačuje. A také právě toto místo ubezpečuge tebe, že to we věcech náboženských lehce bráti nemáš.«

»Tebe žádný nepřehádá« řekl Konrád — »nechme toho; raděgi mi krátce řekni, co o mém swobodném návrhu soudíš.« — »Upřimně ti pravím tolik«, odwece Josef; »kdyby byla Madlenka twá katoličkau, přál bych si, aby se wdala za mého Antonjna a požehnal bych milerád gegich sňatku; kdyby ale katoličkau býti neměla, nechme dálšího gednání o sňatku a zůstaňme dobří přátelé.«

»Oho!« zvolal popuzený Konrád; »tu gá mám také co říci, a moze Madlenka bude katoličkau teprw tenkrát, kdž gá budu katolíkem.«

»Ale« prohodil Josef wesele, »cožpak Konráde, kdybychom s Antonjnem k luteránstwu přestauřili. Tu bychom se mohli pohodnauti pagednau.«

»To ti gde aš od srdce«, odpověděl nevěřiwě Konrád.

»Zde máš ruku mau i slowo mé,« řekl Josef odhodlaně k diwjcimu se Konrádowi, »že s celým swým domem k luteránstwu přestauřím: přesvědčiw se, že ge prawda u wás. Den

mi ale i ty ruku svou a slovo své, že s celým svým domem ke katolictvu přestoupíš, když se přesvědčíš: že jest pravda u nás.« A oba si ruku na to dali.

»Ale«, nadmýtl Konrád; »kdo nás o pravdě přesvědčí?« »Náš duchovní správce;« odvěce Josef; »my pak sepíšeme, jak jsme vedly své rozmluvy, a na čem jsme se ustanovili. Dítky naše, Antonín můj a Madlenka tvá, budou přítomni, a my všichni k svému poučení otázky a namýtky si dávat budeme. Má se to v prázdných našich hodinách, v odpočinkách našich štátí. Dítky naše se budou při tom nejen dobře baviti: alebrž dobře jim tím posloužíme, an je, budeli v tom vůle boží, na cestu pravdu k dokonalému pozemskému a nebeskému blahu uvedeme. A poněvadž o věci tak svaté, gednati chceme, upřímně a opravdově v rozmlouvách si počínati budeme a pravda v lásce toliko místa míti bude.«

Konrád byl s návrhem tímto spokojen — a sausedé se přátelsky rozestli, aby činili přípravu k večerním vyměřeným rozmlouvám.

První večerní rozmluva.

O Reformaci.

Josef. Režli o prawdách náboženských gednati budeme, musíme w tom se usrozuměti, kterať rozdwogenj w křesťanstwíu powstalo. Rozdwogenj sluge nepravě reformaci, neboť reformaci gest tolik co přetvořenj. Snad chťegj protestanti řjci, žeby cirkewnj záležitosti: wjra, učenj, swátosti, obřadn giný twar byly dostaly; ale uwádj hnedle na to, že prý stará cirkew giž k ničemu nebyla, a že musela zcela obnowena býti.

Konrád. Ano, ano; tak se nám to na slawnost reformačnj každoročně z kazatelnice hlásá, i dítky we školách wšednjch i nedělnjch tomu se tak wyučugi. Powěz nám Madlenko, co ty wjš, gať reformaci powstala, powěz to nehlawněgšji a krátce.

Madlenka. Po mnohá stoletj zůstalo učenj Kristowo čisté a přjsad lidských prosté. Ani židé, ani pohané křesťany nepronásledowali, ale Turci jim brožili nebezpečjm. Nastaly wálky křjžácké. Křesťané, chťjce Jeruzalem a giná swatá místa z rukau tureckých wntřhnauti, táhli po dvě stoletj, od r. 1099 až do r. 1270 we velikých tlupách do Asie. Mnozi učinili lehčowážně poslednj swau wůli, že odkazugi cirkwi statky své, kdyby se domů newrátili, a an se gich na-

vrátilo málo, nabyla církev velkého dědictwí. Ale negen poddanj, nobrž i panstwa wzaly křij, duchownj pak místo nich panowali. Tak se stali možnými a mocnými; také ale zlenošili, zhlau: pěli a zdaremněli, lid bez učenj a bez wědn ná: boženské ostawen zdiwočel. A to právě chtěli, nebo w kalu prý se dobře lomj.

Josef. Ale, ge to k wjře podobno, aby mělo newědomé duchowenstwo smysl panowničj? Alešpoň wjce wěděti muselo, nežli wěděli druzj, a pak činilo to, seč ginať žádný nebyl, a bez čeho není možná státi t. g. panowalo, gať mohlo. Že wšak panowánj duchownj tak zlé a daremné býti nemohlo, dokazuje staré přjřlowj: »Pod ber: lau dobré gest žitj.« Kdž ale gať Madlenko prawjš, duchowenstwo zhlau: pělo a zdaremnělo: nahlednauti nemohu, proč ge lidé obohacowali? Segjt lidé genom tam, kdež kliditi daušagj; kdžby si od swěho duchowenstwa žádného užit: ku slibowati nemohli, zagistě žebj ho tak ochot: ně a štědře nebyli nadáli.

Konrád. Stalo se to z powěry.

Josef. Powěra gestě neozbožila žádného, aniž bohactwí zachowala. Už dosud nepozoro: wal gsem, žebj powěrčiwj lidé raděgi a hogněgi dávali, nežli dobřj křestané. Ale Madlenko, my gsmě ti padli do řeči, gať widjm, že nám chceš gestě něco o reformacj řjci.

Madlenka. Dwssem že, právě gsem chtěla řjci, w čem ta nenwětšj, duchowenstwo obohacujc j powěra, záležela. Učilo se totiž,

že každý hřích penězi vyplacen býti může. Toto učenj neslo mnoho peněz, lid ale zkazilo nasrže.

Antonjn. Kdo tomu učil?

Madlenka. Kněží w 16. stoletj, obzvláště gakhši Tegl, kterýž dokonce odpustky prodával.

Antonjn. A což žádný neodkryl nepravost takového učenj.

Madlenka. Gaf se tak ptáti můžeš? Což newjš, že mistr Martin Lutr l. P. 1517 weřegně to učinil?

Antonjn. Ale kterať nabyl Lutr lepšího poznánj?

Madlenka. Ze sw. písma.

Antonjn. Uměl písmo sw. čísti a rozuměl mu?

Madlenka. Arciť, bylť to muž weleučený.

Antonjn. An žádný učený s nebe nezapadne, to musel mjtí Lutr dobré učitele.

Madlenka. Nepochybně.

Antonjn. Ale Madlenko, nepowjdala gš před chwilkau, že celé duchowenstwo tehďáž zlenossilo, zhlaupělo, zdaremnělo?

Madlenka. Alespoň gsem to tak slyšela; widjm, že gš mne tedn na odporu štjhl, a že moze reformačnj historie mylná gest.

Antonjn. Geli mylná tadn, může býti mylná i ginde. A teď gá ti powjm, co gsem o té věci slyšsel; poslauchey pěkně, zdali mne w odporu přistjhněš.

Bohatých klášterů a neumělých duchovních bylo sice před třemi stoletími: ale bylo také mnoho nábožných papežů a osvěcených církevních otců, jenž nehodn oné želeli. Kaukol vynořte lehce, ale těžce se dá vyplniti. Papeži a církevní kněžové století 15. chtěli dobrými nařízeními zlé naprawiti; poněvadž jim ale knížata nepomohala, a mimo to i časové bauerliwi byli, nestla oprawa tak rychle, gať si přáli zbožnj otcové. Že by se tehdaž hřichové penězi wykupowali: to ge lež, kterěz žádný protestant dokázati nemohl, ale gedem gi opakuge po druhém. Nikde to nenj psáno a osvědčeno; kdo ale mluwj, gaťž slyšj, myšl se často. Papež stawě skřowstný chrám sw. Petra w Římě, potřebowal peněz, a rozepsal dle tehdegšjho obyčege odpustky, při čemž měl ten spasitelný aumysl, aby w lidu wěřjcjm ducha prawé kagjcnosti pomzbudil a ožiwil, tať aby ti, jenž k stawenj chrámu Páně dárek swůg obětowati chtěli, aby ho čistýma rukama podávali, a tať aby se Bohu dwognásobně zaljbili, a zůstawalo každému swobodno, dáti nebo nedati. Ostatně budeme geště pozděgi o odpustkách mluwiti. Tezl hlásal tyto odpustky w Sasjch, a byl mnich z řádu Dominikánského; Lutr byl mnich z řádu Auguštiniánského, a oba řadowé žarlili tenkráte proti sobě. Kamenáci Lutrowi donešli o Tezlu rozličné věci, a oheň byl na střesse. Z bylo umluweno, že byl Tezl bludně učil a špatně se chowal a t. d. Gať osvědčuge mnohý uče-

ný, hágil se Tegl welmi dobře, důkazn žádage: ale nenalezl wjry; a že důkazů proti němu nebrlo, tupeň byl tjm hůře; což se obyčegně přibáží, že ten nejwjce lehčí, kdož za mák prawdy nemá, aby namalowal sobě a giným, že prawdu má. Maudrý saudj na opak. A ten ča gessťe přigde, že zlehčený Tegl bude osprawedlněn.

K o n r á d. Dobřeliš Antonjne řekl, pochopiti nemohu, gať se reformaci tak rychle zmáhala.

A n t o n j n. Z to můžete snadnince pochopiti. Učenj nowé neslo rozličné owoce, kteréz lidem z počátku chutnalo, gaťo chutnagi pamlsťn dětem.

K o n r á d. Přál bych si, kdybys mi toto owoce udal ze gména; neboť dle Kristowu wňroku u sw. Mat.: »Po owocjch gegich poznáte ge«, z owoce máme učitele a učenj poznati.

A n t o n j n. Reformaci zamrhla bezženstwj, a dala daremným mnichům i kněžjm žen: knjžatům pak přičkla cjrkwnej gměnj. Z dobře se knjžatům učenj nowé wyplatilo, pobrawssul zlaté a stříbrné nádoby a ozdoby a důchody a statky cjrkwnej. Chrámny ale zpusťly obzwlášťně, an staré katolické služby boží za ohawné modlářstwj wyhlásseny byly. Lidu se reformaci zalichorila, pochlebugjc mu, žeby lid byl rod kněžský, králowský, slowem božjm oswobozený; kdo chce býti spasen, žeť potřebuge toliko wěřiti, hřessiti ale že může, gať chce. Z ljubilo se mnohým, že tak lewně spasení býti mohau, ač sw. Pawel Filipensské napomjná, řka: »S bážnj a

s třesením spasení své konenře.« 2, 12. A líbilo se jim také, že půst a jiný kagjcnj skutkové myzdwižení byli. A giž pochopj každý, proč se reformaci rozmáhala.

K o n r á d. To gš, Antonjne, genom pravil, nynj to musjš dokázati.

J o s e f. Antonjn pravil prawdu. Lutr oženiw se dal příklad druhým; saská knížata rozebrala statky církewnj a lid se držel příslowj: »Luteránsky dobře ge žiti: katolický dobře ge umřiti. Rolnjci se zbauřili, duchownj i světskau swau wrchnost myhnali, nebo zabili a hubjce a plenjce, wssude se na Lutrowo učenj o swobodě a rovnosti odwoławali. Z prwu se gich Lutr ugal; řdyž ale příliš řádili, a Lutrowi se wntýkalo, žeby geho učenj nasfrze lidi řazilo: psal a řázał proti rolníkům, řka: žeby měli zamražďeni býti, gačo wžteklj psowé.

M a d l e n ě a. Lutr ale předce odkryl zneužívánj; a w tom mu měl dáti papež za prawé.

J o s e f. Madlenko, řdyby podhybil otec twůg, smjšli pak ho weřegně řárati.

M a d l e n ě a. Mně by nesluffelo ani mezi čtyrma očma tatjnfka řárati, nercili weřegně, neboť negsem tatjnfkůw saudce.

J o s e f. A řdyby otec twůg podhybenjm ani winen nebyl, ale uznáwal ge a želel a naprawiti ge hleděl?

M a d l e n ě a. Pak by to byl hřich těžký, gen gedno řárawé slowjčko proněsti proti otcí.

J o s e f. Gakoby to dopadalo s otcem

twým, právě tak by to dopadalo s mnohým papežem. Máme až dosud gegich pohnutlivá psaní, w kterýchž na zřázu mravů nařikaj a známe negen gegich dobruu vůli, nébrž i dobrá gegich nařizenj, aby tu zřázu napravili.

K o n r á d. Josefe, tyš zapomněl, že Kristus Ježíš u sw. Mat. 10, 27. pravj: »Co wám prawjm we tmách, prawte na swětle; a co w ucho slyssjite, hlásente na střechách;« Lutr musel wystaupiti weřegně.

J o s e f. Dwssem, že Lutr weřegně wystaupiti musel, byl-li tak od K. Ježíše poslán, gafo byli posláni apostolowé.

K o n r á d. A gať byli posláni apostolowé.

J o s e f. Tak byli posláni, gafo Kristus Ježíš od swého otce poslán byl, s dary a silami božskými.

K o n r á d. Snad nežádáš, aby byl Lutr diwotwořil?

J o s e f. Arciž, že to na Lutrowi žádám, an Lutr to samé žádal na ginhch. S reformátu šwycarskými rozepři mage, chtěl, aby swého učenj zážrakem potwrdili; kdezto sám žádného zážraku neučinil.

M a d l e n k a. Snad nebyl Lutrowi dar diwučiněnj sřze Ducha sw. dán, nébrž dar učenj?

A n t o n j n. Dořaž nám, že by byl Lutrowi dán dar učenj.

M a d l e n k a. Sepřal mnoho krásného a dobrého, i nábožné pjsně složil.

Antonijn. Lutr psal w rozličných časch rozličně, gať sami protestanti dosvědčuj; ale kdož má Ducha sw., neměnj se w náhledech swých.

Madlenka. A což pať se Lutr mēnil we swých náhledech?

Josef. Usluššjš, gať sobě a učenj swému odpjral. Mimo to tať nestydatě wěci napsal, že ge vřed wámi opakowati nesmjn, a že si geho přátelé wšsedu práci dali, aby ge wnmjšili.

Konrád. A kde by se takowé nestydatosti nacházely?

Josef. W geho stolnjch rozprávách, w geho psanjch na Gindřicha, krále Anglického a t. d.

Madlenka. Geli pať možná, žeby byl Lutr brzo swatě, a hned zase nestydatě mluwil a psal?

Antonijn. Pročby to nebylo možná? až wšud ge možná w milosti boží býti a z ni wypadnauti.

Madlenka. Z milosti boží wypadneme těžkými hřichy, ale takowých se nedopustil Lutr.

Antonijn. Ba dopustil; ontě uwadl do takowé penchy, že wšim zhrdal a nesluffně o samém Bohu mluwil; gmenowal geg nemaudrým, wnhrožowal a předhazowal mu, gať gsem to sám w geho spisech četl. Bnl tať swárliwý, že s každým se rozpřátelil a mjrného Melanchtona, gať si tento w listech swých stěžuge,

poličkował. We swém hněwu hrozně nadával a proklínal každého, kdož mu odpíral. Klášterní sliby zrušil, poslušností mrdnosti duchovní i světské odpověděl a s geptisskau Bohu zasvěcenau se zasnaužil. Owsšem že z kláštera utekla, ale takowau bych gá se zdráhal wzíti.

Jo se f. Wesměš, co se tñče ženichowského stawu Lutrowa, o tom se ani nezmníme, raděgi bychom widěli, kdoby se to bylo nestalo.

Madlenka. Gá gsem slyšela, že prý Lutr welmi pokorně papeži psal, ale ničeho nespravil.

Antonjn. Psal owsšem, a papež ho nechal učenými a nábožnými muži poučowati; než Lutr wida, že se mu w něčem powoluge, haněl papeže tak, že to žádný křesťan po něm opakowati nebude.

Ronrád. To neměl dělati, měl si spjś u cjsare stížnost wěsti.

Jo se f. Wedl také; ale cjsař, muž rozumný, napomínal ho k pokogi, ažby se wěc pořádně porownati dala.

Ronrád. A wyplnil Lutr maudrau tuto vůli cjsařowu?

Jo se f. Nikoli; gafo dříwe papeži, tak nny nadával cjsaři.

Madlenka. A to opět chybil a urazil nejwysší hlavu říše; ale co učiní člověk we welkém horlení?

Antonjn. Wěci přenáhlené; pakli že

ale gich nelituge a neodwoláwá, stane se hřích třehkosti hřichem zlomyslným.

Konrád. A což nenaprawil Lutr bezprawj toto?

Josef. Zaryl se doň hlauběgi gessťe, a wssheho si dowolil.

Madlenka. Snad litowal saufromj a leccos ginať powažowal.

Antonjn. Sautromj litowati a leccos ginať powažowati, ale neodwolati, nenaprawiti, ba snad gessťe zhorssiti, ani Bůh, ani lidé chwáliti nemohau.

Josef. A mluwj-li nám Bůh do swědomj a zůstáwáme-li předce na obwyklé zlé cestě, hřessjme těžce.

Konrád. A wjš, že by byl Bůh Lutrowi do swědomj mluwil?

Josef. Lutr sám to wyznal, řka: »Dgak často srdce mé se chwělo a mně předhazowalo: gři ty gediný maudrý a wssični ostatnj byliby blaudili giž tať dráhná léta!« A Lutr se přiznal zgewně, že swau wěcj docela gist nebyl, že za to státi nemůž, zdali se djlo geho před Bohem osprawedlniti dá, že se saudu božjho hrozi. Ano, kdž Hospodin Lutrowi přjsně do swědomj mluwil, přemlaumal se, žeby to byl ďábel, chtěge ho z geho počjnánj swěsti. A ginde se zase chlubil, žeby mu byl ďábel radu proti papežstwj dáwal.

Madlenka. Wěřilli tomu, měl nechati papeže na pokogi, wida, že ďábel proti němu gest.

Josef. Na cestách nepravých obvyčegně se přibáží, že i ďáblowi věříme, pomáhali nám.

Konrád. Dneš jste mi až velmi srdce obtížili, ale já mám proti tomu námitek mnoho a přede vším rád bych viděl černé na bílém, co jste ze slova Lutrových uvedli.

Josef vzam ze skříně několik knih pravidel: Můj milý Konráde, náš p. farář mi Luterova díla zapůjčil, zde jsou. Tak vidíš, jsou vydána l. 1530 — 1572; místa nejhlavnější dnešní rozmluvy naší založil jsem. Rozmýšlejte nad tím:

1. An se vám protestantům reformační historie neprávě udává, můžete z toho již souditi, že reformaci není z Boha, tak vám to pastoři vášní tak rádi lžej. Přišli jste na samé odporu.

2. Učení Lutrovo hovělo hříšným žádostem knížat a kněží a poddaných; a však učení z Boha boguge proti takovýmto žádostem.

3. Učení Lutrovo pobauřilo rolníky, a pobauřivší se, žádného prostředku proti tomuto zbauření neměli, nežli veřejné povolání, aby pobiti byli švedením rolníkově.

4. Lutr nebyl nmolená nádoba boží, hrdoosti jeho nadutý, chlipnosti nakvassený a věci svou negistý.

Alle musíme se s ním ještě lépe seznámiti ne snad, abychom jeho v hrobě leželi: nabrž abychom jeho slepě nečili a ve slepotě této pravdu nezhrdali.

A tak dobrau noc, meji milj. Zegtra

wečjr budeme pokračowati dále. Konráde, nehñewen se, pogď a poden mi swau poctiwau prawici, zawři nás we wečernj swau modlitbu, gako my wás pamatowati budeme, a nezapomeň tu na knihy.

Druhá wečernj rozmluwa.

Pokračowánj o Reformacj.

Rdnž byli giž wšickni shromážděni, začal Konrád takto:

Gesťe wčera w noci gsem si wšedka mjsta wnhledal, kteráž pocházegj od Lutra a proti němu swědčj, a poněwadž gš ge, Josefe, založil a Madlenka mi pomáhala, brzo gsem byl ščtenjm hotow.

Josef. A co gš nalezl, příteli?

Konrád. Nalezl gsem wšse, gať gš prawil, a chwáliti toho nemohu.

Alle dočeti gsem se také, že, ačkoli Lutr cjsaře gať slusj a patřj nectil, stál předce u mnohých knížat w lásce; a proto prawjm, že zghm býti nemohl.

Tak ku př. Filip, lanfrabě Hešský, přál mu welice.

Josef. Š tjm mi přicházzš na plnau; Filip měl proč Lutrowi lichotiti.

Konrád. Nepochybně se mu ljúbilo nowé geho učenj.

Josef. Arciž, to ž brusu nowé učenj, že

si může křesťan nagednau dvě ženy držeti; učej
nj toto papež nepřipauštíel: a nobrž Lutr a
geho spomocnjci.

Konrád. Co to prawjš? Mlum žre-
telněgi.

Josef. Glyš tedn. Filip, lanfrabě Hešský,
zasnaubil se řádně s Kristinau, princeznau saskau;
dlaubý čas žil s nj pokogně a zplodil s nj mnoho
djetě. Spatřim ale u své choti Markétu Šálowu,
dwořanku sličnau, zamilowal se do nj. Nechtě
Kristinau zabiti, a nemoha gi propustiti, poně-
wadž byla ctnostná a z domu slawného, s kte-
rýmžby se byl nerad rozpřátelil, co neučinil?

Madlenka. Filipowi měli říci: Nepo-
žádáš, ale budeš milowati manželku swau.

Josef. Prawda že měli: ale Lutr to
newzal tak přisně, zaljbenj swěta mu bylo w
té případnosti wjtaněgšši, nežli wůle božj. Wlast-
noručně napsal dowolenj, že si smj Filip držeti
dvě ženy, a že se s Markétau Šálowau smj
nechat oddati; podepsal list a podepsali ho také
Melanchton, Bucer, Korvin, Lenink, Winter-
ferte, Melander, sami luteránsštj kazatelowé.
Na to se nechal lanfrabě s Markétau Šálo-
wau od luteránského kazatele oddati, a potom
i s Markétau i s Kristinau zplodil mnoho
djetě.

Konrád. Ne, to bylo příliš proti wjře
i proti mravopověstnosti. Ale Josefe, tns před
chwilj muže pogmenowal, kterých měl welmi ná-
božný býti a s Lutrem držel, Melanchtona totiž

Madlenka. Říká se: »Pověz mi s kým chodíš, a já ti povím, jaký jsi« a tak vyzdává Melanchtonova náklonnost dobré svědecktvoji o Lutrovi.

Antonín. Ale jak můžeš náklonnost tuto tak vinnáseti? což pak jsi zapomněla, že Lutr Melanchtona poličkoval?

Josef. A mimo to se vngádril Melanchton často a zgemně »že želi novot Lutrůvých, že svárliwij kazatelové luteránsstj život mu ztrpčugj, a že nad tou celou reformací více slyž wylil, než Labe wodny má.

Konrád. Proč tedy neodstaupil od učení Lutrowa?

Josef. Byltě zachwácen wjem a newě: děl si pomoci. Obživu swau měl sřrže Lutra, a po vůli Lutrowě se oženil; odpadnuw od něho, byl by ztratil swau obživu a byl by notně wysmán a pronásledowán. Ze slabosti zaprodal se Melanchton Lutrowi, a ze slabosti při wšech wňčjrkách svědomj, kterýchž nezapjral, wězel w okowjch Lutrowých.

Madlenka. Ale Melanchton přežil Lutra, mohl tedy po jeho smrti swobodně gednati.

Josef. A tomu bylo již pozdě, an se hluboko do reformací zapletl. Wšse co učiniti mohl a učinil, bylo, že některé bludny luteránské zmjrnil a mnohým prawdám n. p. o milosti božj, o vůli lidské alešpoň poněkud katolickj učil.

Madlenka. Ale newj se doň nic zlého?

Antonjn. Negedná ten dosti zle, kterhž wnitř na gisté učenj newěrj a zewnitř k němu se zná? Bud to činj z pokrytstwj a nebo ze strachu lidj.

Konrád. Antonjne, to jš mnoho dowolil řjci — to se musj dokázati.

Josef. J dám ti na to důkaz newywratsný. Když Melanchtonowa matka umjrala, pochybugje, že by we wjře luteránské spasitelně zemřela, zapřisahala syna swého, aby gj řekl, we které wjře spasitelně zemřiti může.

Konrád. Nu, a co gj řekl Melanchton?

Josef. Melanchton gj řekl: Maticčko, w té staré, — ta stará (katolická) ge gistéjssj.

Madlenka. Toi ani gjž newjm, co si mám mysliti.

Antonjn. Melanchton byl také tuze přjsný na ginowěrce.

Madlenka. Byli-li, bylo to ze strachu Lutra.

Josef. Dlauho po smrti Lutrowě byl Michael Servet w Genevě upálen, poněwadž bludně o sw. Trogici učil, a Melanchton přiwolil k strassliwé geho poprawě.

Madlenka. Ale tu celau wěc nasnowal Kalwijn.

Antonjn. A tak gj wywedl, že Servet do města přilákan, bez práwa a sprawedlnosti odsauzen a zwolna upěčen byl; nehbrožnějssj muky trpě ustawičně wolal: Ježíssj, synu boží, smilug se nade mnau!

Josef. Wolage tak Serwet, wěřil na Spasitele, kdežto mnozí protestanti newěřj ani na něj, ani na sw. Trojici.

Konrád. Po břichu i náš pastor si stěžuje na to také.

Madlenka. Náš p. pastor doznáwá také, že Kalwijn wěci rauhamé přednášel, n. p. gedna část lidstwa že gest prý předzřijzena k spasenj, druhá k zatracenj; na žiwot nábožný nebo bezbožný že ohledu prý se nebéře.

Antonjn. Totě učenj strassliwé, ale také welmi pohodlné; lidé mohau giti, gať chtěgj, neušfodj gim to, aniž prospjwá, an giž wšsecko na před nezměnně určeno gest.

Madlenka. Ž to nám p. pastor wyprawowal, že prý byl Kalwijn welmi twrdý a ufrutný, a proto prý že byl z rozličných míst wyhnán, a z geho úmrtj prý se radowali.

Konrád. To si chwáljm Zwingljho, ten tak zlý nebyl.

Josef. Ale mnohem byl zpozdilegšj reformatů druhých.

Konrád. A gať to?

Josef. Zwinglí podržel z křesťanstwa tolik, co se mu práwě líbilo; uwedl takowá mrawná naučenj, že Turci a pohané horššjch nemagj; we swé zpurnosti wšjim zhrdal a zbaurenj we Šwycarjch hlásal a sausednj kantony mořil hladem. Několik set měšťanů s měšťanstau swolaw, chtěl na nich, aby učenj a nařizenj geho potwrdili, ačkoli to byli lidičky neumělj, a na-

zvojce řemeslníci. Posléz nabádal k válce, pro-
rokoval wjtězstwj; ale ztratil bitwu i život swůg.
Hleďte, to gsau wašši cirkewnj otcowé, wašši
reformáti, kteréz byšte tak rádi za swaté wyhlá-
sili; ale učenj, život i skonánj gegich swědčj
proti nim.

Konrád. Ale proč nečinjíte zmjnkň o nej-
krásněgšim djlu Lutrowě, o geho překladu biblj?

Antonjn. A co ge na něm tak krásného?

Madlenka. Že Lutr biblj nenydřjwe pře-
ložil a tak gi lidu užitečnau učinil.

Antonjn. A kde to gest psano, že Lutr
nenydrjwe biblj přeložil?

Madlenka. Wčera gsem to w geho spi-
sedh čtla.

Josef. Z tu to stogj a znj w ten smysl:
»Gá Martin Lutr uwedl gsem pjsmo sw. na
swětlo, což nebylo sřrže tisjc, ba šest tisjc let, ba
gať dlaugo swět stogj, aniž se to o gakémkoli
ze starých učitelů řjci může; gá gsem biblj z pod-
lawice wytáhl.«

Konrád. Ano, ano tak to gest, a chwályn
této musjte Lutrowé nechati.

Josef. Ba rcí spjše: této lži.

Konrád. Cože? lež? léta 1450 bylo
knihtiskářstwj wynalezeno, a l. 1522 wydal Lutr
překlad swůg; — zagisté že byl překlad tento
ten nenprwněgšj.

Josef. D ne; giž 1467, půl stoletj tedn
před Lutrem wyšla tiskem německá biblj, a na
to l. 1472; l. 1477 wyšla německá biblj w

Morinberku, a dočkala se trojího vydání; tenkrát o bibli Lutrově žádný ničeho newěděl. V Řoburku vyšla bibli německá l. 1483—1488; v Augšpurku l. 1477, a trojího vydání se dočkala, a opět jiná v Augšpurku l. 1518 a 1524. A mám tě z knížky, která mi leží při ruce, přesvědčiti, že byla bibli před Lutrem do jiných také řečí přeložena?

Konrád. Menj zapotřebj; ale já předce věřiti nemohu, žeby byl Lutr tak lhal; snad o překladech newěděl?

Antonjn. Ano newěděl; tak učený muž by newěděl o překladech knihy té nehlavnějšj! Megen že ge znal, alebrž také gich použil a měl to říci, nikoli marně se chlubiti.

Madlenka. Překlad geho má býti ten nelepší.

Antonjn. Ale nemohu ho za žádné tak znamenité umělecké dílo počítati, an jinj napřed a gemu do rukau pracovali.

Josef. A dyb má Lutrov překlad bez počtu.

Madlenka. Ty mu měli ukázati, opravil by ge.

Antonjn. Ten si dal co říci! Reformáti Šwycarsstj mu skutečně ukázali dybny v překladu geho, a sami si bibli přeložili, a co jim odpowěděl? Blázni, oslowé, antikřistowé že gsau, kteříž tak učinili.

Konrád. Ale Lutr wrátil bibli gegj čest.

Josef. Kdysi máte bibli od katolíků. A kdo ji z prvého přivedl o čest? Hluku o tom arcí nadělal; ale sám ji nectil.

Konrád. Dokaž mi toho.

Josef. Snadno; Lutr nepřipustil jiný výklad, než svůj vlastní, a předce praví písmo: »Tomu nejprvé rozumějce, že žádné prorocké písmo vlastním výkladem se nestává.« 1. Pet. 1, 20. Duch svatý, kterýž bibli vdechl, vykládá ji také. A mimo to Lutr z písmo docela vypustil, čemuž nerozuměl a co se nesnášelo s jeho záměrem.

Madlenka. Ku příkladu?

Josef. List sv. Jakuba nazval listem slámeným, a vypustil ho, poněvadž jedná o výře aučinné; zgevenj sv. Jana také nechtěl přigmauti za pravé zgevenj Boží.

Konrád. Tím víc již vážil jiných bibličních spisů, jako listu sv. Pavla k Římanům, ten mu byl ze všech nejmilejší.

Josef. A hned ti povím, jak s tímto svým zamilovaným listem nakládal. 28tý verš v 3tí jeho kapitole přeložil takto: »Za to máme, že člověk ospravedlněn bývá skrze víru samotnou bez skutků zákona.« Gako mi můj farář řekl, může ti pastor váš říci, že slovíčko samotnou, na němž tu všude záleží, Lutr svévolně přidal. V listu od apoštola řeč o sepsaném se nenachází. Později se přesvědčíš, proč si Lutr ten podvod domolil.

Madlenka. To se snad stalo z přehlednutí; mohli mu to říci a byl by to zginál.

Antonjn. Madlenko, ty gš giž zapo-
měla, gať byl Lutr hrubý, obzwláštne pořán
byw, na žádně řánj nedal.

Madlenka. Gá mysljm, že by se byl
w té přjpadnosti poučiti dal, wždňť by proti
němu swědčilo pjsmo.

Josef. Odpůrci geho mu skutečně tuto
geho chybu ostře přdestjrali.

Madlenka. A co odpověděl?

Josef. Řekl a napsal: »Gá wjm, že
slowjčko »Samotnau« w textu Pawlowě ne-
stojí; horšjili se papeženec nad slowjčkem tjmto,
odbuď ho tjm: mistr Martin Lutr tať to chce
mjti, a prawj, papeženec a osel že gedno gest.«

Antonjn. A tať se zná Lutr k podvodu
swému a k násilj, kterěz učinil biblj, a co by se
měl za to stydětj, lehčj ty, kterjž prawdu magj.

Madlenka. Snad toho litowal.

Antonjn. Litowal-li toho, měl to naprawiti.

Konrád. A což toho nenaprawil?

Josef. Řegen že nenaprawil, alebrž drže
psal: »Litugi, že gsem gessťe giných slow do
biblj nepřidal, a protož slowjčko samotnau
w zákoně nowém zůstati má; a řdny se wssični
papeženci zbláznili a wztekli, wen ho nedostanau.«

Madlenka. A proč se u nás nynj ono
slowjčko newypausťj?

Antonjn. Proto že si Lutra nad Pawla
wážjite; ginať by Lutr text Pawlůw řaziti nesměl.

Konrád. Lutr si tu mnoho dowolil; že
ale my prawdě k wůli ono slowjčko newypau-

šťjme a nechceme, aby se wypustilo, to ani gemu, ani nám čest nedělá. Neprawé se nestane prawým, bytby od kohožoli pocházelo, a gakkoli zastaralé bylo.

Madlenka. Ne, s Lutrem to dobře nestogi; zatracugi ho katoljci?

Antonjn. Řízádný; my zawrhugeme blud, nikdy ale osobu.

Madlenka. Řízádný? a předc mu za prawdu nedáwáte.

Antonjn. Dprawdomý katoljř wj, že nemá ani saudití ani zatracowati; neboť prawj Hospodin: »Nesudte, má ge msta, gá odplatjm.« Řjm. 12, 19.

Madlenka. Ráda bych wěděla, gať se nynj Lutrowi weče?

Josef. Gať se nynj Lutrowi weče, o tom nám nenj nic zgeweno, a protož o tom saudití nebudeme. To wssak gístiti můžeme, že by Lutr opět přissed na swět, pletky swé poznomu nezačal, a že by nyněžssj protestanty za swé stau-pence neuznal. Mysljm š také, že by na wěčnosti radostj pocťil neyssladssjch, řdyby se wssični protestanti do staré cirkwe nawrátili, a řdyby byl gedem owčínec a gedem pastýř.

Konrád. Wěr tomu, řdo chce; tať glé to nenj a mnoho tu gest gessťe ř uwáženj.

Josef. Uwažte přede wssjm tyto dvě prawdy, o kterýchž gsme gednali dnes.

1. Lutr užjwal we swé reformacj neprawých prostředků, ontě dowolil lanfraběti Šilipowi

dwauženstwj; lhal, že by byl biblj z pod lawice wntáhl a nedyřjwe přeložil; i písmu sw. násili učinil, celé spisy z něg wywrh a wlastnjch slow doň přidaw.

2. Melanchton, Zwingli a Kalwin negednali lére.

Bůh žehnen rozzjmánj wasse a dobré noci wám dopřeg.

Třetj wečernj rozmluwa.

Pokračowánj o reformacj.

Josef. Dneš začneme rozbjrati učenj rozezňawacj, učenj totiž takowá, w kterýchž se katoljci a nekatoljci od sebe rozezňawagi.

Konrád. Ben gedno po druhém, zwolna a žřetelně, gá gessťe s reformacj hotow negsem.

Josef. A co gessťe chceš wěděti?

Konrád. Gá řku: reformátnjci Lutr, Kalwin a ginj chybili, lidé bywssse; proto ale mohl Hospodin djlo gegich předce žehnati.

Antonjn. A gá saudjm, kdo tak pochybil, gačo onino mužowé, pro toho že Bůh nenj, a djlo geho žehnati že nemůže.

Madlenka. Dobrým djlem žůstane reformaci předce, přjčinu dawssji, že katoljci mnoho chyb nahljdlí a odstranili.

Antonjn. Totěž by byli w mjru učinili a raděgi i lépe.

Madlenka. Ah, měliť tomu času dosti a nečinili ničeho.

Antonijn. K dobrému klasu potrebj času.

Josef. A giž mluwili a psali katoljci o odstraněnj gístých zneužívánj, papež se přičinil, co bylo w silách geho, ale wssude byl zdržován — cjsar pak byl znepokogován od Turků, říšská knjzata geg nepodporowala, a on sám w dědičných zemjch swých, we Španieljch často a dlaubo messkati musel.

Konrád. Gako wěc každau, tak reformacj po gegjm owoci poznáme.

Josef. To's řekl prawdu, Konráde, a gá tě hned беру za slovo; i ptám se, gake owoce reformacj přinesla.

Madlenka. Reformacj dopomohla lidu k německé biblj.

Antonijn. A giž před Lutrem gsme měli přes 30 německých překladů od mistrů katolických.

Madlenka. Reformacj zawedla swobodu svědomj.

Antonijn. Krásnau wěru swobodu svědomj, an mnissi a geptissky slib čistoty zrušili, knjzata cirkewnj statky laupili, poddanj poslouchati nechtěli, rolnjci pluh opustiwšse plenili, páslili, wražďili a welcj pánowé wjce žen si brali.

Konrád. Glyssel gsem arcit, že se w reformacj mnoho chyb stalo, ale chybami byli winni katoljci, poněwadž reformacj překážky činili.

Josef. Tak, tak! W německém městě Münstru sektáři wšsecky katoljky buď zabili, neb wyhnali — wládli na to sami. A gak si

počínali? Bofhold, fregčj, wyfládal wjsmo gaš
chtěl, a wlastně se wygádřil, že by wjsma nebylo
třeba, an mu duch wšsecko wnuká. Se swým
katem Knippendoljnem táhl po městě, hrozně
wraždil, nahý pobíhal, 20 žen si držel, a se
swými staupenci věci páchal, kteréž se opa-
wati stydjm. W giných zemích a městách, kdež
se Luteránům žádné překážky nekladly, dostali se
mezi sebou do wlasů, až hanba mluwiti. Bratři
swé Šwencarské zatracowali, a ti jim to odplá-
celi stegnau měrau.

Madlenka. Tak se snad dělo w časech
prvních, an lidé po noci dlouhé swětla nového
hned sněsti nemohli. Lépe to dopadalo později?

Antonjn. Ba naopak; čím dál, tím hůř.

Madlenka. Wždyť pak se šrže formulí
gednoty spogili.

Antonjn. O, to byla krásná gednota,
mocj wynucená a netrwanšši 25 let, takové ro-
zepře mezi luterány pozdwišla, že onu formulí
gednoty nazýwali formulí swárů.

Josef. Wjš gessťe Konráde, o dobrém
owoci reformace.

Konrád. Snad mi později něco na mysl
připadne; ale Josefe, wyčeti gš wšsecko zlé
owoce gegj?

Josef. Pohřjchu gessťe ne, ačby na tom
giž wyčténém bylo dosti.

Konrád. Š powěz, ale dokaž také, gaš
gš to činil dosud.

Josef. Müg starý, dobrý příteli, geli
*

pravda, že jsme několikráte proti Bonapartovi pospolu táhli; gá byw střelen do nohy, mám na té ráně proroka počasného: ty pak bylš sečen do twáři, kteráž gizwa dobře ti slusj; i rci, proč jsme tak dlaugo a s takowýmto úšljm nepřitele přefonati nemohli?

Konrád. Že Němci nedrželi dohromady.

Antonjn. A proč w takowémto nebezpečnstwj nedrželi dohromady?

Konrád. Nemohli ge pod gedem flobauf dostati.

Madlenka. Ž to měl německému lidu nehyššj melitel býti představen, gehožby wšicčni byli poslusni.

Antonju. A takowého Němci skrz mnohá stoletj měli, a tenkrát se gich wšicčni sausedé báli, a ctili ge také.

Madlenka. Ty mysljš řjmsko-německého cjsaře?

Antonjn. Mysljm.

Madlenka. A gať se to stalo, že Němci společnau nehyššj hlavu swau, cjsaře, ztratili?

Konrád. Napoleon ge oň připravil.

Madlenka. Toho neměli trpěti.

Konrád. Napoleon by byl násiljm nic neporjdl, ale řjššká knjzata nestála a nedbala o cjsaře; a cjsař nebyl nic platen, nemage tolik moci, aby wůli swau prorazil.

Antonjn. A dřjwe byl pán tak mocný a wážený!

Konrád. Byl owšsem, a gá newjm, gať o tu swau moc a wážnost přissel.

Josef. Gá wjm.

Konrád. Wyprawug tedn.

Josef. Něterá řjššká knjžata se k wjře Lutrowě přiznáwala, a tu dohromady držjce, cjsaře wšsemožně šracowala.

Konrád. A proč se cjsař proti nim nes bránil?

Josef. Cjsař se musel brániti proti Turkům, zahraničným swým nepřátelům.

Madlenka. Cjsař měl řjššká knjžata na gegich přjsahu upomenauti a proti Turkům gewěsti.

Josef. Řjššká knjžata žrussila swé slowo a wšseligať se wnmławala: w srdci ale se smála, že rod Habsburskň Turkem sewřen byl.

Konrád. Řádného spolku proti hlawnjmu nepříteli křestanstwa nebylo tenkrát.

Josef. Za to bylo daremných spolků wjce, an řjššká knjžata o Německo dofonce nic nedbagjce, ne tať pro to nowé učenj, gaťo pro swůg žiřk a swé zmocněnj se starým nepřitelem Německa, s Francauzem; totiž, proti cjsaři se spogila.

Antonjn. A co neučinil Francauz? Ten se nestnděl, že samými Turky se spogiti, cjsaře tisknauti a swé vlastnj spogence, proteřtanská totiž knjžata, obelháwati a šřiditi.

Josef. Tať přissel cjsař o swau moc, němečij národowé pozbyli gednoty a Německo

ztratilo mnoho peněz, lidu a mnoho fragin pozstaupilo Francouzům.

Antonjn. A to wšedko z reformacij pochází!

Konrád. Ale pro budaucnost to slaužilo Němcům na wštrahu.

Josef. Na krásnau wštrahu; rádili hůře.

Konrád. Gaf a řdy?

Antonjn. W 30tileté wálce.

Madlenka. Wálku tuto začal cjsař.

Antonjn. Není divu, řdyž protestanti mįsto:držitele cjsařské s oken w Praze swrhli; a to by si nebyli domolili, cjsaře gako prwé w poctiwosti magjce a na luterány se nezpozléhagjce.

Konrád. To byla opět chyba, než Luteráni se také museli brániti.

Antonjn. Měli raděgi swé bezprawj uznati a hleděti, gakby udobrili cjsaře.

Josef. To měli; oni wšak Šwendu do země powolali a opět s Francouzem drželi, kterýž rád w řalu lowě, ani tu neprodělal.

Madlenka. Ale Gustaw Adolf, král Šwendský, chtěl pauze wjru Lutrowu hágiti.

Antonjn. A přitom cjsařem německým se státi.

Konrád. Odkud to wjš?

Josef. To wyswjtá ze wšsedh nařjzenj geho a ge to wěc tak gístá, že ti nepučeněgšj Luteráni o tom wjc nepochybugj.

Konrád. Wždyť pať Gustaw Adolf sám řekl, že od Němců ani tolik nedostává, začby si mohl kalhoty kaupiti.

Josef. Wěru, tobý bylo zlé, neboť země geho byla tenkrát na neywenš chudobná. Gdi dnes do Štokholma a uhlídáš tam nádhernau, poklady a sřkwořty německými naplněnou klenotnici. Německo bylo nesřhchaně pleněno a Šwendy w něm byli 30 let krměni a k tomu gessťe do bře zaplacení.

Konrád. Nad tjm arci srdce křwácj.

Antonjn. Bezpráwj plodj neswornost, a neswornost bjdu.

Josef. Mám ti gessťe powjdati o zlém owoci reformace.

Konrád. Ne, ne; slyšel gsem giž dosti.

Madlenka. Ale w Lutrowých časech se to nepřihodilo a předzwjdati se nemohlo.

Antonjn. Pročby bylo nemohlo? Giž za swých dnů dočkal se Lutr na swých štaupencjch wěcj, kterěz nemohl zamlčeti, nercili schwáliti.

Madlenka. Gakých wěcj?

Antonjn. Posečken málo; něco ti wyhledám, ty pať à otec twůg sem se djwente.

Josef. A co gest to?

Konrád. S štěžuge si tu Lutr sám, že geho štaupenci gako swině žigj; sřkoln a chrámny že gsau u nich pusté a práždne; že žádný člo wěť se nechce ponaprawiti a gakau obět k službám božjm dáti.

Madlenka. A neprotřelo mu to oči?

Antonjn. Nikoli, ale gafo sauchotinár počnal sobě; čjm wjc sauchotinár chřadne, tjm méně pomenšlji na smrt; sily pozbýwá a wšak láska k životu a naděje w něm se zmáhá.

Konrád. Škodila-li reformacj gindá, neskodj nynj?

Antonjn. Každě rozdmogenj škodj.

Konrád. Já ale žádné z reformacj plynaucj škodj nenalézám, an wůbec pofog pa-
nuge.

Josef. Mámeť gen přjměři a tak gíme neswornj, gafo zprwu.

Konrád. Mysliš, žeby náboženská wál-
ka vzniknauti mohla opět?

Josef. Ba arcit a tak snadno, gafo že může každý den hořeti, bytby byl oheň folikráte udusfen.

Madlenka. Wzdniť pať l. P. 1648 byl mjr náboženský učiněn a trwá až dosud.

Antonjn. Ale pod gákau wýminkau byl s wámi tento mjr učiněn?

Madlenka. Pod wýminkau tau, že Augšpurcké wyznánj zachowáwati budeme.

Josef. Šmeliť pať powinni slib wám držeti, jesto wy slowo své nám nadržjite?

Madlenka. To byšte powinni nebyli; ale my augšpurcké wyznánj zachowáwáme wěrně.

Josef. Memluť tak, an protestanti wyznánj ono záhy a tak často změnili, že giž žádný ani nekatoľk ani katoľk newj, gať žnělo pr-
wotně.

Konrád. Newjli žádný, gať znělo augšpurkšké wyznání prwotně, žádný proti nám mnoho nedokáže.

Antonjn. To wám ale dokázati můžeme, že wassj mštrři a pastoři na augšpurkšké wyznání nic newěřj, a dle něho neučj.

Madlenka. Ani náš p. pastor to nezapjrá i řjká, že žádný proti tomu nic mjtí nemůže, an právě to protestanšky gest.

Antonjn. Geli tomu tať, nemůžeme my katoljci na swé slowo tať pautáni býti.

Madlenka. Ale což není dosti wogška?

Josef. Urciť, ale wšak to gest to nepřehrozněšj zlé, že obě strany, katolická a nekato-
lická stogné woge držeti musj; reformacj dala tať k tomu přjčinu.

Antonjn. Mimo to řdyby byl národ náš sworný, gať daleko by to přiwěsti mohl.

Konrád. A což ge k swornosti gedné wjry třeba?

Josef. Zagisté; gednota musj pocházeti ze řdcj, řdce-li w tom negswětěššim, we wjře totiž nesaublasj, žádný mjr nemůže trwan-
lawý a žádná mocnost bezpečná býti.

Konrád. Š proč se tedy mužowé učenj nezasazugj o to, aby rozdmogenj giť gednau wyzdmoženo bylo.

Josef. Samotná učenost tu nic nedokáže, i dokázala by, gšauc spogená š pobožností: ale wysokomyslnost a twrdosšignost učených zamezuje wššeko, gaťo za časů Kristowých. Lid

Krista milowal, ale zákonnjci a fariseowé ho nenáwiděli a lid swáděli. Proč ty nechceš katoljkem býti?

Konrád. Což gá mám začíti?

Antonjn. Sta, ba tisíce, obzwláště w Angličanech obrátili se na katolickau wjru.

Madlenka. Dokud se nepřesvědčím, že wjra katolická prawdivějši a lepši gest: žůstanu při wjře luteránské.

Antonjn. To máš dobře; ale znáš-li pak obě wjry?

Madlenka. Wjra katolická má prý nasřz bludná býti.

Antonjn. Vš o tom ubezpečena?

Madlenka. Gá mluvím, co gsem slyšela.

Josef. Tak křestan mluwiti nemá; kdo mluwí ze slechu, lze často; a sw. Pawel w 1. listu swém k Tesšalonicenským 8, 21 píše: Všech wěcj pak žkussugte, což dobrého gest, toho se držte.

Madlenka. A smj katolický křestan také sfaumati?

Antonjn. To ti dokážeme o naukách gednotliwých gednagjce.

Konrád. Tak si tedy myslíte, že ge k obrácenj toliko poznánj wjry katolické třeba.

Josef. Ge také třeba milosti boží a tu Bůh pokorným gen a kagjcjm dává.

Konrád. Cobn tomu řekla kněžata?

Josef. Za by swé panstwí podržela —

církewnj statky bez toho neobohatily žádného, gačo wšše pozemské pomínuly.

Konrád. Ale gsau katoljci tež tak wěrnj poddanj, gačo nekatoljci.

Josef. Gá ti dokáži, že gsau katoljci wěrněgšj poddanj, nežli nekatoljci; nekatoljšk toho se drží, co we swém swědomj za prawé uznáwá a přigmauti chce; katoljšk wššak při slowu božjm hledj na to, gač mu to církew wň: swětluge a na srdce klade; ale právě proto gsme my katoljci we wjře utwřeněgšj a na zewněgšj poslušnost zwněklegšj a tudy wěrněgšj, nežli wň, kterjž toliko sebe slyšjíte a sebe poslaucháte.

Konrád. Slyšel gsem, že w katolických zemjch wjc býwá zbauřenj než w nekatolických.

Antonjn. Proč ne, an katolických zemj gest wjc nežli nekatolických, a katoljci déle trwagj.

Josef. W katolických zemjch se strhlo zbauřenj tenkrát, kdž wjra a církew utlačowány byly.

Antonjn. Popatřte prosjm na Irsko, na tu ubohau, od protestantů Anglicka gíž sedm set let utiskowanau zemí, a katoličtj Irčané se předce ke králům Anglickým wěrněgi chowagj, nežli nekatoličtj Angličané.

Konrád. Ale mezi naššimi prawdami gsau také prawdy katolické; Josefe, co saudjš o tom?

Josef. Ptám se tě, zdali gste ge wň od náš: čili my od wáš přigali?

Konrád. My jsme ge přigali od wás, neboť staršj gste.

Antonjn. Slušjli, aby se mladj přeli še starými?

Madlenka. To neslušj owšem, leč by staršj w úplné nepravdě byli.

Antonjn. Když dvě stě lidj se pře a 50 — 60 těch nemladšjch ustaupiti nechce, ale oddělj se: komu dáš za pravé?

Madlenka. Wětšíně a staršjim.

Antonjn. A tak nám za pravé dáti musjš, neboť my katoljci jsme wětšina a staršj, my trwáme giž osmnácte, wy teprw tři stoletj.

Konrád. Nemohly by obě strany popustiti?

Josef. A w čem? we wěcech hlawnjch katolická cirkew nepopustj ani gedinau literku a we wěcech nepatrnyh neprospěge popauštěnj.

Madlenka. Tuť ge owšem těžko pomoci.

Josef. J ne tak těžko. Zkaussegte gen, a modlete se; Bůh, od něhož wsse dobré pocházi, přispěge wám zagisté radau a pomocj. Pokogného spanj wám přegi; žádám ale wás milý sausedé, abyste z rozmluw dněšnj tyto věci bedlivě uwážili:

1. Reformacj není djlo božj, ať giž na gegj půwodce, nebo na gegj owoce: hrubost, neswornost, ždiwočilost, trwawé wálky, žřetel swůg obrátjme.

2. Takového zlého ovoce sám Lutr se dočkal.

3. A až po dnes nepřipauští reformaci trvalého, bezpečného, pravého míru, věrnosti ničím nepogistugje a k držení stálého a četného mogska příčinu dávši.

Čtvrtá večerní rozmluva.

O Augšspurské konfessi.

Konrád. O reformaci a reformátích soudím již jinak, nežli jsem soudil dosaváde. Ale mám za to, že učenj samo lepší bude, nežli počátek a ovoce jeho.

Antonjn. Zlý strom dobré ovoce nésti nemůže, pravj Kristuš.

Madlenka. Nejhlawnějšj náš wyznawacj spis složil Melancton l. P. 1530 a předložil ho cjsaři Karlu V. w Augšspurku, odtud má také gméno augšspurská konfessi.

Konrád. A cjsař a katoljci měli prý gi we velké uctivosti.

Antonjn. W tak veliké uctivosti, že gi cjsař zawrhl a katoljci wyvrátili: ale Luteráni o wyvrácenj tom nic wěděti nechťeli a nechťegj.

Madlenka Wždnj pak Luteráni proti katoljkům w tak nazwané apologii (obraně) konfessi swau hágili.

Josef. A tak gi hágili, že museli slova wsseligak krautiti a we mnohých wěcech powoliti.

Konrád. Nebyli gsme při tom, ale aug'spurk'skau konfessi máme gessťe, tu si wezmeme do práce, nechť za sebe mluj.

Antonjn. Ale, aniž wy, aniž mistri wassi newědj, gafá byla zprwu; Melanchton a po něm mnozi ustawičně gi opravowali.

Josef. Totě owssem prawda, a wssak giž tak gi před sebe wezměme, gaf gi máme.

Konrád. Znš, Josefe, předce ten nenjmjrněgsj; čím starssj gsme, tjm powolněgsj býwáme.

Josef. Řekni raděgi, čím wětssj wjru kdo má: tjm mjwá wětssj lásťu.

Madlenka. Zde ge ta konfessi. Řáda se podjwám, gafé wady gi wystawjete. Wžadu apologie se nacházj.

Josef. Mám gedno učenj po druhém we wassj konfessi rozbjрати, nebo dřjwe powssedně udati, proč se mi neljbj?

Konrád. Ř gednotliwým naukám přigdeme postaupně; rcí tedy dřjwe, co proti nj máš.

Josef. Melanchton, gegj skladatael, postawil takowé wěci do nj, z kterýchž saudití můžeme, že buď prawd nenhlawněgsjich newědom, nebo lhár býti musel.

Madlenka. Wěčitky této zagistě nedokážete.

Josef. Mnohé bludy a omny předhazugi se wassj konfessi; tak mezi giným we člán:

ku 23. stoji, žeby kněží w Němcích teprw w 11. století k slibu čistoty nuceni byli.

Madlenka. A to gest prawda; Řehoř VII., papež, w století 11. k slibu čistoty kněžstwo přinutiv w cirkwi začal něco nového.

Antonjn. Gať mohl Řehoř něco nového začítí a předce twrditi, že by to byl prastarý obyčej.

Konrád. Toho měl dokázati.

Antonjn. Dokázal také.

Madlenka. A gať toho dokázal, že kněžstwo ku bezženstwj dáwno giž zákonem zvláštním zawázáno bylo?

Josef. Mnoho set let před papežem Řehořem VII. byli w Mohuči, we Wormsu a w Eáchách cirkewnj sněmowé držáni a w nich bylo kněžjm bezženstwj weleno, a wšak ne gaťo wěc nowičká, nýbrž starodáwnj.

Madlenka. A mámeli pať o sněmích těchto bezpečné zpráwy?

Antonjn. Určit že máme, gaťo o wšech sněmích cirkewnjch, neboť wyjednání byla sepsána, zveřejněna a bedlivě zachowána.

Madlenka. Snad newěděl Melanchton, že w tak starých, před Řehořem slawených sněmích kněžjm manželstwo zawowěženo bylo?

Antonjn. Gaťby to nebyl wěděl, muž tak učený? a pakli newěděl, měl mlčeti.

Konrád. Snad chybu swau w apoložii napravil?

Josef. Čti.

Konrád. Melancton tu prawj, že za Zoviniána kněžstwo žádným zvláštním zákonem k bezženstwj zawázáno nebylo.

Antonjn. A předce před Zoviniánem sněm Kartaginenský l. P. 390 zákon bezženstwj obnowil, řka, žeby bylo bezženstwj obyčej staré cirkwe.

Madlenka. To arcit byl Melancton buď newěda: anebo swá udání přjsně nebral.

Josef. Mysliš Konráde, že by byli reformáti mšši wyzdwichli?

Konrád. Gafá to otázka; toť u nás každé dítě wj i z té přčiny, že se již přes tři stoletj mše u nás neče.

Josef. Nuže Madlenko, přečti nám s konfešj wššj 24 článek a sice řádky tyto:

Madlenka. »Řřiwdu nám dělaj, winjce náš, že gsme mšši wyzdwichli; onat se u náš s wětšj wážností a nábožností slawj, nežli u našich protivnjků.«

Konrád. To že stogj w konfešj?

Antonjn. Ano, to stogj w konfešj, pohleďte a přeswědčte se.

Madlenka. Ne, to ge příliš.

Konrád odběhne.

Antonjn. Dwssem že gest příliš obzvláštně, an sám Lutr píše: »Předewšsemi ginými obawnostmi mše musj wyzdwichena býti.«

Madlenka. Snad se má we čl. 24 pode mššj wečeře Páně rozuměti?

Antonjn. Mysliš, žeby byl Melancton

rozdjlu neznal mezi mšši a mezi večerj Páně? Wzdni pak prawj zgewně: »Máš lid se často a pilně poučuje, proč swátost oltářnj ustanowena gest a požíwati se má; aby totiž srdce bážlivá pookřála a lid ku přigjmánj a ke mšši puzen byl. W obřadech při mšši se též žádné změny nestaly. U nás se we swátcích mše čte, a těm, kterj gj gsau žádostiwí, večere Páně se podává.«

Konrád se wrátil a dj Madlenka gemu: Dťe, gestit dokázáno, že Augšpurkšská konfešj na mšši wěřj a od večere Páně gi rozježnává.

Konrád. Necht, necht; gá tu přinášjm zcela nowau l. P. 1843 wytištěnou a od Wirtemberské konšistoře wydanau knihu a w nj něco giného stoji.

Josef. Pán buď s námi! S tau ubohau konfešj se tedn posud tak nakládá, gako před třemi sty lety. Každý na nj měnj gaf gen chce a může.

Konrád. Zde máme to neynowěgšj a od učených pánů; čti gen na str. 429.

Antonjn čte: »Mše, we které kněz tělo a krew Páně Bohu obětuge za žiwé a za mrtwé, aby gim odpusttění hřichů a darů dusewnjch a tělesných wzádal, u nás se nekoná.«

Josef. Tož pak ge mše dwogj?

Madlenka. Není dwogj; ale předce gsme se dočtli, že ge mše wyzdwižená a tomu gsem powděčna.

Antonjn. Ali, ai! co newidjm? na str.
352 wýslowně stogj, co stogj w konfesšji.

Konrád. Není možná.

Madlenka. Ba skutečně: »Křivdu nám
dělaj a t. d.«

Antonjn. Z gednoho pramjntu sladká a
kyselá woda tu teče.

Konrád hledj do knihy, popadne a zahodj
gi, wolage: Totě lidi za blázny mji!

Madlenka zármutně knihu zdvihne řkauc:
Dobře to není, že gsau w gedné knize tak
křiklavé odpory. Apologje, čili obrana konfesšji
nassj zagisté ge lepšji.

Josef. Měg gen strpenj, hned ti něco
krásného z nj uvedu. Ale Konráde, tak roz-
hněwati nesmješ se wjce. Může kniha za to?

Konrád. Máš dobře, a posléz celá ta
věc ani za hněw nestogj. Ale rci, co wješ o
nassj apologii.

Josef. Antonjine, powěz nám, co ge psá-
no w 13. gegjm článku?

Antonjn. Že prý katolická cirkew swaté
má, a někteřj swatj tu ze gména gsau udáni.

Josef. Má-li matka djetky zbožné, slusšji
pať ge opausstěti a zawrhowati?

Madlenka. Neslusšji, a kdož by to učinil?

Antonjn. Wn to činjte; neboť gsauli w
cirkwi nassj swatj, w cirkwi wassj ale ne, která
cirkew gest lepšji?

Konrád. Tu w článku 21. gsem na ně-
co přissel; Madlenko, přečti nám to.

Josef. Toš mi Konráde z úst wzał, a wšak gest to článek zlý, ten článek 21tý

Madlenka. Obsahuge w sobě, že prý před sw. Řehořem I., papežem, žádný swatý wzýwán nebyl, a žeby cirkewnjho otce nebylo, genž by byl wzýwánj swatých učil.

Konrád. Ne, tak ohledně swatých my budeme mjtí prawdu.

Antonjn. Newjm, proč? snad proto, že ohledně swatých reformáti wassi mnoho nalhali?

Madlenka. A co tu lhal Melanchton?

Antonjn. Před sw. Řehořem I. učilo wjce než 20 cirkewnjch otců, že, gať a které swaté wzýwati máme.

Madlenka. Tak nám alespoň gednoho znamenitého otce cirkewnjho pogmenug.

Antonjn. Chcešli hned dwa a to ty nenznamenítgssj sw. Ambrože, a sw. Augustina.

Josef. A slyšte dále. We článku 10. uwádj Melanchton kánon řecký, čili prawoplatnj wýrok cirkewnj.

Madlenka. A čemu?

Antonjn. Aby ze starých prawoplatných wýroků cirkewnjch nowé swé učenj o swátosti oltářnj potwrdil.

Konrád. A gedná neprávě?

Josef. Gedná welmi drže, tak sice, žeby gste, čtauce onen kánon ne nowé, alebrž staré učenj o swátosti oltářnj, totiž o proměně chleba a wjna, w něm nalezli.

Konrád. A gá giž ani o konfešsji aug-

špurkšćé, ani o gegj apoložii nic slyšeti nedcy. Kdo gedenfráte lhal, tomu se neweřj, i kdyby prawdu mluwil.

Josef. Wiž opět djtě w kaupeli topjš.

Konrád. Wše gsem kladl na tu konfesj, a nynj widjm, gaš bjdně to š nj dopadá.

Antonjn. Měli gste škaumati dřiwe, ni-
koli slexě wěriti.

Madlenka. Wěřili gsme, gaš nám náš
p. pastor řikáwal.

Antonjn. To nebulo po protestansku;
protestant wěřj toliko vlastnjmu škaumánj swému.

Madlenka. A gaš může nassinec wšedco
škaumati?

Antonjn. Š tak to dělyte, gašo my;
my zanecháwáme škaumánj cirkwi, a slowa gegj
přigjmáme důwěrně.

Konrád. Totěž mohlo by u nás býti.

Antonjn. A škaumali wassi pastoři a
wasse konsistoře za wás?

Madlenka. Ulespoň gim tolik důwěřugeme.

Antonjn. Proč wám tedy neprawdy a
odporny w auššpurkšćé konfesj neoznámili?

Madlenka. Snad ge neodkryli.

Antonjn. Š to by museli až přjliš ne-
swědomiti býti; a kdo gest takowý: nemůže
škaumati, takowému nelze wěriti, takowého nelze
následowati.

Madlenka. Šfaut lidé.

Antonjn. Lidé, kterež odporu odporům
přikládaj, gaš gsme we wassi nowé knize šhledali

Josef. A to nenhorššj ani snad newjíte?
Konrád. Co zase?

Josef. Že se Luteráni mezi sebou hádají, zdali se podle wyznávacích spisů swých, gacj gsau, augšspurkšlá konfesšj a apologie, řjdití magj, čili nic.

Konrád. Odkud to máš?

Josef. Z nowin Hestých, kteréž mnoho kněh oznamují gednagjcích o tom, máli se dáti na spisy wyznawacj.

Madlenka. Gá myslím, že učenj muži spisy wyznawacj hágiti budau.

Josef. A dēge se na opak; nic o nich wěděti nechťegj.

Konrád. A proč?

Josef. Že prý gsau spisy zastárlé, že prý písma sw. špatně wykládají, že prý neprawdy a odpory w sobě obsahují.

Madlenka. Už ge tedy opravj.

Antonjn. Mistrři wassi tak gsau neswornj, že se ani dwa pospolu nesnášsegj. Tu ge oprawa těžká, geden od druhého nechce nic přigiti.

Konrád. Měliby tedy wyhotowiti nové.

Josef. A pro koho?

Konrád. Pro náš protestanty.

Antonjn. Wždyť pak negste swornj mezi sebou.

Madlenka. Selt gest u náš arcit dosti, ale proto předce w mnohých náboženských prawdách se srownáwáme.

Josef. Milá Madlenka, meníš se velké. Klaus Harms, geden z učeních a zbožných pastorů wassich nabídl se, že chce wšlechtu náboženské prawdy na palec napsati, w kterýchž se protestanti srownáwagj podneš.

Konrád. Máš p. pastor také říkawa, že mnozi pastoři z wyznáwacjch spisů coš chtegi přigjmagj, *) ginj že ge hanj a ginj že gedocela zawrhugj.

Madlenka. Ale w něterých hlawnjch sadách se předce srownáwati muselj, k. př. že ge Kristus Syn boži, že ge nenswětěgšj, nerozdjlná Trojice, wzkrjssenj a žiwot wěčný?

Josef. Nikoli. Mnozi pastoři wassi we swých knihách pjssj i we swých kázanjch blásagj, že Kristus žádný Syn boži neni, ale pauhy člowěk.

Antonjn. A nadto by lhářem a křiwopřjseznjkem býti musel, neboť před Kaifássem nenywěššjm knězem židowským přísahal, že Syn boži gest.

Josef. Nenswětěgšj a nerozdjlnau božskau Trojici odhádala welká část protestantů; a giná část učj, žeby Boha skutečného, osobnjho nebylo. **)

Madlenka. Takowj gsau horšši, než pohané.

Konrád. Slowa Pawlowa na nich se wyplňugj: »Prawjce se býti maudrými, bláznu učiněni gsau.« Řjm. 1, 22.

Josef. Gessťe wětšj počet duchownjšků

*) Zmláště w Libstu

**) Něktěj lidé bezbožnj nenywěššjho Hospodina a Pána nasseho Jezjše Krista zapjragj. Žub. 1, 4. — Wymrhnuu gměna waffe, gakožto glě pro Syna člowěta. Luk. 6, 22.

massich zamjta wzfrjssenj a žiwot wěčnŷ. Mnozi pochopiti nemohau, magjce ždánj to, že člowěk gaŷo zwjře pogde.

Madlenka. Chraň Bůh, aby se takowá učenj mezi lid dostala.

Antonjn. Poněkud se giž dostala. Ptey se měšťáků a pozorug gegich mrawy: tu se přeswědčjš, že mnozi nic newěrj.

Konrád. Ale gaŷ to dopadne!

Josef. Dobře zagisté ne! buďto náš milŷ Bůh těžkými ránamy nawštjwj a nebo se newěrjci pokoriti a tu cirkew hledati mušj, w kterěz takowé newěry nenj, aniž ge dowoleno gi učiti.

Madlenka. To mne welice rmautj a hněte.

Josef. Gešť žalost, kteráž weđe k radosti; a nepokog, gegž pokog wěčnŷ následuge.

Konrád. Kžžby nám toho dopřál otec nebesťh!

Josef. Přigď králowštwj geho, Amen! A giž wám dobrau noc přegi, dražj přátelé, a žádám wás, abyste rozzjmalj:

1. nenhlawněgšj wznáwacj spis luteránsťh, auğššpurkšťá konfešsj, obsahuge w sobě neprawdy a odporn.

2. Luteráni mēnili auğššpurkšťau konfešsj šwau po wšsedň časŷ.

3. Ba docela nic na ni wje nedržj; a u lidj duchownjch i šwětsťhch we protestanstwu rozmáhá se ta newěťšj newěra.

Bátá večernj rozmluwa.

O swátostech. O křtu a večeri Páně.

Konrád. Dnes budeme gednati o swátostech.

Josef. Gaudil bych, abychom s kmenem začali, pak teprw o křtu a owoci mluwili.

Madlenka. Gak máme tomu rozuměti?

Antonjn. Cirkew gest kmen, swátosti gsau křět a owoce.

Konrád. O swátostech snáže se sneseme, nežli o cirkwi; práwě o cirkwi si učenj zewrubnějšjho žádám.

Josef. Nuže gedneyme o swátostech. Kof swátosti přigjmate?

Madlenka. Gak dobře wjete, my Luteráni dle wyznawacjch spisů swých přigjmáme dvě swátosti, křest a večeri Páně.

Josef. Z nahledni Madlenko do apologie, kteráž u wás také za spis wyznawacj platj: že se w nj mluwj o 3 swátostech.*)

Madlenka. A která by byla ta třetj?

Antonjn. Tu čti: »Pokánj gest prawá swátost, nebo gest dle rozkazu božjho a má přislibenj milosti.«

Madlenka. Pokánj giž za swátost nepřigjmáme.

Josef. An, což to u wás se swátostmi dopadá, gako s krogem, kterýž se časem měnj?

*) W Dánjsu čti i poslednj pomazánj, gakožto swátost nemocných přigmanti.

Madlenka. Nikoli, ale w apoložii reformáti pochybili, pozděgi to napravili.

Antonjn. Prawé wyznawacy spisy hote-
wj Duch swatý skrze lidi, genž k takowému djlu
zwołáště powoláni a poswěceni gsau.

Madlenka. A kde ge to psáno?

Antonjn. W každé biblj. Čtete gen 15.
kap. skutků apóstolských. Apóstolé na gístém
nařizenj se usnešše, we werssi 28. prawj: »Wi-
dělo se zagisté Duchu swatému i nám.« To
dává platnost nařizenjm, pakli se w nich s Du-
chem sw., kterýž w nás působj, srownáwáme.

Madlenka. Chybíti a chybu naprawo-
wati Duch sw. owšsem nemůže.

Antonjn. Poněwadž ale reformáti wassi
chybili a naprawowali, Duch sw. budto u wás
pořád nenj; a nebo geli: tak alespoň nebyl s tjm,
kterýž apoložii sepsal, ginákby se z nj nic wy-
laučiti nemohlo.

Konrád. Antonjn má dobře, a zagisté zle
to dopadá s námi, an se ani o počet swátosti
shodnauti nemůžeme.

Josef. A k čemu máte swátosti?

Madlenka. Abychom ge přigjmagjce wjru
swau wyznáwali, a Bůh nám skrze ně milosti
swé dokázal.

Antonjn. Negsau wám tedy ničjm gi-
ným, než pauhým znamenjm?

Madlenka. Arcit, neboť wjra a milost
božj gsau věci neyhlawněašj.

Antonjn. A tak řdyž člověk toto dvě

má: wjru totiž a milost boží, nemusí o zna-
mení státi, ať si gsau kterákoli, nechť ge gich
cokoli.

Konrád. To myslím.

Josef. Wizte, gať sšwatně s nařizenjmi
Kristowými nakládáte. Kdybych tě Konráde do
poslednj wůle postavil, a po smrti mé se ti
řeklo, že máš po mně můg sad zděditi, na úřadě
ale se ti dalo to wyswětlenj, že gsem ti w po-
slednj wůli onen sad k užjwánj neodkázal, nýbrž
že gsem chtěl toliko, abyš často naň patře na mne
gšl wzpomjnal, aby ti byl pomnjkem přátelstwj
nasheho: co byš řekl?

Konrád. Že gšl mohl sad swůg odkázati
komukoli, gá že beze wšseho připomjnanj na tě
mysliti budu; takowé to prázdne znamenj mrzelo
by mne gessťe.

Antonjn. A práwě tak to dopadá s uče-
njm wassjm o swátostech.

Madlenka. Wždyť pak předce napomá-
haji wjře nassj.

Antonjn. Zenfráte, kdž wjru giž máme?

Madlenka. To se samo sebau rozumj,
an bez wjry wšse marné gest.

Josef. A mámeli wjru, tak ge opět dle
učenj wasseho wšse ostatnj zbytečné. Abych na
něco nezapoměl, dělám si znamenj; nezapome-
nuli, znamenj nepotřebugi.

Madlenka. To ge arciť prawda, ale
předce ge lépe, znamenj mjtí, nežli nemjtí.

Josef. D ne, neylépe ge znamenj nepo-

třebowati, pak jsme swau wěcj gistéssji; neboť bezpečněgi ge to opatřeno, co mám w hlavě, nežli to, co mám před očima.

Antonjn. A zač beřete swátosti starozákonnj, obřizku a beránka welikonočnjho?

Konrád. Za znamenj budaucjho.

Antonjn. A pod tjm budaucjm, co mysljete sobě?

Madlenka. Krista Ježíše s wykupitelstým djlem geho.

Antonjn. A Kristus by byl zaš gen znamenj, ono djlo wyznamenáwagjcj, ustanowil?

Konrád. Mezi swátostmi starozákonnjmi a nowozákonnjmi nemá rozdjíl býti; a kdezto w zákoně starém znamenj ustanowena byla, djlo wykupitelské wyznačugjcj: w zákoně nowém se nacházeti musj vyplněnj onoho djla.

Josef. Tak též saudj katoljci; a ty na sobě shledáwáš, že wěc rozumně powážuge, tak řka sám ze sebe na katolické učenj o swátostech přigiti můžeš.

Madlenka. Wždyť pak swátosti za znamenj widitelná milosti božj také powážujete.

Antonjn. Arciť, ale učjme též, že nám také newiditelné milosti božj udělugj.

Madlenka. Mnozi pastoři luteránsstj učj totěž.

Antonjn. Učjli tak, učj po katolicku, snad ani newědauce.

Josef. Mezi wámi a námi gest rozdjíl ten, že u wás swátosti na milost božj gen při-

připomínají: u nás ale newiditelné milosti boží skutečně udělují.

Antonín. My potřebujeme věci viditelné pro své tělo: newiditelné pro svou duši; a Bůh nám dává obé zároveň tak dobře, jakož i to viditelné s newiditelnou živou mocí jeho.

Konrád. Ale vy máte sedmero svátostí — jak to?

Josef. Dobrého nebyvá nikdy příliš mnoho. A tu si přečti, co Lutr l. P. 1544 o svátostech napsal.

Madlenka čte: »A protož zpřijma pravím, že máme buď všecko věřiti, nebo nic newěřiti. Duch svatý se nedá rozdělit, aby jednu věc učil za pravou a druhou za nepravou.«

Konrád. Tak v 27. roce reformování svého neměl psáti: ale nepochybně, že tu ty svátosti myslil, v kteréž věřil.

Josef. Brzo se přesvědčš, že dlouho po reformaci v sedmero svátostí věřil.

Madlenka. Máli pak těch sedm svátostí svůj základ na písmě svatém?

Antonín. D má; a já bych v ně věřil, kdyby ani v písmě sv. nestáli.

Madlenka. Jak tak?

Antonín. Deyme tomu, žeby tvůj pastor knihu sepsal: můžeš se domyslet, že nebude vědět více, než co v knize stojí?

Madlenka. To by bylo k smíchu, v němžagisté složeno jest více, než v jeho sepsané knize.

Antonín. A tak vdechnul Duch sv. písmo

swaté: a předce w něm není celý obgem a úplné zwerěgněnj božského učenj geho.

Konrád. Ale slýchal gsem, žeby teprw we 12. a 13. stoletj leckterá swátost u wás nastala, k. p. manželstwj.

Josef. A což dřjwe manželstwa nebylo tak práwě spořádaného, jako později.

Konrád. Bylo arcit, ale neslaulo swátostj.

Josef. Zdali pak gš w dětinském wěku swém každou wěc důkladně znal a patřičně pogmenowal?

Konrád. Neznal a nepogmenowal.

Josef. A žeš tenkrátě wěci důkladně neznal a patřičně nepogmenowal: následuge z toho, že gich nebylo?

Konrád. Nenásleduge.

Josef. A tak se to má že swátostmi; byly tu hned na počátku cirkwe; wěřjci se ge časem lépe naučili znáti, pogmenowali ge, názew gim dawše, genžby k zamezenj neprawého wýkladu podstatu a působenj gegich wýznamně wyznačil.

Konrád. Máš dobře. A giž swátostí zwláště rozebjrati budeme; powěž Madlenko, co nassinci o křtu učj.

Madlenka. Nassinci učj, že gest křest potřebný, že se nám milost w něm podává a že máme malé djetky křtiti.

Antonjn. Na wjře wše u wás záleží, což djetky malé také mohau wěřiti?

Madlenka. Lutr to pogistil; Bůh, u

něhož není nic nemožného, wjru prý do nich wstítí může.

Antonjn. Z proč Bůh raděgi dědičnau winu s dítěť nesnjmá a nedá gim roditi se gačo angelům?

Konrád. Poněwadž od pořádku swého neustupuge.

Josef. A k pořádku tomuto též náležj, že nemluwně wěřiti nemůže.

Madlenka. Gať je to má u wás še křtem dítěim?

Antonjn. My wěřjme, že může Duch sw. bez člowěka we křtu působiti a dědičnau winu wyhladiti: kterážto wina u wás teprwa še wzkřjssenjm přestane.

Konrád. To také Duch sw. zagistě může, ginaťby to s třetj božskau osobau špatně dopadalo.

Josef. Wěřjšli tať, wěřjš po katolicťu.

Madlenka. Gá newjm, gať bychom měli ginať wěřiti? Ale nekřtěgi se u wás také wěci bezžiwotné?

Antonjn. Nekřtěgi; ty se gen žehnagi, swětj zewnitř; a škrze slowo božj a modlitbu má dle sw. Pawla 1. Tim. 4, 4. 5 wšsečo poswěceno býti.

Josef. Křten býwá toliko člowěk a ne- může-li křtu škrze wodu a Ducha sw. dogiti, žádá-li si toho srdečně a krew-li pro wjru wyléwá: zastupuge tento křest žádosti a kwe onen křest wody platně.

Konrád. Ale že mi dáte o večeři Páně za pravé.

Antonjn. Uhlídáme.

Madlenka. My máme za to, že w způsobě chléba a wina, se způsobau chleba a wina, a pod způsobau chleba a wina Kristus Ježíš s tělem a krví pravdivě přítomen gest.

Antonjn. A my máme za to, že se chléb a wino w tělo a w krev Páně proměňuje.

Konrád. Bať dokážete, že se chléb a wino w tělo a w krev Páně proměňuje?

Antonjn. A bať dokážete wy, že we chlebě a we wjně tělo a krev Páně přítomny jsou?

Madlenka. Chléb a wino zůstávají u nás po proměně jako před proměnou.

Josef. Dvůsem, bať dalece smysly poznáváme. Ač vnitřní podstata proměněna gest, zevnějšších příznaků chlebových a winných Pán nechává; an by se přirozenost naše stýtila syrového těla a krve požívatí, a duševní pobožnost byla by zrušená.

Konrád. Kde jste to své učení o proměně vzali?

Josef. Mámeť ho od Krista samého, kterýž řekl: »To gest tělo mé, to gest krev má,« ale zevnitřní způsobu chleba a wina neproměnil — na to sřz apóstola Pavla důkladně a gasně ho vysvětlil, a během času dopustil, by nové, náležité slovo pro učení ono nalezeno

bylo: transsubstantiacj, proměna podstatnj, pře-
podstatněnj.

Madlenka. Słowa se nebudeme přijti;
newjme také, gať se to s tagemstwjm těla i
krwe Páně děje; dosti na tom, že my tak do-
bře gako my tělo a krew Páně máme.

Antonjn. To gest, my wěřjte, že máte
tělo a krew Páně: my ale wjme, že tělo a
krew Páně máme.

Konrád. Pro mne bylo by to welmi bolestné
a strassliwé, abych tolikráte giž byw u swat. při-
gjmánj, powždny byl přigal pauhý chléb a pauhé
wjno, ne pak tělo a krew Páně.

Josef. Můželi pak ti kdokoli swatoswa-
tau wečeři podati?

Konrád. Nemůže, toliko náležitý slu-
žebnjš cirkewnij.

Josef. A koho držjš za náležitého slu-
žebnjka cirkewnijho?

Konrád. Toho, kterýž od Krista zřjzen
gest.

Madlenka. A což nassj p. pastoři negsau
od Krista zřjzeni?

Antonjn. Urciť že ne. Kristus gsa
kněz newyššj obětowal: pastoři wassj o obě-
towánj nic slyšfeti nechťjce, chtěgj býti gen kaza-
teli, kněžmi nikoli.

Josef. A kým powolal a poswětil Kri-
stus wasse pastory?

Madlenka. Děkanem, konsjstojj, mini-
strem, králem.

Antonjn. A kdo tyto k tomu zplnomocnil?

Madlenka. Dpět ginj a ginj předchůdcové gegich, až to na Lutra, Kalwina a Zwingliho přišlo.

Josef. Ale byli Lutr, Kalwin, Zwingli od Krista skutečně ustanoveni, aby duchovníky povolali a vysvětili?

Konrád. Všickni ne; Lutr totiž byl řádně na kněžství posvěcen.

Josef. A bytby byl, cožpak smj kněz sprostý na kněžství světiti?

Madlenka. Nesmj, toliko biskup.

Antonjn. Z toho všeho vychází, že náležitých služebníků církevních nemáte, a že nenáležití služebníci církevní večeři Páně vám podávati nemohau, gafo gá wám gi podati nemohu a nejmjm. Bytbych sebe lépe list průwodnj wystawěti uměl: neplatilby předce, poněwadž ten úřad a to práwo nemám, abych wystawowal listy průwodnj.

Konrád. To ge owsšem na pomyslenau. Než chwáliti nemohu, že přijímáte večeři Páně pod gednau způsobau.

Antonjn. Není to článek wjry, alebrž prašaré příkázanj, kteréz církev změnití může, kdykoli toho potřebj.

Konrád. A gať to dožázeš, že by to bylo příkázanj staré, a že by se večeře Páně giž od starodáwna pod gednau způsobau byla podávala a přijímala?

Josef. To osvědčuje 1. a 2. stoletj

křesťanské v kterýchž brzy samotný chléb, brzy samotné víno a také chléb a víno spolu věřícím podávány byli; byl to prastarý též obnův povševcenau hostii donášeti k nemocným, mučedníkům do žaláře odesílati, a dítkám, a na cestě s sebou bráti a t. d. Nejstarší církevní otcové považují podávání a přijímání večeře Páně pod způsobau chleba za obecnau obvyklost; a pakli že se chléb požehnaný v tělo Kristovo proměňuje, musí v těle celém také krev býti obsažena.

Madlenka. Kterak správcové církevní na to připadli, večeři Páně pod jednau způsobau věřícím podávati?

Antonín. Uznali to za věc přiměřenau, a samo písmo sv. náměští jim dávalo.

Konrád. Gaké náměští? Kristus Ježíš dal svým apoštolům chléb a víno.

Josef. Kristus Ježíš obětuje, dal svým apoštolům gakožto svým náměstkům chléb a víno, a proto obětugjej kněz požjvá při mši sv. chleba a vína.

Konrád. To nepřijímám za žádný postačitelný důkaz — mluv o tom zřetelněji.

Josef. Otceř ň Ewangelium sv. Lukáše gak znj v 24. kapitole verš 30tý?

Konrád. »Z stalo se, kdž seděl s nimi za stolem, vzal chléb a dobrořečil a lámal a podával jim.«

Antonín. Nic tu nestojí o vjné?

Madlenka. Nic. Učennjci ho poznali po lámánj chleba. Kristus zmizel a oni odešli.

Tu se tedny pod gednau způsobau podával Kristus sám.

Konrád. Kdyby byl o této gedné způsobě také sám něco řekl.

Josef. J řekl, a sice w Ewangelium sw. Jana 6, 51. »Gát gsem ten chléb živý, genž gsem s nebe štaupil« a 58: »Gakož mne poslal živý Otec, i gá žiw gsem pro Otce a kdož gj mne, i on žiw bude pro mne.« J mluvj Kristus brzo o swém těle a o swé krwi spolu, a brzo o těle swém zvlášt.

Madlenka. Zdali tomu aposstolé též tak rozuměli?

Antonjn. Dwssem že, ginať by podávánj a přigimánj pod gednau způsobau w obyčej nepřišlo. U I. Kor. 11, 27. pišse sw. Pawel: »Protož kdokoli bude gisti chléb tento: nebo z kalicha Páně pji nehodně, winen bude tělem a krwj Páně.« Kdyby byl každný gedl a pil, nemohlby aposstol řici nebo. U w sk. aposst. 2, 42. 46.; a 20, 7. mluvj se o swato: swaté wečeři pod gednau způsobau.

Konrád. Ale Kristus předce prawil: »Pjte z toho wšickni.«

Antonjn. Což nemohl pod slowem »wšickni« swé aposstoly, kteréz měl před sebau, obzvláště mysliti? ginať by bylo nutno, se domnjati, žeby giž tenkrát celý swět z geho kalicha pji musel. Kdo si písmo sw. doslowně wykládá, dopátrá se wěcj podiwných.

Josef. Proč wáš Zaroš a wáš Kljma nepřístupugi k stolu božjmu?

Konrád. Kalich si zosfklivili; gedem prý něco na kalichu a druhý něco w kalichu widěl, což se jim nelíbilo.

Antonjn. A proč nepřístupuge wáš Kubeš?

Madlenka. Toho zase hněte, že často mnoho wjna zbude, kterým se učitel odpoledne podnaráži.

Josef. A tak bych wám mohl z giných gestt přičin dokázati, že to gest zcela přiměřeno, wečeři Páně pod gednau způsobau posluhowati.

Madlenka. Nám pak bylo namluveno, žeby kalich teprw w 11. stoletj neposwěcencům odňat byl; kněžjm pak přirčnut, aby knězi gsauce omilostněnj wjce, co wyššji bytosti wypadali.

Antonjn. Což pak nehlasagi lidu, že w poswěcené hostii tělo a krew Páně, obě tedy co oni, přigjmá?

Josef. Mimo to kdokoli přigjmagi knězi gakožto kagici, *) anebo na smrtelném loži, přigjmagi toliko pod způsobau chleba, gako každý giný wěřjci člowěk.

Konrád. A kdyby se chtěli wypjnati nad giné, wěděliby o giných prostředcích.

Antonjn. Kdo wymenyšlj věci nešhodné, padá w nesmysl.

Josef. Takowého nesmyslu se nám w dālšjm rozgjmánj našsem udá častěgi; slusně toho posaudjme.

*) Na jelený čtwtetk.

Bůh nám dobré noci dopřeg a w pamět nassí uweš:

1. protestanti gednostegně o swátostech ne-
wěři, co by vlastně byln a kolik by gich bylo,
a žádné utěch si z toho wážiti nemohau.

2. Gať katoljci o swátostech wěři, staro-
bylé gest, důkladné a potěšitelné.

3. Přigimánj pod gednau způsobau gest
w písmě sw. nastjnéno, w nejstaršj cirkwi to
bylo obnčegem, nemá to nic znepokogitelného
do sebe a nenj to žádný člunek wjrn; kdby
toho potřeba žádala, nebo k užitku to slaužilo,
může to cirkew změniti.

Šestá wečernj rozmluwa.

Pokračowánj o swátostech. O mšsi swaté.

Konrád. Dobře wjm, že swátost tolik
znamená, co tagemštwj, a že wjce, nežli můžeme
widěti a pochopiti, o nj wěriti máme; ale o
mšsi mám welkau pochybnost.

Antonjn. Totě gestě dost dobře, že nic
giného proti mšsi sw. nemáte, an gi protestanti
za modlářtwj, za ďábelštwj, za lest a frassku
kněžškau wydáwagj.

Madlenka. Myš wjme, že základ gegi
gest Kristus a že w nj klaněnjm ctěn býwá, a
protož bychom si za hřich kladli, daremného coš
o nj mysliti.

Josef. A my si opět mšsi sw. wysoce

wážjme a tak často a nábožně gi slusšjme, že by z nás dáwno giž lidé neyhorsšj byli, kdyby zlá býti měla.

Ronrád. Odkud pochází améno »misse«?

Antonjn. Od latinského slova »missa« an po skončených službách božích kněz lid pro: pouštěge wolá: »Ite missa est.« gďte, pro: pustiěni gste.

Madlenka. A tu mi pochybnost prwnj napadá: to snad není dobře, že své hlavní služby boží w řeči latinské držjte.

Antonjn. Právě to ge staré a maudré zřjzenj.

Ronrád. Gak tak?

Josef. Latinská řeč patrj k řečem mrtvým, to gest k takovým, kterěz se nemluwj wjce a tudy se neměnj, a tjm samým ani misse se neměnj a w celém swětě gednostegná gest.

Madlenka. Ale apostol Páně sw. Pawel prawj: »W cirkwi chci pět slow ze smyslu svého promluwiti, abych také giných poučil, nežli deset tisíc slow gazykem neznámým.« 1. Kor. 14, 19.

Josef. Přečti si celau kapitolu a přeswědčjš se, že sw. Pawel, mluwě o obrácených na wjru, kdež musj rozuměti gedem druhému, tomu chce, aby se to gazykem neznámým nedělo.*)

Antonjn. Hebreyskau starau řeč židé giž dáwno nerozuměgj; a předce své služby boží w staré řeči své držj.

*) U nás se kázanj a wšse cirkewnj učerj w gazyfu mateřském držj.

Josef. A gať slawně a zvučně ta latinská řeč we zpěwu a modlenj znj; a co nejlepšího gest, my katoljci máme na celém šířím světě gedny a tntěž služby boží.

Konrád. Wada weliká ale to. gest u nás, že při dost malém vzdálj w našich službách božjch něco nowého, neobnčegného nalezáme; o cizjch protestantských zemjch ani mluwiti nechci.

Madlenka. Za to wšsemu dobře rozum me.

Antonjn. A což ty jš mysljš, že my naši mšši sw. dofonce nerozumjme.

Madlenka. Rozuměli byste, naučiwšse se dřjwe latině.

Josef. Menj nám ani toho třeba. Hled, řdnž se katoljci se wšsech stran do chrámu na mšši sw. segdau, modlj se spolu, klaněgj se zároveň, dělaj wšsecko stegně, aniž štetřj gedn druhého — wědj dobře, na čem gsau.

Konrád. Skutečně gsem to při wasších službách božjch pozorowal, ale neuměl gsem jš to wyložiti.

Antonjn. A wyloženi gest tať snadné. Mšše sw. se nám giž od dětinstwj podrobně wykládá, do mateřské řeči se nám překládá a w modlitebnjch knihách našich máme české modlitby mššni a zpěwy ke mšši swaté.

Madlenka. Tať by ge měl wáš farář raděgi český čjsti.

Josef. An česká řeč gest řeč žiwá, beže wšseho nadání by se při mšši sw. změny našly.

Antonjn. Gako Monžjš wůkol horn meze uložil, aby se gi nedotknul žádný, tak se při našich službách božích ta stará důkladná latinská řeč zachowává, což náš uctivosti naplňuje a wysoké stáří mšši sw. nám připomíná.

Konrád. A což ge wysoké stáří gegi bezpečně dokázáno? Wlastně prý se gessťe newj, kdy powstala.

Antonjn. Musj tedy stará býti.

Madlenka. Dosud toho nechápám.

Josef. Madlenko, ty by ses tázala, kdy nasse věž byla wystawena, a ten nejstaršj pamětník by ti to řeci newěděl; cobys šaudila z toho, že ge to věž nowá, čili stará.

Madlenka. Že musj býti stará.

Antonjn. A tak se to má še mšši sw. »a proto musj býti stará.«

Konrád. Gá pak gsem slyšel, že před 14. a 15. stoletjm nebyla takowá, gako ge nynj.

Josef. Byls před 49 roky takowý, gaky gšl nynj?

Konrád. Nebyl.

Josef. Ale proto předce gšl byl Konrád giž tenkrát?

Konrád. To byl.

Josef. Tak byla také mše swatá, mladistwá gednau a wyrůstala poznenáhla.

Madlenka. Snad gednau také sestárne a pomine.

Antonjn. Nebe a země pominau, slowo ale a djlo Kristowo nepomine.

Konrád. Snad mšši za slovo a dílo Kristovo nepovažuješ?

Antonjn. Dřssem že považuji.

Madlenka. A gakhmi důvody opodstatnjš důležité stvorení swé?

Antonjn. Miláček sw. Jan učil učeníka Zgnáce, a w pozůstalých spisech Zgnácowých patrné známky mšši sw. se nacházejí.

Josef. Zrenéuš, biskup Lionský, kterýž l. P. 202 smrti mučednickau zemřel, vyslovně praví: »Apostolé obět messnj od Krista obdrželi.«

Antonjn. Svatý Augustin řekl: »Přigdemeli w učení křesťanském na věc důležitau, wypátrati nemohauce od kterého papeže neb biskupa by pocházela, sauditi můžeme, že pochází od apostolů.«

Konrád. Ale do svědectví církevních otců našich nám do konce nic není.«

Antonjn. Augšpurtská konfešj přigjímá církevní směny, církevní otce a gegich wýroky až do 5. století; Zgnác, Zrenéuš, Augustin ale žili we vyměřeném tomto čase: a protož musíte wýroky gegich za pravé přigjímati.

Madlenka. Pakli proti nim ničeho nemá písmo svaté.

Josef. Právě písmo sw. vydává to nejlepší svědectví o oběti messnj.

Konrád. Aí, aí! Z tak nám honem to svědectví písma sw. podej.

Josef. Předě všim mi rcete, wjteli, co ge misse sw.?

Madlenka. Opětné se obětowánj Kristowo.

Antonjn. Gest obět chwálsy, djků, prosby a smjřenj.

Konrád. Což potřebugeme toliť obětj?

Josef. Taž se srdce swého, zdali neny nědy welebenjm, gindá djkůčiněnjm, gindá prošbami a gindá opět žalem hřichů naplněno?

Madlenka. Takowé oběti měli we starém zákoně: w zákoně nowém starežákonnj oběti tyto neplatj.

Antonjn. Pročby neplatily?

Madlenka. Neny gich zapotřebj.

Antonjn. A proč gich neny zapotřebj?

Madlenka. Proto že w Kristu wšedko gest wyplněno.

Josef. Madlenko, krásně gfi odpowjda la po katolicku, my mluwjme taktéž; to menšj přestává, řdyž nastává což wětšjho gest.

Konrád. A což wěděli proroci starežákonnj, že oběti gegich sřz obět Kristowu wyždwiženy budau: ta ale že bude pořáde trwati?

Josef. Nahlédni do I, 10. 11. Malachiáše.

Madlenka. Tu stogj: »Nemám zaljbenj we wás, prawj Hospodin zástupů, a darů nepřigmu z rukau wášich. Nebo od východu slunce až na západ weliké gest gměno mé mezi

národny a na každém místě obětována bývá
gměnu mému obět čistá.»

Antonjn. Glysseli gste, že wšech obětj
že má zůstatí obět gedna, čistá, a že má na
wšech místech po wšech časny se podáwati Bohu.
A tato gediná obět dosawád trwá a trwati
bude, a wy byste gedinau obět tuto zawrhli?

Konrád. Že se w prorockém místě tomto
o wěčné oběti mluvj, nedá se upřiti.

Madlenka. A tato wěčná obět tu gest:
Kristus na Golgotě ufrýžowaný.

Josef. Gest to wěčné, co se gen geden-
krát stalo?

Madlenka. Ne, to neny wěčné, ale
wěčné gest, což se pořádě stává.

Antonjn. Proto také pisse sw. Pawel
k Řimanům 6, 9: »Wědauce, že Kristus gednau
wstaw z mrtwých, giž wjce neumjrá, smrt nad
njm giž wjce panowati nebude.«

Konrád. A má dobře. Gedenkrát smrt
Kristowa na křži obětj ustawičnau býti nemůže.

Madlenka. Byla ale obět předce, —
a tu gsau s wassj mšj dvě oběti.

Josef. Konráde, kdž gsme si studnici
kopali a pramen wedli do mého a do twého
stawenj, udělali gsme tu z gednoho pramene
dwa prameny?

Konrád. Nikoli.

Antonjn. Ať gest mše sw. průtok to-
liko, gimž se nám pramene hlawnjho oběti Kri-
stowny na křži, dostává.

Madlenka. Což obět kříše nepostačuje sama sebou?

Josef. Postačuje, ale o to se gedná, gať bychom si gi přivlastnili. Wýplata za hřichy leží pohotowě, ale musj z nj dáno býti také za tebe.

Konrád. Než učj apostol, že gśme sřze smrt kříše na wždy osprawedlnění.

Josef. Aby tebe že začetj wyplatili, gest dosti na tom, penjze přichystané mji?

Madlenka. D ne, na patřicj místo a osobě náležité musjme penjze dodati.

Antonjn. Tak tobě mśse sw. obět kříše přivlastňuje.

Josef. A což od smrti Kristowj ne-
hřěśjme wjce?

Madlenka. Hřěśjme gěśtě.

Antonjn. A protož oběti za hřichy gest nám ustawičně třeba, gest nám třeba ceřtj, kteráž k nejwětśjmu dobročinj Kristowu weďe, gest nám třeba kljče, kterjž pokladj Kristowj otwřá.

Konrád. Totě prawda; tak dobře, gaťo řjkáme my, že bez wjry není wykaupenj.

Josef. My to tjm spjśse řjci můžeme, an máme Krista pro sebe: wy ale še swau wě-
rau do úzkjch přicházjite.

Madlenka. Náš p. pastor prawj, žeby mśsi list k židům porážel, we kterém řtogj: »zwj-
řata je prj se obětujj na dokázanau, že gśme sami sřze swé hřichy smrt zaslaužili: Bůh pať že z milostj smrt zwjřat nám k dobrému přičjtá.

„Ale gať mile se za náš Kristus obětował, že přijí mŕšedny oběti přestaly.“

Antonjn. Aposťtol Pavel má dobře, ty mŕšat nemáš w tom smyslu obět messnj bráti.

Konrád. Obět gaťo obět.

Josef. Ne tak příteli, mĕg gen strpenj. Obětowati arcit sluge ž uctivosti k Bohu něco žabiti a gemu podati, gaťo se dĕlo w zákonnĕ starĕm: ale obětowati sluge takĕ wesměš, Bohu něco w dar přinĕsti.

Madlenka. To připaustjm.

Antonjn. A tak se Kristus Ježíš usta: wičnĕ wzdává Otci swĕmu, aby náš osprawe: dlnil a poswĕtil.

Konrád. Nemá se tedny obět messnj dĕliti od smrti Kristowj?

Josef. Nemá, gaťo se nemá rozdĕliti studnice od pramene, dwĕře od domu.

Antonjn. A tak náš mŕše sw. na smrt Kristowu a powinnomanau wdĕčnost nassj pamatuge.

Madlenka. Že by ale mohla mŕše s užitkem za mrtwĕ obětowána býti, nenahližjm gessťĕ.

Josef. „Giz w časech nejstaršjch byla mŕše sw. za mrtwĕ obětowána. Geden starý ná: božný učitel cirkwnj ž druhĕho stoletj — Ter: tulián — wŕšlowně řekl: »D widowĕ, kterážby každoročně na den úmrtj manžela swĕho mŕši sw. zaň obětowati nedala, sauditi se můžĕ, že naň zapomĕla a neb geg zapřĕla.«

Madlenka. Geli očistec, přigjmám obět za mrtvé.

Antonjn. A že očistec gest, pozděgi ti patrně dokážeme.

Konrád. Dokážte nám dřjwe, že msse od Krista pocházi.

Josef. Čti Mt. 26, 26 — 28; Mrk. 14, 21; Luk. 22, 19.

Madlenka. To se gen mluwj, že Kristus wečeři ustanowil.

Antonjn. A co dáwal Kristus při poslednj wečeři?

Madlenka. Tělo swé a krew swau.

Josef. A dáwal Kristus při poslednj wečeři tělo swé a krew swau právě tak, gak ge pozděgi na kříži wydal?

Madlenka. Ne docela tak; nendřjw se dal nekřwawě, za žiwa chléb a wjno w tělo a w křw swau proměniw.

Antonjn. Nendřjw tedn dal se nekřwawě: a pozděgi křwawě; zprwu nám ukázal cestu k oběti kříže: a potom obět samu na kříži dokonal.

Konrád. Rozuměli tomu tak aposstolé?

Josef. Rozuměli, neboť na památku mistrowu opakowali obětowánj geho; byla a bude konána obět Kristowa až do skonánj swěta, gak to w 1. knize Monžjssowě naznačeno gest, kdež Melchisedech, král spravedlnosti a spasitelůw prwoobraz, za Abrahama chléb a wjno obětowal.

Madlenka. Proč padáte na kolena před posvěcenau hostij?

Antonjn. A proč wy nepadáte wěřce, že gest w nj celý Kristus přítomen; kdežto Lutr l. P. 1523. napsal, že ten hřessj, kterýž toho nečinj.

Konrád. Na to ti newjm co giného řjci, nežli, že Krista teprw tenkrát dostáváme, když posvěceného chléba a posvěceného wjna požíváme.

Josef. Požívánj tedy wám teprw Krista přinássj?

Madlenka. Ginj prawj, že gest Kristus přítomen, galož se nad chlébem a wjnem slowa ustanowujcj wyřknau.

Antonjn. A zaš ginj prawj, gať mile to kdo wěřj.

Konrád. Trpce zagisté to nesu, že se nemůžeme we wěci tak důležitě sgednotiti.

Madlenka. Proč zawrhl Lutr mssi?

Antonjn. Přečti j 24. článek augššpurcké konfessj, dle toho by měla mše u wás gestě býti.

Konrád. Lutr ale žádnau wjc neslaužil, a měl prý gi náramně lehčiti.

Josef. A to činil z té podlé, daremné přjčiny: abn, gať se wygáďil, zawrženjm mše ránu papežstwj zasadil.

Madlenka. To by bylo nekřestanské.

Antonjn. Dbzwláště an na mssi sw. přemnoho gest držel.

Konrád. A kde to stoji?

Josef. Zde w gednom geho kázanj. Madlenko, přečti nám to.

Madlenka čte: »Abn Kristuš lid milý a dobřelibý Bohu připrawil, genžbn láskou gsa paután, sworně žil: wyzdwyhl zákon Monžjssůw a abn k rozdwogenjm přjčinu nedal, pro celý lid swůg-gedné toliko službn ustanowil, totiž misse sw. Křest gest arcit také zewnitřnj způsob slaužiti Bohu, ale stáwá se gednau, a má platnost škrze celý žiwot. Na dále nemělo býti giného způsobu zewnitřnjho Bohu slaužiti nežli missi sw., a ta kdez se koná, tam prawé službn Božj gsau.«

Antonjn. J na giných mjstech Lutr missi sw. chwálj a hágj.

Konrád. Dosti možná, ale před reformacij před r. 1517.

Josef. D ne, ale l. P. 1520 a 1523 mluwj gessťe s plnau wěrau o missi swaté. Nchceš-li mi na slowo wěřiti, nowými důkazy tē přeswědčjm.

Konrád. Zatjm mám na důkazu podaném dosti, a w čase přjhodném budu čjsti dále.

Madlenka. Někdá bych byla nemyslela, že se to s messnj obětj tak má.

Antonjn. Mřzi tē to, žeš to nad pomyslenau lépe šhledala?

Madlenka. D nikoli, gsem tomu powděčná, an swatého někdá na žbyt mjtí nebu-

deme. Ale bolj mne, že náš o mši nepoučili, mši svatau že zrušili a zhaneli, a že Eutr tak divaugaznčny gest.

Antonjn. Za to se nynj své lidi a naše učenj lépe znáti naučjš.

Josef. A giž dobrau noc, přátelé, a prosjm pamatugte sobě:

1) Mše swatá že gest ustanowenj Kristowo a užce s jeho smrtj spogena.

2) Latinská řeč, w kteréž se koná, že gi prospjwá, lidu wšak neschodj.

3) Starý i nový zákon že na mši ukažuge, a

4) že ani augšpurkšká konfesj, ani Eutr gi zapřiti nemohau.

Sedmá večernj rozmluva.

Pokračowánj we swátostech. Pokánj — odpustky.

Konrád. Už posud gsem wám we wassi oběti a swátosti oltárnj za prawdu dáwal, než nikterak se mi neljbj, co se u wáš před přigmánjm děge.

Josef. A co by to bylo?

Konrád. Wasse pokánj.

Antonjn. To snad nepowjdáte opravdu, an pjsmo sw. tak často opakuge: »čiňte pokánj.«

Konrád. Na tom se horšjm, že pokánj za swátost powažugete.

Antonjn. Což neustanowil Kristus swátost pokáňj?

Madlenka. A kde?

Antonjn. Po swém z mrtwých wstání, an přišed k učedníkům swým, a dechnuv na ně prawil, řka: »Přigmětež Ducha swatého; kterýmžkoli odpustíte hříchy, odpauštějí se jim: a kterým ge zadržíte, zadržány gsau.« Jan 20, 22. 23.

Konrád. Drželo se pokáňj po wšedň časj a giž před Lutrem za swátost?

Josef. Před Lutrem nebylo o tom ni žádně podhybnosti, ani rozepři.

Madlenka. Proč tedy Lutr swátost pokáňj wyzdwihl?

Antonjn. A kdo prawj, že by byl Lutr swátost pokáňj wyzdwihl?

Madlenka. My zawrhugeme pokáňj gakožto swátost.

Antonjn. Wy mnoho zawrhugete, co Lutr podržel.

Josef. Hleď, zde pišse Lutr: »Belectěná, milosti plná, swátost pokáňj, geš ta gediná cesta, kterauž Bůh k potěšenj wšedch hřjssnjků wyměřil, daw kljče Petrowi, a giné nenj. Máme tedy opravdowě swých hřjchů litowati, z nich se zpowjdati a dobré skutky konati.«

Madlenka. Zagisté že to psal Lutr před reformacij.

Antonjn. D ne, ale r. 1518, — nahljdni.

Konrád. Pozděgi se ginák rozmysliti musel.

Josef. L. P. 1546, gať wjš, zemřel, a geššě w tomto roce psal: »Řádi wyznáwáme, že woľánj š moci rozhřešsugjci swátost gest, neboť má zasľibenj a působj odpusťtění hřjchu we gmě nu Krista Ježíše.

Madlenka. Kolik částek počítáte k swátosti poľánj?

Antonjn. Tři: štraussenost, wyznánj a dosti učinění, anebo pro lepšj srozumění pět: zpýtwánj swědomj, ľtost, prawý úmysľ se naprawiti; wyznánj se z hřjchů a žadostučinění.

Konrád. Přigal Lutr tyto částky také?

Josef. Z uvedených wýroků Lutrowých, w kterýchž o ľtosti, o zpowědi, o žadostučinění čili o konánj dobrých skutků a o moci rozhřešsugjci čili o moci kľčů mluwj, můžeš se snadno: přeswědčiti, že Lutr tak wěřil o swátosti poľánj, gaľo my wěřjme.

Konrád. Ale mrzutá gest to wěc, člo-wěku wšsedň hřjchy na se powjdati, což se w do-ussnj wassj zpowědi děge.

Josef. Což Bůh přikazuje, to náš mržeti nemá.

Madlenka. U kďe přikázal Bůh zpowěd doušsnj?

Antonjn. U sw. Jana 20, 23. prawj Kristus: »Kterýmž odpusťjte hřjchy, odpausťtěgjť se gim: a kterýmž žadržjte ge, žadržáni gsau.«

Josef. Mámli hřjchy odpusťiti, nebo ža-
držeti, musjm ge znáti dřjwe, a potom žkaumati,

neboť kdež není žalobníka, tu ani soudce býti nemůže. A protož musíme se sami vlastními žalobníky, a kněží se musíme našimi soudci státi.

Madlenka. Nemají tu kněží veliké moci?

Antonín. To si vygedney s Kristem P., kterýž jim tu moc dal.

Josef. Než jim tu moc dal, dal jim Ducha svatého. Jan 20, 22.

Konrád. Ale co, kdyby tak někdo hřích zapoměl?

Antonín. Kdyby se to stalo bez winy mé, odpausť se mi zapomenutý hřích, jako jiní zpovídaní, a kdybych předce tesklil, mohuť se zpovídati častěji, žádný mi nebrání, zpovídati se každodenně.

Madlenka. Páni pastoři naši také rozbřessují.

Josef. Někdy ale co, činj to toliko všeobecně a dohládají: »Lituges-li svých hříchů, oznamuji tobě, že ti je Hospodin odpustí.«

Antonín. K tomu nepotřebuji kněze, to mi může každý křesťan říci.

Madlenka. Odtud pocházeti bude, že se u nás sekty nacházejí, v kterýchž jeden druhého rozbřessuje.

Josef. A sekty, v kterýchž jeden druhého zpovídá.

Antonín. Pastoři naši praví: my máme klíč, abychom vám řekli, že se nebe zavřeno nebo otevřeno.

Madlenka. A faráři naši praví: my

máme kljče, abychom gimi nebe zawjrali, nebo otwjrali.

Josef. Ale k čemu gsau kljče? K tomu, abychom řekli, že ge dům zawřen a nebo otewřen, čili, abychom gimi dům zawřeli a neb otewřeli.

Konrád. To se rozumj, že gsau kljče k zawjráni a k otwjrání, nikoli k mluwenj.

Antonjn. Geli srdce nasse sewřeno a můžemeli se s nehodau swau swěřiti příteli, gač sladce gest nám; a byloli sklčeno nasse swědomj a z hřichů-li gsme se wyzpowj dali, gest nám tjm libezněgi. Tu by šis mohla Madlenka no mnohý wýroš pjsma sw. wzpomenauti.

Madlenka. Dawid prawj w žalmu 32, 3.: »Gá řdyž gsem mlčel, prahly kosti mé w úpěni mém každěho dne.«

Josef. A Salomaun dj we swých přislowjch 28, 13.: »Kdo se kryge s hřichy swými, nepowede se mu šťastně, ale řdožby ge wyznal a opustil, milosrdenstwj dogde.«

Konrád. Tu mi napadá, co sw. Žákob w listu swém, 5, 16. prawj: »Wyznáwentyž se gedni druhým z hřichů swých.«

Madlenka. Ano a 1. Jan 1, 9.: »Pašli budeme wyznáwati hřichy swé, wěrnýť gest Bůh a sprawedliwý, aby nám odpustil hřichy nasse a očistil nás od wšeliké neprawosti.«

Josef. Držš-li pak, Konráde, hřichy za břemeno?

Konrád. Za to neytěžšj.

Josef. Máme tedy hleděti, abychom si ho oblehčili, což se poněkud wyznáním stává, gať dj sw. Dawid žalm 32, 3: »Když gsem mlčel, prahly kosti mé.«

Antonjn. A nemáme-li býti gaťo maľičtj? Ti zawiniwše stánj nemagj, dokud winu swau newyznali.

Konrád. Z ten ubohý odsauzenec, kterýž byl nedáwno odprawen, řekl: že mu po wyznání se mnohem lehčegi bylo, že se opět modliti mohl, a že chce raděgi desetkrát umřiti, nežli žiti, a s těžkým hřichem se wléci.

Madlenka. Kdybych hřessila saukromě, nemohu se z toho také saukromě Bohu samému wyzpowjdati?

Antonjn. O tom neprawj pjsmo sw. ničeho; aby ale apostolé hřichy odpustiti a za-
držeti mohli, dříve ge museli wyslyšeti. Pro-
tož se sw. Augustin, na něhož Lutr přemnoho stawěl, wygáďřil takto: »Neřikaj žádný, že gsi saukromj hřessil, že to toľiko Bůh wj, že to
tedy gemu gedinému wyznáwati budeš, ginák
by cjrkwí kljče dány nebyly.«

Konrád. Newyzradj kněz zpowěd?

Antonjn. Toho se nedočkáte, kdybyste byl sebe staršj, an se kněz každný přjsahau zawázal, že nezrušj pečeti zpowědnj: a mnozj se dali naděgi usmrťiti, nežby to učinili. Úřad, čest a spasenj gegich na tom záleží.

Madlenka. Wždyť pak ani lékař wy-
zraditi nesmj, co mu swěřeno bylo.

Josef. Máš dobře Madlenko, i hříchové gsau rány duffewnj a při té příležitosti wám něco o dwau lékářich powjm.

Konrád. Powěz, powěz.

Josef. W gistém mjestě rozstonalo se mnoho ldi, i poslalo se pro dwa nejbližšj lékáře. Ten geden řekl: dente wšsedh nemocné do lečitelnj, za několič měsíčů přigdu. A slyšew, že giž nemocnýh w lečitelně mnoho, přissel posléz. A wšak zatjm mnohý zemřel, mnohý wjc k wyhogenj nebyl, a ostatnjm prawil: »nenj třeba, abyšte každhý zwlášť nemoc swau popisowal — nemocnj gste wšsicchni« a wšsem nemocným geden a tentýž lěf předepsal.

Madlenka. Byli pať ten člowěk při rozumu?

Antonjn. Tak gako pastoři wassi, genž ode wšsedh gen obecnan zpowěd a w některýh gen časch přigmagj.

Josef. Z poslali nynj k lékáři druhému. Ten chodě po nemocnýh, wpytáwal se gich, prohlížel ge, těšil ge a předepsal každému lř zwláštnj.

Konrád. To bylo dobře, a nassj pastoři by to měli též tak dělati.

Antonjn. Pokořte se, žádente zpowěd do:ušnj a musj se wám po wůli státi.

Madlenka. Mohlibychom tak w ledaš, čem swětla nabýti?

Josef. A dobře spraweni býti o wěcedh, kteréz gste buď na těžkau, neb na lehkau wáhu

brali. Mnohýby také poznal, gať hluboko klesl a mohloby se mu pomoci.

Konrád. Ale toť musej farári wassi mnoho zlého wyslechnauti; neskodj gim to?

Antonjn. K tomu cili obdrželi Ducha swatého, kterýž ge gať k Dusewnjmu, tak k tělesnému lůžku bolestnému uzpůsobňuje; wssude ge nebezpečnstwj, ale wssude také božj ochrana.

Konrád. A co kněz uloží za pokánj, musj se wykonati?

Josef. Ukládá to we gménu a na místě božim a ukládá to gen, co uznal za spasitelný lěf pro hřichy mé. W nemoci tělesné musjm tělesného lékaře poslauchati také.

Madlenka. A to se gmenuge dosti učiněnj?

Antonjn. Ano, a pozůstává w tom, aby hříšnjš škodu učiněnou nahradil, statek ufradený nawrátil, pomluwu odwolal, nepřátelům odpustil, krátce aby gednal opak toho, gať hřešil.

Konrád. Jenj dost na ljtosti?

Josef. Litugeme-li srdečně, napravugeme co možná; pakli nenaprawugeme, gest naše ljtost pokrntstwj.

Madlenka. Můžeme dosti učiněnj takowé ze sw. písma dokázati?

Antonjn. Král Dawid prawj w žalmu swém 141. 5., že domluwa a potrestánj spravedlivého Náthana naň tak dobře působj, gaťo balsam na hlavu geho.

Josef. A w skutcích apostolských čteme,

že se mnozí Efeští s marným uměním zabývali, ti, z toho se vynamýšle, na rozkaz apoštolských knihy všetečné snesli a spálili. 19.

Ronrád. Ale což kdyby se nahodilo, že hříšník newj, gať by učiněnou škodu nahradil.

Antonjn. Takový at' gedná gaťo Zacheus. Luk. 19, 8. »Stože pak Zacheus řekl ku Pánu: »My polowici statku swého, Pane, dáwám chudým, a oflamalli gsem w čem toho, nawracugi čtvernásob.« Zacheus wyznal, litoval, žadost učinil, nahradil čtvernásobně, w čemž toho oflamal, a dal nad to polowici statku swého chudým.

Josef. A Kristus Ježíš rozhřěšil Zachea, gaťo rozhřěšuge kagicjho každého řka: »Dneš se stalo spaseňj domu tomuto.«

Ronrád. Glížbych se i še swátostj poňánj spokogil, genom kdybyste těch odpustků neměli. S těmi se we wassj cirkwi přemnoho zneužívánj stalo.

Antonjn. Za to, což nedobře gednotlivci učinili, nemůže cirkew; i s ohněm se zacházelo zle, ale předce nelze býti bez něho.

Madlenka. A co gsau vlastně odpustky?

Josef. Prominutj trestů časných, kteréž by hříšník po odpustěné wině hříchů w tomto žiwotě, nebo po smrti trpěti měl (w očistci).

Ronrád. Gá saudjm, že se může, i má hříšník potrestati; ale opět trest prominauti, to se mi ždá býti podiwné.

Antonjn. A hľadte, Bůh sám negedná gináť. »Pakli djm bezbožnému: smrti umřeš« a wšak činilby poťanj z hřichu swého a učilby saud a spravedlnost, a základ by nawrátíl ten bezbožný a laupež wrátílby, w přikázanjch žiwota chodílby, aniž by co činil nespravedlivého: žiwotem žiw bude a neumře. Žádnj hřichowé geho nebudau mu přičtění.«
Ezech. 33. 14 — 16.

Josef. Když se nemocný lepšj, ulewuge lékař we swých přjsných nařizenjch; wrchnost swětšká potresce a také omilostnj; práwo trestacj a omilostňugjcj gest slaučeno spolu.

Madlenka. Kdyby se přjlišná přjsnost w prawý čas zmjrniti neměla, škodj.

Konrád. Mluwj zákon nowý o odpustcjch?

Antonjn. Na apostolu Pawlowi máte neylepšj důkaz; udělil totiž, dle II. listu ke Korintským, gistému Korintčanu odpustky t. g. an se Korintčan naprawil, dálšj trest časný mu prominul a učinil tak we gménu Krista Ježíše; kterýž rovněž Zachea, trestagjcjho sebe, nepotrestal, nýbrž wše mu odpustil.

Josef. Rozeznáwáme mezi plnomocnými a neplnomocnými odpustky. Plnomocnj odpustkové gsau, když se hřjsnjku rošsedň časné tresty za spáchané hřichy promjgegj; neplnomocnj gsau, když se hřjsnjku časné tresty promjgegj toliko z části.

Madlenka. Proč takowý rozdjí?

Antonjn. Poněwadž i mezi hřissnjky gest rozdjil, gačo mezi nemocnými: gednomu dowolj lékař wssedčo gisti, druhému něčo gen.

Konrád. Ale nemohu chwáliti, že se s odpustky kupčilo a penjze že se tržily za ně.

Josef. Také gá to nechwáljm; a wssak rowněž prawda gest, že se o takowémto kupčení odpustkowém až přjliš hluku nadělalo, a že cirkew nasse odpustky obmezuge.

Antonjn. Nedáwno měl giti nágemčj do wězenj, poněwadž ale wýstupku swého žeel a prosil, wrchnost mu wězenj w pokuta pěněžitau proměnila; každý mu přál trestnjho ulewenj toho, on pak podobného wýstupku zagisté se bude chrániti.

Madlenka. Pozorugjc odpustky z této strany gsem pro ně; Lutr ge neměl wyzdwihnauti.

Josef. Aniz ge wyzdwihnul.

Konrád. Dokaž mi to.

Josef. Tu čti: »Člowěku sprostému dostačj o odpustejch wěřiti, že náš dostiučiněnj za spáchané hřjchy zbamugj.«

Madlenka. A kdý to psal Lutr?

Antonjn. Roku 1520., po reformacij tedý.

Konrád. Což pak Lutr we swých 95 sadách r. 1518 odpustky weřegně nezawrhl?

Josef. Chwálil ge, w 71. sadě wýslowně řka: »Kdoby mluwil proti prawosti odpustků papežowých, zlořečen budiž.«

M a d l e n k a. To že řekl? A nassí p. pastorové proti odpustkům horlegj; náš pak bančegj, že prý Lutr proti nim také horlil.

K o n r á d. A že prý odpustkové škodj a w lehkomyslnost uvrhugj, an gediný Bůh odpustiti může.

J o s e f. W lehkomyslnost odpustkŷ uvrcei nemohau; nebo ten, kdo má těžký hřich na swém swědomj nedosáhne gich, aniž mu prospěgj, a pozorugte gen dobře toho křesťana, kterýž na odpustkŷ držj a přesvědčjte se, že pravě tento nejwice se snažj, život swůg naprawiti a w ctnosti wzrůsti.

A s tjm wám dobré noci přegj, a na srdce kladu:

1. pořánj že gest opravdowá swátost, gegjžto gednotliwé částkŷ welice gsau potřebny. A protestantů odpusttění hřichů mįsta nemá, tu platj gen wymjnečné toho ohlášsenj.

2. Námitkŷ proti do:ussnj zpowědi gsau směšné, a

3. námitkŷ proti odpustkům gsau nedůwodné; a užiwámeli gich maudře, dle prawého gegich účelu, gsau na pįsmu sw. založeny a gak učj zkussenost, prospěšny.

Dsmá wečernj rozmluwa.

Pokračowánj o swátostech. Biřmowánj. Poslednj pomazánj. Manželstwj.

Konrád. Žeby byli swátosti dary božj, poznáwám, a protož do sebe newiditelné milosti božj mji musj.

Antonjn. A poněwadž pro lidi ustatnoweny gsau, musěj do sebe mji i widitelné znamenj.

Madlenka. Už posud gsme to newiditelné i to widitelné šhledali.

Konrád. Zdali pak u wassich ostatnjch swátostj obé šhledáme?

Madlenka. A zdali swé ostatnj swátosti z pjšma dokážete?

Josef. Nestarente se, štane se tak.

Konrád. Začni tedn s biřmowánjm.

Antonjn. Mendřjw wězte, že biřmowánj toliř znamená, co posilněnj.

Madlenka. A toho potřebuge člowěk bjdný. Ale pocházi biřmowánj od Krista, čili od geho apostolů?

Josef. Kristus ho swým apostolům zasljbil a skrz Ducha sw. gim ho udělil.

Konrád. Ale Ducha sw. dřjwe giž obdrželi apostolé k odpustěnj a k zadrženj hřichů.

Antonjn. Ke skutkům nowým a ku vlastnj pošle potřebowali Ducha sw. w hogněššim se wylitj a w šširšj činnosti, a tak gim byl seřlán na slawnost letnic.

Madlenka. Kde stoji, že by apoštolé teprw pozděgi Ducha sw. úplně byli obdrželi?

Josef. Stoji to Jan 7, 37. 39. Čti Antonjine.

Antonjn čte: »Kdo wěřj we mne, gaž dj pjsmo, řekn ž břicha geho poplynau wodn žiwé. A to řekl o Ducha sw., kteréhož měli přigiti wěřjci w něho, neb geště nebyl dán Duch swatý, proto že geště Ježíš nebyl ošlawen.«

Konrád. Snad proto, že apoštolé křtu Kristwa nedosáhli, nýbrž křtu Janowa; napotom Ducha sw. zvláště dostati museli.

Josef. Měnjš se; we skutcjch apoštol: ských 8, 14. 15. 16. prawj se, že byli Samaritáni pokřtěni we gměnu Pána Ježíše, a že předce nepřigali Ducha swatého.

Antonjn. Teprw Petr a Jan přišedše k nim modlili se za ně, ruce swé na ně wzkládali a oni přigjmali Ducha sw. 8, 17.

Madlenka. Mně se zdá, že se při swěcenj kněžstwa také ruce wzkládaj.

Antonjn. Wzkládaj.

Madlenka. Snad tedn wzkládánj rukau w Samarj znamená swěcenj kněžstwa, ne pak biřmowánj.

Josef. Ale toť zagisté wšickni Samaritáni na kněžstwo poswěceni nebyli.

Antonjn. Nic giného nedá se tu mysliti, nežli biřmowánj; newiditelná milost byl zde Duch sw. s oswjcenjm a posílau swau, wi-

Dítelné znamení bylo rozkládání rukou s modlitbou.

Josef. A poněvadž k Samaritánům, od jáhna Filipa, pokřtěným byli právě dva apoštolé poslani, Petr a Jan, aby skrze rozkládání rukou svých jim dali Ducha svatého, posluhují biskupové toliko svátosti birmování.

Antonín. Ač křesťan svátosti birmování v zápasu se světem a se smyslností potřebuje, předce sluší jen jednat jim přimauti: neboť ona jako křesť a svěcení kněžstva gaskéší znamení duse vtiskuje, kteréž nezrušitelné a neztratitelné jest.

Madlenka. Dále se v zákoně novém o birmování zmínky nečiní?

Josef. Z činí a sice v skutcích ap. 19, 6. Sv. Pavel v Efezu křtil a na pokřtěné ruce rozkládal, i přišel na ně Duch sv. a mluvili gazky cizími i prorokovali.

Antonín. Cizími gazky mluviti a prorokovati není ani věc hlavní, aniž vždy potřebná — svátost birmování má za účel, křesťana osvětit a posílniti, aby vjru svou stále vyžnával a podle ní žil byl.

Madlenka. Brali birmování v tomtéž smyslu sv. otcové církevní?

Josef. Dvořem že; jinak by bylo pomínulo.

Antonín. Tertulián, jeden z těch nejstarších spisovatelů církevních, kterýž žil v třetím století po K. P., praví takto: »Z lázně křtu

sw. wystaupiwšse swěceným olegem mazání býwame. Ruce se na nás wzkládaj a š modlitbau a š dobrořečenjm Duch sw. se wzýwá.«

Josef. A starý biskup Cyril se wngádřil takto: »An pomazánjm widitelným tělo potřeno býwá: dusse šrže Ducha sw. newiditelné přigjmá poswěcenj.«

Antonjn. A nábožný Augustin píše: »Swátost sw. křížma (křížmo, t. g. prwnj swatý oleg, beře se š biřmowánj) gest w řadě widitelných pečetěj tak důležitá, gako křest.«

Josef. Nemáteli na těchto swědectwch uvedených cirkewnjch otců dosti, můžeme gich uwěšti wjce.

Ronrád. Není třeba. Gá gsem slyšsel, že prý někteřj nekatoljci swátost biřmowánj přigjmaj.

Madlenka. Mn luteráni ne.

Josef. Ale což gest wasse konfirmacij giného, nežli potwrzenj křestnj umluwy; i ruce se na nás wzkládaj a Duch sw. se wzýwá, aby nás šlil w bogi proti hřjchu. Dwssem že gest wasse konfirmacij paubý obřad, nikoli swátost, ale předce byste milost Ducha sw. rádi z nj dostali.

Ronrád. Máš dobře; slowo a obřad máme, ale konfirmacij za swátost neuznáváme, a tak ani milost Ducha sw. š nj spogena nebude. Kdyby od počátku nebylo býwalo skutečné swátosti, nebyl by w nassem wyznánj požůtal tento obřad.

Madlenka. Že birmowánj gest swátost, poznávám: gač pak to ale stogj s poslednjm pomazánjm.

Konrád. Proč gest poslednj pomazánj swátost?

Antonjn. Proto, že má do sebe přj: značy prawé swátosti: widitelné znamenj, oleg a modlitbu, a newiditelnau milost, odpusttění hříchů a polehčení w nemoci.

Madlenka. Gá wjm, že sw. Jakob w listu swém 5, 14. 15. píše: »Stúněli kdo z wás! uweďž staršich cirkwe a nechť se modlj nad njm, mažjce geg olegem we gměnu Páně; a modlitba wjry uzdrawj nemocného a polehčjť gemu Pán, a gestli že gest w hřjssich, budau mu odpusttění.«

Konrád. Ale w tomto wýrofu Jakubowě nenj ani zmjnkny, žeby byl Kristus swátost poslednjho pomazánj ustanowil.

Josef. Žádný aposstol nezřjdl a neučil, coby byl neměl od Krista, buďto od Krista samého, nebo od Ducha swatého; a mimo to dáwagj nám na rozum ustanowenj Kristowo dost gasně ta slowa: »Mažjce geg olegem we gměnu Páně.« We »gměnu Páně« gest toliť gačo z rozkazu Páně.

Madlenka. Že aposstolé w duchu Kristowě učili a gednali, to musjme wěřiti.

Konrád. Ale u 5. Marka 6, 13. gest psáno: »A mnohé nečisté duchy aposstolé wy:

mýtali, a mazali olegem mnohé nemocné a uzdrawali ge.«

Antonjn. Co tym chcete dofázati?

Konrád. Že snad mazánj olegem spjš pro nemocné nařženo bylo, nežli pro hřjšnjky.

Madlenka. Gámyslím, že to gest gedno, gestoby nemocj nebylo, řdyby nebylo hřjchů.

Antonjn. A pakli se poslednjm pomazánjm dosahuge uzdrawenj dusse i uzdrawenj těla: komu to na škodu?

Josef. A byřby také nemoc žůstala, což se neodpaussřěgi hřjchowé?

Madlenka. A to zagisté gest to nenhlawněgřřj; a pakli ten nenhlawněgřřj účel poslednjho pomazánj gest dosažen, což tak dalece na tom, nedosařhneli se wěc wedlegřřj, gafá gest pozdrawenj?

Konrád. Gsau pro swátost poslednjho pomazánj také stařj cirkewnj otcowé?

Antonjn. Gsau docela. Tak prawj Orygenes, kterýž žil w 2. řtoletj po n. P. »Pomazánj olegem, které nařřdil apostol Zákob, gest mimo pokornau řpowěd také prostředeř ř dosaženj odpussřěnj hřjchů.« W tomtěž smyslu mluwj sw. biskup Augustin, sw. papeř Innocenc I., sw. patriarcha Jan Zlatouřřj a tak též i ginj.

Madlenka. Tuř pochopiti nemohu, přeř wyzdwihl Lutr swátost poslednjho pomazánj?

Josef. Protestanti, ne Lutr wyzdwihli poznenáhla swátost břřmowánj i poslednjho pomazánj.

Konrád. Cože?

Antonjn. Gať w I. dylu lutrowých spisů na stránce 335 dočijsti se můžete, mluvji l. P. 1520 w řeči své o novém zákonu také o swátosti křtu, bířmowánj, pokánj, pomazánj a t. d.

Konrád. Widjm, widjm a dobře pozorugi, že až posud na základě slabém stogjme. Snad to s námi lépe dopadne, když o manželstwj mluwiti začneme.

Antonjn. S manželstwj gest opravdowá swátost.

Madlenka. Gať znamenj widitelné má swátost manželstwj a gaťau milost newiditelnau?

Antonjn. Znamenj widitelné gest slib zasnaubenj a požehnánj kněze; milost newiditelná gest pomoc zwláštňj, kteréž Bůh manželům udílj.

Konrád. A co gest to za zwláštňj pomoc božj?

Josef. Bůh lásku přirozenau poswěcuge, snatek manželstwj řádnými dítkami požehnáwá, k wychowánj gegich manželům přispjwá, w obaž polném sauženj gim trpěliwosti dodáwá a pro wěčnosť gim činj sliby neykrásněgšj.

Madlenka. A wssak giž Židé žili w manželstwj, následowně nadržjm gestě manželstwj za žádnau křesťanskau swátost.

Antonjn. Židé měli také křest a předce držjš křest za swátost křesťanskau.

Madlenka. Mezi křtem židowským a mezi křtem křesťanským gest rozdjl weliký.

Antonjn. A právě tak velký rozdíl jest mezi manželstvím židovským a mezi manželstvím křesťanským.

Konrád. A v čemby asi byl veliký ten rozdíl?

Josef. Může vyznání víry, gať vidíš, o manželství dj takto: »Poněwadž manželství nowozákonnj sřrze Krista milosti božj nadáno jest, což manželství starozákonnj nenj, učili cirkewnj otcowé, cirkewnj sněmowé a tradice wesřkeré cirkwe pomždy a s celým právem, že se má přičjsti k swátostem nowozákonnjm a že před manželstvím starozákonnjm přednost zařluhugé.

Madlenka. Mchť zařluhugé; ale udeňte nám zpráwu, w čem rozdíl mezi manželstvím starozákonnjm a mezi manželstvím nowozákonnjm pozůstává?

Antonjn. W manželství křesťanském nenj dowoleno mnohoženství gaťo w manželství starozákonnjm k. p. u Lamecha, Abrahama, Jákoba, Dawida.

Josef. Manželství křesťanské nemá se rozwěsti genom smrtj.

Antonjn. Manželství křesťanskému slauží Kristus a cirkew za wzor; wyšřřj cjl mu jest wytčen, požeňnánj wyšřřjho potřebugé.

Konrád. Tobj byl arcit rozdíl veliký, dáli se gen wsřecko dokázati.

Madlenka. Že w manželství křesťanském mnohoženství dowoleno nenj, jest prawda; u sw. Matusse 19, 4. učj náš Spasitel zgerowě,

že má každý muž gednu toliko ženu mti, gačo Bůh z počátku gednoho muže a gednu ženu učinil.

Antonjn. A dle téhož Ewangelium 19, 6. nemá člověk rozlučowati, co Bůh spogil, manželstwj křesťanské tudy se rozvésti nemá, genom smrtj.

Konrád. Nicméně i u wás býwá manželstwj rozwedeno.

Josef. Toliko w té neywětšj potřebě, a tak že manžel rozwedení za žiwobytj své manželky w giné manželstwj wstaupiti nesmj. Wygimá je genom ta přjpadnost, kdyby se bylo manželstwj snálo s překážkau neodstranitedlnau, což vlastně nebylo aniž mohlo býti gakým manželstwj, ku př. kdyby newědomě bratr pogal swau sestru za manželku. Napotom se prozhlásj, že ten snátel nebyl žádným manželstwj, a obě strany mohau wstaupiti w giné manželstwj.

Antonjn. A sám Kristus Ježíš, řka: Mt. 19, 9. »Kdožkoli propustilby manželku swau, leč pro smilstwj,« to gest, aby bylo manželstwj za přjčinau cizoložstwa s gedné strany rozwedeno — nezapowjda rozwedení powssedně, toliko že, gač wš přaweno, manžel rozwedení za žiwobytj býwalého manžele svého opět se zasnaubiti nemůže.

Madlenka. To se upřiti nedá, an 19, 9. Kristus Ježíš wšslowně dj: »Kdo propustě nau pogme, cizoložj.«

Antonjn. A tak po rozwedení tak dlaho manželstwj platj, gač dlaho geden manžel žige, a giž z té přjčiny gest swátost.

Madlenka. Není toto ustanowený twrdé?

Antonjn. Tak též saudili učennjci a wšak Kristus Ježíš odpowěděl jim 19, 11.: »Ne wšickni chápagj slova toho, ale ti, kterýmž geš dáno —« t. g. nemáme bez milosti boží do stawu manželského wstupowati.

Josef. Powážte gen přátelé, gať lehkomyslně se u wás s manželstwím nakládá. Ehceli se manžel rozwěsti od manželky a oba se umluwili o tom, w několik tyhodných gsau rozwedeni. *)

Antonjn. W Prussku geš rozwedenj, nezvěrnost, smilstwo na bjém dni, an se tu manželstwj za žádnau swátost nepowážuge.

Konrád. Gá sám wjm, že byl geden protestant že swau ženau rozweden; wracugjce se domů sessli se wečer w hospodě, zasnaubili se opět a brzo na to swadbu strogili.

Madlenka. To bylo gednání hanebné.

Konrád. Ale žeby měli manželstwj křesťanskému Kristu a cirkew slaužití za wzor, to geště dokažte.

Antonjn. S. Pawel w listu k Efeským 5, 22 — 33. dokazuje to welmi krásně.

Madlenka. Žena že má muži swému poddána býti, gaťo cirkew poddána geš Kristu. Má tedy manželka Krista w paměti mjtí a z lásky k němu poslauchati manžela swého.

*) Weřegně nowiny prawily nedáwno, gať w Beroljně geben ženatý oficr s třemi paničkami (Whist) w karty hrál, kterauž byl gednu po druhé z manželskwa swého propustil!

Josef. A že gest muž hlawa ženy, gačo gest Kristus hlawa cirkwe; má tedy manžel swau manželku srdečně milowati, gi we wážnošti mjeti a gi se wzdáti.

Antonjn. Manželstwí křesťanskému gest ten cíl wytčen, aby přirozený pramen člowěčenstwa poswěcowalo a lidi pro Boha a pro ctuost a pro nebe odchowávalo.

Madlenka. Magje tedy tak wznessený cíl, potřebuge také hogné milosti boží.

Josef. A protož prohlásil Kristus manželstwí za swátost a apostol geho sw. Pawel to prawj zgewně.

Konrád. A kde?

Josef. W listu swém k Efezským dj 5. 32: »Tagemstwí toto weliké gest, ale gá prawjm w Kristu a w cirkwi.«

Antonjn. Tagemstwí a swátost gest gedem a ten samý cirkewnj wýznam a swátost tagemstwíjm dřiw také slaula.

Konrád. Ale gest to prawda, že by manželstwí teprwa před 6 neb 7 sty lety za swátost powýšseno bylo?

Josef. To ne, nýbrž gménem swátosti bylo nazwáno a w počtu swátosti pořádně bylo wedeno.

Antonjn. Sw. Augustin otec cirkewnj prawj: »W cirkwi se nesmj manželstwí powažowati co wauhý snatek, nobrž gačo swátost.«

Josef. A před sw. Augustinem wuádj giž Tertulian manželstwí za swátost.

Madlenka. Co saudi o manželstwj Lutr?

Antonjn. Lutr si libowal manželstwj nade wšse, sám se oženio a r. 1528 napsal: Manželský staw gest swátost a duchownj wyobrazenj Krista a geho křestanstwa, že wšickni gedno tělo s Kristem gsme.«

Josef. A nassim neženatým kněžjim nadawal neswatostných popů, an prý se gim swátosti stawu manželského nedostává.

Konrád. Abyste wěděli, že také na lehkau wáhu manželstwj neběreme, odkazugi wás na nasse swatebnj zákony a na stupně přibuzenstwj, w kterýchž zasnauбити u nás se zakazuje.

Antonjn. Mač nás tu odkazugete, to wassj reformáti nezawedli, ano Lutr o zakázaných stupnjch těchto mluwě prawj: »Totě zpozdilost a bláznowstwj! Dábel na nich gezdj — on se pomýliti nedeň; hřichy a neprawosti měliby trestati, ale nemělyby manželstwj tresty zabráňowati. Žádný hřich a žádná neprawost nemůže manželstwj překážeti, i wlastnj dceru lze za manželku pogiti.«

Josef. Ano w 16. stoletj klesla mrawopočestnost tak hluboce, že se následugicj žalostný pád udál. Gakási wdowa otěhotněla wlastnjm synem swým; dceru porodiwšši w cizině gi wychowáwati dala, a teprw odrostlau wzala domů. Syn gegi newěda, že by byl s nj pokremněn, s wědomjim swé matky gi pogal za manželku. Pozděgi, když wšse na gewo přišlo, gista protestantská uniwersita křowosmilné manželstwj toto

připustila, že přý se potagně stalo a wěcj docela dobrau žeby bylo.«

Madlenka. Coš takowého se u nás neděge.

Antonjn. Protože wrchnost swětšlá k zamezení zmahagciji se nemravnosti staré cirkewny zákony obnowila.

Konrád. Proč netrpj cirkew wasse manželstwj smjssená?

Antonjn. Proto že čisté wjno lepšji gest, nešli smjssenina.

Madlenka. Ale apostol Pawel smjssená manželstwj připauštj. 1. Kor. 7, 11—16.

Josef. Apostol Pawel tu nemluj o smjssených manželstwjch wassich, nýbrž o manželstwjch mezi křestany, židny a pohany za dnů geho sňatých.

Antonjn. Achce, aby strana wěřciji stranu newěřciji poswěcowala, to gest na wjru Kristowu obracela, an bez wjry Kristowj poswěcenj nenj.

Konrád. W smjssených manželstwjch nassich gsau manžel i manželka křestani. Gaká škoda tedn, gaké nebezpečj může jim hroziti?

Josef. Gsauli oba prawj, horliwj křestané, bolj ge a hněte rozdjlnost náboženská, nebo každný u sebe mysljwá, žeby druhý blaudil.

Konrád. A gak, kdyby to s wěrau přj kře nebrali?

Antonjn. Pať oba we wlažnosti a hřjchu zahynau a nemohou se také opravdowě milowati, ctjti a snášeti, an bez Krista nic nemůžeme učiniti.

Josef. Kdyby to šlo chvilí dost dobře, nemá to dlouhého stání *) a na věčnosti dobře to nemypadne.

Madlenka. Ale církev wasse smyslená manželsťwj zehná.

Antonín. Zehná, slibj-li manžel nekato-
lík, že po katoličku dítěy wychowáwati nechá a
geli naděge, že manželka katolička manžela ne-
katolijka na wjru katoličkau obrátj.

Konrád. Kdo si své wjry wáží a pře-
swědčen gest, že má wjru prawau ginať gednati
nemůže. Gá ale až dosud přeswědčen negsem,
žeby byla prawá ta wasse.

Josef. Přeswědčjš se. Pro dneš máme
dosti. Spěte dobře a pamatugte si:

1. birmowánj, poslednj pomazánj a man-
želsťwj že gsau opravdowě nowozákonnj a od
samého Lutra uznané swátosti;

2. že gich pro časnost i pro věčnost we-
lice gest potřebj, a

3. námítěy proti nim že gsau possetilé, lid-
ské nálezkj.

Dewátá wečernj rozmluwa.

Swěcenj kněžstwa, bezženstwj, požehnánj ze
swátostj plynaučj.

Konrád. Slyšel gsem, že protestantské
duchowenstwo w Angličanech a we Šwendsku

*) Čti Obraz smysleného manželsťwa, a Wěrnau Fozu; co wybalo
Dědictwí Swatohanjšé.

až podnes se svěťj a že ſi na tomto svěcenj mnoho zakládaj.

Antonjn. An ſi Ewendsſtj a Angličtj duchownj na swém svěcenj mnoho zakládaj, ač pravého svěcenj nemaj, poněwadž biſku: powé gegich práwě poſwěceni negſau: můžete ſnadno poſauditi, že muſj předce něco býti na tom svěcenj. Menj diwu tedn, že my katoljci mnohem wjce na něm ſi zakládáme.

Madlenka. Které geſt wiđitelné znamenj při svěcenj kněžſtwa a která geſt newiđitelná miloſť?

Joſef. Wzkládánj rukau biſkupowých s modlitbau geſt wiđitelné znamenj; moc pať, chlěb a wjno w tělo a krew Páně proměnowati a kagjcjm wěřjcjm hřjchů odpauſſtětj, nebo zadržeti a po: moc božj k náležitému ſprawowánj cjrkwjnjch úřadů geſt newiđitelná miloſť.

Konrád. Od koho doſtali kněžj waſſj moc, chlěb a wjno w tělo a w krew Páně proměnowati?

Antonjn. Od Kriſta ſamého, kterýž proměniw chlěb a wjno w tělo ſwé, a w krew ſwau dle Ewang. ſw. Lukáſſe 22, 10. dj k apo: ſſtolům ſwým: »to (což gá práwě činjm: wy) čiňte na mau pomátku.«

Joſef. Že rozkaz tento toliko duchownjch ſe týče, nikoli křeſťanů wſſech, připauſſtjte ſami.

Madlenka. A také to geſt wěc doſázána, že dal Kriſtuſ Ježjſ kněžjm moc hřjchů odpauſſtětj a zadržowati, řka: »Kterýmž odpau-

stříte hříchů, odpausstějst se jim, a kterýmž za-
držíte je, zadrženi gsau.« Jan 20, 23.

Antonjn. To gsau právě kljče králov-
stwj nebeského, o kterýchž gsine pravili swrchu,
že negsau na ukázkú, nýbrž k otwjrání a ku
zawjrání.

Konrad. K čemu ale potřebuji duchov-
wnj gakého swěcenj? není dosti na tom, že magj
úřad?

Josef. Konráde, tys sudj; bylo ti to
gen ledagať donesseno, že máš sudjm býti a ne-
bo gšl byl pořádně zwolen a twé powinnosti
ti byly předstaweny a wětšsich práv ti bylo
dáno, nežli nám.

Konrad. Gá nehledjm toliko na čest,
nóbrž na powinnost a mage wětšj powinnosti,
musjm také mjtí zwlášttnj práwa.

Josef. A na čem hlawně záleží: úřad
obdržeti, čili k úřadowání schopným býti.

Madlenka. Na schopnosti k úřadowání
záleží nejwjce.

Antonjn. A kdybych uměl wšsecko po
farári dělati a přiodjl se rauchem farářským a
král mne we farářské důstognosti potwrdil a
gá wám řekl: »odpausstějst se wám hřichowé
wassj,« co by ste činili?

Madlenka. Smáli bychom se a tobě
bychom newěřili.

Konrad. Wzdnyť pak gšl bohowědectwj
neslyšsel.

Josef. Zdaž ge t odpusttění hříchů učestnosti třeba?

Konrád. Dlenj, ginať by kažďh učenný muž mohl hříchů odpauštěti.

Madlenka. Ale ge třeba Ducha sw., gať Kristus Ježjš prawj, a gať geg dal a dáwá. Jan. 20, 22.

Antonjn. Kristus tedn swé apostoly poswětil a ti zaš dle Kristowa rozkazu: »Gaťož mne poslal Otec, i gá posílám wáš,« (Jan 20, 22.) poswětili giné, a tať se to u nás wedlo, wede, a westi bude až do skonánj swěta.

Konrád. U nás se též na nowoduchownj ruce wzkládagj a tať se uwáděgj do sboru,

Josef. U kdo to činj?

Madlenka. Děkan.

Antonjn. U kdo swětj toho?

Konrád. Snad konsistor anebo přeláti.

Antonjn. U kdo ty swětj?

Madlenka. Žádný, an wyššjch duchownjch neni a ty král sám wolj.

Konrád. Lutr byl swěcen a swětil a tať my též můžeme mjtí swěcené pastory.

Josef. Biskup smj toliko swětiti: Lutr ale nebyl biskupem, newyswětil tedn biskupa žádného, genžby mohl opět swětiti.

Madlenka. U kde to stogj, že biskup toliko swětiti může?

Antonjn. Genom apostolé swětili na kněžstwj, gať čteš: Sk. Up. 13, 1—3. »Byli pak w cirkwi, kteráž byla w Antiochii proroci

a učitelé, mezi nimiž byl Barnabáš a Žiron, kterých slaul Černý a Lucius Cyrenenský a Manahen, kterých byl spolu vychován s Herodem Tetrachan a Savel. A když oni slaužili Pánu a postili se, řekl jim Duch swatý: Oddělte mi Sawla a Barnabáše k djlu, k kterémuž gsem ge pogal. Tedy postjce se a modljce se a wzkládajce ruce na ně, propustili ge.«

Jo sef. A w 2. listu k Timotheowi 1, 6. »Pro kteraužto přjčinu napomjnam tebe, aby zase wzбудil milost boží, kteráž gest w tobě srze wzkládání rukau mých.«

Antonjn. A w skutech apostt. 20, 28. — »Budtež tedy sebe pilnj i wšseho stáda, w němžto Duch sw. ustanowil wás biskupy, abyšte pásli a spravowali cirkew boží, kteréž sobě dobyl swau wlastnj křwj.«

Jo sef. A mám ti tento porádek ztwarditi gestě swědectwjm cirkewnjch otců? Nahlédni do knihy této; zde gich máš na wybranau.

Konrád. Widjm, widjm, ale přestávám na gasných důkazjch z pjisma.

Madlenka. Nicméně kněžj wassi gůstáwagj lidmi, chybugj a dhtěgj, abyšte se řjdili gegich učenjm.

Antonjn. A co máš proti tomu?

Madlenka. Ty tedy i špatnému farári wěřš?

Antonjn. Wěřjm, učj-li, co cirkew učj; za swůg žiwot gest Bohu odpowědným.

Konrád. S tjm neýsem na čisto frozuměn.

Josef. A gá gsem, neboť sám Kristus Ježíš Mt. 23, 2. 3. prawj: »Na stolicí Mojžíšowé posadili se zákonníci a farizeowé. Protož wssecko cožby koli řekli wám, zachowáwente a čiňte; ale podle skutků gegich nečiňte, neboť prawj a nečinj.«

Madlenka. Giž wám dáwám za prawdu; nenj možná mluwiti gasněgi.

Konrád. Ale w tom wám za prawdu nedáwám, že knězi wassi wyhlassugice manželschwj za swátost, ženiti se nesměgi.

Antonjn. Wssični lidé wssech swátostj nepotřebugj, ginať by zase wssični lidé na kněžschwj poswěceni býti museli.

Madlenka. Wzdnyť ale také nazýwá apostol Petr I. 2, 5. 9. křesťany kněžstwem swatým.

Antonjn. A králowským. Gsauli pak wssični křesťané králi?

Madlenka. Negasau, ani to býti nemůže.

Antonjn. A rowněž tať nemohau býti wssični křesťané knězi skutečnými, aby obětowali, rozhřessowali a úřady cirkewnj wykonáwali: alebrž kněžstwem swatým se nazýwagj w smyslu tom, že wssični z duchowního rodu Kristowa pocházegj, kterých gja našim prostředníkem u Boha nejwyšším našim knězem gest.

Konrád. Gednať si manželschwj wysoce wážíte, ginať zas bezženschwj.

Josef. A což ge gedno druhému na škodu? což nemůže obé obstáti wedlé sebe?

Madlenka. Já myslím, že může, vzpomenuc si co sw. Pawel 1. Kor. 7, 7. píše: »Chci, abyste wy všickni tak byli, jako já« a Pawel byl neženatý.

Antonín. A 7, 32. 34. praví, že srozuměný snáze pracovati může o to, což gest Páně, kterakby se líbil Bohu.

Konrád. Všdy to tak nedopadá.

Josef. Všickni nechápají slova toho, ale ti, jimž gest dáno Mt. 19, 11. »Šauť žagisté panicové, kterjž se sami w panictwí oddali pro království nebeské.« Mt. 10, 12.

Antonín. Tu mluví Kristus Ježíš o dobrowolném bezženství pro království boží.*)

Konrád. Kdyby gen všickni wšši kněží bezženství dobrowolně na se přigali!

Josef. Kdo knězem býti chce, přigímá na se bezženství dobrowolně, a to již w letech těch, když wj, co na se přigímá, a škrze 4 roků studij si to rozložití mohl.

Konrád. Ale po slowech, genž wjžj posvěcených, ginať se uždá knězi mnohému a pať gest nespokogen, neshásten, a hrubých se dopauští hříchů.

Antonín. Manželský neudělá každého šťastným: a bezženství neudělá každého neshástným. Stane-li se kdo neshástným, sám ge příčinou neshěstí swého.

*) Již i starý zákon na mnoho místech na to naráží; a i Řekové a Římané, pohanové, měli kněží a kněžin neženatých.

Madlenka. A gať?

Antonjn. Poněwadž náležite a šťastně nebogował a milost boží promrhal.

Konrád. Předce gest bezženstwj welmi těžké.

Josef. A proto právě krásné a Kristus Jezš chce, aby se každý dobře skausal. »Kdo může pochopiti, pochop.« Mt. 19, 12.

Madlenka. Ale proč magj vlastně kněži w bezženstwj žiti, an manželstwj něco swatého gest?

Antonjn. Poněwadž giž w gaťemši manželstwj žiwi gsau, newěsta gegich gest cirkew.

Madlenka. Ž čeho tak saudjš?

Antonjn. Ž příkladu Kristowa a Pawlowa, z listu k Efezským a z obyčje neystarší cirkwe; oznamuge totěž píseň Salomounowa, kterauž sw. otcowé na Krista a na cirkew potahugi: w tom samém poměru, w kterémž Kristus ženich ku cirkwi své newěště stogi, stogi také kněz náměstek geho.

Josef. Sám Lutr r. 1528. we 4. djlu spisů swých prawj na stránce 134 takto: »Pawel nazývá katolickau cirkew newěšťau swau.«

Konrád. Tyš řekl, že by bylo bezženstwj krásné, dokaž mi to.

Josef. Popatř na mladého čistého kněze a uvaž, gať z lásky ku Kristu tělo své mrtwj a smyslnost swau zřocuge.

Antonjn. Takový mnoho, mnoho lidí přewyšuge.

Josef. A negen slowem, nýbrž i přj-

kladem swým k čistotě wzbuzuge a na sobě ukazuge, že gest možná, s pomoci boží gi zachowati.

Antonjn. A widjme-li starého, čistého kněze, tuť nám slowa Janowa na mysl připadaj: »Totoť gsau, kteříž se ženami negsau poškrbnění, nebo panicové gsau. Tiť gsau, genž následugi beránka, kamkoli gde. Tiť gsau kau-peni ze wšech lidj prwotiny Bohu a Beránkowi.« Zger. 14, 4.

Konrád. Ale 1. Tim. 4, 1—3. stogj, že přigdau učitelé podwodnj, zbraňugjcj ženiti a wdáwati se.

Josef. Týče se to kněžj, an Pawel manželstwj schwalowal, ale neženatým zůstal, a k bezženstwj nabádal?

Antonjn. To se týče gistých sekt, genž manželstwj zawrhše, prostopássný, necudný wedly život.

Josef. Co myslíš, starý spoluwogjine, zdali bychom nynj tak udatně do pole táhli, gako r. 1812—1814.

Konrád. To ne, an máme ženu a dítky.

Antonjn. Proto musj bogownjč Kristůw sám státi we swětě, srdnatěgi si může počinati, nemage ani co ztratiti, ani co ziskati, srdce geho negsauc na věci pozemské upautáno, tjm wře-legi tluče pro Krista a pro cirkew geho.

Madlenka. Wogáci se také ženiti nesměgi?

Konrád. Wšsem že ne, a může-li stát k dosaženj swětských ohledů manželstwj zakazowati, pročby to nesměla cirkew k dosaženj ohle-

dů nebeských. A vogákeni musj někdo býti, ku kněžstwj není žádný nucen.

Madlenka. Ale w epistole k Titowi čtu, že má býti biskup bez auhony a gedné manželky muž. 1. 6.

Antonjn. To pisse tentýž Pawel, který byl apostol a neženatý.

Konrád. Nemá se to místo wykládati w ten smysl, žeby biskup swau manželku mjeti musel?

Josef. Z co myslíš! takby mluvil apostol Pawel proti sobě. Ale to nařizuje Titowi, aby za biskupa toho ustanovil, kterýž gednau toliko w snatek manželský wstoupil. Kdo by se byl wjckrát oženil, než gednau, biskupem ustanowen býti nesměl. Owdomělý mohl býti knězem.

Antonjn. Řekowé si wyrok Pawlůw Tit. 1, 6. křiwě wykládaj, u nich se musj každý oženiti, nežli swěcenj dostane; pakli že mu manželka zemře, po druhé se oženiti nesmí.

Madlenka. Gá bych saudila, nutiti k ženění že by hůř bylo, nežli ženění zakazowati.

Josef. Toť gest tak, — a poněwadž we starých stoletích cirkew nemohla ze mnohých si woliti, i oženěné hodné křestany biskupy ustanowila, budto řdnž owdoměli, a nebo s manželkami swými co se sestrami žiwu býti sljbili.

Antonjn. Wassi pastoři magj do sebe mimo hodnost spráwného občana toliko hodnost úřednickau.

Josef. Nassi farári magj negen hodnosti obě, ale také powołanj a poswěcenj šhůry.

Konrád. Dobře by to bylo, důvěrnost nassi by to posílilo, kdyby pastoři nassi své powołanj a poswěcenj také měli šhůry.

Madlenka. Ale gesťte gsme neslyšeli, co Lutr o swěcenj kněžstwa držel.

Josef. Lutr we swém spisu o moci papežské takto se wygádlil: »Swěcenj kněžstwa gest prawá swátost.«

Antonjn. A Melandhton v počtu swátostj gednage napsal: »Dle mého uznánj mělo by se wosssem swěcenj kněžstwa k swátostem připogiti.«

Josef. Slyšeli gste tedy, že Lutr sedm swátostj přigal. —

Madlenka. Ale proč gest právě sedm swátostj?

Antonjn. Tak se to libilo Pánu. Sedmero swátostj gest proti sedmeru hlawnjch hřichů.

Josef. W zákoně starém, kterýž gest předobrazem zákona nowého, byl počet swátostj sedmerem lamp na zlatém swjenu we stánku archy umlown wyznačen.*)

Madlenka. Snad swátostem ginau a wětšj činnost připisugete, nežli my.

Antonjn. A zač powažugete swátosti wy?

Konrád. My ge powažugeme za znamenj.

Josef. A my ge powažugeme za wěci, genž negen gistý účineť znamenagi, alebrž také ho působj. A tak gim připisugeme wjce, nežli wy.

*) Wezmi Bgeiwenj sw. Zana.

Madlenka. Dle našeho smyšlení aučinkuj svátosti také.

Antonjn. Aučinkuj, ale kdy?

Madlenka. Máli kdo wjru.

Josef. Do gatých rozpaků ubíháš, Madlenko, od nemluvnátek při křtu wjru žádají.

Antonjn. Gať wy tomu chcete, působení svátosti záwisi od lidí; my wšak věříme, že záwisi od Boha. Kdo přijímá svátosti po nabytí rozumu, má se k přijetí gich náležitě připravit; a kdož svátosti udílí, má míti úmysl ten, že gich chce uděliti dle ustanowení Kristowa. Zapotřebí gest, aby byly pořádně wykonány.

K o n r á d. Na wjře a pobožnosti rozdáwače nezáleží nic?

Josef. Dobrá wěc to gest arcit, nikoli ale hlawnj. Hlawnj wěc, když mi někdo peníze přinese, gest ta, řádně-li gsem ge obdržel, ne ale, od koho gsem ge obdržel.

Antonjn. Působí to také nemalau útěchu, že tať welké dary od lidí slabých nezáwisi, alebrž od Boha.

Madlenka. U wás tedy gest gedno, gať se udělují svátosti a gať se přijímají!

Josef. Chraň Bůh! Mimo křest k přijímání svátosti giných katolici tenkráté připuštění býwají, když dosáhli let určitých, když we wjře gsau wycwičení a we swědomité zkaussce dokážali, že dobře rozumějí učení o swátostech, a wřelau taubů po nich mají.

Antonjn. A kněží naši musejí se vši učtau a pobožnosti svátosti udělovati.

Josef. Šau nástrobe boží a musejí se k posluhování svátostnému tak dáti, gať to chce Kristus.

Konrád. A věru lépe gest závišeti od Boha, nežli od lidí.

Madlenka. A také mám za to, že svátosti wjru naši vzdělávají, sílj a oživují, ne pať že ten, kdo chce ge přigjmati a požehnání gegich se zúčastniti, úplnau důkladnau wjru gíž mjeti musí.

Josef. O tom se obzvláštně přesvědčš, až zdání wasse o wjře rozbjrati budeme.

Konrád. Ale poněwadž dle wyznání našeho wjra samotná spasi, newjm, coby mohly svátosti působiti wjce.

Madlenka. Šauce znamení milosti boží ugiffugi náš o našem spasení.

Antonjn. Zewnitřní znamení nemohau wám ugiffění wýtečného dáti, genž toliko z wjry gistotu wážjte.

Konrád. Totě prawda, a an svátosti darowé milosti božské šau, musí nám 7 svátosti milegšji býti, než dvě.

Antonjn. A svátosti šau ustanoweny pro ty nehlawněgšji případosťi žiwota našeho od kolébky až k hrobu, k osprawedlnění a poswěcení, k posílení a potěšení našemu.

Madlenka. Dwssem že; a paťli že umjragjci wečeře Páně u nás se nedočká a nebo

gi přigmauti nemůže, skoná w hříšsich bez posily a útěchy poslednj.

Konrád. To se může u katoljků také státi.

Antonjn. U prawých katoljků se to nestane tak snadno, ti alespon večeri Páně si žádají, a tato gegich žádost, nemohau-li přigjmati swátosti oltářnj, platj jim skrze ljtost a pokání obmytým za skutečné přigjmání: ale katoljci také wjce bedliwi gsau, než wy, aby nemocnj gegich zaopatření byli.

Madlenka. To gest užitečné a potěšitelné.

Josef. A opět wám dávám dobrau noc a na rozmyšlenau

1. že swěcenj kněžstwa pochází od Krista a že kněz tjmto swěcenjm oschopněn býwá, důležitý úřad swůg wykonáwati; protestantsstj duchownj ale že nemají prawého swěcenj a že proto nedostávají ani milosti, ani moci wyššj s hůry;

2. bezženstwj kněžské že gest slusné, potřebné a křestanskému duchu docela přiměřené;

3. a sedmero swátostj že bylo w zákoně starém předobrazeno, a že gest vyplněno w zákoně nowém; swátosti že nezáwisegj od lidí, nýbrž úhlawně od Boha že pochází požehnání gegich.

Desátá večerní rozmluva.

O dědičném hříchu, o ospravedlnění, o dobrých skutcích, o přikázáních církevních.

Josef. O svátostech a o svátostném působení již jsme se shodli, ale teď učením se se svátostmi nesnáší.

Konrád. A které by to bylo?

Josef. Jest to učení násse o dědičném hříchu.

Madlenka. A proč by se učení násse o dědičném hříchu se svátostmi nesnášelo?

Antonín. Dle učení násseho přestává člověk sřze dědičný hřích takorča býti člověkem, ano ani křesť nemůže hřích tento zmoci. Mač tedy svátosti?

Konrád. Žeby násse učení o hříchu dědičném tak zlé zacházelo s člověkem, musíte dokázati.

Josef. Dokážeme snadno. V 2. článku augšpurcké konfešsi nási stoji, že by byl dědičný hřích morowina a člověk narodiv se, že jest zlými chťci a náklonnostmi naplněn.

Madlenka. Co máte proti tomuto učení?

Antonín. Že člověk své neyhlawněgšsi mocnosti, rozum a swobodnau vůli, sřze hřích dědičný ztratil.

Madlenka. O tom není v 2. článku augšpurcké konfešsi zmínky.

Josef. Gsme-li zlými chytci a náklonnostmi naplněni, nemohau rozum a swobodná wůle u nás býti.

Konr á d. To si tak vykládáte wy, reformáti to říci nechtěli.

Antonjn. Právě výklady reformátů gsau geště daremnějši a odkrýwagj, co vlastně mjnili.

Madlenka. A co mjnili?

Josef. Z člověka udělati howado, a z Boha udělati půwodce hříchů.

Konr á d. To ti na slowo newěřim, leč mne tak přesvědčjš, že budu přinucen uwěřiti.

Antonjn. A tak je stane.

Josef. Zde si přečti, co Lutr řekl.

Konr á d. »Bůh w nás působj rovněž wssecko zlé, gako wssecko dobré.«

Madlenka. Totě hrozno, aby měl Bůh zlé působiti, toby nemohl ani Bohem býti, od něhož wsse dobré pochází.

Antonjn. Dočtete se geště horšjšich wěcj. Lutr napsal: »Neywnějši dokonalost wjry pozůstáwá w tom, za pravé mjtí, že gest Bůh sprawedliwý, byby nás také ze swé vlastnj wůle ku zatracenj poháněl a tak se zdálo, že by na mukách zatracenců měl radost.«

Konr á d. Pohřichu! tak nemluwj pohan!

Madlenka. Kde prawj Lutr, že nemá me swobodné wůle?

Josef. Zde to prawj. »Wůle lidská gest

podobná koni w šířím poli; sedj-li Bůh na něm: gest podagný, posluffný a gde tam, kam Bůh chce; sedjli na něm ďábel: gest podagný, posluffný a gde tam, kam ďábel chce. Uníž gest w moci geho, k tomu neb onomu gezdci běžeti a toho neb onoho se držeti; ale ti sami gezdci oň se hádagj, táhagj, aby ho dostali a sobě přimlastnili. A tak se na lidské vůli slowo žalmistny vyplnj: »Gá pak gafo nerozumné howádfo u tebe gsem.«

Konrád. Ale Lutr, prý, hágil swobodnau vůli ku zlému.

Antonjn. Tak si odpjral a učil nesmysl.

Madlenka. Proč?

Antonjn. Gest to swobodná vůle, kteráž nemůže woliti, což dobrého gest?

Konrád. Kdyby tomu tak skutečně bylo, wedlo by se nám hůře, nežli dobytku.

Antonjn. Rozum náš nazývá Lutr praslechým.

Josef. A k čemu máme rozum?

Madlenka. Abychom pravé od neprawého rozeznali.

Antonjn. A což ti to platno, nemáš-li swobody, abyš wolil mezi oběma.

Konrád. Rozum a swobodná vůle musej spolu býti, a negsau-li, neprospjwagj.

Madlenka. Učenj nasse o dědičném hřjchu a o vůli lidské gest tak bludné, že ho Lutr pozděgi gisté uznal a želel.

Josef. Z tak slyš, co napsal o članku

tomto: »Glánek ten musí zůstatí na vzdorný celému světu, to pravím já Martin Lutr, ewangelista; a protož ať se neopováží žádný ho wywraceti, ani římský císař, ani císař turecký a tatarský, ani papež, ani mníši, ani geptišky, ani králové, ani knížata, ani všickni ďáblowé w pekle. Kdyby ho chcieli wywrátiti, nechť ge pohlty plamenný pekelné. Co zde pravím, má se držeti za wdechnutj Duchá swatého.«

Konrád. To mluvj Lutr welmi drze.

Madlenka. Meljbi se mi, že zlého přege a zatracuge.

Antonjn. Krásný to Duchem sw. nadšsený Ewangelista!

Josef. A wede ſi tak w učenj, kteréz Boha i člověka hanobj.

Konrád. Co učj wasse cirkew o dědičném hříchu?

Antonjn. Cirkew nasse učj, že člověk před swým pádem swatý byl a bohumilý, pádem swým že swatost a milost boží ztratil; proto předce ale že zůstal býti člověkem, bytby i rozum a wůle geho oslábly: — křest pak náš milosti boží opět zúčastňuje a dědičného hříchu zbawuge, ne pak wšech geho následků, gacj gsau wáhamost k dobrému, náchylnost k zlému, nemoci, smrti a t. d.

Josef. W učenj tom se nepřipisuge Bohu nic zlého, hřích pochází z nadužívání swobodné wůle nassj.

Antonjn. A wykaupiti náš Bůh ne-

musel, ale šalo se, gať pišse sw. Pawel k Efezským 2, 8.: »Milstj boží spaseńi gste.«

Madlenka. U člowěk předce zůstawa tworem slitowanj božího hodným; dle Lutra ale nezasluhugie žádného slitowanj.

Josef. Kci raděgi dle Lutra, že nemohl býti ani člowěk wykaupen: sicby tak dobře i lámen, dřevo a dobytek wykaupenny býti mohly, ba gessťe spjisse, an negsau tak špatny gaťo člowěk.

Konrád. Což Lutra nezprawil žádný lépe?

Antonjn. Ten by byl špatně pochodil.

Madlenka. Gať mu mohlo to strassliwé učenj napadnauti?

Josef. Kdo nechce hřjch swůg uznati a geho litowati, padá do giného; a tak Lutr postawio drijme giž učenj neprawé, pozděgi na to strassliwé přissel; nechťe odstaupiti od učenj prwněgšjho: musel tak snjžiti i Boha i člowěka.

Konrád. U co gest to za učenj, kterěz předešlo Lutrowo učenj o dědičném hřjchu.

Antonjn. Geho základnj a hlawnj učenj.

Madlenka. Ach, gá giž wjm — gest to učenj, že člowěk samotnau wěrau ospravedlněn býwá.

Konrád. U nás se učj: tobě se odpaušstěgi hřjchowé twogi.

Josef. U nás totěž; ale pod tau wřiwinkau, že s pomocj boží perwně odhodláni býti máme, nebřěšiti wjce.

Antonjn. U wás se hřichowé odpaussťěgš,
ale na člowěku zůstawagj.

Madlenka. U nás se pokálený hřissnjť
do raucha swatebnjho obljá.

Konrád. U u wás se nechá hřissnjť o-
čistiti dřjwe, a teprw pak obdržuge oblek sprac-
wedlnosti.

Josef. Ano, a negednáme přirozeněgi?

Madlenka. Arci, i matka dřjw swé
djtě očistj a pak si ho wyštrogi.

Konrád. U já mysljm, že to milih náš
Bůh též tak činj, nemaže zaljb enj na škwoštu, pod
njmž špina wězi.

Josef. Posléze by špina škwošt wzžrala,
neboi neřád wšedko zřazj.

Madlenka. Ale zapoměli gšte na něco.

Antonjn. U co by to bylo?

Madlenka. Že gest u wás člowěk ten-
krát osprawedlněn, řdyž má wjru.

Josef. Ale můželi waf bez swobodné
wůle wjru mjtj?

Konrád. Nemůže, Eutr sám prawj, wjra
že ge nenswobodněgšj.

Madlenka. Kdož wjru má, obdržj Ducha
swatého.

Antonjn. Madlenko, genom rozwaž, co
mluwjš: Kdo chce býti osprawedlněn, musj
mjtj wjru; řdož wjru má, obdržj Ducha sw.;
a řdož má Ducha sw., obdržj wjru.

Josef. Tak to gest, a wjra luteránská
se točj w kole, tam se wracugje, odkud wysšla.

Antonjn. Považme i to: zločinec by byl před sudjho přiveden, nemoha swůg zločin upřiti, má býti potrestán. Tu se ukáže, že by zločinec nebyl ten pravý člověk a předce má býti potrestán. Ale syn sudjho, obleč geg do raucha swého, otce prosj, aby ho považowal za newinného a propustil.

Madlenka. Tobý byl krásný sudj, kdyby měl tak gednati.

Josef. Takovým judjm děláte Hospodina.

Konrád. Zagistě učenj nasse o dědičném hřjchu a osprawedlněnj gest rauhánj božj; gať se u nás učj o dědičném hřjchu, gest Bůh zhlým winen sám; a gať se učj o osprawedlněnj, gest Bůh nesprawedliwý, newssjmarý a lhostegný tať, že si něco zawěstiti a hřjssnjku tať běžeti nechá, gať gest.

Antonjn. U nás to dopadá ginať.

Madlenka. Powěz, gať?

Antonjn. Z pauhé, nezaslaužené milosti započne Bůh djlo osprawedlněnj nasseho.

Konrád. A gať?

Josef. Že křze křest a giné swátostné prostředky wolá hřjssnjka.

Madlenka. A co musj činiti hřjssnjť?

Antonjn. Nesmj wzdorowati, ale musj se obrátiti a wůli swau wůli božj podrobiti; co se mu nedostává, doplněgj zásluhý Kristowý.

Konrád. Tať gest to pořádné.

Madlenka. Ale zcela nezasloužená není milost boží u vás, an tak velikou cenu na dobré skutky kladete.

Josef. Běťší cenu ne, nežli zašluguji; my se šrže ně k ospravedlnění svému připravujeme, své posvěcení vymáháme a wijry své dokazujeme, gak psáno gest. Jak. 2, 18. »Ale dj někdo: ty pravíš, že máš wijru a gá mám skutky; — ukáž mi wijru swau bez skutků; ale gá tobě ukáži ze skutků wijru swau.«

Konrád. Za důkazy wijry držíme dobré skutky také.

Antonín. Vy? a wy nemůžete žádné dobré skutky učiniti, poněwadž swobodn nemáte.

Madlenka. Ale sw. Pawel praví k Římanům 3, 28: »Nebo za to máme, že člověk ospravedlněn bývá šrže wijru bez skutků zářena.« Ze by tu byl Lutr slowjěko samotnau podštrčil, namatuji sobě.

Antonín. Naproti tomu žádá sw. Jakub skutky, řka: »Wjra, nemá-li skutků, mrtwá gest sama w sobě.« 2, 17. 20. 26.

Josef. A tentýž sw. Pawel píše k Galatům: »W Kristu Jezissi ani obřizka nic neplatí, ani neobřizka: ale wijra, kteráž šrže lásku působí.« 5. 6.

Konrád. Tu tedy Pawel Jakubowi i sobě odpjrá.

Antonín. To si nemyslete, ale rozuměte, gaké skutky myslí w listu k Římanům 3, 27.; šrže kteréž člověk ospravedlněn nebývá.

Madlenka. Což gest rozdíl mezi skutky?

Josef. Gsaw tobě skutky pohana tak milé, jako křesťana.

Madlenka. Regsau.

Antonín. Mezi skutky gest arcit rozdíl welký; křesťané ze židovstwa chtěli sřze skutky zewnějšj, oběti a ceremonie, gež starý zákon přikazowal, spasenij dogiti: ale swatý Pawel gim prawi, že sř magi spasenij swěho dobněwati skutky založenými na lásce k Bohu a k blížnjmu, gačch žádá wjra Kristowa.

Josef. A wšak wšinci slowa Pawlowa neprávě wykládawšse učili, že by bnli skutkové dobrj k spasenij nepotřebnj, ba křesťanům škodliwj.

Madlenka. Totě zpozdilost; ale i wy gšte chybili a pro samé dobré skutky se mnohý ani o wjru, ani o srdce nestaral.

Josef. W tom arcit bylo pochybeno, a wšak chyba se napravila.

Konrád. Gessťe ne dočista, tak u p. mnoho se modljte.

Antonín. A to nám wnějtáte? Sw. Pawel piše: »Modlete se bez přestánj.« 1. Tes. 5, 17.

Madlenka. Wšsem celý náš žiwot má býti modlitbau, a Kristus kárá gen modlenj po: křtiské, prázdné. Dobře gest se modliti; i to gest dobré a krásné, almužnu dáwati. *)

Josef. Regen dobré a krásné, gest to také křesťanské. Kristus byl dobročinným při

*) Kdo almužnu dáwati nemůže, dáwa gi: řowj se ja swé dobrodince modlj.

rossi své chudobě, a písmo sw. nám předpisuje milosrdenství.

Konrád. Z naší modlitební a zpěvací knihy nám předpisují milosrdenství.

Antonín. Tak se již od luteránského ducha uchýlili, jinak by na dobré skutky nejen nic nedrželi, anobrž k nim ani nezbuzovali; neboť svobodní nejste a nadto býváte i bez dobrých skutků ospravedlněni.

Madlenka. Kdyby takovéto věci zřejmě v nich stály, přemnozí z našich by modlitební a zpěvné své knihy spálili.

Antonín. A, tak smyslivě po katolicku a více nežli se domníváte.

Konrád. Putování vaše chváliti nemohu.

Josef. Putování církevní vaše neporučí, ač co starý a nábožný obyčej ráda je vidí.

Antonín. Již v zákoně starém putovali k. p. Elžana a Anna do Silo, 1. Sam. 1, 3. 7. a Josef a Maria putovali do Jerusalema.

Madlenka. Ale vy máte ještě zvláštní přikázání církevní?

Antonín. A co máš proti nim?

Konrád. Ze zvláštních církevních přikázání potřeba není, an ve starém a novém zákoně dosti přikázání máme.

Antonín. Nikdá jste Madlence neporučel, cožby nestálo v písmě svatém.

Konrád. Bál bych byl neporučil? Dte dceři ledacos poručiti můj, co nestojí v písmě svatém?

Josef. A právě tak smyšlí církev. Zvrchost ledačoš poraučj poddaným, co nestojí v zákoně.

Madlenka. Ale nesmíj to býti proti zákonu.

Antonjn. A naše církevní příkázanj negsau ani proti Bohu, ani proti písmu sv.

Konrád. K čemu gsau?

Josef. K duševnjmu vzdělánj a vychowánj křesťanů; gako příkázanj o dnech swátečnjch.

Madlenka. Swátečnj dny máme také a ty patřj ku křesťanskému pořádku; giž první křesťané přeložili swěcenj sobotu na neděli. 1. Kor. 16, 2.

Konrád. W jednom církevnjm příkázanj nařizuge se půst, a půst zakázal Kristus.

Antonjn. A kde?

Madlenka. Mt. 15, 11. »Ne to, což do úst wchází, poskwrňuje člověka, ale což z úst pochází, toť poskwrňuje člověka.«

Josef. W celé té kapitole nemluwj Kristus o postu, ale dotjrá židům apostolů obžalowarossim, žeby gedli neumytýma rukama. A Mt. 6, 16 chce Kristus, abychom se postili, ne ale postice se twářj swých posmuřowali. Pokřesťský půst kárá Kristus.

Antonjn. A Pán a Spasitel náš postil se sám, a gak přjsně. Mt. 4, 2. *)

Josef. A w gištých případech přičjtá welikau noc postu k. p. Mřk. 9, 28. »Z řekl

*) A co prawil archangel Rafael k Tobjášowi? A co uěl o postu sw. Augustin? —

učenníkům: »Toto pokolení v ničemž nemůže vy-
giti, gediné modlitbou a postem.« A církev chce,
abychom postjce se modlili a nábožně žili.

Konrád. Bá skutečně newjm, k čemu
by půst se hodil?

Madlenka. Ale sám Eutr ho za pro-
spěšnou zemnitřní kázeň považuje.

Josef. Proč gi letos gablonka swau
nehnogil?

Konrád. Bylat přjliš bugná a hnala
mi gen na wětwe a na listy.

Antonjn. A tak to gest s člověkem.
Adyby se smyslnému geho tělu někdy něco ne-
odepřelo, neslby duch geho buď špatné nebo
žádné ovoce; a protož se postili Joel, Eliáš,
David a ginj.

Madlenka. Ale sw. Pawel wisse: »Ne-
dotýkente se ani okauffegte, ani se s tjm obj-
rente; kteréžto wšsecky wěci gsau k zahynutj
samým užjwánjm gich a toť wšse neni, než po-
dlé přikázanj a učenj lidských.« Kol. 2, 21. 22.

Josef. Tjm sw. Pawel půst nezawr-
hugé: ale kárá ducha úzkostného, s gakhm se
mnozi křesťané postili.

Konrád. U wás je také půst odpausstj?

Antonjn. Ano a šice w nemoci, we
stárj a w giných obzwláštjných přjpadnostech;
což dokazuje, že církev poslusenstwj žádá, žád-
ného ale utlačiti nechce

*) W pátek se zdržugeme od masa, z truchlosti pro umučení
Kristowe. A sám Spasitel to předpověděl: že se budau
apostolé postiti, až gim bude ženich obnat.

Josef. A již se odeberme na lůžko; tyto však pravdy pamatujeme sobě:

1. že Lutrovo učení o dědičném hříchu Boha a člověka hodno není: učení katolické ale s hodností božskou a lidskou že se snáší.

2. Totéž že se týče učení o ospravedlnění našem;

3. Dobrý skutkový že jsou potřebni; a přitázaní církevní že jsou spasitelná.

Bednáctá večerní rozmluva.

O očistci a nejistotě spasení.

Konrád. Z minulé naší večerní rozmluvy soudím, že jest ku spasení posvěcení třeba.

Josef. Gest, jak dj sv. Pavel 1. Tes. 4, 3. »Toi gest zájistě vůle boží, posvěcení naše.«

Madlenka. Ale sv. Pavel také k Řimanům píše: »Břiční zájistě zbřěšili a potřebugji slávy boží.« 3, 23.

Antonín. A právě tento výrok Pavlův hlasuje pro posvěcení; nebo praví to apoštol o židech a pohanech, chtě aby se stali křesťany a škrze Krista lidmi lepšími. Že bychom měli býti a zůstati hříšnější, nenagdeš v písmě sv.

Konrád. Sic bychom připadli na to pozdělé učení, že máme hodně zbřěšiti, aby mi-
lost tjm mocněji působiti mohla.

Josef. A nebo na tu myšlénku, že
wjra wšse napravj, gať dj Lutr: »Sedmkrát
za den cizolož: genom wěř.«

Madlenka. Totě řeč ohavná!

Antonjn. Proto nám pjsmo sw. nassi
pokáženost ukazuje, abychom se milosti božj w
Kristu dychtivě chopili, gi w sobě pracowati
nechali, a s nj, co nám gen možná, spolu au-
činkowali.

Konrád. Který člowěk umjrá swatě?

Josef. Kdož, obzwláštjnými darn od Boha
nadán byw, Bohu se zcela oddal.

Madlenka. Gať umjragj druzj křesťané?

Antonjn. Málo gest těch, genžby ze-
mřewšse i hned do wěčné blaženosti přigati byli.

Konrád. Ale také bude málo těch, genžby
zemřewšse wěčně byli zatraceni.

Josef. Gá jř mysljm, že řdnž to ne-
nastrogjme schwálně, abychom se w přewrácě-
nosti a neřagjnosti zatwardili, pro hřjchy, kteréž
gsme spáchali we swém fratickém životě: že
pomždn trestáni nebudeme.

Madlenka. Dle učenj nasseho bude
sauzen člowěk gať umře, a po wzkřjssenj z mrt-
wých nastane wěregný saud.

Antonjn. Co se stane dle wasseho
učenj s člowěkem na prwnjm saudu?

Madlenka. Bude buď wěčně zatracen
nebo spasen.

Josef. K čemu gest tedn druhého saudu
třeba?

Konrád. To newjm.

Antonjn. My wěříme takto: w prwnjm saudu bude ten a onen buď wěčně zatracen, nebo spasen: ale ostatnj z wětšsjo djlů budau čistěni w očistci.

Madlenka. A byloby takowé mjesto na wěčnosti, kdezby duse zemřelých od hříchů čistěny byly?

Josef. Dwssem, slyš důkazy. Žůda učinio sběrku, dwanácte tisíc drachem stříbra poslal do Jerusalema, aby obětována byla obět za hřichy mrtvých, poražených, totiž židowských bogomnjků. 2. Mach. 32. 43.

Madlenka. A není to zbytečné a daremné modliti se za mrtvé?

Antonjn. Wn to za zbytečné a daremné považujete a právě tak pjsmu sw. odpjrate, kdez stoji: »Swaté a spasitelné gest myšlenj za mrtvé se modliti, aby od hříchů sproštěni byli. 2. Mach. 12, 46.

Konrád. My držíme knihy Machabegské za nejisté slovo boží.

Josef. Měg strpenj, až o pjsmu sw. mluwiti budeme, ginať budeš sauditi.

Konrád. Ale gistoty očistce gfi mi gestě nedokázal.

Josef. Z úst Žůdowých slyšel gfi, že gest swaté a spasitelné za mrtvé se modliti; a také seš poučil, že dal za hřichy mrtvých swých bogomnjků obětowati. Kdyby byl měl Žůda za gisté, že gsau mrtwi geho bogomnjci zatraceni;

nebyl by podal oběti, gesto by platná nebyla; a kdyby byl měl za gisté, že gsau blahoslaweni: také by byl oběti nepodal, byla by nepotřebná; musel ge tedy w takowém místě hledati, kdež gim obět prospěšná býti mohla. A Madlenko, přečti nám wyřeknutj Kristowo. Mt. 12, 32.

Madlenka. Znj takto: »Kdoby koli řekl slowo proti synu člověka, bude gemu odpustěno; ale kdožby mluvil proti Duchu swatému, nebude gemu odpustěno, ani w tomto věku, ani w budoucjm.« Kristus tu o očistci zmjnký nečinj.

Josef. Mchť newábđ očistec ze gména, ale můžeme snad z těchto slow sauditi, že gsau hřichowé, genž na onom swětě odpustěni býti mohau?

Konrád. To bezpečně, neboť an toliko geden hřich, hřich proti Duchu sw. ani na tomto, ani na onom swětě odpustěn býti nemůže: ginj mohau odpustěni býti.

Antonjn. A kde mohau hřichowé odpustěni býti?

Madlenka. W nebesjch.

Antonjn. Do nebe nic nečistého newegde, hřichů a hřjssnjků tam nenj.

Konrád. W pekle.

Josef. W pekle nenj žádného wykaupenj, žádného tedy odpustěnj, dle písma. Ale u sw. Matausse 5, 26. prawj Kristus Jezš: »Newngdeš odtuď, dokud i toho poslednjho halyře nenawrátjš.« Tu se může gen očistec mysliti.

Madlenka. A nebo peklo, a Kristowa slova magj se w tom smyslu brát, že někdy newyngde odtuď.

Antonjn. Kdyby tomu bylo tak, musel by Kristus wýslovně říci: Newyngdeš odtuď někda.

Konrád. Žnu, tak to prostřednj místo mezi nebem a peklem přigjmáme; ale w čem bude pozůstáwati očistowánj dušj? *)

Josef. Máme dle písma sw. za to, že štkwrny dušj zemřelých ohněm čistěni budau. Tak prawj sw. Pawel 1. Kor. 3, 13 — 15. »Gednoho každého djlo časem swým zgeweno bude; den zagisté Páně to wšsedko okáže, nebo w ohni se zgewj; a gednoho každého djlo galebn bylo oheň spravuge.« Grown. Mal. 3, 2. 3.

Madlenka. A může na duše zemřelých oheň působiti.

Antonjn. Gaké duše: takowý oheň, genž pálj, přehánj, ejdj — dušjim bolest dělá, štkwrny pak gegich zhlazuje.

Konrád. Zkaušska tedy a čistěnj bude blaženost wěcnau předcházeti a šice zkaušska a čistěnj škrze gistý oheň, staw zagisté těžký a bolestný.

Madlenka. Ale w knize Eklesiastes II. 3 čteme: »Padneli štrom na poledne, a neb na půlnoc, na kterěžkoli místo padne, tuť bude.« Což znamená, že člověk zemřew účastnjkem gest blaženosti nebo zatracenj; nebe nebo pekla.

Josef. Prostředkny wšak k nabytj blaženosti předce připaušstjš.

*) Gij to celá duše člověka žádá, an se ejtj, že nebe nezastlube, a pekla se boji.

Konrád. Toť ovšem.

Antonjn. A prostředkům takovým počítáme očistec pro ty, genž zemřewše poskwrny na sobě měli takowé, že ani nebe za odměnu obdržeti: ani do pekla k trestu odsauzení býti nemohli.

Madlenka. Ale wzpomeň si, že sw. Jan we swém zgewenij 14, 13. prawj: »Blaž hoslawnij mrtwj, kterých umjragj w Pánu. Wiž od této chwjle prawj duch, aby odpočinuli od pracj swých, nebo slutkowé gegich následugj ge.«

Josef. To se týká těch, genž w milosti božj umjragj; zemřeli buďto bez hřichů: nebo za žiwa za své hřichy se dořáli. Takowj se w očistci řáti nemuseli, ale býwagj i hned do sláwn wěčné přigati. Tak dj Kristus Ježíš Luk. 23. 43. k lotrowi na prawici: »Amen prawjm tobě: Dneš budeš se mnau w rági.«

Antonjn. Wida Kristus Ježíš lotrowu řagicnost a wjru: ussetřil ho očistce; což se také mučedlnjům stáwalo.

Konrád. Ale w podobenstwj swém o boháči a chudém Lazaru mluwj Kristus Ježíš toliko o lůně Abrahamowě a o pekle.

Josef. Podobenstwjm tjmto náš Kristus Ježíš poučuje, že mnohdykrátě odměna a trest teprw na wěčnosti přicházi; o giných prawdách tu nemluwj.

Antonjn. Z připadá mi Petrowo w 1. epistole 3, 19., kdež stogj, že Kristus Ježíš i těm duchům, kteříž byli w žaláři, přichá-

zege, kázal; žalářem tjm nemohlo peklo býti, an se w něm nekáže.

Josef. U I. Pet. 4, 6. čteme také. »Proto gest zagisté i mrtvým kázáno Ewangelium, aby sauzeni byli podle lidj w těle, ale živi byli podle Boha w duchu.«

Madlenka. Zdali sw. otcowé pjsmo tak wykládawšše očistec přigali?

Antonjn. Mnozi učj, že očistec gest a není žádného, genž by ho zawrhl. Origenes Tertulian, sw. Jan Zlatoustý, sm. Eyprián mluwj o něm. Eyprián prawj: »Něco giného gest odpuštěnj očekawati, a něco giného do sláwy wjiti; něco giného gest do žaláře uwrženu býti a nebýti propuštěnu, ažby byl poslednj haljř zaplacen: a něco giného gest, odměnu wjry a ctnosti hned wjiti; něco giného gest dlouhé muky za swé hřichy trpěti a w ohni se čistiti: a něco giného gest, trápenjm se za wšecky hřichy se dofáti.

Josef. Z sw. Augustin, na něhož Lutr wáš nejwjce držel, krásně psal o očistci.

Konrád. Co medle Augšpurkšká nasse konfessj o očistci prawj?

Josef. Augšpurkšká nasse konfessj docela o očistci mlčj; a kdož mlčj buď připaušstj, neb swé mjiněnj nepočestně ukrývá.

Madlenka. A gať se wngádril Lutr o očistci?

Antonjn. Eťi Madlenko, co napsal r. 1519.

Madlenka. čte: »O očistci máme pevně věřiti a gšem o pravdě téhož přesvědčen, že w něm ubohé dusse muŕh newůslowné trpí, a že gíme powinni gim pomáhati modlitbami, postr, almužnamí a sečkoli člowěk může býti.«

Konrád. Melitowal toho pozděgi, an opěť ginať učil.

Josef. To w spisech Lutrowých nena-
lém, ba gessťe r. 1521 řekl: »Není třeba
vědět, co dusse w očistci činí a gať se gim
weđe; dosti ti budiž vědět, že trpí přetěžce
a twé pomoci že sobě žádá.«

Antonjn. A r. 1526 prawil: »Že by
byla gedna hodinka w očistci trpět, nežli tisíc-
letí pozemských tělesných strastí.«

Madlenka. Proč my Luteráni se tať
zpauzíme proti očistci?

Antonjn. Proto, že si počínáte gaťo
Lutr, přigimajce a zawrhujce dle libosti,
gať se wám co hodí; slyšjce, žeby bylo to neb
ono po katolicku: tu wjce neplatí ani písmo,
ani rozum, ani swědectwí cirkewní; beže wšech
rozpaků to zawrhujete.

Konrád. Dobřeš řekl, Antonjne, ale
gá mám gessťe něco proti očistci. Býwáme-li
teprw na věčnosti, a to w očistci na dobro wykau-
peni: wykaupení Kristowo wypadá gaksí neúplně.

Josef. Dobrá věc chce chwjli mjeti, di
přjslowj. Běřeš to prožřetelnosti boží za zlé,
že tě poznenáhla růstí a w mále toliko se wy-
cwičiti nechává?

Madlenka. Právě w tom hledám moudrost boží.

Antonjn. A tak wykaupenj Kristowu na škodu nebude, že sahá a působí i přes tento pozemský čas; wy pak mu škodíte, obmezujíce platnost geho na čas pozemského života.

Konrád. Ale dopadá to, gakoby w díle wykaupenj na očistci nejwíce záleželo.

Josef. Gest metla učitelowa neyhlavnější přičinou, když se žáci pilně učí a mravně chowají?

Konrád. Metla ne, nýbrž učitel; ten žáky vyučuje a na ně dohlíží; — metla mu gest prostředkem k zapuzení nemrawů a lenosti; sama pro sebe nezprawi ničeho.

Antonjn. Rowněž tak očistec bez Krista neprospeje a gest toliko prostředek k nabytí wykaupenj, jako gsau chudoba a nemoc prostředkem k naprawení.

Madlenka. Snad swádí učenj o očistci k lehkomyslnosti, gelikož tu gest na snadě se domysletí, že se na onom swětě polepsšiti můžeme.

Josef. Kdo tak smysšlí, hlaub a hlaub pádáwá do hříchů, a posléze se wydáwá w nebezpečnstwój, aby nepolepsšen umřel.

Antonjn. Gak sšlechtný člověk nezlehkomyslnj proto, že nebývá každý zločinec odpraven, čili do smrti uwězněn: tak wěrau w očistec nezlehkomyslnj křestan, kterný si dáwá na swém spasení záležeti.

Madlenka. Ale, očistec naplnuge strachem toho, kterhž naň opravdu wěř.

Antonjn. Čjm wjc kdo na očistec wěř, tjm snáze ho ugde: poněwadž každý takowů tuto gíž na swém očistěnj s Bohem pracuge. Ale kdo si u wás wěčnost na mysl bére, může se takměř zblázniti, že se má se smrti wisse rozhodnauti a potom že není wykaupenj žádného.

Konrád. Dobře byš měl, kdybchom nebyli spasenjm swým wěrau ugistěni.

Josef. Gmeli wěrau spasenjm ugistěni, musjme newěrau zatracenjm ugistěni býti. Resaudjte tak?

Madlenka. Tak to newěrci nassi neberau, sic by se museli obrátiti.

Antonjn. A wěřci wassi neměli by si tak nebezpečile počnati: sicby se mohli s newěrci na gednom místě octnauti.

Josef. Ole wasseho učenj bñwá člowěf wěrau spasen: a wj to gíž napřed?

Konrád. Tak prawjš.

Antonjn. A wšak žlj duchowé wěřj a třesau je. Žak. 2, 19.

Madlenka. Žlj duchowé mohau wěřiti a činiti, co dhtj, wjra gim neprospjwá.

Josef. Tyš zapoměla na Lutrowo učenj, že wjra samotná beze skutku spajš.

Antonjn. A zapomělas také na slowa Pawlowa k Filipenským 2, 12. »S báznj a třesenjm spasenj swé konente.« Konati tedy

musíme, musíme se přičinit; a kdybychom byli svým spasením ugištěni věrau, nemuseli bychom žiti ve strachu.

Konrád. Ale lepší by bylo, kdybychom byli zde již ugištěni svým spasením.

Josef. Bezpečnější by to bylo, ale bezpečnost jest ta největší nepřítelkyně křesťana o jeho spasení. Protož náš písmo sv. často a důtklivě před ní střeží. *)

Madlenka. Což u vás žádný gístotně newj, zdali bude spasen?

Antonjn. To newj u nás žádný, leč by to byl Bůh někomu ze zvláštních příčin zgewil.

Josef. A ta negistota proto nám prospiwá, že pak ani w dobrém neleníme, ani se z něho nepysšijme; jako onen farizeuš, genž se modlil w chrámě Jerusalemském, řka: »Bože, děkugi tobě, že negsem jako ginj lidé.« Luk. 18, 11.

Madlenka. A jako naši swatausskowé a pobožnůstkáři, genž radoš swau ze své nábožnosti a z poklešků giných ani zatagiti nemohau.

Konrád. Proto nám tedy Hospodin nepogistil naše spasení, abychom pokornými zůstali; Bůh pokorným milost swau dává. I. Pet. 5, 5.

Madlenka. A abychom se w dobrém cwičili.

*) Bůh swoboda wíle byla gen f zlému.

Antonjn. Dlahým cwikem wšse se stává gafo zwnkem.

Josef. A giž se odebeřme na swé odpočinutj, ale nezapomeňte si rozbjratí:

1. že učenj o očistci na pjsmu a rozumu se zakládá.

2. že námitky proti očistci liché a ničemné gsau ;

3. a že nám prospjwá, spasenjm swým zcela ugifftěnu neběti.

Dwanáctá wečernj rozmluwa.

O přjmluwě Swatých; o obrazjch; o ostatcjh; o Pláštěřjch.

Konrád. An to tak še zemřelými stogi, nemá milosrdenstwj božj ani po smrti konce.

Josef. A nasse láskau k zemřelým planaucj srdce nabýwá útěchy, že gim i po smrti přispěti můžeme.

Madlenka. A čjm?

Antonjn. Můžeme se za ně modliti a dobré skutky we gměnu gegich konati, a takořka: dluh za ně platiti.

Konrád. Tak smenyšle mohl bych darez mně žiw býti, gen řdybnych dost peněz po sobě zanechal, aby se ginj modlili za mne a dobře činili.

Josef. Tjm byš nekaupil prawau lásku, kteráž u Boha platj.

Antonjn. A předce byste gednal chwalitěbněgi, než ten, kdož nic newěřj a památku dobruu po sobě také zůstawiti nechce.

Madlenka. Mně se ljbj, že u wás pohřbem wšse odbyto nebýwá, a že následugi služby božj we smutku a wýročnj žádusnj slawnosti, z kterýchž památnj den wšsich wěrných zemřelých slawnost nerpohnutliwěgšj gest.

Konrád. Kdož stogi nad hrobem, pláče toliko, útěchy wšak nenabude; láska se upokojj, když může něco pro swé učiniti. Zdali pro zemřelé něco učiniti můžeme, to gest otázka giná.

Josef. Pokud gšau dusse zemřelých w očistci, můžeme se za ně modliti.

Madlenka. Krásné a potěšitelné gest učenj wšse o přjmluwě, genom kdyby také blické bylo.

Antonjn. We starém i w nowém zákoně se dočteš, že se wšickni za sebe modliti máme.

Konrád. Na tomto swětě.

Josef. Kde stogi psáno, že negšme w nižádném spogenj s wěčnosťj? Dělá-li wěčnost tak mnoho pro nás, my máme dělati pro nj, seč gšme.

Madlenka. Ale kde stogi psáno, že se máme za mrtwé modliti!

Antonjn. To nagdeš 2. Machab. 12, 42—46. »A tak k modlitbě se obrátili, prošwšse, aby to prowiněnj, kterěz se stalo, w zapomenutj dáno bylo. Udatný pak Žůdas — učinio sbjrkú na každau osobu uloženau, 12 tisjic dra-

chem střjbra poslal do Zerusalema, aby obětována byla obět za hřjch mrtwých, dobře a nábožně mysle o wzkřjssenj. Nebo řdyby neměl naděge, že wstanau ti, kteřjž padli, zbytečné a daremné zdáloby se modliti se za mrtvé. A že prohlédal i na to, že ti, kteřjž s pobožností zesnuli, wýbornau magj milost složenau. Protož swaté a spasitelné gest myšlenj za mrtvé se modliti, aby od hřjchů zproštěni byli.«

Madlenka. Ale proč ginať mluwj písma sw. tak málo o modlitbě za mrtvé?

Konrád. Proto že nám to gest přirozeno za živé i mrtvé se modliti.

Josef. A gest to také starobylý, nábožný obyčej; židé i pohané obětowali za mrtvé, ženy šly ku hrobu Kristowu, modlit se: — proč by to tedn písma sw. křesťanům zwláště a mnohokráte přikazowalo?

Madlenka. A modlili se prwnj křesťané za mrtvé?

Antonjn. Modlili se dřjw, nežlinowý zákon měli, tak prawj Tertulián, starý cirkewnj spisowatel, kteřjž žil w II. stoletj po n. P.: »My wydáváme každoročně w geden den oběti za mrtvé.«

Josef. Gij w I. stoletj po narozenj Páně modlili se za mrtvé, gať to modlitba oněch časů osvědčuje, w kteréž čteme: »Wzpomeňme na swé rodiče, na swé bratři a na wšech wěřjci, kteřjž gsau odesšli ze swěta tohoto! wmenywe Hospodina, aby gim hřjch odpustil, a

dal díl w blaženosti věčné, kteréz spravedlivý u něho požjwagj.«

Antonjn. Mimo to byly giž w té nejstaršj cirkwi zavedeny dnytny, tabulky totiž, na kterých byla napsána gměna těch zemřelých, za kteréz se při službách božjch veřejně modlílo. Všickni cirkwnj učitelé w tom se srownawagj, že přjmlowa gest dobrá, potěšitelná a wjře Kristowě docela přiměřená.

Jo se f. Protestanti wěřj a činj mnoho, o čemž žádně zmjny we sw. pjsmě není, f. p. křtěgj dítky, činj pohřebnj kázanj, přjgimagi zpowědnj dárky: a také newěřj a nečinj mnoho co má swůg základ w pjsmě swatém. O tom se pozděgi udá řeč.

Konrád. Sw. Pawel pjše k Galatům: »Geden druhého břemena neste, a tak naplnjte zákon Kristůw.« 6, 2. A gsau-li zemřeli na žiwě, patřj k těm druhým.

Madlenka. Ale sw. Jan w 1. listu 2, 1. dj: »Pakli by kdo i hřěšil, přjmlowce máme u otce, Ježíše Krista spravedlivého.«

Antonjn. Tu se nepravj, žeby byl Kristus gediným našjím přjmlowcem; Kristus gest náš nejhlawnějšj přjmlowce; ale co on činj, máme my také činiti.

Konrád. W psanj k Řimanům 8, 26. čteme: »Těž také i Duch swatý nápomocen gest mdlobě našj; nebo u přjkladu we weliké úzkosti postaweni gsauce, začnychom se měli modliti, gať

sluší, kolikráte sami newjme, ale sám Duch prosí za nás lkánjmi newynprawitedlnými.«

Josef. Tím nechce apoštol Pavel nic giného říci, nežli, že Duch sw. pobožná wzdychánj w srdcích našich wzbuzuge, gessito bychom mnohokráte newěděli, zač a gakbychom Boha prosili. A kdyby měla slova Pawlowa ten smysl, že se za nás Duch sw. přimlává: činj-li to Duch sw. my to musíme také činiti a nechybíme.

Madlenka. Ale s tou wáší přimlúwau za mrtvé tak mi to připadá, jako by prostřednictwí Kristowo nepostačowalo.

Antonjn. Už ta wjra, že se za mrtvé přimlúwati můžeme, gest wýhoda z prostřednictwí Kristowa. A co myslíš, zdali z toho, že orati, sítí a kliditi musíme, sauditi se dá, že by nás Bůh wšemohaucí a dobrotiwý zachowati nemohl?

Konrád. Nikoli, ale Hospodin chce, abychom geho swětowládného djla účastenstwí měli.

Josef. A tak chce Kristus, abychom účastni byli spasitelského, a Duch sw. chce, abychom účastni byli geho poswětilského djla.

Antonjn. A což toliko my lidé za sebe se modlíme? Nyť máme giné gessité přimlúwce u Boha.

Madlenka. A které to?

Antonjn. Angely a Swaté.

Konrád. A právě pro učenj toto předstírá se wám modlářstwí.

Josef. To činj genom ti, kterežž učenj nasseho buď neznagj, nebo přewracugj.

Madlenka. Reflanjte se tedn Swatým? *)

Antonjn. Každý náš školák wysmál by se ti a této twé otázce. Kdybychom se swatým flaneli, byli bychom modláři zagisté, ale kamby to bylo s námi giž přisslo? Ano není ani možná, abychom uctěnjm Swatých modláři byli. Neboť ctíme-li člověka proto, že se po celý čas života swého pravému a živému Bohu flanel, anebo že se raděgi umučiti dal, než aby se byl flanel mrtwým modlám: nelze abychom za sluhowali gména modlářů. Modlář zagisté nebude chwáliti toho, kterežž nechtěl býti modlářem.

Josef. Celé nasse učenj o počtě Swatých, gať bylo w 16 stoletj na sněmu Tridentšém od 300 biskupů uzavřeno, znj w tento smysl: Swatj že gsau s Kristem oslaweni, že Bohu swé prosby za lidi přednášsegj; že gest dobré a užitečné ge wzhwati a o přjmluwu prositi, abychom od Boha šrže Syna geho Krista Ježíše, kterežž gediný náš Pán a Spasitel gest, milosti obdrželi. **)

Antonjn. O flanelnj se swatým nečinj se tu zmjnkj. A Swatým woláme: »orodug za náš;« k Bohu ale: »wyslyš náš, pomoz nám.«

Josef. Křesťané stařj podstaupili raděgi smrt mučednickau, než by se byli modlám fla-

*) Wn se před gegich wyobrazenjmi gen flansjme.

**) Swaté ctjti musjme, wzhwati ge můžeme, a následowati máme.

něli; Swaté ale rozhýwali. Dopustili se tjm mod:
lářstwj?

Madlenka. Menđrjw mi rcete, gfauli
Swatj?

Antonijn. Zaľowých lidj, kterjž z lásky k Bohu a k bližnjmu neauhonně živi byli a blahoděgně působili, bylo powždy. Starý i nowý zákon mluwj na mnohých mjstech o swatých n. p. Sk. Up. 9, 32; k Řim. 15, 26. Prwnj křestané slauli swatými a Bůh sám prawj: „Swatj buďte, nebo swatý gsem gá.“ 3. kn. Mořž. 19, 2.

R o n r á d. Šfauľi ſwatj na žemi, gſau
arciť taťe w nebeſjch; a wſſať ždali křeſťaně
ſwatě wzſhwali?

Josef. Bývali vždycky; z těch nejstarších církevních otců uvádím zde na svědectví sv. Basílii říkajícího: „Bývalám apoštolů, proroků, mučedníků, by se za mne přimluvili u Boha, aby se nade mnau smilovali a hříchů mé mi odpustiti račil.“

Madlenka. A co učil o Svatých Lutř?

Antonjn. L. P. 1519 napsal, že při našem skonání mnoho očí na náš patřj, není dříve Bůh sám a Kristus Ježíš, na to milj angelé, swatj a křesťané wšickni; neboť, gať oswědčuge swátost oltářnj, není prý pochybnosti, žeby nespěchalo wesskeré tělo k saudu swému, aby mu pomohlo, hřích, smrt a peklo přemoci a s nym nésti. Děg lásky a obcowánj Swatých opravowě a mocně se tu koná.

Josef. Ginde piſſe Eutr: „Kdo můžž upřiti, žebſ Bůh na hrobech Swatých weliké zážrahy byl nekonal? A protož pewně wěřim s cirkwj katolickau, že Swaté ctiti a wžýwati máme.“ Takowých wýroků Eutrowých o počtě swatých máme wjce.

Konrád. A wědj Swatj, že ge wžýwáme, an wſſewědaucj negſau? *)

Josef. Wj o tom noha twá, že giti má, an wſſewědaucj nenj?

Konrád. Noha geſt ſpogena s celým tělem a tělo geſt ſpogeno s duſſj; wj tedſ, co chce duſſe.

Antonjn. Rowněž taſ geſt tělo Kriſtowo poſpolu ſpogeno, a Bůh, duſſe geho, ſpogen geſt s njm. Také ſe čaſto nahodj, že ſe lidé na zemi wěcj tagemných zgewenjm dowjda.

Madlenka. Tak zwěděl Eliſeuſ, co ſe dělo mezi Giezjm a Mamanem. 4. Král. 5, 25. 26. Petr ſeznal podwod Annaniáſſůw a Saſfirin. Sk. Ap. 5, 2. 3.

Josef. An Bůh ſwým ſlužebnjkům na zemi takowé wěci zgewil: pročſ Swatj, kteřjž w nebeſjch u Boha gſau, o náſ ſe nic dowědjti nemohli?

Konrád. Dowědj ſe ſkutečně, gaſ u ſw. Luſáſſe 15, 10. čteme, že ge weliká radost w nebeſjch nad hřiſſnjkem poſánj činjcjm.

Antonjn. A gen powažte, k čemu Swatj uſtanoweni gſau. Sw. Pawel piſſe: „Zdali wſſicčni angele negſau ſlužebnj duchowé, poſláni

*) Angele wědj o ſagjcjm hřiſſnjku. Když budau Swatj gaſo angele: mohau taſé wěděti o ſagjcjm hřiſſnjku.

č službě pro ty, kteříž obdrží dědictví spasení?“
Žid. 1, 14. Totéž stojí v žalmu 34, 8.

Madlenka. Ale bytby Svatí nasse potřeby znali, což to gest platno, když negsauce všemohaucj, pomoci nám nemohau.

Josef. Ty také negš všemohaucj a zagisté pomohlaš již mnohému.

Antonjn. Svatí gsau přátelé boží a buďto za náš dobré slovo dagj, nebo jim Bůh prostředky k nassemu spomoženj wykáže.

Konrád. Ale Bůh zná dřív, než Svatí potřebu nasse a sám nám může pomoci.

Josef. Dvšsem že, ale co můžeš proti tomu wystawiti, pakli Bůh s pomocj swau messká, a swým Svatým té radosti dopřjti chce, aby se přimlauwali za náš a k spomoženj nassemu pospjšili.

Madlenka. Psánoť gest, že gest weliká propast utvržena. Luk. 16, 26.

Antonjn. Ano mezi peklem, očistcem a nebem, ale žádná mezi nebem a zemj.

Konrád. Než právě učenjm tjm, že se Svatí za náš přimlauwagj a nám pomáhagj, děláte z nich své prostřednjky: my pak máme jen gednoho prostřednjka, Krista Ježíše.

Josef. Takowého prostřednictwj nepřičjtáme Svatým; žebn náš mohli spasiti, to slusj a patřj Kristu Ježíši samému a ginému žádnému. Z ty máš na něm gediného prostřednjka swého, nicméně můžeš sám mezi bratřjmi swými každodenně prostřednjka dělati.

Madlenka. Mám za to, že gest nenlépe při modlenj k Bohu samému se utéci.

Antonjn. To nezabraňuje církew kato-
lická. Ale wzpomeň si, že přigal Bůh přjmluwu
Abrahamowu za Sodomu, ano w knize Job
42, 8. že wýslowně dj Hospodin: „Job, služeb-
njš můg, bude se modliti za wás; twář geho
přigmu, aby wám nebylo přičtěno bláznowstwj;
nebo nemluwili gste ke mně, což prawého gest,
gako služebnjš můg Job.“

Konrád. A proč Bůh neslyšj každého
sám?

Josef. Slyšj, ať qiz prosbu nassi splnj,
nebo nesplnj; ale gedná se o to, zdali k němu
wždy a swobodně přistaupiti můžeme.

Antonjn. Někdj se z weliké pokornj ani
neosmělugeme, na Boha samého obrátiti. Žádný
zagisté řjci nemůže, že by byl Bohu tjm nen-
milegšjim, že by wšse u něj pořjdl, že nepo-
třebuge přjmluwce.

Madlenka. Tak zpupně nemá nižádný
křesťan mluwiti.

Antonjn. A protož nezawrhugte přj-
mluwu Swatých.

Konrád. Ale pjsmo sw. prawj: »Pa-
matugte na správce wšse, kteříž wám mlu-
wili slowo božj, gegichžto obcowánj konec spa-
třugjce, následugtež gegich wjrn.« Žid. 13, 7.

Josef. Žádage si přjmluwu swatých,
musjš ge milowati; miluge ge, musjš ge násle-

dowati: a na to práwě skládá cirkew katoličká neny-
wětšj cenu.

Antonjn. Proč pak se gmenugete Konrád?

Konrád. Na gméno toto gsem byl pokřtěn.

Antonjn. Gméno toho swatého, gež ne-
sete, má wáš powzbuditi, abyšte ho milowal,
we ctnosti následowal a stal se swatým jako on.

Konrád. Ale wassi Swatj wykonali př-
tať mnoho dobrého, že si nashromáždili weliký
poklad w nebi, z něhož cirkew giných podjli; —
tomu nerozumjm.

Antonjn. Swatj konali, co mohli do-
brého, Bůh jim pomáhal a přidal, aby měli
hogně; (Mt. 25, 29.) a nad to jim přege tu
radost, aby s geho powolenjm giným z toho
propůgčowali, gak se to s pokladem Kristowých
zásluh děge.

Josef. Tak též dobrý otec dowolj, aby
si geho djetj pokladničku založil, a z nj almužnu
rozdáwal.

Madlenka. Proti ctěnj a wzhwánj
Swatých neměla bych giž ničeho: ale s obrazj,
ostatkj a hrobj swatých tropjte mnoho zneu-
žiwánj.

Josef. Co máš proti obrazům? Obrazj
nám stawj krásné příklady na oči a na pamět
nám věci dobré uwádj.

Madlenka. To připauštjm a netagjm,
že my také máme w našich chrámjch obrazj,
neboli sochy Lutromy.

Antonjn. A předce Lutra za swatého nedržíte.

Konrád. Je se neklaníte obrazům Swatých, tjm gsem bezpečn, an se neklaníte Swatým samotným; ale wy se před nimi rádi modlíváte, kdežto mi před Lutrowým obrazem se nemodlíme.

Josef. Nedávno gsem tě na poli pozorowal, an slunce zacházelo; Konráde, čepiciš smeknul a před zacházegjcím sluncem modlil gš se.

Konrád. To nezapírám; zacházegjci slunce powzbuzuge člowěka k pobožnosti, že se musí takorčka modliti.

Josef. Slunci seš neklaněl, ale slunce tě k pobožnosti pohnulo, tyš patřil na slunce a modlil seš k Bohu.

Antonjn. A tak se to má s obrazy nassich swatých. 2. Monž.

Madlenka. Ale psáno gest: »Neuděláš sobě rytiny.« 5. Monž. 20, 4.

Josef. Rytiny totiž, aby seš gi klaněl; cherubiny, podobizny na arše umlown udělati poručil sám Bůh.

Madlenka. Wy máte také obrazy zázračné?

Josef. Máme a dce cirkew nasse, aby se s nimi welmi opatrně zacházelo; ty pak si wzpomeň na Monžissůw hořjci keř. 2. Monž. 3, 5. na hrob Eliseůw, w kterémž mrtwý ožil, 4. Král. 13, 21. na Kristowo raucho Mt. 9, 20., na Petrůw stjn, Sk. Up. 5, 12, na šátky Pawlowy, 19, 12.

Konrád. A gať to dopadá š ostatky a š hrobny Swatých?

Josef. Gako š twým zapadagjcjm sluncem. Swaté nám připomjnagj, š ctnosti nás pomozbugj, we wjře nás šlj.

Antonjn. Slysšte, co Lutr prawj: »Nezdá se upřiti, žebn Bůh až podneš u hrobů swých Swatých na gegich wzýwánj zážrakn učinil.

Madlenka. Ale proč užjwáte tolík žewnitřnjch obřadů?

Josef. Můželi pať zahrada přemnoho kúlů we swém plotě mjtí?

Madlenka. Nemůže, čjm wjce plot kúlů má, tjm gest pewněgšj a tjm bezpečněgi gest zahrada ohražena.

Antonjn. Proto dj Hospodin: »Ulož meze okolo horn a posvěť gi.« 2. Monž. 19, 23. Tak musj wěc swatá gakausi ohradu mjtí, aby se oddělila a rozeznala od giné.

Josef. A sw. Pavel 1. Kor. 14, 40. pjsse: »Wšedko pať poctiwě a podle řádu ať se dēge.« Snadno poznáme užiteť obřadů, seznawšse ge. W gedné každé žemi panugj zwláštňj obnčege; proč by neměla cirkew swých obnčegů? každé náboženstwj má swé obřady, tak též náboženstwj křestanské.

Madlenka. Newyrážegj ž pobožnosti?

Antonjn. Negen že newyrážegj, anobrž š pobožnosti wedau a připrawugj člowěka, aby se mohl š Bohu slusně wzněsti. A proto giž

to zákoně starém byly obřady zavedeny a poukazovaly na zákon nový.

Madlenka. Proč pak děláte kříž?

Antonjn. Může to býti na škodu, často si na smrt Kristovu vzpomenuť, kříž geho každýmž znamením si vyobraziti a do geho ochrán se klásti? Lutr kříž nevyzdvihl a ve vašem starém katechiismu stojí: žehney se znamením svatého kříže. *)

Konrád. Uco wšedko newynwádjte s Marij?

Josef. My Marii Pannu pannau nazýváme, pannau gi nazwal angel Gabriel; že ale pannau zůstala i po narození Kristově, to věříme a můžeme snadno věřiti, an Kristus Ježíš i zavřenými dveřmi k svému apoštolům přišel. **)

Madlenka. A proč gi tak welice ctíte?

Antonjn. Bůh sám gi poctil newjce, matkau Syna svého gi učinil. Ona gest ta newznesenějši swatá, nepřestává ale tworem býti a proto se gi nepřipisugj ani božské vlastnosti, ani božské skutky, ani božská čest.

Konrád. Wyf njwoláte: Zdráwas Maria!

Josef. To říkáme po angelu Gabrieli, když gi tak pozdrawil, a pozdrawil gi tak na rozkaz boží.

Antonjn. Pohlawj ženskému to musí býti přeladkau útěchau, že na Marii důvěrnici

*) Kříž ge mřjž: by neshly do mysli i le myšlenky; a úst ne daremná slova; w srdci newznily hřjšní žádošti,

**) Sama řečla: Blahoslavenau budau mne nazývati wšickni národové.

má, kteráž radosti a žalosti, práce a důstojnost panny a matky zná a u Boha v té neuvěřitelné milosti a vážnosti gest.

Konrád. Slyšel jsem, že právě ta veliká pocta Mariánská poznenáhla uvedena byla.

Josef. Totéž se právě o počtě Kristově; ale sv. Zeneš, kterýž žil brzo po sv. Janu miláčku Páně, nazývá Marii pannu »pomocnicí křesťanů.«

Antonín. A Lutr dj »Žádný neopomeně blahoslaweněgši pannu Marii vzýwati.«

Konrád. Tak bych byl se vším rozuměním a spokojením, co jsem o Svätých mluvil: ale ten způsob se mi nelíbí, kterýmž se mnozí swatými štáti chtějí.

Josef. Co tu myslíš?

Konrád. Myslíme kláštery. To jsou brlohové lenosti a nemravnosti, a velmi hříšně a daremně se řádilo v nich.

Antonín. Gedenkrátě vám náš potok řek zahradu odpláknul: zdali si proto žádáte, aby ho tu nebylo?

Madlenka. Nikoli; zlé užívání má se vymazati, dobré ale podržeti. My jsme našemu potoku rádi a povděční, lépe ho zahájíme a užitek z něj mít budeme.

Josef. Tak se děje nyní s kláštery. Dali jste se již o nich poučiti.

Konrád. My jsme mnoho slyšeli o těch prvněgších.

Antonjn. Kdo ze slychu svědčí, často bývá klamán.

Madlenka. Kterak powstały kláštery?

Josef. V časech baučlivých, když lidé nábožnj žádného pokoge, slabj žádné ochrany, chudj žádné obživy a utlačenj žádného útočiště we světě naleztí nemohli: hledali pokog, ochranu, obživu, útočiště na místech osamělých — kláštery se stavěly a hogně se do nich wstupuwalo.

Konrád. Máme ale we světě bogowati, nikoli ale utjkatí ze světa.

Antonjn. Klášternjci bogugj proti vlastnjmu tělu swému, a chtěgj bogowati pro svět, lidu w pobožnosti a pracowitosti dobré přjkladnj dāwagjce.

Madlenka. Dāwali, dokud chudými byli.

Josef. A snad se nedomnjjwáš, žeby ge byl svět dobrowolně tak podporowal, kdyby byly za nic nestály.

Antonjn. A nynj právě powstāwagj, gsau chudobni. Dobře činj, co a gaj gen mohau; zabýwagj se obzwláštně s wyučowanjm mlādeže a s ossetrowanjm nemocných.

Konrád. Ale k čemu gsau gen řādomé žebrawj?

Josef. Gsau k očitěmu potwizenj toho, čemu žádný wěřiti nechce: chudoba že žádnā hanba a tak hrozně utrpenj nenj, pakli gi poskorně a z lásky k Spasiteli snāssjme.

Madlenka. Magj kláštern swůg základ w pjsmě swatém?

Antonín. Což nebyl Kristus ten ney-
chudššj, nežil od almužen, newnučowal lidj, ne-
těšil zarmaucených a nehledal šrotků? Lepsšjho
základu nemohau kláštern mjeti, nežli gest přjklad
Syna božjho. Komu to gest dáno, gdi do
kláštera; komu to není dáno, zůstaň we swětě.

Josef. A s tjm skončjme dnešnj roz-
mluwu swau. Deňž wám Pán Bůh dobrau
noc, a pamatugte sobě:

1. přjmluwa za žiwé i za mrtwé že gest
potěšitelná a wjře našj přiměřená;

2. Swaté že máme ctiti a o přjmluwu
žádati; obrazj, ostatky a hrobj gegich, a wesměš
wšicchn nábožnj obřadowé že wěci ctihodné
gsau;

3. kláštern že gsau zwláštnj k poswěcenj
wedaucj prostředkowé.

Trináctá wečernj rozmluwa.

○ swatém pjsmu.

Josef. Giž gsme se na pjsmo sw. koliz-
fráte odwołali, a přeswědčili gsme se, že z něho
učenj swého snadno dokázati, i námítky wasse
poraziti můžeme; flusno gest, abychom o něm
pogednali.

Konrád. Já jsem se domníval, že nebudeš k tomu velké chuti mít, a protož rád vidím, že začínáš sám o písmu gednati.

Antonín. A proč bychom nechtěli o písmu gednati?

Madlenka. Proto že si ho tak newážíte, jako my.

Konrád. Vám bylo čtení bible zakázáno?

Josef. A přede byla biblí u nás vždycky překládána a dávno před Lutrem byla mnohokrát přeložena; katoljci směji a magj biblí čísti.

Madlenka. Gakýsi papež váš měl prý říci, že by bylo rozšířování bible velké nestěsti, rána smrtelná, pramen všeho zlého, a žeby se w nových překladech nenacházelo Ewangeliium Kristowo, nýbrž dáblowo.

Antonín. A což se domníváš, že by byl každý bibličň překlad dobrý a pravý; já sám jsem gakýš viděl a musím wyznati, že jsem w něm neshledal Ewangeliium Kristowo, nýbrž dáblowo.

Josef. Přemnozí papežové o písmu mluvje, poraučej čtení jeho wře, jako Řehoř IX. r. 1230, dávno tedy před Lutrem. Mimo to gest mezi biblí a překladem rozdjil veliký. Bible gest arcí dobrá: ale překlad může z nemědomosti a z bezbožnosti tak zkřiven býti, že w něm něco giného stoji, nežli w biblí.

Madlenka. Ale cobý lid s biblí počal. Kdyby nebylo překladu?

Antonjn. A cobnš ty s překladem počala, we kterémž bnš biblj pohřššila?

Konrád. Gedno i druhé gest zlé, než co máme dělati?

Josef. Zapotřebj gest, aby byl dobrý a pravý překlad obstarán, a aby překladové ginj, nesrownáwagjci se s ním, zapowězeni byli.

Madlenka. Tobn šlo; tak se nepravě zbožj zapowjda, abychom podwezení nebyli.

Antonjn. A tak se u nás biblj zapowjdala; dobrý, pravý překlad byl obstarán a každý giný překlad, kterýž před tiskem a mydá-ním swým zkaumán nebyl, nebo zkaumán býti nemohl, byl zapowězen. A než nastal překlad Lutrůw, měli gsme giž osmero německých překladu. *)

Konrád. To nám nassinci opět welblauda na noš powěšili, řjkagjce, žeby bylo katoljkům zakázáno, biblj čísti.

Madlenka. Ale wám se podává biblj ku čtenj buď we wňtahu, nebo s wyswětlenjm.

Antonjn. A nenj to dobře? Biblj gest ljf, kterýž má dle předpísu a opatrně užjwán býti.

Josef. Den biblj chlapci a dáwen naň potagně pozor: i přeshwědčš se, že takowé wěci wyhledáwati bude, kteréz se .pro děti nehodj.

Madlenka. Proto nám prawil náš p. pastor,

*) Slowanští apostelowé, sw. Cyril a Methoděj, přelcžili jwaté písmo do gazyka slowanského, a to giž w 9. stoletj.

ķteré knihy a ķteré kapitoly w biblij ějsti máme a ķteré nemáme.

Antonjn. Řeĉtli gſte ty zaķázané?

Madlenka. Ty zaķázané gſme ětli tĵm dnĉhtiwěgi. Ale doſpělým nebude ſnad biblij na ſķkodu?

Joſef. Dáme ſi pŕĵklad. Proĉ ějtá Arnofft taķ rád biblij?

Ronrād. Ten lěĵ ſympatiĉn, a ĉtělby ſe z biblij tagemnému uměnj nauĉiti; taķowému arcě biblij ſķkodĵ; ale gaĵ dj pŕĵſlowĵ: gedna wlaſſowķa léto nedělá.

Antonjn. Proĉ ějtá Bureſ pořáde w biblij?

Madlenka. Ten by rád ſ pomoci gegĵ wěci budauci wnpátral, rádby wěci ufradené a ſķryté na ſwětlo pŕĵwedl.

Joſef. A co ěinj bohaprázdnĵ Wondra ſ biblij?

Ronrād. Ten gi ze ſertu pŕěkrucuge a poſmĵwá ſe gj, a ſchwálně odporn a neſmĵſl w nj wyhledáwage, pŕedķládá lapawé otáſky giným.

Antonjn. A ě ěemu uſĵwá liĉoměrnĵ Duſſeķ biblij?

Madlenka. Ten mage pŕŕowĵdĵ ſwaté w uſtech, ſwau ſloſt poboſſnſķářſtwĵm zaſķrá a ginými pohrdá.

Joſef. Ěemu ſe uĉĵ Řĵha z biblij?

Ronrād. Paſtora ſwěho pŕetřáſati a do modlitebnice nechoditi.

Madlenka. Všickni tito zneužívají bibli. Ale škrze zneužívání nemůže býti vynuceno užívání pravé.

Antonjn. Tak tomu gest; u nás se ale každý k užívání pravému přidržuje, přestává pak zneužívání samo od sebe.

Konrád. A pak toho docijíte?

Josef. Gak. Madlenka podotkla: čteme bibli buď v dobrém výstahu; nebo s dobrým vysvětlením.

Antonjn. A s tím se právě i váš Lutr srovnává.

Madlenka. Kde a pak?

Antonjn. Přečti si, co Lutr 1538 napsal: »Bibli, pravil, přirovnávám čistému malváskému vynu, gest to nápoj občerstvující, líf uzdravující; pakli se ale nečisté čermy doň dají, a myšlenkami zlými od ďábla nadchnuti gsauce z něho wáží: místo malvázu gedu si náváží; a protož blud a kacířstvj toliko z písma se wnváží.«

Konrád. Wěru, nemohu pochopiti, že bychom mohli blud a kacířstvj z písma wnváziti. Písmo gest samočisté slovo boží.

Josef. Pokrm a nápoj gsau též dary boží: ale w ged se ti obrátj, máš-li w sobě chorobu.

Madlenka. To se může arcí někdy státi, ale neplatj to všeobecně.

Antonjn. Gacj křesťané zůstávají w ulici A?

Madlenka. Pietisti.

Josef. A w ulici B?

Konrád. Micheliáni, od půwodce swého Michaela Hahna tak nazwáni.

Antonjn. A w ulici C?

Madlenka. Swobodowěrci, lidé weselj, prawjce o sobě, žebn byli bez hřichů.

Josef. Grownáwagj se tyto strann?

Konrád. Nikoli, ale gať wjš, nenáwidj, hádagj, pronásledugj, zatracugj se.

Antonjn. Odwoláwagj se na učenj lidiské?

Madlenka. Ne na učenj lidiské: alebrž na slovo božj, a to má platiti tak, gať si ho wykládagj sami.

Josef. Která strana má prawdu?

Konrád. Slošjme-li gi, má prawdu každá strana; pozorugeme-li ge, nemá prawdy žádná.

Josef. Gest u protestantů stran wjce?

Madlenka. Pohřjchu, we wšech zemjch gest gich dosti, nowěgšjch a staršjch počjtá se na sta.

Antonjn. Ale buď Bohu chwála, u nás nenj ani gediné.

Konrád. Proto že nedopustjte, aby se která wzmošla.

Madlenka. Z my na sektářstwj stýskáme, ale pomoci si nemůžeme.

Josef. Silněgšj tedn a zdrawěgšj my gsme wáš, tak gať stát, genž žbůgnjky utlačuge,

šťastněgšj ge, nežli ten, kterhž na ně stýská, ale pomoci si nemůže.

Antonjn. A protož pravj sw. Petr w II. listu, 2, 1. »Byli pak i falešnj proroci w lidu Izraelském, gakož i mezi wámi budau učitelé lživj, kteříž uweđau sekty zatracenj a toho Pána, kterhž ge kaupil, zapjragj, uwazugjce na sebe rychle zahynutj.«

Konrád. Urciť že náš sw. Pawel před roztržkami stráhne, předce ale 1. Kor. 11, 19. pišse: »Muselj kacířstwa býti, aby ti, kteříž žkussenj gsau, žgweni byli mezi wámi.«

Josef. Ž Kristus Ježjš pravj: »Musj to býti, aby přicházela pohorssenj« wšak i hned dohládá: »běda člověku tomu, šrže něhož pohorssenj přicházi!« Mt. 18, 7.

Antonjn. Taktěž sw. Pawel roztržky nechwálj, ač býti muselj: ale še wšsemi wýroky swými směruje tam, aby roztržky přestaly.

Josef. A odkud tať mnohonásobné sekty u wás pocházegj?

Konrád. Gedna každá přefrucuje pišmo, a gak se gj hodj, na swé regdy šj ge obracij; gak sw. Pawel w 2. listu swém ke Korintům pišse: »Neboť negsme, gako gsau mnozi falšugjci slowo božj.« 2, 17.

Antonjn. Pišmu gest těžko rozuměti. — An Madlenko, řdných se tebe tázal, gako se tázal jahen Filip mauřenjna komornjka: rozumjšli, co čteš? Šk. Ap. 8, 30. co odpowjš?

Madlenka. Znu gá mysljm, že pjsmu rozumjm.

Josef. Tak gšl pyšněgššj nebo mau-
dřegššj, nežli onen dwořenjn, kteržž Filipowí
řekl: »U kterak mohu rozuměti, leč někdo wy-
ložj mi.« Sk. Ap. 8, 31.

Konrád. To je mluj o zákonu starém.

Antonjn. Což pak ten od Duchu sw.
nepocházj?

Madlenka. Pocházj.

Antonjn. Tak tedy Duch sw. gednau
pjsse tak, že mu nerozumjme: a po druhé onať,
že mu rozumjme.

Konrád. D ne; ale zákon nowý gest
snadněgššj k pochopenj, nežli starý.

Josef. Geli tomu tak, nemuselo by oň
tak velké hádky býti: a předce učenj i neučenj
se prau wje o zákon nowý, nežli o zákon starý.

Madlenka. Častokráte gsem slýchala, že
zákon nowý sám se wykládá, an prý mjsta za-
temnělá mjsty swětlými obgasňugeme.

Antonjn. Ano, aby se mjsta swětlá
zatemnila, gsauce přirownána k zatmělým.

Josef. Čtěte prosjm 2. Petr. 3, 16:
»Gakož i nymilegššj bratr náš Pawel podle
dané sobě maudrosti psal wám, gako i we wšech
epistolách swých, mluwě w nich na rozličných
mjstech o těch wěcech, w nichž některé nesnadné
gsau k srozuměnj; kterěžto neučenj a neustaricnj
přewracuj, gako i giná pjsma k swému wlašt-

njemu zahynutj.« Tak dj apóstol Petr, uzná-
wage dobře maudrost Pawlowu.

Konrád. Gest to tedy welmi těžko, písmo
wykládati?

Antonjn. Arciž, a přemnohým zakázáno.

Madlenka. A kde to stoji psáno?

Antonjn. We 2. listu Petr. 1, 20.

»Tomu nepřvé rozumějce, že žádné proroctwj
písma sw. vlastnjm wyloženjm se nestává.«
We písmě sw. ale proroctwj ge wšsecko, wšsecko
ge wýroř maudrosti božj.

Konrád. Kdo tedy smj písmo wykládati?

Josef. Každý, genž k tomu gest powolán.

»Rozdjlné pař milosti gsau, ale tentýž duch;
někomu dáno býwá proroctwj, ginému wyklá-
dánj řeči.« 1. Kor. 12, 4—11.

Madlenka. W hlawnjch člancjch musj
náš předce písmo porownati.

Antonjn. Wy pař ani w gednom článku
swornj negste.

Konrád. Ale Kristus Ježíš řekl židům:

»Zpytugte písma, nebo wy se domnjwáte, w
nich žiwot wěčný mji: a práwě tař gsau, gežto
swědectwj wydávaji o mne.« Jan 5, 39.

Josef. Zpytugte, řekl Kristus Ježíš —
nemohauce písmo čisti a pochopiti, máme si ge
dāti wykládat; židé čitali písma také, a předce
w nich Spasitele nenalezli. Což práwě řeči mé
potwrzuge: že ne na čtenj, nýbrž na rozuměnj
biblj wšsecko záleží; a rozuměti, že gj můžeme

toliko s pomocj těch, kterýmž Bůh wýklad prawý swěřiti ráčil.

Madlenka. Prawj wšak Kristus Jezjš: »wj se domnjwáte w nich žiwot wěcný mji« — ležj tedj žiwot wěcný w pismě.

Antonjn. »Domnjwáte se,« řekl Kristus Jezjš; kdymbj žiwot wěcný skutečně w pismě ležel, bylby Kristus Jezjš mohl w nebi zůstati a těžkého djla wykaupenj uspořiti sobě.

Ronrád. Gaudjm též tak. Židé snad tuze mnoho na pismo drželi, ale Kristus Jezjš ge z toho káral, řka: že wšedko podlé pisma chytce mji, naleznauti nemohau, co zde o něm psáno gest.

Josef. Kdybych důkladně napsal, co má koželuh dělati, a tys to přečetl: budeš giž koželuhem?

Ronrád. D ne, způsobilosti a cwifu gestě mi gest třeba; což pochytiti a paznenáhla si přiwlastniti musjm.

Antonjn. Biblj gest nawedenj k zbožnosti: k zbožnosti ale schází gestě mnoho.

Madlenka. Což nesmjte pismo swobodně zpntowati?

Josef. Zpntowati pismo můžeme: ale wěřiti máme, čemu učj mužowé, gimž prawý wýklad pisma swěřen gest.

Madlenka. Co prospěge zpntowánj takowé?

Antonjn. Prospěge mnoho. Kdo tak

zpntuge, nabýwá poznánj, že gest wýklad od Boha určený wšestranně prawý a krásný.

Konrád. . Sobě samému každý nehra-
děgi wěři.

Josef. Ano, ale ke swé škodě, dokawád
hrdě a třestěně si počíná. Čjm staršj a ro-
zuměgšj gsme, tjm ochotněgi radu dobrau při-
gjáme.

Madlenka. Wýkládagi také u wás lidé
pjsmo?

Antonjn. Arciž, ale musěj k tomu dřjwe
zřjzeni a Duchem sw. ozbrojeni býti; a odtud
to pocházi, že gsme u nás we wěcech hlawnjch
swornj, we wěcech wedlegšjch podagnj.

Josef. S pjsmem sw. tak to gest, gako
se zemským zákonem. Ten si žádný občan dle
uznánj swého a dle wůle swé wýkládati nesmj
a nemůže, nýbrž dle uznánj a wůle zákonodárce.

Konrád. Mnohdykrát se hádagj práv-
njci, gaj se má ten neb onen zákon bráti a
neshodsse se; wýklad si žádagi s hůrn.

Antonjn. A o ten se hádagj opět.

Madlenka Samým takowýmto hádánjm
neskončiloby žádnau rozepři.

Josef. Dwssem že ne, kdyby nebylo
nehwyššj wrchnosti, saudnj stolice, krále, ge-
gichžto slowo rozhodne tak, že se musj při něm
zůstati.

Antonjn. Mimo to gest biblj kniha stará
a sepsána w gazyncjch, w kterýchž se wjce ne-
mluwj.

Josef. A tak to gest, že písma buď dofonce nerozumíte; což není nic divného, an negsauce povolání k vykládání jeho, ani času, ani umění k tomu potřebného nemáte, a nebo písmo tak přijímáte, gať wám to pastor vykládá.

Madlenka. A gať se to děje u wás?

Josef. Mám se vykládá, gať ge s pomocj Ducha sw. skrz 18 stoletj mužowé nepřeručně a nepřerušně vykládali, úplně spolu se srownawagje.

Konrād. Pastoři a mistři naši se tak nesrownawagi.

Antonjn. Posvěcení a povolání negsauce, negsau ani Duchem sw., jediným to pravým wykladačem, proniknutí.

Madlenka. A proč není písmo sw. zřetelněji sepsáno?

Antonjn. Učeným přj lehké gest kázati. Apostolé psali pro křesťany, kteříž hlavní věci z náboženstwí a ze života Kristowa znali. Těm nebyl zákon nový tak zatmělý, gaťo nám.

Josef. Dnes již přestaňme; spětež dobře a tyto prawdy sobě pamatujte:

1. biblj musí býti dobře přeložena,
2. dobře vykládána, máti užitek něsti, ginaťby gen škodu, zmatek a kacířstwí působila;
3. dobrý wšak překlad a wyklad biblický státi se může toliko s pomocj Ducha swatého.

Čtrnáctá večerní rozmluva.

Pokračování o písmu a tradici.

Konrád. Obvyčasně nám katoljci wytýkaj, že prý písmo buď příliš wywysugeme, nebo příliš snížugeme, to mně hněte; i žádám, abyste nám dokázali wyčjtku swau.

Josef. Dokážeme také. Nuže, co učjte o božskosti písma?

Madlenka. Že gest naskrz božské a sice gať geho slowa, taktéž smysl gegich.

Antonjn. Kdo tedn z písma gedno gen slowjčko ztratil: ztratil něco božského?

Madlenka. Ano, nebo Duch sw. ge nadchnul.

Josef. Gať domozugeš božskost písma?

Konrád. Písmo sw. samo o sobě swědčj, že božské gest.

Antonjn. Samo o sobě písmo swědčiti nemůže, ani Kristus sám o sobě swědčiti nechťel, neboť prawil: »Wydávám-li gá swědectwj sám o sobě, swědectwj mé nenj prawé. Ginýť gest, kterýž swědectwj wydává o mně.« Jan 5, 31. 32. srow. Mt. 3, 17.

Josef. Čhtjce, aby swědčilo písmo samo o sobě, stawjte ge nad Krista, a modlárstwj pássete; toby smělo samo o sobě swědčiti: Kristus nikoli.

Madlenka. Písmo gest božské, poněwadž gest prawdivé.

Antonjn. Proč gest prawdivé?

Konrád. Protože gest božské.

Josef. Tu opět do kola chodíme.

Madlenka. Písmo gest zážrafn potvrzeno.

Antonjn. Činilo zážrafn samo?

Konrád. Nečinilo, ale wyprawuge zážrafn.

Josef. Tak tedy gest každá kniha božská, kteráž zážrafn wyprawuge?

Konrád. Spisowatele písem sw. činili zážrafn.

Antonjn. Dswědčowali tjm, že gim Bůh napomáhal; ale množj lidé činili zážrafn a ne sepsali písmo sw.; a zaš ginj tu neb onu část písma sw. sepsali, a newjme, žeby byli zážrafn činili.

Josef. Ani není možná, abyšte spisowatele písma wysoko cenili.

Madlenka. Proč ne?

Antonjn. Poněwadž z nich děláte psadla (stroge psacj); an gim dle řeči wassj Duch swatý wšsedko nadchnul: nepožůstáwalo gim nic giného, nežli psáti.

Konrád. Na to odpowjdam, že w písmě sw. také proroctwj zaznamenána gsau.

Josef. S proroctwjmi to gest, gačo se zážrafn; w giných knihách mohau také proroctwj zaznamenána býti, a bytby byla prawdivá a se vyplnila: proto negsau předce ty knihy božské.

Madlenka. Wysoké stárj písma ukazuge na božskost geho.

Antonjn. Horn a doln gsau starobny-
legssj; ba máme knihy, genž též tať staré, a
lidská djla, genž gessťe šarssj gsau.

Konrád. Rozum mi prawj, že pjsmo
gest božské.

Josef. Ale wyznáwaci spisy wasse twrdj,
že rozum gest we wěcch takowých slepý a hluchý.

Madlenka. Na ty giž nedržjme.

Antonjn. Rozum lidský nemůžž rjci,
cobn bylo božského, božské věci přesahajj rozum.

Josef. A kdyby měly čekati božské věci
až ge rozum wyžkaumā, tu by dlaho čekati
musely.

Antonjn. Zkrátka, wy pjsmo zbožňujete,
newědauce proč.

Madlenka. To tě prawda, že pjsmo
přjliš wywyssugeme; ale dokažte, že bychom ge
přjliš snižowali.

Antonjn. Zapoměla gšj giž, gať Lutr
s biblj nafládal, že neprawých slow do nj při-
dal, mnoho slow wypustil, ano i mnohé gegj
spisy zlehčil a celé části zawrhl, gaťo psanj Za-
kubowo a zgewenj Janowo.

Konrád. W tom ho nechwáljme.

Josef. W tom se ale s njm shodugete,
že mnohé knihy zákona štarého za knihy božské
nepřijimate.

Madlenka. My učjme o knihách tako-
wých, že gest užitečné ge čisti, že ge ale se sw.
pjsmem do rownosti stawěti nemáme; nazhýwá-

me ge knihy apokryfické, negisté (negistého původu *).

Antonjn. Negsau-li gedno s pismem swatým, nepatřej ani do něho; máme gestě mnoho giných dobrých kněh, nicméně nemůžeme ge do biblj dáti.

Konrád. A přede musj býti rozdíl mezi těmito spisy bibličnými a ginými.

Josef. Žádného, leč že knihy apokryfické tak staré negsau, ale tjm božskost gegich ugmy netrpj.

Madlenka. Dwssem že netrpj, ale snad nebude obsah gegich tak božsků.

Antonjn. Odkud to wjš?

Madlenka. Páni pastorowé nassj tak to twrdj.

Josef. A tak ge ten Duch sw. mistrowánj wassemu pořád wysazen; ljbj-li se pastorům wassim: gest něco božské; neljbj-li se: gest to lidské.

Konrád. A kdo wám řekl, co božského w písmu swatém gest?

Antonjn. Člowěk ne, nýbrž Kristus Zejš; níkdá se neodwolal Kristus Zejš na písmo?

Madlenka. Odwolal. Dle Evangelium sw.

*) Knihy, aež protestanti za knihy apokryfické drží, gsau: kniha maudrosi, wjeň Salomaunowa, proroctwj Baruchowe, list Jeremiášůw (Baruch VI), kniha Tobášowa, kniha Judith, chwalezpěw Azariášůw w peci ohniwé (Daniel III), přjběh Suřanin (Daniel XIII), zabiti Bala a draka (Daniel XIV), modlitba Manasesowa, 3. a 4. kniha Egdrašowa, 1. 2. Machabeyšá.

Luk. 24, 27. počam Kristus Ježíš od Monžisse a všech proroků, vykládal do Emaus gdaucjm všecka písmá, kteráž o něm byla.

Antonjn. Dělal on kde rozdíl mezi spisy zákona starého? — (Neb zákon nový nebyl tenkrát ještě sepsán.)

Konrád. Nedělal.

Josef. Nemáte tedy ani wy mezi spisy biblickými rozdílů dělati; a před reformací ho také žádný nedělal.

Madlenka. To snad nebude žádná tak hrubá chyba?

Antonjn. Menší se; zlý příklad ještě vždycky hrubá chyba.

Konrád. Co mám tomu rozuměti?

Josef. Pakli že již někteří s biblí zle naložili: jiní za příkladem takovým s ní naložili ještě hůře.

Madlenka. Stalo se co takového u nás?

Antonjn. Wy se pořád mezi sebou přete, co biblického má u vás platiti a co nic.

Konrád. To gsau gen zertowné hádky učených.

Josef. Už to přigde do opravdy, lid nebude ničemu věřiti.

Madlenka. Dotud ještě mnoho vody uteče.

Antonjn. Ne tak, Madlenko. Minulau neděli kdosi z blízkého města rozkládal w ho;

spodě našij, že žádný wjc tomu newěří, co w biblij stoji; gest prý wypráváno, žeby nebyl žádný nowý sepsán od apostolů, nébrž od něz toho giného, Bůh wj, od toho.

Konrád. Co na tom? Čhtěl lidu něco na nos zawěšiti.

Josef. Ale prawda gest, že gahší luteránský učenec knihu na swětlo wydal, w kteréz coš takowého dowozuge.

Madlenka. Totě hřich hrozný.

Antonjn. Luterán onen gednal po luteránsku; zawrhl, co se mu neljbiło.

Konrád. Znu, tak bychom mohli wšsedko zawrhnauti.

Josef. Stalo se to také, u wás totiž; přemnozi mistrj protestantsstj twrdj, žeby nebylo žádného spasitele, žádného wzkrjssenj, žádné wěčnosti, žádného Boha.

Madlenka. Kdo jim bude wěřiti?

Antonjn. O, magj staupenců dosti; nebo řdyby nebylo žádného spasitele, žádného wzkrjssenj, žádné wěčnosti, žádného Boha: wšsedko by bylo dowoleno, a nemusili bychom se na této zemi swědomj a po smrti pekla báti.

Josef. A tak děláte s pismem: brzo ge nad Boha wywysšujete, a zas ge pod sebe snižujete.

Konrád. A gahé mjšto dáváte wy pismu?

Antonjn. Mjšto patřjčné, stawjce ge

mezi Boha a mezi člověka tak, aby nebylo ani příliš mnoho, ani příliš málo.

Madlenka. A jaký má písmo původ dle vašeho uznání?

Josef. Původ božský a lidský; u myhotovení písma spogil se totiž Duch sv. s duchem lidským, aby písmo něco nadlidského do sebe magie, předce s pomocí boží od nás porozuměno býti mohlo. My nepravíme, žeby se bylo již hotové písmo někomu do péra dostalo, ale nedopustíme také, aby s ním zle nakládáno bylo.

Antonjn. Než vsvědč, což k spasení vede, neobsahuje písmo v sobě.

Konrád. A kde by bylo to, což nestojí v písmě.

Josef. V dědičném učení, kteréž také ústní podání, čili tradice sluge.

Madlenka. Právě proti tomuto učení nemůže se zpauzíme: an že sluchu snadno se klameme.

Antonjn. U lidí arcí to platí — a však i my máme dědičné učení.

Konrád. Nevěděl bych, jaké.

Antonjn. Já myslím ty nepravdy, kteréž se nám sřrže tři století vyhýkaly; že to nepravdy gsau, přesvědčili gsme vás poněkud.

Konrád. Chceme tedy na pozoru býti. Ale dokažte mi, že bibli v sobě vsse neobsahuje, čehož geš k spasení třeba.

Josef. Stojí něco v bibli o křtění dj;

tek, o nedělích, o svátcích, o apoštolském významu? A jsou to přede nauky a obvyklé prastaré, až bych bibli nepředepisuje.

Madlenka. Ginať se dle bibli we všem řídíme.

Antonín. Kdyby tomu bylo tak, museli byste večer večeri Páně slawiti, museli byste si při službách božích nohy umýwati, museli byste se od požívání krmě zdržowati, museli byste nekwasšený chléb gisti a t. d.

Konrád. To jsou postranní věci.

Josef. Tak mluvíš ty: ale dříve se mluwíwalo ginať.

Madlenka. Ale wy také negjdáte nekwasšeného, neboli přesného chleba, a nezdržujete se od požívání krmě a dusšeného masa.

Antonín. Wy se spravujeme dědičným učením, kteréž wy zawrhujete, a přede we mnohých případech připauštíte.

Konrád. Já bych myslel, že máte dwoge Ewangelium.

Josef. Ani to ne; ale poněwadž ústní i psané slovo boží za Ewangelium považujeme, máme spíše gedno celé úplné Ewangelium: wy pať gen polowiční.

Madlenka. A proč má býti slovo boží ústní a proč psané?

Antonín. Proto že Bůh za dobré uznal, nám slovo své z části ústně, a z části písemně oznámili.

Konrád. A kterak se to dělo?

Josef. Kristus Ježíš toliko vyučoval, a nepsal nic; tak iéz všickni apoštolé vyučovali, a později teprve jen některý z nich psali.

Madlenka. To dobře, to bylo přirozeným způsobem.

Antonín. Ústní Ewangelium bylo tedy před psaným slovem božím pohotově.

Konrád. Já bych myslil, že psanému slovu božmu Ewangelium gsau říkali.

Josef. To se welice mýlíš: neb apoštolé mluvili dříve již o Ewangelium, nežli sepsáno bylo; a Ewangelium znamená vlastně: blahé zvěstování, neboli blahozvěst.

Madlenka. A kde to stoji, žeby apoštolé dříve již o Ewangelium mluvili, nežli sepsáno bylo?

Antonín. Čti 1, 6—8. ke Galatům: »Divím se tomu, že tak rychle uchylujete se od toho, kterýmž vás povolal v milost Kristovu, k jinému Ewangelium, kterémž není jiné, než gsau toliko některý nepokojný lidé, kterýmž vás formauti a převrátiti chtějí Ewangelium Kristovo. Ale, bychom pak i my, neb angel s nebe kázal vám mimo to, co jsme kázali vám: prokletý buď!« To mluví sv. Pavel o Ewangelium skutečně dříve, než bylo sepsáno, a dle jeho slova jest jen jedno Ewangelium, a sice genom to kázané, t. g. ústní.

Konrád. Mám za to, že náš Kristus všemu vyučil, čehož nám věděti třeba, a že apoštolé všeho napsali.

Josef. Tak bych nesaudoil, an sám Kristus řekl: »Gesstě mnoho mám mluwiti wám, ale nemůžete sněiti nynj.« Jan 16, 12.

Madlenka. Řekl to tedy nepochybně pozděgi.

Antonjn. Řekl, ale poznenáhla, gať to dosawád činj.

Josef. Domnjjwáte se, žebj Kristus we třech letech nic wjce neučil a neučinil, než což čtyři Ewangelisté zaznamenali?

Ronrád. Na tř. léta bylo by toho owšsem málo; ale mělo se nám o tom dáti nawněstj.

Antonjn. A takowé docela žřetelne nawněstj nám dáwá sw. Jan 21, 20. řka: »Gesťť pak i giných mnoho wěcj, kterěz činil Jezjś, kterěz řdyby měly wšfecky každá obzwláštne psány býti, mám za to, žebj ani ten swět nemohl přigiti těch řněh, kterězby měly psány býti.«

Josef. Rowněž tak zgewně pro dědičnj učenj mluwj sw. Pawel: »Protož bratřj stůgte a zachowente ustanowenj, kterýmž gste se naučili, budto řrže řeč, nebo řrže list náš.« 2. Tes. 2, 15. Nendřjw klade řeč a pak teprw list. fromn. 1. Tim. 6, 2; 2. Tim. 1, 13; 2, 2. 3; 1. Kor. 11, 2. Wšfecka tato udaná mjsta gsau pro dědičné učenj.

Ronrád. Ale pjśmo spjś wytrwá, slowo se nechá wšfeligať žkrawiti.

Antonjn. Pjśmo se nechá také porussiti a žřiwiti.

Josef. Pakli že řeč a list spolu se sro-

wnáwagj, tu nemůže býti žádného sporu. A tak
si dědičné učenj i písmo od toho samého Ducha
sw. pocházegjci neodpjrati, alebrž wykládati se.

Madlenka. Konečně bychom bez psaz
ného slova božjho spasení býti mohli.

Konrád. Nemůžeme držeti Písmo za
wěc zbytečnou.

Josef. To také žádný nechce, zagistě
weliký to dar božj, ale uplynulo alespoň 80 let,
než slovo božj sepsáno bylo a giž tenkrát byli
křesťané.

Antonjn. To též se stává u mnohých
dimofých národů, kteříž se na wjru obracegi
bez planého slova božjho.

Madlenka. Proč předsazugete dědičnj
učenj písmu?

Josef. Dědičné učenj gest, co do času,
prwněgšj, a nihterať nezagde, ani neseštarne, neboť
až posud wynášj Duch sw. z pokladu swého
staré i nové wěci skrže swé nástroge. Mat.
13, 52.

Antonjn. A co činjme, nemohauce spíš
gakýš dobře wyrozuměti?

Madlenka. Ptáme se spisowatele na
smysl a dle geho slova wykládáme ten spis.

Antonjn. A tak se wykládá písmo dědič-
njm učenjm.

Konrád. Zdali pak stálo před Lutrem
učenj dědičné w tak welké ceně?

Josef. Dwssem že, od časů aposttol:

stých až do časů Lutrových zachovávala se celá církev gednosworně.

Madlenka. Měbnylo ústnj slowo níkdá porusseno?

Antonjn. Tomu zabránil Duch sw., an ho lidem nábožným wděchl a postaral se, aby bylo z části napřáno; hlavnj wěc ale gest ta, že Duch sw. w cirkwi Kristowě porád zůstává a gj oznamuge, což prawěho a co neprawěho gest. Už o cirkwi mluwiti budeme, lépe to poznáte.

Konrád. Ale 2. Tim. 3, 15. čtu: »Dněwadž hned od dětinstwj swatá pjsma znáš, kterěž mohau tebe naučiti k spasenj skrze wjru, kteráž gest w Kristu Ježíšsi.« A čemu tedj dědičné učenj, an pjsmo tak mnoho dobrého působj?

Josef. Domníwáš se snad, že tu chce sw. Pawel říci, gako by pjsmo wšse w sobě obsahowalo, čehož k spasenj třeba? Ne-li?

Madlenka. Nestogj to zde wýslowně, ale mohlibychom to tak bráti.

Antonjn. Dokonce ne.

Madlenka. A proč ne?

Antonjn. Je bychom pak nowěho zákona nepotřebowali.

Konrád. Newjm, gak tak saudití můžeš.

Josef. Timotheuš znal od dětinstwj starý toliko zákon; mysljli sw. Pawel, že we starém wšse gest obřaženo, čehož nám k spasenj třeba: nepotřebujeme nowěho.

Konrád. Totě prawda; ale tak se slova Pawlowa bráti nemohau.

Madlenka. Než sw. Lufáš pisse: »Widělo se mně, kterýž gsem od počátku wšsedko pilně wnhledal, tobě o tom pořádně wypsati, wňborný Theofile, aby poznal prawdu těch slow, gimž gsi wnučowán. S. Ap. 1, 3. 4. Tu stoji, že psané Ewangeliium bezpečnau spráwu o učenj Kristowě dáwa.

Antonjn. Ale stoji tu také, že předcházelu učenj dědičné; an dle 1. wersse giž tenkráte neprawá psaná Ewangelia byla, chtěl sw. Lufáš dle očitých a ussných swědků, tak tedn dle dědičného učenj, Ewangeliium prawě sepsati.

Konrád. Sw. Jan pisse we swém zge:wenj, »že se k slowům proroctwj knihy této nic přidati, ani že se od nich nic ugmauti nemá.« 22, 18. 19.

Josef. Sw. Jan chce, aby se proroctwj we knize geho nikterak neměnilo a že se spisy apostolské ani přidánjm, ani ugmutjm ruffiti nemagi. Sám pak sw. Jan sepsal pozděgi své Ewangeliium, a přidal ge k biblj.

Madlenka. Psané slowo boží gest umluwa, ku kteréz se nesmj nic přidati, gak pisse sw. Pawel: »Bratři, po lidstu prawjm, utworzenau něktěrého člowěka smlawau žádny nepobrzji, ani nad nj co přirizuge.« Gal. 3, 15.

Josef. Což nemůžeš umluwu swau, wůli swau poslednj wyložiti, doplniti, změniti?

Madlenka. Gá to mohu, ale gíný mi to udělati nemůž.

Antonjn. A tak gest to še sw. Duchem a š geho umluwau.

Konrád. Než psáno gest: »základu gíného žádný položiti nemůž mimo ten, kterýž gest ode mne položen, genž gest Kristus Ježíš.« 1. Kor. 3, 11.

Josef. Tu nezůme sw. Pawel nowý zákon základem; alebrž Krista Ježíše.

Madlenka. Dobře, ale prawj, w zákoně nowém gest celý Kristus.

Antonjn. Celý nowý zákon gedná o Kristu Ježíši, ale celý Kristus není w něm obiažen. Není wšše w zákoně nowém zaznameáno, co učil a učinil Kristus Ježíš.

Josef. Nowý zákon wyšel od Krista a geho ducha, gest tedy Kristus nad nowým zákonem tak dobře, gako každný mistr nad swým dílem gest; a řici se nemůž, žeby byli mistr a dílo geho gedno a to samo.

Madlenka. Kristus Ježíš řekl sám: »Slova má nepominau.«

Antonjn. Řekl Kristus Ježíš: »Psaná má slova nepominau?« poručil Kristus Ježíš, aby kdo slovo geho napsal?

Madlenka. To ne.

Antonjn. Tak byl Kristus Ježíš buď nestarostný: a nebo wěděl, že se ani ústnj geho učenj neztratj.

Konrád. Zdali pak nenstarší církevní otcové mluvili o dědičném učení?

Antonín. Ano, tak napomíná sv. Ignác k věrnému zachovávaní ustanovení apoštolů; Eusebius praví, že nám apoštolé obdržena u nás Kristovu ústně a písemně po sobě zůstávali, a mohli bych takových to svědectví uvéstí více.

Josef. A již přestaneme. Denž nám Hospodin pokogného odpočinutí a vstěp do srdce našeho to předsvědčení:

1. Co by písmo bylo, to že ani ono, ani my domoditi nemůžeme.

2. Protestanti že písmo buď příliš vyvyšují, nebo příliš snižují; my katolíci ale že mu vykazujeme místo pravé.

3. Celé Evangelium že pozůstává ze psaného a nepsaného slova božího; z dědičného učení a písma; obé však že pochází od téhož Ducha svatého.

Patnáctá večerní rozmluva.

Pokračování o bibli a tradici. — Papežství.

Konrád. Hluboce mne došlo, žeby nemělo celé slovo boží v písmě sv. býti obsaženo.

Josef. Musím ti ještě více svědectví pro dědičné učení uvéstí. V 2. listu k Tim. 1, 13. píše sv. Pavel: Měg vždy před očima příklad zdravých slov, kteráž již slyšel ode

mne, a gichž summa záleži u wjře a milowánj w Kristu Jezjssi.« Tu se opět mluwj pauze o ústnjm wyučowánj.

Madlenka. A což neznáme ani geden wýrok, který by byl Kristus Jezjš pronešl, a který by nebyl w nowém zákoně zaznamenán?

Antonjn. Tys uznala sama giž, že musel Kristus Jezjš mluwiti wjce, nežli w Ewangelijch psáno. Dstatně čti w G. Ap. 20, 35.

Madlenka čte: »Wsse ukázal gsem wám, že tak pracujce, musíme přijímati mdlé, a pamatowati na slowa Pána Jezjše, nebť on řekl: Blahoslaveněgi gest dáti, nežli bráti.«

Konrád. A kde to řekl Kristus Jezjš?

Josef. W nowém zákoně tento wýrok Kristůw nenalezneš, a z toho giž souditi můžeš, že nebylo wsse zaznamenáno, co Kristus Jezjš mluwíl a činil, alebrž mnoho bylo ústně podáváno.

Antonjn. A o čem mluwíl Kristus Jezjš se swými apóstoly w čtyřidceti dnech po swém z mrtwých wstánj, ukazuje se gim?

Madlenka. O králowstwí božjm.

Josef. A čemu ge wyučowal?

Konrád. To newjme.

Antonjn. Lépe by gste odpowěděl, řka: to zapísáno nebylo.

Josef. Kdyby wsse w písmě sw. stálo, co k našemu spasenj zapotřebj gest, špatně by to dopadalo s námi.

Madlenka. A proč?

Antonjn. Proto že se nám mnohé knihy písma sw. ztratily.

Konrád. A kde to stoji?

Josef. V písme sw.; tak n. p. we 4. Monžiss. 21, 14 mluvjí se o knize bogů Hospodinových a Jozue 10, 13 o knize spravedlivých a obě knihy se ztratily.

Antonjn. Dle 3. knihy král. 4, 32 ztratily se přisloví a písně Salomonovy, dle 3 k. král. 14, 19. 29; 2. Par. 27, 8 a ginde se ztratily knihy králů Izraelských a Judských, dle 1. Par. 29, 29. ztratily se knihy Samuele widaucjho, Nátana proroka a Gada widaucjho; dle 2. Par. 9, 29; 12, 15; 20, 34; 33, 19. ztratily se knihy Abnásse Silonského, Uddy widaucjho, Someiásse proroka, Jechu Hanany a kniha Hozai.

Madlenka. V zákoně novém se nic podobného nestalo?

Josef. Stalo také. »Psal jsem vám w listu, abyste se nesměšovali se smilnými« dj sw. Pawel w 1. listu swém ke Kor. 5, 9; musel jim tedy již list poslati, kterýž se ztratil; tak sice, že gať nyní počítáme 1. a 2. list ke Korintům, měli bychom vlastně počítati 2. a 3.

Antonjn. K Kolossenským 4, 16. píše sw. Pawel: »A kdýž bude přečten u vás list tento, zpravtež ho, ať gest i w Laodicenské cirkwi čten: a ten, kterýž gest od Laodicenských, wy také přečtete.«

Konrád. List k Laodicenským ani neznáme, ten se dávno musel ztratiti.

Madlenka. Bůh pak by to nebyl dopustil, kdyby mimo celé písmo sw. nic jiného k našemu spasení zapotřebí nebylo.

Josef. A z toho můžeme poznati, že mimo slovo mrtvé (písmo mrtvé) i slova živého, (dědičného učení) nemohly nutelně potřebugeme.

Konrád. Ačkoli se nám z písma sw. něco ztratilo, víme předce, že ho Bůh podivně zachoval a rozšířil; dělo se to také tak s dědičným učením?

Antonín. Určit že se dělo. Gaf starý byl sw. Jan miláček?

Madlenka. Nemýlím-li se, sto let aš.

Josef. A tak ten nejmladší a nejmladší učenník stal se tím nejstarším; 70 až 80 let učil co otců a ušší svědek Kristův.

Antonín. Nástupce sw. Jakuba v biskupství Jerusalemském byl sw. Simon, ten se též dočkal věku velikého.

Konrád. Z to gest pravda, že žili učenníci apostolský takměř až na konec 2. století, ba někteří vytrvali až na začátek století 3.

Madlenka. A předce byli křesťané tenkrát tak pronásledováni a mučeni. An Bůh mnohým křesťanským učitelům, obzvláště pak sloupům křesťanským život prodlužoval, snadno si vyložití můžeme, že a proč se mohlo dědičné učení rozšířiti.

Josef. Reptali se mnoho po biblji a teprw 1. P. 294—297 byly knihy biblické sebrány, skaumány a w pořádek uwezeny.

Konrád. A kdo to učinil?

Antonjn. Rozličnj cirkewnj sněmowé.

Madlenka. A co geš sněm cirkewnj?

Antonjn. Segitj a sněssenj se mnohých biskupů a giných zbožných učitelů cirkewnjch, při čemž papež a nenj-li sám přítomen, aspoň geho wyslanec prwnj místo má.

Konrád. Odkud magj cirkewnj sněmowé půwod swůg?

Josef. Od aposttolů, kterjž se o cirkewnj záležitosti společně radjwali, gať čteme we Sk. Ap. 15.

Madlenka. A řjdili se wssični křesťané dlé wýroků sněmů cirkewnjch?

Antonjn. Řjdili, nebo sám Duch swatý wedl sněmy cirkewnj, gať to Kristus Jezš sľbil, aposttolé zkusili a oswědčili.

Konrád. Je u wáš duchownj záležitosti duchownj spravugj, uznáwám za dobré; každný cech řjdi swé záležitosti nejlépe sám.

Antonjn. Protož wassi reformátnjci chybili welice, že nedbali o sněmy cirkewnj.

Madlenka. Wjdyň také drželnj sněmy.

Josef. Ano, ale knjžata a panstwa swětská byla na takowýchto sněmich neyhlawněgšj osobn; a na sněmu Špýrském sľ giné rady newěděli, nežli protestowati, t. g. wssemu odpjratj, co bylo

ušnešeno, ačkoli slabší strana gšauce duchovní, i šveitskau wrchnost proti sobě měli.

Konrád. Proto se také gmenugeme »protestanti« čili odpůrcové, ale neshledtj náš gméno toto.

Madlenka. Více náš shledtj přigmi »Ewangeljci«, poněwadž se na Ewangelium od-
kazujeme.

Antonjn. Gméno to náležj nám s wětššjm právem, an máme celé Ewangelium, úštnj i psané.

Josef. Což se wám neljbj slauti »Luteráni?«

Konrád. Mně alespoň gjž ne, an se mi Lutr gjž neljbj.

Madlenka. Apolltol Pawel tomu také nechce, abychom si dle lidj řjkali. »Nebo kdž někdo řjká: gá gšem Pawlůw, ginh waf: gá Apollůw: zdali; negste tělesnj lidé? nebo, co gšt Apollo a co Pawel? než služebnjci toho, gemuž gjte uwěřili.« 1. Kor. 3, 4. 5.

Antonjn. Mn se gmenugeme katoljci — katolickj gšt tolik co wšeobecny — poněwadž se šrownáwáme po wšech časn, na wšech mjstech, we wšech hlawnjch učenjch a uštanowenjch Kristowých.

Konrád. Gšt gméno katoljk gméno staré?

Josef. Arciž že, neboť přicházi gjž w zákoně nowém w listech Petrowých, Janowých, Jakubowých, Judowých, jepsaných ne pro gednu, ale pro wšech tehdegšj křestanské obce.

Antonjn. Názew katolický čili všeobecný, nachází se také w apostolském wyznání wyry, kteréz gste s námi z dědičného učení přigali.

Madlenka. Gá pak w onom wyznání slovo katolický čili obecný pohřessugi.

Josef. Dewátý článek wyznání tohoto znj: »Wěřim w swatau cirkew obecnau (katolickau).«

Konrád. »My neříkáme obecnau.«

Antonjn. Poněwadž gste slovo to wy-
pustili; angličtj protestanti toho užjwaaj gako my.

Madlenka. Který gest ten neyhlawněgšj wyznáwacj spis wáš?

Josef. Ustanowenj ta gsau w 16. stoletj na sněmu cirkewnjm w Tridentě uzavřena.

Konrád. Byl tento cirkewnj sněm ná-
ležitý?

Antonjn. Byl, neboť byl weden od Ducha sw. wždy wzhýwaného a byli na něm přítomni ti neyučeněgšj a nezbožněgšj cirkewnj otcowé z celého křesťanstwa. A za sněm ná-
ležitý ho uznali cjsař, králowé a knjzata.

Madlenka. Byli také nassinci přítomnj?

Josef. Wassinci nepřissli, ač zwáni bywše snažně, a úplná bezpečnost ač jim byla po-
gissřena.

Konrád. To nebylo řádné.

Madlenka. Snad se báli, aby se jim newedlo tak, gako se wedlo sto let před tjm Husowi. Ten byw listem průwodnjm cjsaře Sigmunda opatřen na sněm cirkewnj, do Kostnice přissel a byl upálen?

Josef. Průvodní list nemohl Husa kacíře od trestu uchrániti, gako by mne list průvodní (paš) od trestu neuchránil, řdnych se zločinu dopustil; Sigmund ale chybíl, že odsauzeného Husa zpět neodeslal do Čech k zeměpánu geho, aby dle zákona s ním naložil.

Konrád. Ale w těch letech, řdnž byl držán sněm Tridentstý bylo giž tak mnoho Luteránů, že by si byli ubližiti nedali.

Antonjn. A císař Karel V. byl pán wážený a hodný, nedopustil by, aby se Luteránům bylo ubližilo.

Josef. Lutr také se swými staupenci pořád usilowal, aby byl držán sněm církewnj a slibowal swatoswatě, že se k němu dostawj; a wšak, řdnž byl držán, wymlawal se, slovo swé zrušil a nepřissel.

Madlenka. Nechtělo se mu w papeže wěřiti; papež gest člowěk gako my.

Antonjn. Proto se také papež, gako každý ginn člowěk zpowjda.

Konrád. Ale wy prawjte, že gest neomylný.

Josef. We věcech wjrn s pomocj Ducha sw. a s poradau ginných biskupů gest náležitý papež neomylný!

Madlenka. Což gestě žádný papež we věcech wjrn se nezmýlil?

Antonjn. D dost se snažili protestanti wypátrati omly takowé, ale newypátrali ničeho.

Konrád. A předce; giž dřiw se podávala wečeře Páně we způsobě chleba, tu nagednau nařídil papež Gelásius, aby se podávala w způsobách chleba a wjna.

Josef. Wečeři Páně podávati w způsobě gedné nebo we dwau, gest to samé; nenj to žádny člunek wjrn, alebrž nařizenj cirkewnj, kteréz dnes nebo zentra změněno býti může.

Madlenka. A proč změnil papež Gelásius obyčej cirkewnj, wečeři Páně w gedné způsobě podávati.

Antonjn. Byla tehdy sekta Manichenská, welmi nebezpečná, ale drželi se tagně. Mezi giným zawrhowali požívánj wjna; a an nynj wssicni prawowěřjci při wečeři Páně wjno požívají, Manicheowé zdrahagjci se wjna požívati a nebo wečeři Páně docela opustiwše snadno seznáni byli.

Konrád. Bylo ale mnoho špatných papežů.

Josef. Duchownj i swětská wrchnost gest od Boha, a Bůh nám dobrau i zlaui wrchnost dáwá, gať gi potřebugeme a zasluhugeme.

Madlenka. Ani špatnj papežowé se nezmylili we wjře?

Antonjn. Kádně zvolenj papežowé ne; což nám gest důkazem, že ge sám Duch sw. wssého omylu we wjře udránil. Dstatně mezi tak mnohými papeži bylo málo špatných.

Konrád. Někdj byli 2 i 3 papežowé nagednau.

Josef. Takowj nebyli řádně zvoleni a museli se poděkovati a papeži náležitěmu ustatiti; — rovněž tak jako vzdoropapežové býwali také vzdorocjsařové.

Konrád. To nemám za dobré, že děláte tak welkých rozdjlu mezi swým duchowenstwem.

Josef. Wngednen si to s Kristem a s nowým zákonem.

Madlenka. A kde gest w zákoně nowém rozdjil mezi wassim duchowenstwem naznačen?

Antonjn. W listu swém k Efez. 4, 11, sw. Pawel prawj: »Alle Kristus dal některé zagisté apostolny, některé pak proroky, giné pak Ewangelisty, giné pak pastýře a učitelé.« Giného pak rozdjlu neděláme.

Konrád. A k čemu gest rozdjil tento?

Josef. Pro pořádek; a pro ten také wy mezi swým duchowenstwem rozdjil děláte. Že pak tento pořádek k dokonání swatých, k djlu služebnosti cirkewnj a ku wzdělánj Kristowa těla směřuje, dokládá sw. Pawel w listu swém k Efezským 4, 12.

Madlenka. Kristus Ježíš ale prawil: »Králowstwj mé není z tohoto swěta.« Jan 18, 36.

Antonjn. Není owšem z tohoto swěta, ale gest pro tento swět; a poněwadž králowstwj gest, muségi w něm, jako w každém, pořady a stupně od toho nejnižšího až k tomu nejvyššímu býti.

Madlenka. Kristus Ježíš byl ale tak pokorný a pravil: »Kdo větší gest mezi vámi, budiž jako menší, a kdo jako přední, budiž jako služící.« Luk. 22, 26.

Josef. A předceť se Kristus Ježíš za hlavu vyhlásil a nechal se pánem a mistrem zwáti. Mluví též o tom, že i mezi jeho apoštolů geden nevyšší a nepřednější bude.

Konrád. A gak může ten nevyšší jako ten nejnižší býti.

Antonín. Nevyšší gest zewnitr dle světského pořádku, nejnižší ale má býti podle srdeční pokorny.

Madlenka. Že byli apoštolové biskupy, nástupci gegich ale že z uctivosti k nim apoštolů se nezvali, nýbrž biskupy, to věřím, a tomu učí nový zákon; i to pochopuji, že měli podžržené služebníky: — papežství však, čili primát náš, hlavau mi krautj — nad tjm se horším.

Antonín. A horšíš se nad njm proto gen, že to gest u náš obyčegem, a že ho Lutr tak podle haněl.

Konrád. Bez přičiny zagisté papežství nehaněl, ačkoli haněti nepatřj.

Josef. Přčinu si vzal tu, že mu nedal papež za pravé. Nicméně papežství předce zaš chváliti musel: jako Viliam mage zlořečiti, dobrořečil, an to tak Bůh chtěl mjtí.

Madlenka. A kde to stoji, žeby byl Lutr po reformaci papežství chválil.

Antonjn. Zde w 4. swazku spisů swých na str. 330 píše Lutr: »Vyznáváme tímto, že w papežstwí mnoho dobrého, ba wšlecko křesťanské dobro gest, a odtud že přesslo k nám; vyznáváme, že gest w papežstwí prawý křest, prawá swátost oltářní, prawá moc kljčů k odpustěnj hříchů, prawý úřad kazatelský a prawý katechismus. Gá prawjm, že pod papežem prawé křesťanstwí gest, ba prawý wňbor křesťanstwí a mnoho welikých nábožných swatých. Geli pod papežem křesťanstwí prawé, mussj w něm také prawé tělo Kristowo býti; geli prawé tělo Kristowo, má také prawého Ducha, prawé Ewangelium, prawau wjru, prawý křest, prawau swátost, prawé kljče, prawý úřad kazatelský, prawau modlitbu, a wšlecko, což má křesťanstwí mjtí.«

Konrád. Tjm Lutr mnoho doznavá, nebylbj to w pozdějších časech řekl!

Josef. J řekl. R. 1538 prawil: »Prawda gest, w papežstwí gest slovo boží, úřad apostolský, a my gsme písmo sw. od něj přigali, tak též křest, swátosti a kazatelnu; cobychom byli o tom wěděli?« Tu Lutr dědičné učenj i papežstwí připaustj.

Madlenka. Ale gať dokážete, žeby byl papež náměstek Kristůw na zemi?

Antonjn. Z úst Kristových a z nowého zákona dokážeme toho, a dědičné učenj toho potvůrjuge. Kristus Ježíš z mrtvých wzkřissený řekl: »Gako mne poslal Otec, tak gá posílám vás.« Jan 20, 21.

K o n r á d. To řekl Kristus Ježíš o všech svých učennících a ke všem to řekl.

J o s e f. Ale zni to také ve smysl ten: Pořádek mezi vámi zavedený ode mne, dokud jsem vás spravoval, jako ten nejvyšší, má zůstat: — po odchodu mém musíte hlavu viditelnou mít.

M a d l e n k a. Hlava církve jest Kristus.

A n t o n j n. Ovšem že jest Kristus hlava církve neviditelná; musí ale i hlava viditelná býti.

K o n r á d. Což není dosti na hlavě neviditelné?

J o s e f. Lidé potřebují hlavy viditelné, mají-li býti účastnými království božského, o něž denně prosí.

M a d l e n k a. To ještě nepoznávám.

A n t o n j n. Každý národ má svého viditelného krále, má ale též krále neviditelného, Boha; neviditelná hlava působí skrze hlavu viditelnou; a viditelná hlava vede k hlavě neviditelné.

K o n r á d. Vy držte Petra za náměstka Kristova; dokažte, že Petr měl před jinými apoštoly přednost.

J o s e f. Dle Mt. 16, 16—19 vydal apoštol Petr, osvěcen světlem s hůry, první veřejné svědectví o Kristu Ježíši, že jest syn Boha živého a obdržel za to zaslíbení, jakého apoštolé druzí neobdrželi nikdy. Simon Petr řekl: Ty jsi Kristus, syn Boha živého. A od-

powjdaŕe Ježiš řekl mu: »Blahoslavený gšĩ Simone, synu Jonášũw, nebo tělo a krew nezgewilo tobě, ale Dtec můg, kterný gest w nebesjch. J gáť prawjm tobě, že gšĩ ty Petr, a na tět skále wzdělám cirkew swau a bránn pekelné nepřemohau gi. A tobě dām kljče králowstwj nebeského; a cožbykoli swázal na zemi, budeť swázáno i na nebi, a cožbykoli rozwázal na zemi, budeť rozwázáno i na nebi.«

Madlenka. Druzj apowstolé obdrželi také zasljbenj: »Amen prawjm wám, cožkoli swázete na zemi, budeť swázáno i na nebi: a cožkoli rozwázete na zemi, budeť rozwázáno i na nebi.« Mt. 28, 18.

Antonjn. Obdrželiť i druzj apowstolé zasljbenj, ale nikoli totěž, nýbrž nápodobné, a také pozděgi, nežli Petr; srownen gen ona mjsta. Takět genom gemu změnil Pán gméno: Šimona nazwal Petrem.

Josef. Dle skutků apowstolských postawil se Petr hned po na nebe wstaupenj Páně u prostřed bratřj učennjků 1, 15; nařjdl wolenj apowstola nowého 1, 16—22; na slawnost swatodussnj učinil židům prwnj kázánj 2, 14; založil prwnj křestánskaw společnost 2, 14; učinil prwnj zázrak 3, 6—8; prwnj se zodpowjdal lidu a wrchnosti 3, 12; 4, 8; prwnj ofusil na sobě zázračnau ochranu božj 12; prwnj z apowstolů křtil pohany a uwedl ge do Cirkwe 10; přecházal a prohljžel města a mjsta, kdez wěřjci žili 9, 32, a spravowal sněm apowstolský a mluwil

w něm: »Muži bratři, wy wjte, že od dáwných dnů mezi námi Bůh wyvolil mne, aby sřze ústa má národové slova Ewangelium slyšeli a uwěřili, a na to přednesl, aby obráceným z pohanů žádné židovské gho ukládáno nebylo. 15.

Konrád. An tak mluwj pjsmo, nelze Petrowi přednost upřiti; ale za dnů Kristových nenacházíme o přednosti geho ginde zmjnkny, nežli w mjestě wňš uvedeném u 5. Mat. 16.

Antonjn. Nebylo by ani wíce mjest a důkazů třeba; nebo, dokud žil Kristus, nemohl nástupce geho mnoho platiti. Ale co gste si ničeho nepowšjmli Mt. 10, 2; Mr. 3, 16; Sk. Ap. 1, 13?

Madlenka. Apostolé tu gsau zegména wypočtění.

Antonjn. A kdo se z nich klade nedyřjwe?

Madlenka. Petr.

Konrád. Arciž, proto že geg Kristus nedyřjw powolał.

Josef. Před Petrem byl giž powolał bratr geho Ondřej a Jan; wýmluwa tedy twá neplatj.

Madlenka. Snad byl Petr z apostolů nystaršj?

Antonjn. Že byl Petr z apostolů nystaršj, o tom pjsmo mlčj, a tu také na wěku nezáleží: ginakby musel Jan, ten neymladšj, poslednj býti gmenován.

Konrád. Snad wjme z dědičného učenj, žeby byl Petr z apostolů nystaršj.

J o s e f. Dle dědičného učení měl Dndřeg z aposstolů nenstaršij býti. Ale pakli že Petra za náměstka Kristowa gessťe uznati nechcete, čtěte Jan 21, 15—17.

M a d l e n k a. Tu se Kristus Ježš Petra táže, zdali geg miluge, a opakuge tu samau otázku třikrát, až se Petr proto zarmautil. Musel si tedy Kristus Ježš na lásce Petrowě mnoho zakládati.

A n t o n j n. Důležité gest také, že Kristus Ježš třikráte Petrowi prawj: »Paš beránkŷ mé, paš owce mé.«

J o s e f. A to právě w ten čas, když chtěl zemi nassj opustiti. Tak také celé stádo z beránkŷ a owce pozůstává, wšickni prawowěrjci křesťané gsau Petru podřizeni.

K o n r á d. Ale gať se s werssem 15. 16. a 17. snášj werš 18. a 19., w kterýchž Kristus Ježš Petrowi stárj a mučedlnictwj geho předpowjdá.

A n t o n j n. S welmi dobře; wysokŷ úřad býwá spogen s těžkým břemenem. A dle příkladu Petrowa umřelo mnoho papežů mučednickau smrtj.

M a d l e n k a. Ale Petr zapřel Krista Ježšse, mistra a pána swého.

A n t o n j n. Ale také prwnj pokánj činil, obrazem nám gsa padšjho a opět wstáwagjcjho člowěčenstwj. Nemělať zahynauti wjra geho, a obrátio se, měl potwřowati bratřj swých. A právě w tom dle wýroků wšech cirkewnjch otců

pozůstává papežova přednost nepřevýšij. Spasitel náš nazval také Petra satanem, poněvadž ho chtěl odvrátiti od cesty do Jerusalema, kdež mnoho trpěti měl, dobře to mysle: ale dílo myšlenek nezná. A proto přede neodvolal Kristus Ježíš zaslíbení, kteréž dal Petrowi, ale vyplnil je později.

Konrád. A skutečně veliká v tom leží útěcha, že Kristus sám Petrum předzvěstuje a slabost jeho zná, tak velký úřad naň složil a silou s hůry jej ozbrojil.

Josef. Hodinka naše došla; dobrá noc; pamatujte sobě, že:

1. musí býti dědičné učení; písmo toho potvrzuje samo, kteréž nemůže vše v sobě obsahovati, čehož nám k spasení třeba, an že starého i nového zákona spisy se ztratily; a že

2. podivným způsobem zachoval Bůh dědičné učení, a sice strže církevní sněmy a strže papeže, jenž praví náměstkové Kristowi gsau.

Šestnáctá večerní rozmluva.

O papežích a církvi. První známka církve.
Církev musí býti apoštolská.

Konrád. Zdáli pak si Petr náměstek svého povolil a posvětil?

Josef. Tradice to říká a potvrzuje toho mnohé listiny; máme n. p. sepsání papežů,

wstupugjci od papeže nyněgšsijho Pia IX. až k Petrowi.

Madlenka. Ale listiny a sepsání mohau býti nepravé.

Antonjn. Mohau, a wšak pať by se zaslíbenj Kristowa na papežich poznamenaných nemynplnila.

Konrád. Gaké to zaslíbenj?

Josef. Že ge Duch sw. do wšseliké prawdy uwedl: a ode wšseho poblauzenj we wjře nechránil; že papeži z wětšsijho djlu dobře působili a zbožně skonali: knjžata pať jim wzdorugjci zawadili o zlé.

Madlenka. Že prý také zakáši přewlečená žensština papežem byla?

Antonjn. Tuto lež wymyslili protestanti: ale také protestanti sami dáwno giž gi wywrátili.

Josef. Za to Hospodin protestanty papežkau trestáwá.

Konrád. Gak to?

Antonjn. An u wás neywněššj sudj we wjře, papež tedn, král gest: gest králowna protestanská papežka; takowau byla ondny Alžběta a gest nynj Viktoria, králowna anğlická.

Madlenka. Nač potřebujeme papežstwji čili duchownj řizenj, kdnyž gest Duch sw. wšsem wěřcjm sliben?

Josef. Sliben gest wšsem, ale gak w ně přigde?

Konrád. Prawau wěrau w Pána.

Antonjn. A gak nabudeme pravé wjry?

Madlenka. Skrze swátosti a slowo boží.

Josef. A kdo nám swátostmi a slowem božím posluhuje?

Konrád. Služebnjci Kristowi.

Antonjn. Dosadj se sami na úřad, čili býwagi dosazeni?

Madlenka. Musěj dosazeni býti gať psáno gest: »Kterak tedy budau wzhýwati toho, w kteréhož neuwěřili? Aneb kterak uwěřj tomu, o němž neslyšeli? a kterak uslyšj bez kazatele? a kterak kázati budau, gestliže nebudau posláni.« Mj. 10, 14, 15.

Konrád. Nemůžet člowěk wzjti ničehož, lečby gemu dáno bylo s nebe.

Josef. S nebe tedy přicházej powolánj ke kněžskému úřadu pořádkem božským a lidským, aby se neutlačil žádný.

Madlenka. Nemohla wrchnost swětšhá také cirkewnj záležitosti sprawowati?

Antonjn. Nikoli, magjc pauze moc swětškau, ne duchownj; a pakli si duchownj moc přiswoguje, není to dle prawého pořádku a nepřinášj to žádného požehnánj.

Josef. Pozděgi to nahliďte gasněgi, zatjm si pamatugte, že byl sám Kristus pro wětšj důwěrnost od Boha zemnitě poswěcen, a sice při křtu, když naň Duch sw. přissel a zawzněł hlas s nebe řkaucj: »Tentoť gest syn můg milý, w němž mi se dobře zaljúbilo.« Mt. 3, 16. 17. — A opět když se na hoře proměnil,

Ťyſſán byl hlas z oblaků, řkajc: »Tentoť gest sym můg neymilegſſj, geho poslauchente. Mrc. 9, 6.

Antonjn. Tak poswětil Kristus Zejžš swé učennjky, a Ducha sw. gim dal. Jan 20, 21—23. Tedy řekl gim opět: »Pokog wám. Gakož mne poslal otec, tak i gá posílám wáš.« To powědew, wdechł na ně a řekl gim: »Přigmete Ducha sw. — kterýmž odpustjte hřjchy, odpaussťegjť se gim.« — Po na nebe wstaupenj Kristowě nemělby giž žádný swětiti a poswěcen býti?

Konrád. Swětili dále; tak sw. Pawel poswětil Timothea a Tita na biskupstwj.

Madlenka. Ale Pawla samého žádný z apostolů neposwětil, nýbrž Ananiáš.

Antonjn. Gaf mile Kristus Zejžš Pawla na wjru obrátil, poslal Ananiáſſe učennjka swého w Damassku k němu; a ten přissed, ruce naň wložil, aby obdržel milost božj potřebnau k úřadu tomu, k němuž geg Spasitel wywolil.

Madlenka. Nemůžeme ale ze starého zákona žádné prorocstwj na papeže potáhnuti?

Antonjn. Což gsí zapoměla na řeč pro-ročkau, že bude gedna toliko obět, obět čistá od wýchodu až do západu, a na wěčné časy Bohu podáwána; kdez ale obět gest, tu musj také neywyššj kněz býti, a kněz tento gest papež.

Josef. Giž w zákoně starém neywyššj biskup se swými kněžmi a lewity nastiňowal nasſeho papeže s biskupy a kněžmi geho.

Konrád. Ale papežové našich časů si počínají zcela jinak, nežli Kristus a Petr.

Josef. Na hoře Tabor Kristus se proměnil, v Getsemanské zahradě k smrti se rmautil; a tak se vedlo papežům dobře i zle.

Madlenka. O, mnohé se v papežství zгинаčilo!

Antonjn. Z na člověku ledacos se změní, a člověk zůstává předce člověkem.

Josef. Vlastně ale, an přijímáte nejstarší naše církevní sněmy až do století 5., máte za vzděl vzíti s našim papežem.

Konrád. A proč to?

Josef. Proto že se žádný sněm bez papeže nedržel, a v každém církevním sněmu o papeži se mluvilo a jednalo.

Madlenka. Kdyby byli papežové tak nezbohatli, stáli bychom snad ještě pod nimi.

Antonjn. Nezbohatli by, kdyby se králové a knížata nebyli podarovali; z lupičství jich snad vinili nebudete, tu by po nich brzo bylo weta.

Konrád. Z pověr býwali podarováni.

Josef. Pomáhá pověra?

Madlenka. Nikdy.

Antonjn. A tak by obdarování ono brzo přestalo, an lidé nedávají, kdež neočekávají žádného užitku.

Konrád. A co prospěli papeži ve věcech světských.

Josef. Papežové wygednawali mjr, za-
braňowali křowoprolitj, rozšširowali uměnj a wědy.

Madlenka. Lépe by byli učinili, dary
odwrhše od sebe.

Antonjn. A z čeho by byli stawěli
chrámy, university a jiné wzdělawacj a milo-
srdné ústawy? z čeho by byli platili duchowen-
stwo? z čeho by osšetřowali chudé a nemocné?
z čeho by náklad wedli na miššionáře.

Josef. Papežové neobraceli bohatstw
k užitku swému, alebrž k užitku člowěčenstwa.

Konrád. O tom se nám slowjčka neřekne.

Antonjn. Gděte dnes do Říma, a na-
gďte we chrámech tu nejwětššj sláwu: ale na
sobě a kolem sebe netrpj sw. otec sláwy žádne.
Spj na lůžku twrdém, mnoho se postj, sprostě
strawy požjwá, pracuge a modlj se mnoho a
dlauho do noci.

Josef. Mnohý papež nezanechal tolik
wlastnjho gměnj po sobě, aby mohl slussně
pochowán býti.

Madlenka. Budiž papež chud, slussj
to; ale geš zeměpán, má swůg wlastnj stát.

Antonjn. Ten mu Bůh během časů
swěřil.

Konrád. A čemu?

Josef. Aby byl příkladem knjžatům,
kterakby pokorně panowali; an na swětě wšsecko
swůg wzor má, měliby býti knjžata beze wzoru?

Madlenka. W čem pozůstává papežowa
pokora?

Antonjn. Panuge š tau neywětššj mjr-
nostj a powažuge se za služebnjka služebnjků.

Konrád. Geli pať w řjmském státu
wšše dobře spořádáno?

Josef. Co možná; ostatně i tu gsau
lidé chybám podrobeni, w mnohých pať wěcech
býwá swět papeži na překážku; řdyby toho ne-
bylo, gessťe by to lépe stálo w řjmském státu.
Rozumnj a nábožnj Wlachowé také to nahljžegj.
Co Wlachowé zlého do se magj, přigali z části
od těch diwofých národů, kterjž do krásné gegich
země kolikráte gsau nepřátelskň wtrhli.

Antonjn. A powažte, gať mnoho států
wyhynulo, co trwá stát řjmskň!

Madlenka. Proč šjdlegj papeži práwě
w Řjmě?

Josef. Poněwadž Petr w Řjmě cjrkw
založil a w Řjmě byl umučen.

Konrád. Nezaložil tuto cjrkw Pawel,
kterňž také Řjmanům psal?

Antonjn. Práwě z listu tohoto 1, 10—15
wyswjtá, že řdyž psal Pawel Řjmanům, gessťe
u nich nebyl a Řjmané že gíž na wjru obrá-
cení byli.

Madlenka. Ale nestogj níkde, žeby byl
Petr založil cjrkw w Řjmě?

Josef. Každá starobylá cjrkw zná swého
zakladatele, zachowawššj si gměno gehu we wděčné
památce. Pročby to neměla řjmská cjrkw
wěděti? pročby měla lháti?

Konrád. A kterať přišel Petr do Říma?

Antonjn. Puzením Ducha sw., kterhž Filipa pochopil do Uzotu, geg přenesl. Skut. Up. 8. 39. 40.

Madlenka. W skutcjch ap. stogj: »A Petr wysšed, šel na giné mjesto.« 12, 17.

Josef. Před Herodesem králem, kterhž gam Petra, po welikonoci geg zabiti chtěl, usšel aposstol, a byl w Římě bezpečen newjce.

Konrád. Byla gestě giná mjsta, kdej se mohl před Herodesem skrýti.

Antonjn. Petr se nechťel toliko skrýti, chtěl také působiti.

Madlenka. A co měl právě w Římě na práci?

Josef. Šimon, čaroděgnjř, kteréhož Petr w Samarij pokáral, mámil čárami swými Římský lid; aby swod Šimonůw zamežil a w Římě Ewangelium zwěstowal, odebral se tam Petr.

Konrád. Máme gestě giné důkazy z prwnjch stoletj cirkewnjch, že Petr cirkew w Římě založil?

Antonjn. Máme. Dwiš, biskup Korintský, z druhého stoletj udává, že sw. Pawel Korint a sw. Petr Řím na křesťanstwj obrátili.

Josef. Irenéuš, učennjř Polikarpůw, genž byl opět učennjř Jana miláčka, byw w Římě, wysšetřowal bedlivě prawdu a přesvědčil se, že byl Petr prwnj newwyššj pastýř tutěž, Linuš pať že byl geho nástupce.

Antonjn. Jaroljm, učení a zbožný cirkwnj otec, prawj též, že Petr přišel do Říma, aby Šimona čaroděgníka porazil, že se zde 25 let zdržowal, a že pod cjsářem Neronem byl ukřižowán. Totéž wyprawugi děgopisowé cirkwnj: Euseb a Pawel Drsius, ne tak, aby to byl geden opsal z druhého, alebrž pátrali sami.

Madlenka. Proč tomu w nowěgšsich časech odpjrali tak učení?

Josef. Ze slepého zástij a žeby byli rádi papeže o geho země pripravili.

Ronrád. A wěřili wšicchni křesťané, že Petr w Římě cirkew založil?

Antonjn. Wěřili a to déle než 13 stoletj, a gen někteřj špatnj knjžecj sluhowé posuzowali té wěci neprávě; dosawád ale newyskauwali ničeho, nežli, že upjragice pobytj Petrowo w Římě, newědj, kam Petr přišel a kde umřel.

Madlenka. Učkoli si papeže welice wážite, sljšsela gsem, že rowněž tak wysoce cenjte cirkew.

Antonjn. Uciť, neboť hlawa bez těla a tělo bez hlawy negsau nic; hlawa ale geť předce gen nenyředněgšj aud těla.

Ronrád. A což pať rozumjte pod cirkwí?

Josef. Wše takměř pod cirkwí rozumjme, o čemž gsmе až dosawád gednali. Gednotliwé částky podali gsmе wám, sestawte si ge w celeť a máte cirkew.

Madlenka. Tak tedy písmo sv., dědičné učení, papež, biskupové, kněží, svátosti, svatí, příkazy, obřady, služby boží a církevní správa patří k církvi?

Antonín. A to nejlepší, od něhož vše dobré pochází a zachováno bývá, Ducha sv. zapomělas?

Josef. Církev jest ústav a společnost.

Konrád. A požítává tak jako škola, kdež se učí, z lidí, genž vyučují: a z lidí, genž vyučováni bývají.

Josef. Učitelové církevní slují kněží, lid má býti vyučen.

Madlenka. Takového rozdílu u nás neděláme.

Antonín. Jsau u vás všichni učitelové a nebo všichni učenci?

Madlenka. To nejsau.

Antonín. A protož není dobře, že onoho neděláte rozdílu.

Konrád. My rozeznáváme mezi církví viditelnou a neviditelnou.

Josef. O to se s vámi nepřeme. S mně můžeme spravedlivě v církvi, genž Bohu samému povědomi jsau, neviditelnou církví nazývati. Ale církev viditelná u vás nemá ceny.

Madlenka. Nač také?

Antonín. Z viditelné církve vychází neviditelná. Bez ústavu nemohau křesťané a sice křesťané dobří býti. Byť bys newěděla,

kolik dobrých žáků škola má, předce víš, že tu dřív škola býti musí, než tu žáci gsau.

Konrád. U nás se učí: kde se slovo boží čisté a neporuffené hlásá, a swátosti kdež náležitě rozdáwagi, tu gest cirkew prawá.

Josef. U odkud wíte, co slovo boží gest?

Madlenka. Bibli ge slovo boží?

Antonjn. U kdo sebral a určil bibli, co patři k ní a co nic?

Konrád. Gať gsme slysseli, prwnj cirkewnj sněmowé učinili tak.

Josef. Byli tedn křesťané, byla cirkew dříwe giž, než gsme bibli a neb alespoň nowý zákon měli?

Madlenka. Totě tak, neboť cirkew sebrawossi biblické spisy, wyhlásila ge za spisy prawé a božské.

Antonjn. Proto také r. 1541 nedlaugo před smrti swau wyžnal Lutr: »Toliko slovo boží t. g. prawdu musí učiti cirkew, klamu nemůže a nesmí učiti cirkew, — a gináf to býti nelze, an ústa cirkewnj gsau ústa boží. Bůh nemůže lháti, a tak ani cirkew nemůže klamati.«

Josef. Můželi pak býti cirkew wasse cirkwíj prawau, an patero swátostí zawrhla, še slowem božím dle libosti nakládá a domoluge, aby si písmo sw. wykládal každý, gať chce?

Konrád. Gest cirkew wasse swau wěci gístá?

Antonjn. Arcit že gest, dusse gegi ge Duch swatý.

Madlenka. Wždyť pak také z lidí požůstává.

Josef. Neze na sobě způsob Kristum, genž w gedné osobě přirozenost božskou i lidskou spogowal. Což lidského gest w cirkwi, gsau wssickni gegi údowé; což božského, gest Duch sw. od Krista gi poslaný; protož w nj také gsau rozdjlné milosti, rozdjlná přisluhowání a rozdjlná působení. 1. Kor. 12, 4—11.

Antonín. Wsse se dá poznati po vlastnostech. Prawá cirkew má vlastnosti tyto: gest apofftolská, swatá, gedna a wsseobecná t. g. 1. cirkew prawá musj od Krista a geho apofftolů pocházeti; 2. musj k swatosti wěsti, owoce swatosti nésti a swědectwjm swatosti se wykázati; 3. musj we wěcech hlawnjch wssude se srownáwati, gať w učenj a we swátostech, tak též w duchownjm řizenj; 4. musj na wssedch mjstech a po wssedch časy trwati.

Konrád. Nahliďneme nynj, zdali se daji známky tyto od Krista odvoditi: a zdali katolická, čili luteránská cirkew ge do sebe má.

Josef. Prwnj známka cirkwe prawé gest: že musj býti apofftolská. Od apofftolů a učennjků Kristowých až na časy nyněgssj gde w cirkwi katolické nepřetržený řetěz biskupů a kněžj, kterjž gsau pásli a pasau stádo Kristowo.

Madlenka. My počítáme toliko tři stoletj, a sice 19. 18. a 17.; w stoletj 16. shledáwáme Lutra, genž krásnou poslaupnost po apofftoljch w úřadu učitelském byl přetrhl.

Antonjn. A poněwadž Lutr swětiti nemohl, nemáte apostolského učitelského úřadu.

Konrád. Kde gest to psáno, že cirkew býti musí apostolská?

Josef. Mt. 16, 18: »Ty gš Petr a na tět skále wzdělám cirkew swau.« Ef. 2, 20: »Wzdělání na základ apostolský a prorocký, kdez gest neyhlubšší uhelnj kámen sám Kristus Ježíš.« Grow. Ef. 4, 11—13.

Antonjn. Sw. Jan přirownává we swém zgwenj cirkew k městu, magicjmu dwanaćteru základu, na nichž gest dwanaćteru gmen dwanaćti apostolů beránkowych. 21, 14. Ze wšech gasných míst těchto musíte poznati, že cirkew musí býti apostolská.

Madlenka. My máme také preláty a někde i biskupy, a proto může cirkew naše rovněž slauti apostolskau.

Antonjn. Preláti a biskupové wassi gsau žrizenj od swětiské wrchnosti, od krále toliko.

Konrád. Mohau ale ze swěcenj cirkwe katolické předc něco do se mjtí.

Josef. Byla-li cirkew katolická prawá cirkew, kteráž gediná swětiti mohla, neměli gste se od ni odtrhnauti.

Madlenka. Nemohl býti Lutr mimořádně posvěcen, gačo byl Pawel od Krista zážračně pomolán?

Antonjn. Gač toho dokážj? Ani na zážraky, ani na prorockwj, ani na swědectwj

pjisma se odvolati nemohau; i Pavel byl od Ananiáše posvěcen. Sv. Duch neustupuge tak snadno od pořádku svého.

Konrád. Nasse cirkew není apóstolská, nemagje spogitost s apóstoly.

Madlenka. U wás ale se mluvj, že prý my, gsauce mnohem sprostšj, ta prwocirkew gsme: wasse pať že se odrodila.

Antonjn. Což gest tolik, gakoby někdo řekl; strom tento není giž ten samý, nebo před 8 lety byl malý, tenký, neměl žádných ratolestj a t. d. Cirkew se rozššjřila: my pať gste uřjzli, co se wám líbilo; a teď mysljte, žeby cirkew wasse wypadala tak, gako ta mladistwá cirkew Jerusalémská.

Konrád. Wěřicj Jerusalémské cirkwe byli gedno srdce a gedna dusse, a wssať cirkew nasse hemžj sektami.

Josef. D tom se nám udá řeč pozděgi, zatjm budiž dnes dosti a nezapomeňte:

1. Petr a wšickni papežowé že gsau náměstkowé Kristowi při wšj swé lidšké slabosti;

2. Petr že w Řjmě byw cirkew řjmskau založil;

3. prwnj wlastnost prawé cirkwe že přjmo od apóstolů pocházeti musj, což se o cirkwi protestantské řjci nemůže.

Sedmnáctá večernj rozmluva.

Pokračowánj o cirkwi. Oštatnj známky
prawé cirkwe.

Josef. Druhá známka prawé cirkwe gest: že musi býti swatá.

Konrád. To neupjráme, my wěřime we swatau cirkew křesťanskau; poněwadž ale w každé cirkwi mnoho gest neswatých, mysljme i hned na cirkew newiditelnau.

Antonjn. Naděgi si myslete na podobenswj o poli, na němž wyrostla pšsenice i kaulol; Mt. 13, 24. a nebo na sji, kteráž dobré i špatné ryby zatáhla; Mt. 13, 47—49 a nebo na stádo, w kterémž owce i kozlowé gsau. Mt. 25, 32. 33.

Madlenka. Čemu se učjme z těchto podobenswj.

Josef. Že na swětě cirkwe we wšszech audech úplně čisté a swaté býti nemůže, že gest bogugicj a trpjcj.

Konrád. Proč tedy se gmenuge swatá?

Antonjn. Proto se gmenuge swatá, poněwadž 1) k swatosti weđe, 2) owoce swatosti nese a 3) še swědectwjm swatosti se wykázati může a swátostj uděluje.

Madlenka. Že prawá cirkew k swatosti wěsti má, nebude nic giného znamenati, nežli že má hlásati učenj takowá, kterýmž se swatými t. g. hřichů co gen možná prážnými staneme.

Konrád. To platj snad také o nassj cirkwi?

Josef. Wy máte za to, že člowěk sřrže wjru spasen býwá, že nemá swobodné wůle a že nic dobrého záslužného učiniti nemůže. Všičkni dobřj skutkové že gsau nemožnj, zpozdilj a nepotřebnj; co gest wám tedy do swatých učenj?— wy gich nepotřebujete.

Madlenka. My swatost nebereme powrhně, u nás wjc sjdlj w srdci.

Antonjn. Čjm gest naplněno srdce, tjm přetýkagj ústa, a wšak málo kdy slyšjme, aby někdo z nassinců o swatém mluwil; dost často swatému se rauháte, gať si stěžugj pastori wassi.

Josef. A gá prawjm s apostolem Jakubem: »Ukať mi wjru swau bez skutků; ale gá tobě ukáťi že skutků wjru swau.« 2, 18. Čjm ale přicházjme k tomu, že cirkew, máli držána býti za swatau, owoce swatosti nésti musj.

Madlenka. Coť u nás nenj dobrých, nábožných lidj?

Antonjn. Tak se tě může každý žid, turek a pohan ptáti, a musjš mu přiswědčiti; gá ale se táťi: měli gste kdy Swatých?

Konrád. Gessťe ne, ale snad ge budeme mjtj.

Josef. Nepodobá se k tomu, a w těch třech stoletjch, co trwáte, gsauce bez Swatého, měli gsme my mnoho Swatých.

Antonjn. J chtěli gednau wassinci Lutra a geho manželku za swaté wystawiti, ale shlez

dawšše mnoho nesluffnosti w gegich žiwotě, upustili od swěho úmyslu.

Madlenka. Stařj wassi Swatj patřj takě nám.

Josef. Wythkynte si tedn sami, že gste se odlaučili od cirkwe, po gegichžto Swatých bažjte.

Konrád. U š gakým swědectwjm swatosti má se wykázati cirkew?

Madlenka. Gá mysljm, že še swědectwjm š hůry, an pozemské swědectwj swatosti gegi neylepsši to gest, že dobré owoce nese. Gaká tedn swědectwj božská má cirkew nasse pro sebe?

Josef. Zážrakn, kterěž Bůh w nj učinil, zachowaw a rozšjřiw gi.

Konrád. Ty se i w nassj cirkwi dělš.

Josef. Nemlum tak, gsa přeswědčen, že se cirkew wasse pauze pozemskými prostředky rozšjřila.

Antonjn. A zážrakům o swatosti cirkwe š hůry swědčejm počtám obzwláštnj moc cirkwi danau, diwn činiti.

Madlenka. U kde stogj, žeby Bůh moci zážračné cirkwi byl udělil?

Josef. U sw. Marka 16, 17—20 gsau uweđenj zážrakowé, genž se magj w cirkwi dji a udáwá se takě, že Pán hlásanj swých diwn potwřzowal.

Konrád. Snad Kristus Ježš tuto zážračnau moc toliko aposstolům sljbil a dal?

Antonjn. D ne, neboť prawj: »Kdož wěřj we mne, skutky, kterěž gá činjm, i on

činiti bude a wětšj nad ty činiti bude.« Jan 14, 12.

Madlenka. Slavně tu ubezpečuge Kristus Ježš, že pravé wjře moc zážračná nedostáwati se nebude.

Konrád. A děly se powždy w cirkwi zážrať?

Josef. Powždy, gať přemnozi swědkowé očitj i ussnj gsau potwrdili a twrdj.

Madlenka. A nestal se zážrať žádný w cirkwi naši?

Antonjn. Už dosud žádný.

Konrád. Což se nepokusili reformátnjci níkdá o zážrať?

Josef. Kalwijn nawedl gednau gaťéhoš Brulea, aby se nemocným a potom mrtvým stawěl a nechal se od něho wzkrjśiti; ale Bůh zmařil tento hanebný podwod.

Madlenka. A gať?

Josef. Když Kalwijn pomodliw se, Brulea wzkrjśiti chtěl, byl tento skutečně mrtew. Tu wězel reformátnjř w úzkých, a wdowa po zemřelém lála mu z wraždy.

Konrád. Která gest třetj známka pravé cirkwe?

Antonjn. Cirkew prawá musj býti gedna a sice w těchto třech hlawnjch wěcech: 1) w učenj, 2) we swátostech, 3) w duchownj správě.

Konrád. Totě prawda, že cirkew, gedno gsau tělo, gedna býti musj w učenj, we swá-

toštedh i w duchownj správě, ginafby gegj ůdowě pospolu spogeni nebyli.

M a d l e n k a. Kde gest psáno, že má býti cirkew gedna, gednosworná w učenj?

J o s e f. Kristus Ježíš dle sw. Jana 10, 16. prawj, že bude geden owčinec a geden pastýř: poněwadž wssecky owce gen geden hlas, gen gedno učenj slyšeti budau. Gednota zagisté ležela nassemu Spasiteli nejwjce na srdci, proto se za nj před swým umučenjm tak krásně a wraucně modlil. Jan 17, 11.; 17, 20. 21: »Dče swatý, zachowey ge we gměnu swém, kterěz gšl mi dal — aby wsšickni gedno byli, gako my Dče we mne a gá w tobě: aby i oni w nás gedno byli.«

A n t o n j n. Gako Kristus Ježíš tak sw. apostol Pawel k swornosti w učenj napominá: »Prosim wás pak bratřj sřze gměno Pána nasseho Ježíše Krista, abyšte gednostegně wsšickni mluwili, a aby nebylo mezi wámi roztržek; budte pak dokonalj w gednostegném smyslu a w gednostegném mjněnj.« 1. Kor. 1, 10. »Ušluzjce zachowáwati gednotu ducha we swazku pokojge. Gedno tělo gšte wsšickni my a geden duch, gakož powoláni gšte w gedné naděgi powolánj swého. Geden gest Pán, gedna wjra, geden křest. Geden Bůh a Dtec wsšech.«

M a d l e n k a. Gsmeli pak my gednoswornj w učenj?

A n t o n j n. Gšte-li gednoswornj w učenj? My každy z wás wěřj, což se mu libj.

Josef. Kdybyste byli gednoswornj w učenj, nebylo by u wás tolik sekt. Kristus Jezš řekl: »Každé králowstwí rozdělené samo proti sobě, zpusťne, a každé město, neb dům proti sobě rozdělený, nestane.« Mt. 12, 25.

Madlenka. A gať to dopadá s gednotau we swátostech?

Antonjn. My katoljci máme sedmero swátostj a tolika gich užjwáme; my pak mezi sebou se hádáte, coby byly swátosti a kolik by gich bylo.

Josef. Tak gest, Lutr haněl brzo papeže a brzo geg chwálil, brzo cirkew trápil a brzo hágil; brzo přigal swátostj sedm a hned na to tři, pak dvě, na konec gednu, gať mu napadlo právě.

Konrád. A w čem pozůstává gednota w duchownj správě?

Antonjn. Cirkew musj pod gednau wíditelnau nenwyššj hlawau státi.

Madlenka. Gest toho potřebj?

Josef. Byloli toho třeba w časch Kristowých, gest toho nynj tjm wjce třeba, an se cirkew dále a dále rozšširuge.

Konrád. My gsme odewzdali duchownj spráwu knjžatům.

Antonjn. Chtěl tomu Kristus Jezš? A wede geden knjže celau wassi spráwu duchownj?

Madlenka. Geden gi wššude newede, alebrž každý protestantský knjže gi wede w zemi swé.

Antonjn. Nemáte tedn žádně gednoty we swě duchownj správě.

Josef. A panuge-li u wás žena, pať webe duchownj spráwu proti zgeroně wůli Pawlowě 1. Kor. 14, 34. »Žena w cirkwi ať mlčj.« 35. »Mrzká wěc gest ženě mluwiti w cirkwi.«

Konrád. Gednoty u nás nenj, to widjm, ale snad má cirkew nasse tu čtwttau známku cirkwe prawě do sebe, že gest wšseobecná.

Antonjn. Slowem wšseobecná se rozumj, že má cirkew od swěho počátku wšsude, wždyčn a pro wšsečn lidi trwati.

Madlenka. A proč musj cirkew wšsude býti?

Josef. Proto že Kristus Ježš nařjdl: »Učte wšsečn národy.« Mt. 28, 19. a »Budete mi swědkowé w Jerusalémě i we wšsem Judstwu i w Samarij a až do poslednjch končin země.« G. A. 1, 8.

Konrád. Tak daleko se cirkew nasse gestě nerozšjřila, gestě gest dosti pohanských zemj i národů; ale u wás také ne.

Antonjn. Mohli aposttolé do wšsech zemj a ke wšsem národům přigiti?

Madlenka. Nemohli.

Antonjn. A přede gim to nařjdl Kristus Ježš.

Konrád. Kristus Ježš to nařjdl gim a gich nástupcům.

Josef. Má se tedy poženáhla církev nasse až do posledních končin země rozšiřovati.

Madlenka. Ž nasse církev se poženáhla dále rozšířj.

Antonjn. A gak? u wás se wsecko trhá, sekty toliko se rozmnožugi a zase zacházegj, gako schne řewa od kře oddělená.

Konrád. Ale wždyť pať giž trwáme po tři stoletj.

Josef. Uriáni, kacíři, trwali přes tři sta let, bylo gich wjce, nežli luteránů, a wyhynuli wšickni.

Antonjn. Kdy byla založena církev Kristowa?

Madlenka. Gak Kristus Ježíš učitelský úřad nastaupiw apóstoly a učennjky ji wywolil, obzwláště ale r. 33. po geho narození, na slawnost swatodussnj. Sk. Up. 2.

Antonjn. A kdy byla wasse protestantská církev založena?

Madlenka. R. 1517: odtrhli gsme se od wás proto, že mezi wámi rozličná zneužívánj wznikla.

Josef. A byla to zneužívánj těžká?

Konrád. Byla prý.

Antonjn. Geli tomu, gak prawjte, nezůstala církev swatau, pominula tedy, a následowně nemluwil Kristus pravdu.

Madlenka. A proč? proč winjš Krista Ježíše ž nepravdy?

J o s e f. Kristus Ježíš řekl, že církev gehotrvati bude až do skonání časů a že jí nepřemohau ani pekelné brány.

Madlenka. To řekl, a proto spjš wyznati musíme, že ona zneužívání nebyla na žádný způsob tak těžká.

Antonjn. Nebyla arcit, a církev katolická zůstala tau pravau církwj Kristowau a hříchem bylo, odtrhnauti se od ní. Syn člověka possle angely své, a wyberaut z královstwj gehowššedka pohoršsenj, i ty, kteříž činj nepravost. «Mt. 13, 14.

J o s e f. Gať wjme, složil Melanchton konfessi augšpurkškau, a zatagiw w ni ty neyhrubššj bludy strany své: swatě se zařjkal, žeby se s katoljky we wššech článcjch wjry srownawali a ničeho si wjce nepřáli, nežli odstraněnj některých zneužívání.

K o n r á d. A co tomu řekl Lutr?

Antonjn. Právě on měl Melanchtona k nepoctivosti této, psaw mu dne 30. srpna 1530: »Už nám pokog dagj, a giž se ničeho obáwati nebudeme, pať snadno podwody, lži a chyby své napravwme.«

Madlenka. To mne rmautj.

K o n r á d. A mne hněte, že nám Lutra tak wywyssugj, hřjšně pať řeči gehozamlčugj.

Madlenka. Ale w tom ohledu gešť církw nasse wššeobecná, že se hodj pro wššedny lidi.

Antonjn. Newiditelná církw se ne-

hodi pro wšecky lidi a Kristus Ježíš chce, aby: chom geg wyznawali weřegně.

Josef. Uweđu ti geden toliko připad, kterýž se dost často přihází a přewědčjš se, že se cirkew wasse nehodi pro wšecky lidi. Co dělá hlussec we wassem chrámě?

Madlenka. W nassem nic, a co we wassem?

Antonjn. Wida wšude wěci swaté, se pohne a wznese swau mysl k Bohu.

Josef. U wáš ale nenj ničeho ani pro zrak ani pro cit.

Konrád. My powožugeme kázanj za wěc nehlawněgšj.

Antonjn. To gest chyba; an pak wěc nehlawněgšj od člowěka zámisj.

Josef. A gaš, kdychy kázanj špatně wy: padlo?

Konrád. Pak š neupokogenným srdcem a š mrzutau myslj odcházjme domů.

Antonjn. Náš powzbuzuge misse sw. a společné hlasité a tiché modlenj k pobožnosti.

Madlenka. To samé působj náš společný zpěw.

Josef. Zpěw tento přigali gste od nás; nekrásněgšj písne a nápěwy wasse pocházegj z časů katolických. Z my máme společný zpěw cirkewnj, ale zpjwáme gemněgi dle písma: »Zpjwente Hospodinu,« ne pak křičte Hospodinu.

Konrád. Wiž widjm, že i wšeobecnoš cirkwi nassj schází.

Antonjn. Nemá tedy cirkew wasse ani gedinké wlasnosti cirkwe prawé; může-li pak býti cirkew prawá?

Madlenka. Ale poněwadž Hospodin wjc náboženstw a náboženských společností dopausstj: nemůže býti prawých cirkwj wjce?

Josef. Bůh dopausstj mnoho, i což se mu nelíbí.

Antonjn. Kdyby ti byla diewka zcela podobná a tak se gmenowala a tak se nosila gako ty, gste proto gedna to, co druhá?

Madlenka. D ne, gá toliko mohu býti gediná dcera otce mého.

Josef. Tak to dopadá s cirkwj.

Konrád. Medáwno prawil náš pjsař, že můžeme býti w každé cirkwi spaseni.

Antonjn. Tak mluwj obyčegně ti, fterjž se nedrží cirkwe žádné, proto obzwláštne, že cirkew žiwot gegich nechwálj.

Josef. Co tomu řiká^e wáš pařtor?

Madlenka. Ten řikáwá, že gest gen gedna prawá wjra a gen gedna prawá cirkew, w fterěž můžeme spaseni býti.

Antonjn. A w tom má prawdu. Skrže Krista Pána přicházíme k Bohu: ku Kristu ale skrže cirkew. Gest genom geden Bůh, geden Spasitel, geden Duch sw. a také gedna gen cirkew.

Josef. Wjte, kdo ge chotj Kristowau?

Konrád. Cirkew; Kristus gi poswěcuge a ode wšsedh šřiwrn š gi čistj. Ef. 5, 23—27.

Antonjn. Kolik chotj mjwá počestný muž?

Madlenka. Genom gednu.

Antonjn. Wěrjmesli, že by bylo prawých cirkwj wjce, dáwáme Kristu Ježíšši wjce chotj; kdezto ani člowěku něco takowěho nesluffj.

Konrád. Mluwil Kristus Ježíš pořád o gedné cirkwi?

Josef. Ano Mt. 16, 18. »Na tobě wzdělám cirkew« Mt. 18, 17 (ne cirkwe), »kdyby ale neslyšel cirkew —« Jan 10, 16; »a bude gedn owčinec a gedn pastýř.«

Antonjn. A gať Kristus Ježíš nazýwá cirkew ginak?

Madlenka. Králowstwjm nebeským, králowstwjm božim a mluwj toliko o gednom králowstwji nebeském a králowstwji božim. Než po wšsecký čas býwalo cirkwj mnoho.

Josef. Ale toliko gedna cirkew, k niž ostatnj patřily, genž wěrau, swátostmi a gednau nehybnějšj hlauau spogeny byly; rovněž tak král mnoho měst a wesnic w gednom králowstwji má.

Konrád. Snad zemřela na čas prawá cirkew, a reformátnjci gi ožiwili.

Antonjn. Můžeme suchý strom přesaditi?

Madlenka. Máli zdravé kořeny, můžeme.

Antonjn. Má-li zdravé kořeny, neuschne. Ani trawičku člowěk udělati nemůže, tjm méně může žřiditi cirkew. »Beze mne, prawj Kristus, nic nemůžete učiniti.« Jan 15, 5. Myslite gessťe, že Kristus byl s reformátnjky?

Konrád. Já nemyslím wjce.

Madlenka. Já gsem swé mjnĕnj o nich zmĕnila; než rozličné gsau cesty, kterĕž wedau k Bohu.

Antonjn. Křestanům gest wykázána cesta gedna a sice Kristus.

Madlenka. Ale ku Kristu mohau rozličné a bezpečné cesty wĕsti.

Josef. Gedna z nich musj přede ta nejblížšj a protož ta nejkratšj a nejistĕjšj býti.

Konrád. Toť owšem, zacházkami wšak ač později, můžeme také dobře přigjti.

Antonjn. Právĕ tak ti mluwj, genž s pokáním a polepsšenjm odkládaj a s předsewzetjm nejlepšjim do zahynutj propadaj.

Josef. Kdož po té nejblížšj cestĕ k Pánu nechwátá, dokazuje, že mu na giných wĕcech wjce záleží a protož ho není hoden. Mt. 10, 37.

Antonjn. A jak dlouho budeš žiti?

Madlenka. To newjm a newj to o sobĕ žádný.

Antonjn. Nemáme tedj mĕškat, ale máme hledati Pána na cestĕ nejblížšj.

Josef. Snad můžeme promĕškané lehko nahraditi a pakli gsme poblaudili, cestu prawau hnedle naleznauti?

Konrád. To gde těžko a podařj se žjďka.

Antonjn. A protož: buď gedna gest cjrkw: a nebo nebezpečnstwj hroznĕ.

Madlenka. Ale Mat. 18, 20 stoji:
 »Kde gsau dwa nebo tři shromážděni we gménu
 mém, tuť gsem gá u prostřed nich.«

Antonjn. Wýslowně prawj tu Pán Zejžš:
 »we gménu mém,« t. g. dle mého příkladu,
 s důvěrau w pomoc boží a dle mého nařizenj;
 a právě proti tomu nařizenj neywjce chybugete.

Josef. A tak dobře spěte a pamatugte
 sobě, že

1. katolická cirkew wšedňj vlastnosti prawé
 cirkwe do sebe má: luteránská ale nemá do sebe
 žádné; a

2. že gest gedna gen prawá cirkew Kristowa.

Dsmnáctá večernj rozmluwa.

Pokračowánj o cirkwi.

Konrad. Proti učenj twému o cirkwi
 mohl bych ledaco namjtnauti.

Josef. Powěž upřjmně, co máš na srdci.

Antonjn. Za to wám též tak upřjmně
 řekneme, co proti wáší cirkwi máme.

Konrad. Cirkew wasse pozůstává co ně-
 gaké stawenj z djlců rozličných, widitelných a
 newiditelných; i mám za to, že nepotřebujeme
 wěcj těchto, a že můžeme mnohem sprostěgi spa-
 senj swého dogiti.

Josef. Gak to?

Madlenka. Pakli že příkázanj boží za-
 chowáwáme, nebo tak řekl Kristus Zejžš k bo-

hatému mládenci, Mt. 19, 17 a k zákoníku, Mt. 10, 23.

Antonjn. A kdo ti oznamuje přikázání boží? Církev gen, a sice církev židovská v zákoně starém, a církev křesťanská v zákoně novém.

Josef. Kdo ti vysvětluje přikázání boží? Kdo tě povzbuzuje a kdo ti napomáhá, abyš je věrně plnila? Církev gen se svým kněžstwem a se svými svátostmi.

Antonjn. Gako onen mládenec a zákoník, mnozí se ptají po svém spasení, a rádi by k němu pohodlně přišli: a dopadne to s nimi, gako s oněmi, geden odesel, smuten gsa, a druhý dělal wýtočky.

Konrád. Gak gsem zkusil, není na ty nikdy co dáti, genž praví, že by bez kázání a svátostí spravedlivými býti mohli. Buď co newidět se swau spravedlnosti narážejí: a neb se z pench spravedlivými stawí; w čemž Bůh nemá zalíbení žádného.

Madlenka. Ale Kornelius nebyl žádný křesťan a předce geg nazývá písmo sw. nábožným a bohabogým. Sk. Up. 10, 1. 2. a sw. Petr 10, 35 praví: »že w každém národu, kdož se Boha bogí a spravedlnost činí, přijemný gest genu.«

Antonjn. Co chceš tím dokázati?

Konrád. Gest to owšem těžko říci, anby ginať Kristus Ježíš na swět přigiti byl nemusel; ale poněwadž Kornelius byl pohan, že snad beze wšeho křesťanstwí spasení býti můžeme.

Josef. Zúštal Korneliuš pohanem?

Madlenka. Stal se křesťanem.

Antonjn. Mjnj tedy aposťtol: že Bůh Kornelia uznal za hodného, aby geg do křesťanstwój powolal.

Josef. Tu widjš, že spravedlnost bez křesťanstwój nepostačuje, sicbý byl Korneliuš pohanem zúštati mohl.

Madlenka. O tom, prosím, mne poučte, gať cirkew wasse tak zewrubně wěděti může, co gest slowo boží a kterak se wykládati má.

Antonjn. Poněwadž z nj wysslo slowo boží, ústnj nenydřjw, potom pisemnj: musj wěděti, co gest a kterak se wykládati má.

Konrád. Gá se ušlawičně domenyšljm, žeby bylo pisemné slowo boží bezpečněgšj, nežli ústnj.

Josef. Pohledni Konráde, co mám w ruce swé?

Konrád. Listinu od nasseho rady.

Antonjn. Sausedé nassj se prau o smysl gegj, každj si gi ginať wykládá.

Madlenka. Z proč pať se nezeptagi rady samého, ten gedinj, zhotowiw listinu, může řjci, gať by se gi mělo rozuměti.

Josef. Kowněž tak, gedná-li se o písma sw., máme se ptáti cirkwe; protož písse sw. Pawel: »Pařlitbých prodlel, abyš wěděl, kterak máš w domu božjm obcowati, kterýž gest cirkew Boha živého, slaup a utwrzenj prawdy.« 1. Tim. 3, 15.

Antonjn. Což znamená, že všechna pravda na církvi spočívá?

Josef. Gini sausedj pravj o této listině, že gj rozuměgj, ale že gj neměřj.

Konrád. Bdyň má vlastnoručnj podpisy.

Antonjn. Ti se nechagj tak nápodobiti, že podpisy vlastnoručnj od podpisů nepravých rozeznati nemůžeme.

Konrád. Takových kauků se stalo dosti; ale napotom rozhodne slovo radco, kteréž gest nad písmo.

Josef. Tak též se to má s církví; — i gegj slovo gest nad písmo a rozhoduge w pochybnostech.

Madlenka. S listinau můžeme dobře gestě pochoditi, dokud gest rada na živě.

Antonjn. A církew neumře; audowé gegj umjragj owšem, duch pak nikoli.

Konrád. Owšem že, neboť gi Kristus Ježíš ugistiti ráčil, že bránnj pefelné nepřemohau gj.

Josef. A poslednj slovo geho bylo: »A an, gá gsem s wámi po všechny dni až do skonání swěta. Mt. 28, 20.

Madlenka. Geli Kristus Ježíš a Duch sw. s církví, proč chybila tak často?

Antonjn. Madlenko, kdybys ted chybila, smělbych chybu twau připočísti otci twému?

Madlenka. D ne.

Antonjn. Otec twůg tě mohl lépe wychowati, abys nechybila nikdy.

Madlenka. Totě wěc nemožná, nechybíti niſdá; a otcí, powinnoſt ſwau wykonawſſimu, nepatrj žádná wýčitka.

Joſef. Pozděgi uhljdáte, že také cjrkw powinnoſt ſwau wykonala, že nemohla chybíti, magjc při ſobě Kriſta Ježíſſe a Ducha ſwatého: ale gednotliwj wyznawači gegj, lidé gſauce, pozblaudily arcit.

Konrád. Berauce to tať, máte prawdu; cjrkw muſj neomylná býti: poněwadž gj Kriſtuſ Ježíſ ſwau přitomnoſt ſljbil a nenwyſſj moci udělil.

Madlenka. Ale nechodjte w kole, gaťo my, prawjce: naſſe učenj gſau prawá, poněwadž ge cjrkw hláſá: a cjrkw ge hláſá, poněwadž gſau prawá.

Antonjn. To ſe meyljſ, tať my neprawjme; my prawjine: Wſſe, čemu cjrkw učj, geť prawé; a cjrkw má prawdu ſamogediná, poněwadž má Ducha ſwatého, a wj, že ho má a doſazuje, že ho má.

Konrád. Ale w cjrkwí waſſi byla za-
wedena inkwiſicj? *) čili ſaud byl proti kacířům poſtawen; co tomu řjkáte?

Joſef. Gá řjkám toliť, že mohla býti inkwiſicj tať dobrá a užitečná, gaťo geť každnj rožſudnj auřad.

Madlenka. Rožſudnj auřad geť proto uſtanowen, aby byl mraw dobrj zachowán.

Antonjn. Ale dobrj mraw pocházj z

*) We Špaňheljch od auřadů ſwětſtjch, od ſwětſtjch wlád, proto že ſe domnjwáme, že pod rauffkau náboženſtj gſau byly ſtryty politické záměry.

pravé wjry; dŕjw gŕst tedj tŕeba, prawau wjru zachowati.

Konrád. Upŕjti nemůžeš, že inkwiſicj z mezej wyſſla.

Josef. Toho se dopustili lidé, ne duch Kristůw.

Madlenka. Cjrkew měla každy zneužíwánj zakázati.

Antonjn. Také ge zakázala; wy pať tomu nechcete wěřiti, ale lži a útržky zweličujete geſtě.

Konrád. Prawj se také, že tať přičinlívj negſte, gaſo naſſinci.

Josef. To gſau ſproſtácké předhůžky a podhážejj z hněwu. Pole moge gſau geſtě tať uprawena, gaſo twoge Konráde: nenj-li prawda?

Konrád. Máš dobre, Josefe, ale předce promeſſkáš modlenjm wjce času, nežli gá.

Antonjn. Kdo se nábožně a přjhodně modlj, nepromeſſkáwá ničeho. Modlete se bez přeſtánj, učj ſw. Pawel.

Madlenka. Protestantſké země gſau přj bohatčj, nežli katolické.

Antonjn. Bohactwój a chudoba záwíſejj ode wněgſſjch okolnoſtj, a dokázati nemohau, která cjrkew by lepſſj byla, čili horſſj.

Josef. A neybohatčj země Ewropenſké gſau předce katolické n. p. Belgie a Lombardie.

Konrád. Geli cjrkew waſſe lepſſj, nežli naſſe, nemělo by zbauřenj w zemjch katolických čaſtěgi wypuknauti, nežli w protestantſkých.

Antonjn. Právě naopak; již třez tři sta let stávaly se nešťastěgi w protestantských zemích wnitřnj wálky, wyháněnj a vražděnj králů a knížat, w Anglicku, we Škotsku, we Šwedsku, w Polště, w Řizozemsku.

Josef. W katolických státech zdvihla se bauře proto, poněwadž tu cirkew katolická lehčena byla a utlačowána.

Konrád. Gsau katoljci lepšj, nežli protestanti?

Antonjn. Stázku tuto zodpowědětí nemohu, poněwadž nemohu w srdcích lidských čisti; a nesmjím gi zodpowjdati, poněwadž nesmjím saudit. Cirkew náš učj: že saud patřj Pánu.

Josef. Ptejte se raděgi: »která cirkew má dostatečně těch nejlepšjích prostředků k spasenj?« Wasse zagisté ne.

Madlenka. Kdybych měla dle toho sauditi, co gste nám přednesl o slowu božjim a o swátostech, přiswědčila bych wám: ale w obecněm životě to tak zlé newyhlyžj.

Antonjn. Uhljdáme. Sami protestanti wyznáwagi we swých spisech weřegně, že to s nimi špatně dopadá; gedni prawj: po náš gest weta; my máme cirkwičny, nikoli cirkew; ginj prawj: my gsme owce, nemagjci pastýře. *)

Konrád. Tak pjsj někteřj nespokogenci: — ale ukáž mi na nassj cirkwi náklazu zewněgšj.

Josef. Newěrců gest wšsude dost: u wás gest gich ale newjce; z wasseho panstwa gde

*) Letos, superintendent Wohlrath we Weimarstu.

málo kdo do kostela, a mnozí neokusili od svého čtrnáctého roku večeře Páně.

Madlenka. Že pak se nebogi hřichu, že se nestydí svých dětí, než předce křesťanský vychovávali.

Antonín. Někteří nedávali dětem své ani křtiti, jiní zase nechávali jich křtiti dwa-krát; tak též drží i snatek manželský za zbytečný a posetilý.

Konrád. Církev ge z toho bude trestati.

Josef. A jakby ge trestala, zbavena gsauc moci trestnj?

Madlenka. Budau wylaučení ze společnosti církewnj.

Antonín. Z té se wylučugi sami, a gesťe si z toho dělaji smjch, poněwadž totěž činj také wznesťenj.

Madlenka. Ráda se podjwám, zdali co lepšjho uslyšjim o wassj církwi.

Josef. Uslyšjš, ale až zegtra, pakli nám Bůh dobrau noc dá, a náš při žiwotu zachowá. Pamatugte sobě dnes tolik:

1. Bez církwe není žádného spasenj, poněwadž kromě církwe není prawdy.

2. Wady katolické církwe podázegj z gegi lidské strany: wady protestantské wězi w gegi podstatě.

3. Wady protestantské církwe gsau wссе-obecne, a wedau k úplnému rozpustťenj, gak to

mnozí protestanti sami doznávají; wady své ale církev katolická sama napravuje, gať jí to možná na světě.

Dewatenáctá večerní rozmluva.

Závěrka o církvi.

Konrád. Uznávám, že gest gedna toliko prawá církev Kristowa, kteráž w pjsně sw. brzo hlawau, brzo newěstau Kristowau, a domem i městem božím sluge.

Madlenka. Uznávám, že nasse wyznání wjry džjwe mluj o swaté křesťanské církvi, kteráž s Kristem a s awostoly widitelně nastala, a na to o obcowání Swatých, čili o církvi newiditelné.

Konrád. Ale i zde musj slowo Kristowo platiti: »Po owocích gegich poznáte ge.« Mat. 7, 16.

Madlenka. Wšěcko zlé, čím církwí wassj utrhať, uwodjc, přesvědčili gsme se o lepšjím; protož bychom se rádi seznámili se wssemi gegjmi přednostmi.

Josef. Grdce mi radostj plesse nad řečj wassj; o kž bych byl s to, wám wšěcko důkladně wysvětľiti!

Antonjn. Ba arcit, w církwi nassj gest wšse tak spanilé a wznesené, že čłowěk newj, kdebj začal a kdebj skončil.

Josef. Co widjíte, wstaupiwšše do chrámů katolických?

Konrád. Čistotu a pořádek widjm w chrámech wassich.

Madlenka. A ge w nich tolik okras a tať milaunťe pobytj. Ale newytrhugj tyto okrasy z pobožnosti?

Antonjn. Wytrhugé tě kwětaucj přjro: da z pobožnosti?

Madlenka. O ne; ta mne práwě k pobožnosti powzbuzuge, k chwalám božjim mne rozněcuge, k modlenj mi chuti dodává.

Josef. To samé působj okrasy chrámownj; cokolí w chrámě widjme, slyššjme a činjme, poswěcuge náš.

Antonjn. Přigde-li do chrámu člowěk bohatý a hrdý, nalezne zde věci takowé, kterěž mocnost swětskau žiwě mu předstawugj, a k pokore i k milosrdenstwj ho powzbuzugj; w chrámě nedostává lepššjho mjsta, a chudaš gest mu zde roweň.

Josef. Přigde-li do chrámu člowěk chudý a njzký, nalezne zde práwo a potěchu, genž tať gemu patřj, pamatugj ho, že z chudobny k bohatstwj přigde, a z njzkosti že do sláwny přegde. Chrámomé mu gsau každěho dne otewření.

Konrád. Ale máte tať mnohonásobné služby božj.

Antonjn. Aby žádný prázdny neodesšel; geden chce slyššeti a poučen býti; druhý se

chce modliti a býti potěšen; rozmanitost líbí se každému: a ta waffe věčná gednotwárnost wypudila již mnohého z chrámu.

Madlenka. Krásné gest to, že wedete prosebnj průwody do pole, žádajce o pomoc a požehnání s hůry; ale že dáváte maso a mauku, slowem wšsecko zehnatí a světiti, to gest snad příliš. *)

Josef. Tak to chce písmo mjtí. »Wšseliké stwoření boží dobré gest, a nic nemá býti zamítáno, co se s djkůčiněnjm přijímá.« 1. Tim. 4, 4.

Konrád. S my děkujeme za wšsecko, ale nedáváme nic světiti.

Antonjn. Čtete w tomtéž listu dále 4, 5: »Poswěcuge se zagiště to, co se gj, skrze slowo boží a modlitbu.«

Madlenka. My wyswěcugete i zemi pro své zemřelé, kdežto gest země Páně.

Josef. Ale hřích porušil wšsecko, a tak chceme odpočiwati w zemi, kteráž milému Bohu nowě gest zaswěcena; nechceme do hrobu klesnauti, jako pohané.

Madlenka. Gak to stoji s každnj církewnj?

Josef. My máme u nás každj cwičení a pokuty rozličné; ta nentěžšj pokuta gest wyobcowání církewnj, a to býwá za welké neštěstí a za hroznau hanbu považováno.

*) Není to powinnost; jen se to powoluge dle písma starého zákona.

Antonjn. Nasse cirkew si od swětského úřadu práwo trestnj nedala zcela wzjti, gako wasse.

Konrád. Ale té weliké moci, kterauž we starých časech cirkew wasse, kletbau a odpustkami provozowala, nemá wjce.

Josef. Už toho čas bude žádati, Hospodin gj onu moc opět dá.

Madlenka. Nepohrdagi katoljci swau cirkwj, widauce moc gegj zkrácenau.

Josef. Widjě-li ty, že otec twůg stárne, churawj, nebo že má ruce swázané, pohrdáš gim? neposlaucháš ho?

Madlenka. Chraň Bůh! trpjcjh milugi tjm wjce, a dci gehu wůli na očjch šhjdnauti.

Antonjn. Tak gednagi dobřj katoljci, widauce, že má matka cirkew ruce swázané, milugi gi a poslauchagi gi tjm wjce.

Konrád. Máte-li pak misijnáře, totiž muže, genž židům a pohanům hlásagi Ewangelium?

Josef. Od dwanáctera apostolů až na tuto chwjli měli gsme ge a máme; wy pak gsste si teprw w minulém stoletj z nás wzali příklad.

Madlenka. U nás se mnoho pjše a powjda o wěcech welikých, kteréž misijnáři nassi působj.

Antonjn. My mluwjme méně, děláme ale wjce.

Konrád. Zagisté toľik peněz na misio-
náře newynafládate, gako my.

Josef. Wy na ně newwjce anglických
peněz wynafládate, a Angličané žiřt ž toho tá-
hnauce, rádi ge propůgčugi; gim slauži miřři
wasse k užitku, an tak stanowišři nabynwřse, š ná-
rody wzďálenými obchodnj swazřny snowau.

Antonjn. A co dořázali wassi miřřionári
še wřsemi penězi až dosud.

Madlenka. Dořázali mnoho; řti gen
miřřionářřké zpráwy nasse.

Antonjn. Řti také zpráwy ty, řterěž o
miřřřich wassiř podáwagi ginj pořtiwř lidi, po-
bynwřse w mřřřech řěchto; dle gegřch zpráw řtogi
to š wassiřmi miřřionári řřpatně.

Konrád. Štogi to š wassiřmi miřřio-
náři lépe?

Josef. Urciř že řtogi; to můžeme š gi-
řtotau řřci, — neboť my ře za řwé miřřionáře
řaždodenně modľime a š ďárřkami milořřřdnými
gim řřřřřwáme, oni wřřřř na obrácenř žřďů a
pohanů nasřazugi žřwot řwůg.

Madlenka. Řassinci také.

Antonjn. Dřřw padnau řřřřce řatolickřch
miřřionářů, nežli řahyne geden protestantřřř.
D řař ukrutně byli pronásřlowáni w Řjně!
Tu řéměř zemřeli wřřřřřni mučedlnickau řmrtř,
a řice š radořřř a š wděřnostř newřřřlownau.

Konrád. Miřřionári nassi rozřřřřřugi new-
wjce Ewangelium.

Josef. To gest: rozdáwagj bible, gačo bychom tym se giž křesťany státi mohli.

Madlenka. A gač to dělagj wassi?

Antonjn. Nassinci hlásagj Ewangelium, konagj služby božj, nábožně žigj, a zmužilost tu neywětšj we wšech případosťech dokazugj, tak že pohané nižádným mučenjm oslabiti ge nez mohau, a nemagjce žen a djetě, lámagj chudým poslednj sausto swé, a tym gačo ondy w časch apostolských, když wěřci wše měli spo=lečně, ziskali pohany pro wjru Kristowau.

Konrád. Ge cirkew wasse dobročinněgšj než nasse?

Josef. Gest, a to twrdjm wšjim právem.

Madlenka. My dáwáme tak často a tak štědře gačo wy.

Antonjn. To nedělá dobročinnost záslužnau, byt byste gali gestě gednau tolik, co my.

Konrád. A proč ne?

Josef. Proto že Bůh hledj na srdce; wy dáte, a tym gste odbyli wšedko; my ale dawše dárek swůg, modlitbau a přjmluwau sprowázjme, a proto u nás každý mnoho dáti může; my dáwáme dle úmyslu cirkwe a šejiwau wěrau; a toliko skutek ten, kterýž z wjry pochází, platj u Boha!

Madlenka. My máme dobročinné ústa=wy, na př. nemocnice bohatě nadané.

Antonjn. Wassi dobročinnj ústawowé gsau založeni w časch katolických za penjze katolické.

Konrád. My máme také ústawy své vlastnj, kteréž w nowěgšjch časch protestanti založili.

Josef. Těch gest málo: ale i za ty máte co děkowati katolíkům.

Madlenka. A proč?

Antonjn. Poněwadž cirkew nasse wás w tom předešla a také wám k tomu dobré nawedenj dala; my pak máme w cirkwi své ústawy, kteréž wy sami chwáliti musjte.

Konrád. A ti gsau?

Josef. Nasse náboženské společnosti, sjidla modlitby a čistoty, střjdmosti a milosrdenstwj.

Antonjn. A kdybychom neměli nic giného: máme dosti na nassich klášteřich, w nichž gest sprostnost i přjstnost, pobožnost a dobročinnost, pilnost a pracowitost domowem. A dež zpustly kláštery: musily se nemocnice a káznice přistawowati.

Madlenka. Slyssela gsem o řádu milosrdných sester; gať to stogj s tjm?

Josef. Do tohoto řádu býwagi toliko zbožné a newinné panny přigatny, a obsluhugi nemocné, bytby byli sewřeni sebe ohyzdněgšjim a nákažliwěgšjim neduhem.

Madlenka. Nemocné cizince obsluhowati gest na ženskau mnoho.

Konrád. Tu mi připadají Pavlova slova: »Všecko mohu strze toho, kterýž mne posíluge.« Filip. 4, 13.

Antonjn. Kdo newiděl, newěřj, gať mjrně a trpělivě tyto milosrdné sestry s nemocnými zacházejj, neunavně ge ošetrugj, we dne w noci na těle i na duši ge očerstwugj a pozdmihugj. Wypadagjť gaťo angelé w slzámém tomto údolj.

Madlenka. Wstupugj do těžkého řádu tohoto také dcery z rodů bohatých a wznessených?

Josef. Ano, děwn z rodů nenbohatčjch a nenwznesseněgšjch, opuštjwšje nádheru a rozkosse světské tráwj swůg žiwot u bolestného lůžka cizinců.

Konrád. Cjrkew, kteráž působj takowé diwn, musj býti prawá.

Madlenka. A co magj na práci mnissi?

Antonjn. Mnissi kážau, we zpovědnici dusse napravugj, a w nemocnicjch, do nichž w giti každný se sstjťj, prokazugj duchownj službu.

Josef. A ginj klášternjci wychowáwagj opět djetky s lástkau, trpěliwostj a maudrostj newymluwnau; i inny dorostlé na wysokých školách w přemnoha městách. Býwage na zkausskách we školách klášternjch přítomen, widěl a slyšel gsem, čemu se tu djetky naučiln. Děi se mi slzami zalily. A to gsau, Konráde, gen gednotlímj audowé, kterjž tať blahoděgně působj; což nebude celá cirkew působiti, byťby gaťo každé tělo nehodné audy měla!?

Konrád. A působila církev pomůcky dobře?

Antonín. Gak gen gi možná, pomůcky dobře; považte gen, že vyhladila hrozné ohavnosti modlářské.

Madlenka. A kterať se to stalo, že tak divoké, bezbožné, pohanště národy napravila?

Josef. Hlásala jim Krista Ježíše, a na místo obětí lidských podala jim obět oltářní.

Antonín. Zvěstovala jim život buď daucí s odplatai a s trestem; schválila jim lásku, mjr a zdrženlivost; zavedla w nich náboženská cwičenj a swaté památky; seznámila ge s potřebami vyššími a s radostmi sšlechternějšími; polepšila gegich mravj.

Madlenka. A co dobrého učinila církev pro ženské pohlavj?

Antonín. To nenlepšj, an dle vůle Kristovy staw manželský za staw swatý, nerozlučný prohlásila; smilstwo a cizoložstwj weřegným pokánjm pokutowala; a učiwšj, aby ženy swých mužů poslauchaly a muže aby swé ženy milowali: ženy wjc pod ochranu než pod moc mužů postavila.

Konrád. W nowějších časech nedokáže církev tak mnoho dobrého.

Josef. Církev aučinkuje pořáde spasitelně, neli na místě tom, aspoň na místě giném; řdnž ge u nás zima, ginde gest léto. Ginať by Kristus s nj nebyl a zaslíbenj geho byloby u konce. Gak prawj sw. Jan we swém zgewenj 12, 1. 6. gest církev žena oděna sluncem, plná slawj a bolesti na pausťi.

Madlenka. Gmenugte nám některý národ katolický, na nějž cirkew w časch našich blahoděgne působj.

Antonjn. To hned; ale dřjwe ti podám protiw na národu Francauzském; ten dlouhý čas na cirkew nebam, upadl do těch nehybnějšich zločinů; — že wšak cirkew opět slyšj, lépe se mu weče.

Madlenka. Šwegcarsko tedj také nic dobrého neočekává, poněwadž š klášterny hanebně naložilo.

Konrád. Dwssem že, a gíž se také před celým swětem za své gednání stydětj musj, a řdož wj, co za to trpětj bude.

Madlenka. Ale pogmenugte nám ten národ, na nějž cirkew w časch našich blahoděgne působj.

Josef. Totě národ Zrsky. Zřčané, sedm gíž stoletj utiskowání od Angličanů, swých panownjků gsau poslussnějšj, nežli Angličané; a gať wyznáwagj sami a patrně widětj gest, wěrnost a trpěliwost tu gim dáwá toliko gegich cirkew.

Konrád. Zřčané gsau chudi.

Antonjn. Poněwadž gim Angličané wšsecko wzali.

Madlenka. Zřčané gsau leniwj.

Josef. Poněwadž pro sebe pracowat nesměgj, alebrž na giné se musěj dřjtj.

Madlenka. Zřčané prý rádi pigj kořalku.

Josef. Pili gi ž nauze a w zausalstwj: ale Mateus, nábožný kněz, napomjná ge we

gmenu cirkwe ku střidmosti, a přivedl gich wětš; dšl k tomu; a giný hodný muž Daniel D'Konel wedl ge k pořádku.*)

Konrád. A poslauchaj?

Antonjn. Milliony Žrcanů nepigj horčích nápoğů wje, a snášsegj nátistj protestantských Angličanů tisse.

Madlenka. Totě k wjře nepodobno.

Antonjn. A předce prawda swatá, kterauž ani nepřátelé upřiti nemohau. Tak blahoděgně působj cirkew na nešťastné Žrcany. Kněžj gegich umjragj hladem; nic méně we dne w noci ubohý lid swůg těšj, pomáhaj mu a trwaj u něj: kde naproti tomu biskupowé angličtj, protestanti, pastorům w choleře zapowědělí nemocné nawštěwowati, by sami se nenakazili.

Konrád. Sláwa cirkwi, nesaucj owoce takowé!

Josef. Ty na ni patřjš zewonitř a obdivugeš gi: ale kdybys mohl s nj se modlití, žiti dle rozkazu gegiho, w zármutku swém gegi útěchu slyšseti, ponaučenj gegi na sobě okauffseti, o cobys teprw o nj saudil!

Antonjn. Kňžby wás Hospodin tauhau po našj cirkwi naplnil, a k tauze této modlitbu, a k modlitbě milost swau přidal!

Josef. Dobrau noc wám přege žádám wás, abyšte uwážili prawdn tyto:

1. Všude a při wšech těžkostech nese cjr:

*) D'Konel zemřel dne 15 kwětna 1847 na cestě do Říma w Janově.

few katolícká owoce dobré; musj tedn dobrým stromem býti;

2. wnitřnj zkusenost ale poraučj křesťanu katolíckému cirkew katolíckau tjm wjce.

Dvacátá večernj rozmluwa.

Smjme-li býti katolíky?

Konrád. Rozwážjme-li si dosawádnj nasse rozmluwy, rozum i swědomj radj mi, býti katolíkem; widjm ale gessťe něktěré překážky.

Josef. Eděl ge nám; při tak důležitém kroku musjme wssedko wssestranně rozmysliti.

Madlenka. Dowolte se pozeptati: Gsme my protestanti na wždny ztraceni?

Antonjn. Cirkew katolícká nezatracuge nikdy osobu čłowěka, ale gen geho blud, kterýž geg uwádj w nebezpečensťwj spasenj. Saud za- necháwá Bohu.

Konrád. Ale mnozi z náš to newědj, a tak nenaučj se wjru wassi znáti.

Josef. Proto dj písmo S. Ap. 17, 30 »že Bůh časť neznámosti přehlíží.« Jak. 4, 17. »Kdo ale umj dobře činiti a nečinj: hřessj.«

Madlenka. My nynj owsssem wjru wassi známe: ale opustiti wjru otcowšťkau, pokládáme si za nečest.

Josef. Tak saudj swět; ale, kdo chce, aby seš ohlížela na swět? newjš, že kdoby chtěl býti přjtelem swěta tohoto, nepřjtelem božjm učiněn býwá? Jak. 4, 4.

Antonjn. Byli wssicchni předkové nassí Luteráni?

Konrád. Nebyli, teprw tomu gest tři sta let, co mezi swými předky luterány čítáme; dlaho před nimi byli předkové nassí katoljci a bylo gich mnohem wjce.

Josef. Měli nassí předkové před třemi stoletj práwo, luterány se státi?

Madlenka. Měli prý.

Josef. An tedn předkové nassí práwo měli, otcowskau wjru swau opustiti: proč bnste neměli mji toho samého práwa wy, ku katoljkům se zase nawrátiti?

Konrád. Podlé toho, co gsem o wjře katolické slyšel, saudil bych, že nassí předkové neprávě gednali, opustiwšse otcowskau wjru swau.

Josef. Tak tedn pochybenj předků swých napravte; nawraťte se k starobylé otcowské wjře swé.

Madlenka. Ale kdo se z nassinců na wjru katolickau obrátj, zkusj mnoho trpkého.

Antonjn. Kdo chce následowati Krista Pána, musj křjž na se wzjti, Luk. 9, 23. Pomni na učennjch Kristown, na apostola Pawla, na prwnj křestany. Tito wssicchni opustiwšse otcowskau wjru swau, nesli hanbu swětskau milerádi, a kladli si gi za čest.

Josef. Nedáwno přestaupil u nás gakýs katoljk k luteránům: gak gsme my se k němu chowali?

Konrád. Chowali gsste se tiše, a nechali gsste ho w pokogi odegiti.

Antonjn. A kdýž se minutě gakýs luterán katoljkem stal?

Madlenka. Byl utrhan tak, že ho liturgi dosud.

Josef. Toť gest wěru hříšné a zpozdilé, zatracowati toho, kdož buď přestaupj nebo odstaupj. Bůh, zpytatel srdcí, necht saudi sám. Geli takowý člověk ničema: buďte rádi, že ho pobudete; geli hodný: zlehčenj nezasluhugé.

Konrád. Dokázáno gest, že mnozi z nečistých ohledů wjru swau změnili.

Antonjn. Tak gest; ale mnozi zase změnili wjru swau z ohledů čistých. Pakli že kdo z lašotn pracuge, mám gá raděgi lenossiti?

Madlenka. Nikoli, nýbrž pracowati mám s dobrým úmyslem.

Antonjn. Taktéž máme z čistých ohledů katolijny býti, bytby i hned z nečistých ohledů kdo katolijem se stal.

Konrád. Slyšel gsem, že z počátku obrácenci lichotjte, napotom že ho zawrhugete.

Josef. U wás se arcit tak děge, gať gsmé se přewědčili: u nás ale ne; kdykoli k nám přestaupil člověk hodný, lásku a wážnost wždy gsmé mu prokazowali; možná, že tu onde dusse černá ho lehčila ze záwisti, lásku a wážnost qiných mu nepřegjc. Učinil-li to z daremného aumyslu, a daremně se chowá: tuť si ho wážiti nemůžeme. Poptáwen se, a přewědčjš se o prawdě slow mých.

Madlenka. Přestupowánj z gedné cirkwe do druhé dělá pohorssenj a nepokog gať w rodinách, tak w obci.

Antonjn. „Tak se giž dělo za časŭ Kriſtowŭch, Mt. 10, 34—36. »Nedomnjewente se, žebnych přišſel poſog poſlati na zemi; nepřišſel gsem poſog poſlati, ale meč. Přišſel gsem žagiſté, abnych rozdělił člowěka proti otci geho a dceru proti mateři gegj, a newěſtu proti ſſweğruſſi gegj. A nepřátelé člowěka budau i domácj geho.« Nepřátelſtwj takowé náwidj Pán, a chce, abnych z láſtky k němu opuſtili to nepřímilegſſj. Mt. 19, 29. A každnŭ, kdo opuſtj dŭm, neb bratry, neb ſeſtry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb ſyny aneb pole pro gméno mé: ſtokrát wjce wezme a žiwotem wěčným wládnauti bude.«

Ronrād. An toliſo w gedné cjrkwj Kriſtuſ geſt k naleženj, nechce žagiſté mnoho. Ale žádny z těch, genž přeſtaupil k wám, nelitowal pozděgi kroku ſwěho?

Joſef. Litowal-li, nechť ſi ſám winu přičte; z nečiſtých-li ohledŭ přeſtaupil, nebył člowěk hodny; od ſamého Kriſta P. odeſſli někteřj. Hodnj přeſtaupiwſſe do cjrkwje katolicčé, toho tak málo litugi, gaſo litowal ſw. Pawel, že uwěřil w Spasitele.

Madlenka. Nechá se myſliti, žebn to byla wěc welmi ſnadná, katoliſkem ſe ſtáti: ale mnohým to přicházi welmi těžko; gaſ tak?

Antonjn. Proto že z ohledŭ ſwětſkých odpjragj miłoſti božj; bez miłoſti božj katoliſky opravdowými býti nemůžeme.

Ronrād. Dobře-li wſſe rozwážjm, kato-

ljšem se stana ničeho neztratím; nabudu učenj a swátostj mjé a mjce wzdělánj k spasenj.

Josef. A takomých učenj a swátostj, o kterýchž nedolázał žádný, žeby byly na překážku našemu spasenj.

Madlenka. Stane-li se katoljk luteránem, zapjrá některé učenj a swátosti; on ztratj, gá pak ziskám.

Antonjn. Gedenkráté byli bohomluwci protestantstj tázáni: zdali lze we mjře katolické spasenu býti? *)

Konrád. A co odpowěděli?

Josef. Uradiwše se, prawili, že beze wšj pochybnosti lze.

Madlenka. Dali by odpowěd tu samu o mjře luteránské bohomluwci katolictj?

Antonjn. Ani geden nábožný a učený katoljk by si to řjci nedůvěřowal.

Konrád. Bude owšem geden owčinec, ale nenablížim, gáť se to stane.

Josef. Budto Bůh osmjti swůg lid k poznánj prawdy: nebo naň těžké rány dopustj, genž rozhřiwagj a wyčisttugj.

Madlenka. Negednali bychom lépe, čekagje, ažby gich mjce přistaupilo?

Antonjn. Smjš-li pak řjci: »gá se polepsšjm, až ty se polepsšjš!«

Madlenka. To ne, s pokánjm nemáme odfládati, gáť prawj písma swaté?

*) Když si princzyna Brunswická měla wjiti pana Otce Ujfařowny Marie Teresie za manžela.

Josef. A katolíkem se státi gest tolik, gaŕo na prawé poŕánj se dáti.

Konrád. An nám milý Bůh spasenj ukázal, oddalowati š njm nesmjme, newědauce, gaŕ dlawo náš nechá na swětě.

Antonjn. A čas nawšstjwenj pomine; běda tomu, kdo nawšstjwenj nepřigal.

Konrád. Snadby měli pastoři a učenj začítj? *)

Antonjn. Ti wám nezačnau; gaŕo za časů Kristowých židowšstj kněži a pohansstj mudráci křestanstwj nepřigali nendřjwe, nýbrž maličtj, poŕornj, sproštj, lid chudý duchem.

Josef. Kdžž Hospodinu w zákoně starém dary přinášeli, které mu býwaly nemilegšj?

Konrád. Podle 4. Mogž. 18, 12, 13, prwotiny wšech wěcj, zwjřat a owoce Hospodinu býwaly nemilegšj.

Antonjn. Tak wy přestaupiwšse k wjře prawé co počátky obrácenj milými budete Bohu, gaŕo mu byli milj prwnj křestané.

Madlenka. Ale w listu k židům stogj: »Sprawedliwý paŕ mŕg z wjry žiw gest: paŕli by se odtrhl, nebude se libiti dušsi mé. 10, 38.

Josef. Wjra a sprawedlnost přinášj arcit žiwot wěčný; wy paŕ negste š to řjci, w čembj wlastně pozůstawala wjra wasse, poněwadž se usta-wičně měnj, gaŕ si kdo pjsmo wykládá; kde předce wjra gen ze slyšsenj pocházj. Řjm. 10, 17.

*) Beleslawonš superintendent Plank píše: „Dějte katolíci wášjim kněžjim žen: zítřa budau pastowé naši katolíty.“
Nebýlo-by jim tehdy o wjru.

Antonjn. Posléze nic jiného z toho nepochází, nežli že zahrhse vše, co gest katolického, zahrhnete Krista, gať to mnozí z nás sšinců giž učinili. Podobensťovj o marnotratném synu zvrub se váš týká.

Konrád. Mimo to chce apostol Pavel, aby se neodtrhli ti, kteříž jsou na cestě pravé; kteříž jsou ale na cestě zlé, mají se odvrátiti, obrátiti, navrátiti. Grow. Jer. 3, 12—14; Zach. 1, 4.

Josef. Proto také, stane-li se luterán katolíkem, říkává se, že přestoupil do církve staré, že se obrátil na cestu pravou, po kteréž kráčeli jeho předkové; o kterýchž předce věříte, že dosli spasení.

Madlenka. Ale mne trápí ta přísaha, kterou jsem složila o konfirmaci své; katolickau se stávši zrušila bych ji, byla bych křivopřisežnicí; a pak by mi neprosperovala nenlepšij wjra.

Antonjn. A což gi skutečně přísahala, že chceš luteránkau zůstatí?

Madlenka. Ne tak, že chci luteránkau zůstatí, nýbrž že chci věřiti a žiti dle písma swatého.

Josef. Tak-liž přísahala: musjš se státi katolickau, ana seš přesvědčila z písma swatého, že katolická wjra gest ta pravá.

Konrád. Pochybnosti, žeby se mohla 14tiletému dítěti přísaha uložití; málo čemu rozumj, a kdyby byla více swau sebe gistěgšij, we stáří takowém nemá žádný přísahati.

Madlenka. A já jsem nebyla vícj swau gista ani tenkrát, ani napotom: až gste wy mne poučili.

Antonjn. Deyme tomu, žebyš byla směla přísahati, a přísahala také: platj přjaha na wěc neprawau?

Konrád. Já saudjm, že platj každá přjsaha.

Josef. Zkusme toho. Medáwno přinutili laupeznjci gakehoš člowěka k přjsaze, že s nimi laupiti, wražďiti a umřjti musj; člowěk onen přisahal. Bnl powinen přjsahu swau držeti?

Konrád. Nebyl; neb laupeznjci nemohau žádnau přjsahu ukládati.

Antonjn. Tak též nemohau gi duchownj ukládati djetěti; a pakli gi uložili, neplatj.

Josef. Obzwláštne an se duchownj tito we wjře nesrownáwagj; a skutečně nenj na swětě frage, kdebny se pastoři protestantstj we wjře srownáwali. *)

Madlenka. Máte prawdu, Bohu toliko musjm wěrnost držeti; a wěrnost Bohu nezrussjm, katoličkau se stawssj, neboť hledám prawdu; Bůh pak gest prawda.

Antonjn. A ty se k prawdě nawrátjš, od bludu-li se odwrátjš.

Konrád. Přál bych si z úst těch, kterjž se katoljky stali, slyseti, proč se gimí stali.

Josef. Mnozi obránci lžili překrásně přjčiny obrácenj swého, obzwláštne Antonjn

*) W námořnjm městě Bremen bēdowal na kazatelně superintendent, že u nich každj pastor káže giného Krista.

Oldřich, wéwoda Brunšwický a Lüneburcký, kníže welmi učení a nábožný. Ten udal padesátero přičin, kteréz geg s milostj božj pro katolictwo docela pogaly, a Luteráni ge dosud wywrátiti nemohli.

Madlenka. Ráda bych přičinny tyto wěděla.

Antonjn. S těch hlawnjch giž gsme mluwili, ale připadá mi, že řjkáwal zbožný wéwoda: Daremný katolijf schyluge se k wjře luteránské; čím maudřegšj ale a lepšj gest luterán: tjm náchylněgšj gest ke katolictwu.«

Josef. S to řjkáwal: »Žádný katolijf se nestal luteranem, aby mohl žiti ctnostněgi, nýbrž swobodněgi: ale mnozi luteráni stali se katolijfny, aby ctnostněgi a přjsněgi žiti mohli.«

Antonjn. Také řjkáwal: »Geden každý nábožný katolický kněz přjsahá, že chce na wjru swau žiti a umřiti; tak na wjru swau přjsahati zdrahali by se luteránsstj duchownj.«

Josef. A řjkáwal: »Mnozi luteráni na swém smrtelném lůžku přigali učení a swátosti katolické: ale ani geden katolijf nechťel na smrtelném lůžku swém býti luteránem.

Madlenka. Že gste we wjře pewněgšj nežli my, neupjrámei: ale posud gsme newěděli, proč?

Antonjn. Proto že wjra naše gest božská, ačkoli gj lidé wnučugj.

Ronrád. A wy také s lástj k wjře swé wjce podnikáte, nežli my; důkazem toho gsau tagicj wasšj skutkové.

J o s e f. »Wšedko, což se narodilo z Boha, přemáhá swět; a toť gest to wjtězstwj, kterěz přemáhá swět, wjra nasse.« 1. Jan 5, 4. Statek swüg i žiwot swüg položilnych pro wjru.

Madlenka. U nás by to samé lečdo učinil.

Antonjn. Tenby byl zagisté blázineš, poněwadž každný nowý kazatel starau wjru wám béře a wjru nowau wám dáwá, aneb docela žádnau.

K o n r á d. Gessťe bych byl žádostiw slyšeti, gake wznánj wjry obrácenci přisabati musj.

Antonjn. Takowé wznánj wjry, kterěz wsseckn prawdn obsahuge w sobě, gež gsme w rozmluwách nassich za prawdn sw. Ewangelium seznali.

J o s e f. U zde máš, Konráde, nasse staré a krásné wznánj wjry.

Madlenka čte: **Gá M.** pewně wěřjm a wznánwám wssecko spolu a gednokaždé zwlašť, což se w snessenj wjry obsahuge, gehož swatá cirkew Řjmská užjwá, gmenowitě: Wěřjm w gednoho Boha, Dce wssemohaucjho, Stwořitele nebe i země, wssech widitelných a newiditelných wěcj. U w gediného Pána nasseho Ježísse Krista, Syna Božjho, gednorozeného, a z Dce narozeného přede wssemi wěkj, Boha z Boha, swětlo z swětla, Boha prawého z Boha prawého, splozeného, neucíněného, spolupodstatného Dci, sfrze něhož wsseckn wěci učiněny gsau. Dní pro nás lidi a pro nasse spajenj staupil s nebes

a wtělil se sřze Ducha sw. w Marii Panně a člověkem se stal. Ukřižován také pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben gest, a třetjho dne wstal z mrtwých podle pjsm. A wstaupil na nebesa, sedj na prawici Otce a zase přizde se sláwau saudit žiwých i mrtwých, gehož králowstwj nebude konce. Běřjm w Ducha sw., Pána a obživugicjho, kterhž z Otce a ze Syna pochází, kterhž s Otcem a se Synem spolu ctěn a spolu slawen bhwá, kterhž mluwil sřze proroky. Běřjm w gednu swatau, wsseobecnu, apostolskawu cirkew, wyznáwám geden křest na odpusttění hřichů, a očekáwám wzkrjssenj mrtwých, a žiwot budaucjho wěku. Amen. — Apostolská a cirkewnj odemzdánj a wsseligaké giné cirkewnj pořádky a ustanowenj přigjmám a připauštjm pewně. Přigjmám sw. pjsmo podle toho smyslu, kteréhož se držela a drží cirkew matka swatá, gegjž gest o prawém smyslu a wýkladu geho sauditi, a to pjsmo neginať, nežli podle gednomyslného snessenj swatých otců wyládati budu. Wyznáwám, že práwě a wlastně sedm swátostj nowého zákona gest, kteréz Kristus Ježiš, Pán náš, k spasenj lidského pokolenj ustanowil, ač negsau wssedky gednomu každému potřebné; i gsaut: křest, birmowánj, swátost oltárnj, pokánj, poslednj pomazánj, swěcenj kněžstwa a staw manželstwj; milost boží nám přinássengi, a tři z nich, křest, birmowánj a swěcenj kněžstwa bez swatokrádežstwj opakowati se nemohau. Taktéž cirkewnj, při slawném posluhowánj swrchu gmeno-

waných swátosti zachowalé a utworzené obřady připausstjm a přigjmám. Co na swatoswatém Tridentškém sněmu o prvotnjm hřichu a ospravedlněnj wyměřeno a wyswětleno gest, gať wšsecko, tak každé zwlášť připausstjm a přigjmám. Wyznávám rovněž, že při mšsi swaté Bohu podává se prawá, vlastnj a smjrná obět za živé i za mrtvé, a že w předústogné swátosti oltářnj gest prawé, skutečné a podstatné tělo a krew Pána nasseho Ježíše Krista s geho dussj i s geho božstwjm, a že se tu stává proměna celé podstaty chleba w tělo, a celé podstaty wjna w krew, kteraužto proměnu cjrkw katolická transsubstanciaci t. g. přespodstatněnj nazývá. Wyznávám také, že pod gednau toliko způsobau wšsechen a celý Pán Kristus a prawá swátost se přigjmá. Pewně na tom stojim, že gest očistec a dussem w něm zadrželým že se službami wěřjcjch pomoc děje. Rovněž mám za to, že Swaté, genž s Kristem kraluji a Bohu za náš modlitby přednášegj, ctjti a wzhwati máme; ctjti máme i gegich ostatky. Gistogistě twrdjm, že obrazy Krista a Rodičky Božj, wždj pannj, i giných Swatých mjtj, slusně ge chowati a patrjci šetrnost a poctu jim prokazowati máme. Prawjm, že cjrkw od Krista moc dostala, odpustků udjeti, gichžto užjwánj křesťanskému lidu welice prospěge. Swatau, katolickáu, apostolskáu, Řjmskáu cjrkw za matku a mistrnj cjrkwj wšsech uznávám a Řjmskému biskupu, nástupci sw. Petra, apostolského knjzete a náměstkú Krista

Geziſſe prawé poſluſſenſtwi ſlibugi a přiſahám. A wiſſecko giné, což duchownjmi práwy, wiſſe: obecnými sněmy a obzwláſtně ſwatoſwatým Tridentským sněmem wydáno, wyměřeno a wyhláſſeno geſt, nepochybně přiſjimám a wyznáwám a zároweň wěc každau tomu odpornau a kacířſtwa wiſſeligaká od církwe ſwaté odsauzená, a zawržená, také gá odsuzugi, zawrhugi a zařjkám. Zuto prawau, katolickau wjru, bez kteréz žádný ſpaſen býti nemůže, a kterauž gá nynj dobrowolně wyznáwám a opravdowě přiſjimám, chci cele, neporuſſeně a s pomoci boží až do mé nendelſſj ſmrti ſtále zachowáwati a wyznáwati: chci gi mým poddaným aneb těm, gichžto zpráwa ke mně náležeti bude, předkládati, w nj ge udržowati a podlé ſwé moſžnoſti ge w nj wnučowati. To připowjdam, ſlibugi a přiſahám. A tomu mi dopomáhej Pán Bůh a ſwatá geho Ewangelia. Amen.

Konrád. W tomto wyznánj wjry naležám toliko prawdy ewangelické; ale ſlýcháwal gſem, že prý ſe dwoge wyznánj wjry u wás přiſahati muſj.

Antonjn. Newěřte tomu.

Madlenka. Ano, tak ſe prawj, že dwoge a ſice gednože potagně a druhé weřegně; a w potagném že prý obrácenci wiſſecko i otce a matku ſwau prokljnati muſegj.

Joſef. Myſliž, že by ſe dlauho udržela ta církew, kterážby tak těžce hřeſſila? A jeby to byl Lutr giž nepředhodil?

Konrád. A gá gsem giž takowé potagné wyznánj četl a to znělo ginaf, nežli tyš Madlenko čtla.

Antonjn. Protestanti wyhorowugj a rozšširugj takowá tagná a ohawná wyznánj, aby se lidé od žkatoliceň-se odstrassili.

Madlenka. To gsau prostředky daremné; nemožau-li si ginaf pomoci, stogj to š nimi smutně. Wasse cirkew zatracuge toliko blud a hřich, ne pař lidí.

Konrád. Š ptal gsem se gednoho hodněho muže, ždali při swém přestaupenj dwoge wyznánj škládal?

Madlenka. A co wám odpowědel?

Konrád. Že škládal gen gedno wyznánj wjry.

Madlenka. Ale gař powstala ta lež, že obrácenci musogj škládati dwoge wyznánj?

Josef. Š bezbožnosti a nedorozuměň. Stane se totiž, že obráčenec před swým obráčenjm se žpowjďá; poněwadž ale žpowěd částka swátosti pořánj gest, a stáwá se w saukromj: držj nepřátelé to ža saukromné wyznánj wjry. Šdnyž se wyznánj stáwagj w kostele wěregně: může se o prawdě každy přeswědčiti.

Konrád. Nynj rozumjm, gař ona lež o dwogjm wyznánj wjry powstala. Co rádi šlyššjme, rádi wěřjme.

Antonjn. Wy pař gste náš rádi šlyššeli, rádi nám tedn wěřte.

Madlenka. O, my budeme opravdowě škaumati a Boha wžhwati, aby nám pomoci

swau přispěl, bychom poznawšše prawdu, zmužile
gi wyznali a následowali.

Konrád. Ano, ano.

Josef. Nuže tak spěte dobře a považte:
kdo wj tolik, co gste slyšeli wy, musí buď ka-
tolikem býti, nebo zahynauti. D, dente na slowa
pjsma sw.: »Dneš uslyšíte-li hlas geho (boží),
nezatvřugte srdci swých.« Žalm 94, 8.

Závěref.

Konrád a Madlenka přednášeli wěc swau
Bohu we wraucjch modlitbách, snažně skaumali,
a čím dále tjm pewněgi se ustanowili w před-
sewzetj swém, že katoljky budau. Posléz se
obrátili na duchowenstwo protestantské. Geden
pochybował sám; druhý wjru katolickau dokonce
neznage notně haněl, což slaulo katolického; třetj
prawil, že wyznánj Tridentské teprw čjsti musí;
čtwrtý některá učenj katolická schwálil, giná za-
wřhowal; pátý rozhněwal se, wynadal gim, a
mage ge poučiti, zatracował ge; šestý se gich
zewrubně na wšse wyptáwal a propustil ge se
slowy srdečnými: »djtky, skaumente bedlivě a
následugte hlasu wnitřnjho.« Se slzami w očjch
ruce gim tiskl; neboť i geg oswjtila milost boží
a následował hlasu gegjho. Nynj se Konrád
a Madlenka prohlásili, že budau katoljky.

Josef welice se z toho raduge, wnitřnj ples
nad tjm w srdci swém zachował; Antonjnowi
ale uložil, by ke Konrádowi wjce nechodil

a s Madlenkou nemluvil. — Tuto ale bolelo toto cizení se gegich; i ptali se při setkání se, čím by ho zasloužili. Bezespěchu obalu odpověděl jim Josef: že geg i geho Antonína myslí na svadbu rozespěchu. To arcí Konrád a Madlenka těžce nesli, ale trpěli tiše a v Bohu útechu svou hledali. Mistrak ve svém předsevzetí nezvratkově, myslí známí myslí skutečně složili a dobrými sousedy zůstali. Konrád dceru svou Madlenku těšiti chtěl, říkával: »Nalezli jsme Krista, a zříže z počátku hned na náš složeného soudím, že jsme na cestě pravé; lidské utržky a cizení se Josefovo, z uznalosti věčné, za obět přinesme tomu, kterým pro nás na smrt se vydal. Vše, co tě Madlenka zlého potká, strp a spog se s Bohem. Tak to bude dobře! — A skutečně nová obrácení trpěli mnoho! —

Ale když toho večera vstaupili Josef a Antonín do světnice; i byli přigati vlně. Josef šel, an začal: »Milí sousedé a přátelé! co jste si o nás myslili? Ojauce s námi gedné myslí učinění, stranili jsme se vás, kdežto jste nám nic zlého, alebrž svým myslím veliké potěšení učinili.« Konrád odpověděl: »Bolelo nás to velmi, ale my jsme na vás, Bohu vše poručíme, nežehrali.« »Konráde,« zvolal Josef, »zde máš mau pravici, — jsme starý soudruhové wogensstj, starý přátelé, a nyní také myslí známí myslí gedné: — i švakři býti musíme.« — I dali si na to ruku, a ruce dětí svých, radostj a pohnutím mluvití nemohajících, do sebe

wložili, gim zbožně žehnajíce. Když ta první radost se utišila, začala Madlenka: »Antonjne, což gñ mne w těch poslednjch měsícjch tak rád neměl, gafo dñjme?« Odwece Antonjn: »D měl gsem tě gessťe radssi, ale nesměl gsem ti to říci, otec můg to chtěl tak mñti.« Z dj Konrád: »Co ti to starochu wlezlo do hlavy?« »Slyš a považ,« odpowěděl Josef, »kdybnychom byli hned námluwy a oddawky slawili, lečdo by byl řekl, a měl by prawdu: Josef syna swého nijádné luteránce nedá; ale ti dwa mladj nechtěli od sebe pustiti: a proto se stali Konrád a geho dcera katoljky. Ubnychom se takowýmto pořekadlům wyhnuli, wyhýbali gsme se wám; gá gñem Antonjna k tomu nutil, ačkoli srdce geho křwácelo. Wy gsťe wyznánj wjry proto předc učinili a žádný wám wyčítati nemůže, že bysťe byli tu ze swěťských přjčin gednali.« »Ale bolelo nás to« prawila Madlenka. »Tjm gsťe zkaussku wjry swé přestáli,« řekl Josef, »a s tym gest odbyto wssedko.« »Nynj teprw« dj Antonjn, »ty Madlenko zcela mogj býti mužeš a gá mohu býti zcela twým sřrže gednu wjru.« »Ano« odpowěděla Madlenka, »ale ač tě welice milugi, milegssj gest mi předce wjra moge!« — »Gedna wjra a geden Pán!« doložil otec Konrád, »gedna láska a gedno sřtěstj! Den Bůh, aby wečernj nasse rozmluwy i gñným to pože- hnánj přinesly, kterěz přinesly nám!« Amen!

Pochwálen buď Pán Ježíš!

M i m.

Před několika roky gel westfalské hrabě Wengersen s hraběcí Chotj swau, oba protestantského wyznání, na welkonočnj swátky do Říma, by w tom — tak ob nich gmemowaném — sjble katolických poswěr, ty přepiatosti widěli, pro které se tam každoročně na sta těch neznamenitěgších robin z daleka sřiroka, zvlášť z Rus, a z protestantských Angličan sgjžbi.

Přijili tam Zelený čtврtek, Belký pátek a Bjlau sobotu; a přeshyceni tjm katolickým křtjřstwm — uzawřeli, w pondělj welkonočnj z Říma odgeti. — Proto ale, že se ohlásilo, že na hоб Božj welkonočnj, po papežských slawných slujbách Božjch, Swatý Dtec z pawlánu Watikánského chrámu Páně sw. Petra, z tohoto swětasřwostu, městu a swětu, papežského požehnanj udělownati bude: usnesli se, také w určítaw hобinu se tu wynagjti a i toho požwánj aučastni býti.

Přišla určitá hобina. — Mezi těmi as 20,000 lidmi, kteří to přewelikánské Watikánské náměstj před tjm přeslawným chrámem Páně naplňowali, stál tu také s hraběcí Chotj swau pan hrabě Wengersen, widj, gař swatý Dtec, zprowázen obe wšech kardinálů a ob wšetherého papežského komonstwa, we sřwostném sedadlu na onen pawlán gest nesen. — Wšedko se sluffně tam seřřábáwá. — Tu Papež wřává z trůnu swěho, mage třikoronu na hlavě swě; a gař počíná rukau swých k nebi podzwihowati: počne hřměnj děl na hrabě swatého Angela, pewnosti to řřřage u prostřed Říma, a hlahol wšech zwonů wšech 400 kostelů, které Řím obsahuge. Gžj zdwihá Swatý Dtec prawici swau by „urbi et orbi“ by městu a swětu swěho požehnanj udělil; a w tom okamženj, řbyž těch několik 20.000 lidj u gednom mžiku k zemi padá: klesá hraběcí Chotj do náručj manžela swěho, a w mdlobách k zemi. — Lid, okolo ni stogjci se leřá, řhřřuge se k ni, a wšični se přičinugi, opět gi k žiwobutj wyřřřiti. — Poznenáhla otwřrá oči, ohlžj se po manželi swém, a gař geg řhlžj, zwo-lala mdlým hlasem „Milý manželi! — gařo protestantka gsem před wámi řřřesla: a gařo katolictu mně pozdwihugete. — Pořřarente se wi o katolického řněže, neb gen gařo katolická mohu Řím opuřřiti! — Po 14 dnech učinila wyznánj katolické wřřř, a opuřřila Řím, a nawřátila se do wlasti swě, gařo katolická.

Go gsem zde popsal, mám z wlastnjch řřř gegich. — Před dwěma roky složil též wyznánj katolické wřřř, do rukau w. b. pana opata a přelata Brownowského gegj pan swat, hrabě z Řipph, řán statku Řatiborického u Řáčhoba; gegž tato nábožná nowá katolická před řřřem tam nawřřřwila.

An gsem zde wšřř ze gměna uweřl, būwěřřugi, že wěřři budete

redaktorowi

Dědictwj Swatojanského.

Nový pořádek

w rozefílání kněh Dědictwí Swatojanského do
rukau Spoluandů geho.

Když Dědictwí Swatojanské r. 1835
swým počátek wzalo, starala se wysoce důstojná
arcibiskupská konsistor Pražská, aby wzácné spolu=
andstwo knihami zdarma podělowáno bylo. Wysoce
důstojné konsistoře w Čechách a na Morawě
wzaly z ohledu spasitelného aučelu téhož bratrstwa
ochotně a laskawě na sebe tu starost, wykázané
jim spoluandy šrže své konsistornej expedity po=
dělovati.

Spoluandů přístupowalo ročně po 50, 80
a i po 100. Tu možno bylo každého dost po=
hodlně a w prawý čas upokogiti; — fdyž ale rok

1846 přinesl gich 169,

1847 " " 514,

1848 " " 366,

tu to počalo s pořádným posíláním a s pořádným
obstarawáním wáznauti; — neb konsistornej expe=
dice zanesené swými auřednjmi zaměšnánjmi, ne=
mohly pasterčiti očekawagcj spoluandy w čas po=
děliti.

Wys. důst. arcibiskupská konsistor Pražská by=
labn w rozefílání těch kněh ráda bezpečnějšj po=
řádek giž dříve zawedla, fdyby nebyla musela
čekati, až se kontrakt či smlauwa s Pražským dwor=
njm kněhsupcem p. S. A. Crednerem skončj. —
Tu wypuřl přewrat roku 1848, kterjž wisse uwedl
w gitření, a nedopauřřěl, aby se potřebě této bylo

wyhowělo. — Přítomně, an předešlá umluwa s kněhsupectwjm tenec wzala, umluwil se nje=psaný redaktor we gměnu swé wysoce důstojné kon=sistore s tjmto kněhsupectwjm o giný newý pořádek w zasílání kněh swatojanských; o kterémž se domníwáme, že žádostem, slusnosti a powinnosti k wzácným spoluandům lépe wyhowj. — Přigalo totiž dwornj kněhsupectwj pánů Crednera a Kleinbuba, genž ležj takměř u prostřed města, totiž na Staroměstském náměstj, na lewém rohu železné ulice, na sebe wsselité rozesílání kněh, kteréž se spoluandům zdarma dáwagj, gaťož i rozprodávání wssch kněh, kteréž Dědictwj Swatojanské we swém sfladě má. — Zde mehan také wssični páni kněhsupci knihy nasse odebjrati, kterjby ge chtěli we swých sfladech na prodej mjtj; za kteranzto službu se jim dwacet ze sta obětuge, a od gmenowaného kněhsupectwj i také hned jim odrazj.

Rozesílání kněh gednotliwým andům Dědictwj swatého Jana diti se bude, gaťo drjwe cestau wnf. důst. konsistorj a důst. vikariátnjch a dekanátnjch anřadů. — Kdyby ale w některém mjstě neb okolj wjce u. p. než 10 andů bylo, kterjž by chtěli kratšj cestau ty knihy obdržowati a antratj toho zasílání na se wztj, ať se o to buď u redaktora, buď u kněhsupce Crednera pisemně přihláj; načež se jim knihy nasse na nejbližšjho jim kněhsupce, kniháře neb kupce na zbožj, neb i také na duchownjho pastýře, genž by se službě té obětowati chtěl, proti recepisu posjlati budau. — Kdo ale s panem Crednerem stogj w pořádném spogenj za přičinau giných kněh: tomu se i w této zásilce služebným proutáže, gsa požádán, by tu knihám u něho obgednaným i knihy swatojanské přiložil. Knihy na odepisnjch listkách naznačené bude wždy odepisowati ten, genž ge rozesjlati bude.

I také ti, kterýchby rádi za spoluandů přistoupiti chtěli, mohou takéž cestou wkladu swé k Dědictwí poslati. Každé poslánj posstau musj od spoluanda na posstě wnhplaceno býti, gežto by tan wnhlohan, klerauž bychom my zde museli zaprawiti, wklad se zmenšil a proti paragrafům stanow neanplným se stal.

Tato wšsat umluwa s nadegmenowaným kněhupectwím nebude déle trwati, než do konce roku 1853, aby dle potřeb, kterých se budaucně wnhstnauti mohli, k lepššimu wnhowěnj pánu spoluandů se mohla změnití a opraviti.

Gesliže by která konsistorij expedicj neb knihupectwí za swau práci a swé poslauženj, gačož i také na zaprawenj spogěných s tím autrat od gednotliwých andů gačé maličké náhrady žádala, nechat to nižádnému andu není s obtižením, strowný něgaty penjz na to obětowati; gelikož to také za něco stogj, když může aud pohodlně a bezewššj dalššj starosti knihu swau k ruce dostati.

Kdožby přjčinu měl k něgaté sližnosti, nechat redakc j o tom zprawj, s udáním čisla listu swého, a gména, mjsa a wifariátu neb dekanátu, gač se w materšském gazetu pjsšj. — Což zwiášstě žádanco gest přjčinau Morawy, Dědictwí Swatojanskému tak přjzniwé, že gediná arcidiecešj Olomucká giž na počet andů bohatěššj gest, než celé králowstwj Česté.

Manžělky a wdowy ať připjsšj wždy gméno swého manžela; synowé a dcery gména swých rodičů.

„Když kdo ze spoluandů zemře, oznam se nám to prwnj posstau; oč snažně žádáme.“

Když se od Dědictwí galá nowá kniha wydá, oznámj se to w nowinách. Když 4 neděle od prohlášenj progdan, přihlasiž se každý spoluand o swau knihu tam, kam listkem swým poukázán gest, a tam se mu ta kniha wydá a ode-

pjše. Pakliby odeslánj z Prahy tam gestě nebylo došlo, po wyprssenj druhých čtyř neděl opět se tam přihlas. Gestližebn ale gemu ani tu posla-
ženo býti nemohlo, neprodleně s pozeptánjm swým obrať se zrowna na nžepsanau redakci.

Pro rok 1849 obdržj Spoluandowé: „Wěr-
nan Ucsu a Wečernj rozmluwy.“

Djl III. Žiwotů Swatých můžeme teprwa přjstjm rokem wydati, protože pan spisowatel ginými pracemi nowého powolánj swého welice zaměstňán, tať čerstwě gať minulá léta nám posla-
žiti nemůže; wšak ale dle možnosti w spasitelném spisu tomto wěrně pokračowati bude.

Pro rozprodeg chystá se: třetj wydánj Silo-
thei swatého Frantiska Salešského; — pak Swatodennj pořádek, a Máběžná děwečka: pro přjstj pak rok Bohmila třetj wydánj pro spoluandy; — po kterých spasitelných knihách ne-
přetržené poptawánj se stáwá.

Kdyby se budaucně stalo, žeby, dle mylného zdánj, — některá nowá kniha pro spoluandy dlanho newynháwela, neměg to nikdo za znamenj, žeby snad Dědictwj Swatojanské hynulo, neb žeby re-
dakci nedbalá byla; ale wěr, že w tom důležitá přčina gest; gať w těchto dwau letech, kde se w kněhtistárnách dělňtů nedostáwá, a tjm se tišť opožduge; — a wěr, že redakci spoluandy nikdy za-
rmantiti, ale wždy gim gen wděť poslažiti hledj.

Konečně, tu potěssenj wšech spoluandů gestě sdělugeme, že gať Jeho Majestát, Nemošw-
ceněgšj Cisar a Král Ferdinand již před čtyrmi roky Dědictwj Swatojanské Swým přistan-
penjm newyhš poctiti ráčil: letos i Nemoštwěgšj Cisarowna a Králowna Maria Anna se negen andem, nýbrž i Spolužakladatelskynj stala!

Přehled spoluandů,

kterak roč k roku do Dědictwý Swatého Jana
wstoupowali:

1835,		58,
1836,		93,
1837,		123,
1838,		87,
1839,		104,
1840,		120,
1841,		64,
1842,		71,
1843,		52,
1844,		91,
1845,		111,
1846,		169,
1847,		514,
1848! —		366,
1849		300.

W 15 letech přistoupilo tedý spoluandů 2323.

**Gednotliwých wýtisků wšech kněh
se wydalo : 125.700.**

Dr. Wáclaw Pessina,
kanowník, konsist. rada,
redaktor Dědictwý.

Prawidla

Dědictwí Swatojanského.

Antonín Hanuš, rodem z Prahy, 21. října, r. 1753, exjesuita a penzion. zám. kap. Šimeršh, buděgowické diecese, umřel sobě, w čase stoleté památky za Swatého wyhlášení Jana Nepomuckého, w roce 1829, na památku té první stoleté slavnosti, založiti ústaw, gmnížhy dobré, vzděláwateľné knihy w gazyku českém, giž wážané, w ceně co možná nejaciněgšj prodáwány byly. Požádal knížecí arcibiskupské konsistoře Pražské, by ústaw ten we své wěbení přigala; k čemuž, gažto základem, 1000 zl. na št. přiložil a sobě wyžádal, aby ústaw ten gméno Dědictwí swatého Jana Nepomuckého nesi, a k němuž weškeré obecnístwo w spoluaučstwo pozwáno bylo. Tuto žádost geho w. d. Konsistoř 9. list. 1831. vyplnila; Geho Majestát Císař a Král František I. dne 26. října 1833. prawidla geho potwrdil; a ústaw ten s rokem 1835 w život a aučinkowání své wstaupil. (Zemřel Zakladatel náš w Táboře, 15. března 1833, 80 let stár.) —

Prawidla ústawu tohó gsau následující:

Přístup spoluaučů.

1. Spoluaučem státi se může každý, buď ustanoweným peněžitým příspěvkem, anebo podáním písemných prací, kteréž k podobnému účelu směřují a ohledně wnitřní ceny své od w. d. arcib. konsistoře k wybání za hodné uznány budou. — Peněžité příspěvky i písemné práce w konsistorijní kanceláři se přijímají.

2. Kdožkoliv k témuž ústavu 100 zl. na ř. přispěje, neb sobě o ústav welikých zásluh získá, považován bude za spoluzakladatele.

3. Kdo (gednau na wšdycky) podá: 40 zl. na ř., téhož ústavu spoluauDEM I. třidy. — S 20 zl. spoluauDEM II. — a s 10 zl. spoluauDEM III. třidy. Wenšij přispěvek přijme se wděčně za dobrodinj.

4. Něhole, celé wšariáthy, osady, školy, rodiny wšstupugi dircgnášobným přispěwfem do nadřčených třjd. (Když se ale u př. manžel s manželkau, neb bratr se sestrau wgeden získab swogj: tu se knihy gen až do zemřeni prwnjho wydáwagi. — Aby, pač zemřeni spoluauDA ústavu k známosti přišlo: žádagi se duchownj pastřowé, úmrtj redakci glistuě k wděmosti dáti; — gak i tač powššeni každěho duchownjho spoluauDA, aneb přestěhowánj geho na ginau šlacj, šteba i přjmo wšstau ústa-wu oznámiti. (Neb by při nowém registřku mnohý pan běšan gššě gak alumnus uwedec štáti mohł.)

5. Doplněnjm základu we wyššj třjdu, každěmu přistaupti wolno; u př. k prwnjm 10 zl. bruhých 10 zaslati, a tak se spoluauDEM II. třjdy štáti. — Aby ale kdo swé spoluauDSWj ginému postaupil: pro mnohé obtížnosti, ústavu přigwauti nez-lze. Každý přistupugicj pamatug „gměno a mjsto obytłj w gazyku češšém postawiti, a swolu swüg wšariát neb bešanát poznamenati.“

6. Kdo w poslednj pořádnosti swé obťáje Dēdictwji 100 zl. št. : považován bude za spoluzakladatele; za gakéhož u hrobu swatého Jana Nepomuckého zwlaštňj mše swatá za mrtwé obětowána bude. — Štáwá se nad to aučastňm dobrodinj Su 9ho.

7. Špisoratelé, kteřj swé práce témuž ústavu obětugj, ge-lifož po náležitěm oceněnj k tisku ustanoweny budau, dobhwagi sobě, dle obššjrnosti, důležitosti a gádrnosti spisů swých, práwo spoluauDů buď I., buď II., buď III. třjdy; což w. d. konššioč rozhodne. Pobánjm wjce důladuhých pracj wštaupj špisoratel do wyššj třjdy.

8. Kdož témuž ústawu zbařilé přeláženj přjehodné knihy podá, štane se spoluauudem III. třjdy; — opěťowaným pobánjm poslaupj wšše.

9. Dle poslednj wúle zakladatelowy žádagj se duchownj spoluauowé, aby mezi oktáwem sw. Jana Nepomučého, za nevyššj Cisarškau robjnu, gakož i za žiwé a za mrtwé spoluaudy mšj swatau slaužili. — Šjm tedh každý spoluau za žiwa i po smrti, každoročně, pro swé dusse spašenj milostj tolika tisjce oběť mšj swatých učastným se stáwá, kolik tisjce duchownich imezi spoluauy se nacházi. — Neopomiň ale žádný při této pobožnosti na samého zakladatele wraucně pamělliw býti: tak gakož i wššj p. spoluauowé w tom témbni na zakladatele a spoluauy modlitbau pamatowati. — Tento Š. drž každý we wěrné paměti! — (Redaktor koná pobožnost za spoluauy po celý oktaw u swatého hrobu o šestě hodině rannj. O šestě hodině večernj gest pobožnost zpěwů, litanij, požehnánj a uctěnj gazyka Jana swatého.)

Wýhody spoluauů.

10. Každau knihu, tñmž ústawem w tomž roce wydanau, obdrží zdarma: a) Spoluzakladatel 4 wštisky; b) Spoluau I. třjdy 3 wšt.; c) Spoluau II. třjdy 2 wšt. a d) Spoluau III. třjdy 1 wšt. A to tak bez připlácenj po celé žiwobytj. — Pozorowati ale slusj, že každý přistupugicj spoluau gen těch kněh očekáwati může, které ob času geho přistaupenj tiskem wybdány byly. — Štogi ale swatau powinnostj každému spoluaudu, knihy nášl a b e m Dědictwj Swatojanského wydané, co možná rozšitowati, a giných k tomu nabjjeti; neb ústaw ten gediné proto zaweden gest, a knihy gediné proto se gjm wybdawagi, aby rozššřené lid wzbdělávaly.

11. Špisowatelé, gichž práce nákladem ústawu tiskem wybdány budau: obdrží z téhož wybdánj 24 wštisků darem; pak se štana, dle pracj swých, spoluauy III., II. neb I. třjdy; ano opěťowanau zásluhau i za spoluzakladatele gmenowáni býti mohou.

Rozesílání wýtisků.

12. Vydávají se raš knihy již wázané. — Na prvním listu přitištěno bývá znamení tétož ústavy, jakož i frámiská cena, přes kterou w Čechách, a na Morawě Slezsku w žádném knihkupectwí wíce platiti se nemá.

13. Páni spoluautowé obdrží tištěný listek, na němž se požádá odebrané wýtisky tam, kam na listku poukázáno gest, odepíší.

14. Pražští páni spoluautowé wyzdwihnau si své knihy w c. k. dworním kněhupectwí pánů Crednera a Kleinbuba, na Staroměstském náměstí, na levém rohu železné ulice. — Wně, w arcidieceji ge spoluautowé obdrží sfrze arcibiskupské vikariátní neb dekanátní úřady, kterých pořádek i w ostatních biskupských diecesích zaweden gest. — Gestližebý ale celé okresy neb místa, w kterých wíce spolecudů od své w. d. konfiskoře wyzdálení, knihy ty zrowna z Prahy pohodlněji přizjmati mohli: ať to uredakce pšemně udagj, kdo ge proti odepšání na obdrženém listu pro ně wyzdwihowati bude.

15. Weškeré knihkupectwí obrať se na Pražského kněhupecte Augusta Webřicha Crednera, na Staroměstském náměstí, kterých expedicj těchto knih na sebe přigal; a z kněh na prodej ostatním knihkupectwím 20 procent odepisuje.

Knihy Dědictwí Swatojanského, které každým kněhsupectwím obgednané bŕti mohau.

Tyto gsau :

Pro č gsem katolíkem? —	10	fr.
Bohomil, lde prawě křesťanské náboženstwí k nalezení	30	—
Němecty přeložené	36	—
Modina Bohowěrných	30	—
Swatodenní pořádek	5	—
Kapitola Pražská za času sw. Jana Nepomuckého	3	—
Přísaha	8	—
Bane žůstai s námi 2 díly	36	—
Životopis zakladatele Dědictwí sw. Jana Nepomuckého	8	—
Utrpení sw. mučedníků, prwních tří století	10	—
Populární dogmatika	1	zl. —
Obraz smíšeného manželstwa	10	—
Utěcha u wyselém stáří	15	—
O postu	3	—
O urážce, spis sw. Jana Blatouského	10	—
Soliloquia sw. Augustýna	12	—
Popsaní kostela sw. Mikuláše na starém městě Pražském	12	—
Wybor církewních pobožností	15	—
O městě Božim sw. Augustýna, 5 dílů	1	zl. 40 —
Weleslawin	25	—
Glas duchowního pastýře s poznamenáním spoluauubů	16	—
Děgepi s církewní — s popsaním pražského hlawního kostela sw. Wíta	25	—
Žiwetů Swatých I a II díl, každý	1	zl. 20 —
Wěrná Kesa	20	—
Wečerní Rozmluvy	20	—
Filothea Sw. Frantisska Salešského, 2. wydání	25	—
Nábožná děwečka	3	—

Positiv

pro

Swatojanské pobožnosti.

Vyhowěli gsme přání mnohých spoluandů a ctitelů pa-
trona nasseho swatého Jana Nepomuckého, na Morawě, by se
jim totiž podala příležitost, mimo spoluaudstwj k oslawě a
k rozmnoženj pobožnosti u geho swatého hrobu moci přispěti.
Dali gsme k swatojanským pobožnostem k šprowázenj zpěwů
cirkewnjch, čtyřmi sty zlatých na střebre, nový positiv zbudo-
wati; který nápisem gměno swých dárců nese. —

Kterj až do přjtomného času gsau k tomu přispěli, tuto
zegměna podáváme:

IV Holomauckém arcibiskupstwj.

		zl.	!fr.
Bartussek Jakub,	zahradník, w Ražusanech.	—	20
Becák Tomáš,	duchownj správce w Rysełowicjch,	3	—
Blesłowa Weronika,	sausedská dcerka w Łazalech,	—	10
Bezłoga Wincenc,	chalupník w Hrubém Teynci.	1	—
Brenza Jan,	familiant,	—	20
Čutr Tomáš,	mlýnář w Leyskách.	5	—
Cernossef Josef,	pukhrabj w Żelatowicjch.	1	—
Dočkal Frantissef,	půllánj, w Rožusanech.	—	10
Essenbergrowa Maria	školnj rektorka w Hutissu.	—	20
Gallassowa Katerina,	půllánice w Rožusanech	—	12
Geneš Frantissef,	hofer	—	10
Chytil Frantissef,	domkár w Čertorii,	—	6
Janák Frantissef,	půllánj w Leyskách.	1	—
Jurda Ondřeg,	obywatel w Čelšicjch.	—	14
Keil Tomáš,	půllánj w Rožusanech,	—	20
Krupfowa Barbora,	služka w Holomauci.	—	20

	šl.	fr
Kyselý Jakub,	—	10
Kyselý Tomáš,	—	20
Kyselý Václav,	—	20
Klobauk Antonín,	—	20
Már Václav,	1	—
Měrka Jan,	—	30
Mlcoch Frantisek,	—	20
Nawrátil Štěpán	1	20
Ochrana Ludwig,	5	—
Ostahalova Viktoria,	1	—
Pátek Jan Nep.,	1	—
Pospišil Vincenc,	—	15
Reger Bernard,	2	30
Rezinakova Teresie,	—	20
Richter Jan,	—	10
Robačikova Teresie,	—	10
Robačikova Teresie,	—	20
Rychlýho Kateřina,	—	10
Rjmský Frantisek,	—	13
Rjmský Jan,	—	13
aused,	—	23
Sehnalova Anna,	—	10
Seibert Alois,	1	—
Sekaninova Anna,	—	10
Skalný Frantisek,	1	—
Schubert Jan,	1	30
Schuster Matouš,	1	—
Štěpán Antonín,	1	20
Stuřková Barbora,	—	15
Tomáš Josef,	—	18
Ulmanova Paulina,	1	—
Wyhnalek Sebastian,	—	50
Zaplátal Tomáš,	—	15
Závora Josef,	—	20
Zavoralova Anna,	—	20
Zdrahal Frantisek,	—	10
Zencák Tomáš,	—	20
půlláně w Rožussanech.	—	10
půlláně w Dubu.	—	20
školní učitel w Bystročicích,	—	20
půlláně w Čertorii.	—	20
saused w Holici	1	—
kooperator w Pruticích.	—	30
obywatel w Holicích,	—	20
Zámecký kaplan w Zwanowicích.	1	20
kooperator w Komarowě,	5	—
obywatelkyně w Hoticích,	1	—
viceděkan w Dšeku.	1	—
půlláně w Drašowě,	—	15
viceděkan w Bystřici pod Hostýnem.	2	30
wdowa w Rožussanech,	—	20
familiant	—	10
půllánice	—	10
gegi dcera	—	20
obywatelkyně w Dolicích,	—	10
půlláně w Čertorii,	—	13
"	—	13
ž Čertorie	—	23
obywatelkyně w Prosenici.	—	10
kooperator w Hrubém Týnci,	1	—
dcera w Rožussanech,	—	10
mlynář w Dšeku,	1	—
kaplan w Bystřici.	1	30
hospodský w Hrubém Týnci.	1	—
kooperator w Předměstí,	1	20
sausedská dcera w Čertorii.	—	15
familiant w Rožussanech.	—	18
žebračka	1	—
kooperator w Holicích.	—	50
obuwník w Čertorii,	—	15
půlláně w Rožussanech,	—	20
wdowa,	—	20
familiant,	—	10
půlláně	—	20
Wšeho .	39	44

W Brněnském biskupství.

Ambrož Frantisek,	tablčovský mistr w Brně.	—	30
Antoš Antonín,	půlláně w Slapanicích.	—	30

Barták Josef,	familiant w Blazowicich.
Barták Petr,	celolánj w Sumicich.
Bernard Josef,	školnj učitel w Kežanowicich.
Bratršwo ruzencowé	w Slatině,
Brzobohatý Augustin,	půllánj w Blazowicich.
Brzobohatý Wacław,	celolánj w Slatině.
Budjkowa Johanna,	wdowa w Bohuslawicich.
Časlawa Josef,	celolánj w Podoli.
Černý Antonjn,	trictwrtolánj w Holubicich.
Drlik Bartoloměg,	půllánj.
Elgard Dominik,	duchownj správce w Kněžicich,
Hanslik Kaspar,	půllánj w Břenowicich.
Haska Jakub,	bohoslawec w Brně.
Hamjr Tomáš,	podsednj w Belesowicich.
Holauček Ignac,	děkan okršku Ráměštského.
Holub Frantisek,	wrchnj dohlížitel filnic, težtam.
Jiríková obec,	dekanátu Slawkowského.
Kadlec Frantisek,	šaused w Meziboři.
Kadlec Frantisek,	půllánj w Nowětjně.
Kadlec Jan,	šaused w Meziboři,
Kadlec Josef,	"
Kalimoda Jakub,	familiant w Slapanicich.
Kebrla Florian,	celolánj w Slatině.
Knecht Ignac,	šaused w Meziboři,
Kroz Tomáš,	čtwrtlánj w Belaticich.
Kregci Frantisek,	čtwrtlánj w Slatině.
Křivánek Augustin,	šaused w Slatině.
Křivánek Wacław,	šaused w Starém Kausšnowě.
Kubnek Sebast.,	" w Blazowicich,
Kubita Josef,	" w Meziboři,
Kunstmüller Jan,	bohoslawec w Brně,
Latal Josef,	"
Maara Frantisek,	čtwrtnj w Šofolnici.
Masarij Jirj,	bohoslawec w Brně.
Mrkwica Florian,	čtwrtnj w Šofolnici.
Nowotny Jan,	w Brně,
Nowotného Josefa,	tež tam,
Pantocěk Frantisek,	obywatel w Slapanicich.
Paulik Martin,	půllánj w Blazowicich.
Prášil	šaused w Lissni.
Procházka Tomáš,	kooperator w Zwančicich,
Rupber Frantisek,	celolánj w Lissni.
Sefanina Jan,	čtwrtlánj w Puntowicich.
Sieger Antonjn,	farák w Dbrowicich. u Brna.
Sik Frantisek,	šaused w Zuraněch.

zl.	fr.
—	30
—	20
—	20
—	20
—	20
1	—
—	20
—	20
—	20
—	20
1	24
—	20
—	20
—	20
5	—
—	10
5	—
—	30
—	20
—	30
—	30
—	20
—	20
—	20
—	30
—	20
—	20
—	20
1	—
2	—
—	30
—	20
—	20
—	20
—	20
—	20
—	10
—	20
—	20
—	20
5	—
—	20
—	20
5	—
—	20

	zl.	kr
Spacil Ondřej,	—	20
Spondora Michael,	—	20
Stacha Josef,	—	10
Streit Jan,	—	20
Schilberger Emanuel,	—	20
Schillbergrowa Jos.,	—	40
Schillbergrowa Tereš.,	—	20
Schubert Antonín,	—	40
Swanda Antonín,	—	10
Urbanek Frantisek.	—	20
Wawrussa Josef,	—	20
Wondraček Jan,	—	20
Wrzal Jan,	—	10
Zábranský Josef,	—	10
Zeman Engelbert,	1	—
Zloch Frantisek,	—	20
	Wšeho .	43 10

W Praze.

Auroma Tereša,	hospodyně na Hradčanech,	1	—
Bílá Barbora,	domácižpanj na Novém Městě,	2	—
Bílá Kateřina,	" " "	3	—
Dehringowa Kateřina,	" " "	—	20
Havránek Frantisek,	spiritual u řižovníků,	5	—
Herzigowa Barbora,	aučetnická wdowa,	2	—
Hron Wogtěh,	kanovník Staroboleslavský a konf. refer.	1	—
Janík Wacław,	měšťan a mistr bednářský.	2	—
Jiršík Jan Valer.	kanovník na hradě Pražském,	2	—
Kanka Jan Nep.,	doktor, advokát, měšťan	2	—
Kučerowa Paulina,	měšťanka u sw. Štěpána	1	—
Maleček Fabian,	rektor kolleje Miaristů	5	—
Morawa Frantisek,	poddomovník w appellačnjm domě,	5	—
Z Madherných Jan R.,	měšťan, a pán na Šotowině,	5	—
Negmenomany,	a neznámý.	10	—
Perina Jan Nep.,	diurnista u kam. autadu,	—	20
Popelowa Aloisia,	měšťanská dcerka.	3	10
Spolek dobrodinců,	milovníků kostelnj pobožnosti,	12	10
Swoboda Filip,	zahradník u Milos. fester	—	40
Swoboda Wacław,	měšťan, mistr sarkfenický,	2	—
Tešar Gotthard,	kapucjn.	1	—
Wanek Ludwíj,	podučitel z á m e c k é školy,	—	12
Záková Maria,	měšťanka Pražská,	—	20
	Wšeho .	69	14

Mimo Prahy.

		zl.	fr.
Bělečský Kornel,	rektor piaristů w Berauně,	—	40
Fidler Antonjn,	mistr obuvnický w Selčanech.	—	20
Fidler Jan,	mistr sautebních w Selčanech.	—	20
Nejměrák Jan,	mistr řeznický w Vodole.	—	20
Nowotný Jan,	obuvnický tovaryš w Limusu.	—	20
Vodučitel	w Čelákovicích,	—	30
Picek Václav,	vrchní a pravní w Liblíně.	2	—
Podhorstý Josef,	saudec w Vodole.	—	20
Podhorstý Václav,	" "	—	20
Spizner Mikuláš,	měšťan w Berauně.	—	26
Streer Josef,	děkan, notář a tagemník w Blasch.	1	26
Tumova Maria,	kolářka, měšťanka w Selčanech.	—	45
Wokaun Václav,	obywatel w Tufletech.	—	20
Wopálowa Maria,	obywatelkyně w Rybníce.	4	—
Wykaufal Jan,	tovaryš obuvnický w Limusu.	—	20
	Wšeho . .	12	27

W Litoměřickém biskupství.

Felizna Jan,	duch. správ. w domě chorých w Lise.	3	12
Frank Ignac,	děkan w Hradíšti.	1	—
Wětšijný Frant.	děkan w Sobotce,	8	—
Wohánka František,	farář na odpocinutí w Nimburce.	3	12
	Wšeho . .	15	24

W Králověhradeckém biskupství.

Buchtel Antonjn,	vikar. tagemník w Ryšperku.	2	—
Heiglowa Anastazia,	měšťanská dcerka w Polně,	—	20
Heiglowa Maria,	měšťanská dcerka též tam,	—	20
Holzmann Wogl.,	měšťan též tam,	—	20
Hübel Ignac,	farář w Záboři.	—	20
Koperta František,	duch. správce w Českých Petrowicích.	1	—
Kunc Ignac,	kaplan a katecheta w Polně,	1	—
Neumann Pantaleon,	kaplan w Záboři.	—	20
Pohlratz Jan,	sládek w Zamberku,	1	—
Ringer František,	kaplan a katecheta w Polně,	1	—
Seidl Josef,	první kaplan a katecheta též tam,	1	—
Sluga Matěj,	děkan. kons. rada, emerit. vikář též tam,	10	—
Stremcha Fáv.,	mlynář u Rydlinowě u Hradce.	1	—
Tomáš Jan,	kaplan w Nekotě.	1	—
Ungrad Maria,	wdowa po učiteli w Ryšperku	—	20
	Wšeho . .	21	—

W Budějowickém biskupstwj.

		zl.	fr.
Atl Jan,	fo rst w Maltowě.	—	10
Balcar Josef,	II. jařladatel Dēdictw, řarāt w Černjřtu	10	—
Blazek Karel,	řarāt w Střjowě.	3	12
Bratrřtwo	w Boroffowě.	—	25
Borřhowřřř řřřola	řlubockěho wřřariātu,	2	36
Buřickř řrantjřřek,	ředlāt w Wřřřowicjch.	—	20
Celerin Antonjn,	malř w Strakonjcjch,	1	—
Chromowa Maria,	řauředřřř dcerka	—	26
Dittrich řřřdor,	řarāt w Borřřowě.	3	12
Gruř Jan,	duchownj řřřrwce w Drahonicjch.	—	20
řolba Miřřal,	řaplan w Boroffowě.	3	52
řrdina řrantjřřek,	ředlāt w Rařowicjch.	—	20
Křřřřbauer Ber.,	lořaliřřa w Bubowicjch,	2	—
Ludwřřřowa Barbora	měřřřřanka w Domařřlicjch,	1	20
Mřřřřmanowa Mařřř.	řauředřřa w řamnjm,	—	20
Netuřřřil Jan,	mřřřnārřřř řřřnek w Auęezdci.	—	10
Netuřřřil Wāclaw,	mřřřnār řěř řam,	—	10
řauřup Josef,	řolār w Maltowě.	—	10
řřřřřřowa Barbora,	měřřřřanka w Domařřlicjch,	—	20
řuda Josef,	řarāt w řělicjch.	—	40
řheřřla Jan,	řaplan w Auęezdě.	—	25
řholle řrantjřřek,	děřřan w Rořřřřřřř,	—	30
řeřřřa Wāclaw,	ředlāt w Uęenicjch.	—	20
řoljřřřowa Anna,	řauředřřř dcerka.	—	26
Wagnerowa řřřlara,	měřřřřanka w Domařřlicjch,	—	20
Waldowřřřř Jan,	mřřřnār w řoffowicjch.	—	20
Wřřřowa řereřře,	panj na řabřřj.	3	52
řeman řařřřb,	mřřřř řděřřřnicřřř w řanowě na řopci.	—	10
	Wřřřřř . .	37	26

ř Auřřě řelřřřřie.

řřřřřřř Jan řřřř.,	řřřřě ř řřřřřřř.	20	—
Wřřřřř dārřřřř řodalo na 400 řřř.	wřřřř . . wěřřřřř	258	19
	Ředōřřřřřř ře řeřřřř . .	141	41

W řřřř dne 1. řřřřřřř 1849.

Památnj penjz

bratrstwa Dědictwj Swatojanského.

Co gsem giž dāwno za wěc slusnuu býti uznāwal, co gsem dāwno w úmyslu měl, a oč gsem zwlāstě z nábožné a bratrstwu nassemu co nehwbše přiznivé Morawy často žádán byl: „a b h totiž i Dědictwj Swatojanské sw ůg památnj penjz mělo,“ k tomu mi nynj praziský kněhsupectý gednatel, p. Steyerer, z Bawor, z Augsburgu, dopomohl. Penjz ten gest z tak zwaného nowého či anglického střibra, welikosti welikého tolaru, a mage auffslo, mŭže i powěšen i nosen býti. Z předu mistrně wypodobněn gest hlawnj chrām Páně swatého Wjta: na protivné straně gest pak widěti stegnau mistrnosti wypodobněn hrob swatého Jana Nepomuckého. Konečně gest penjz přiměřenými nápisy, gak českými tak i německými, opatřen. Prodává se za aeden zlatý střib., a sice každému, ak gest audem neb ne, u Redaktora Dědictwj, u kostelnjho služebnictwa na hrabě, a w kněhsupectwj pp. Crednera a Kleinbuba na staroměstském náměstí. A wssak i wšelichm giným kněhsupectwjm zgednán býti mŭže. Radjme ale každému, by penjze toho nikdy neotjral; lestne se zagistě gako zrcadlo, a častým otjránjm by genom ugunu trpěl.

Důležité nāwěštj.

Obnowenj melebných staročeských zpěwů rorátnjch w Praze gest zagistě neposlednj zásluhau. Zhotowený general bas k wytečným těmto pjsnjm, wydán gest nákladem Hofmanowým. Že wssak na tom nemálo záleží, aby se překrásně, bohulibě Morate staročeské co nejpjce rozšířiti mohlo, zakaupil w 50 wýtiscjch kanownjř a redaktor W. Pessina, walnau částku wydanych oněch nápěwů s dotčeným general = basem, a tudíž možná bohatý tento poklad staročeské, starokatolické pobožnosti, u něho (nebo w knihsupectwj p. Crednerowém) w lewněgssj ceně, a sice wýtisť za 2 zl. stř. nabýti.

O b s a h.

	Stránka
Předmluva překladačelowa	1
Předmluva k prvnímu vydání	4
Předmluva k druhému vydání	4
Přístup	5

Wečernj rozmluvy:

První:	D reformacj	10
Druhá:	Pokračování o reformacj	21
Třetí:	Druhé pokračování o reformacj	31
Čtvrtá:	D Augšpurcké konfessj	43
Pátá:	D svátostech; o křtu a večeri Páně	54
Šestá:	Pokračování ve svátostech -- o mši svaté	67
Sedmá:	Pokračování ve svátostech — pokání, odpustky	79
Osma:	Pokračování ve svátostech — birmování, poslední pomazání, manželský	91
Devátá:	Pokračování ve svátostech — svěcení kněží, řádu, bezženství, požehnání ze svátostí plynouc	104
Desátá:	D dědicném hříchu, o ospravedlnění, o dobrých skutcích, o příkazích církevních	116
Bedenáctá:	D očistci a nečistotě spasení	130
Dvanáctá:	D přímluvě, o Svatých, o obrazech, ostatcích, o klášterích	141
Trináctá:	O svatém písmu	157
Čtrnáctá:	Pokračování o písmu svatém a tradici	169
Patnáctá:	Pokračování o písmu a tradici; papežství	183
Šestnáctá:	D papežích a církvi; první známka církve: církev musí býti apoštolská	199
Sedmnáctá:	Pokračování o církvi; ostatní známky pravé církve	213

Wečernj rozmluvy:

	Stránka
Djmnáctá: Pokračowánj o cirkwi	226
Dewatenáctá: Záwjrká o cirkwi	234
Dwadcátá: Smjme-li býti katoljky	249
Záwjrká	259

Od redaktora:

Událost w Rjmě	262
Nowý pořádek při rozeslání kněh Dědictwj Swatojan- ského de rukau Spoluaudů geho	263
Prawidla Dědictwj Swatojanského	268
Knihy Dědictwj Swatojanského	271
Positiv pro swatojanské pobožnosti	272
Pamatnj penjz bratrstwa Dědictwj Swatojanského . . .	278
Koráte za lewněgšj penjz pro přjštj rok	—

Dr. Wáclaw Pešina,
kanowník, konšt. rada, redaktor Dědictwj Swatojanského.